

Program Ochrony Przyrody

RDLP
w Katowicach

Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Jeleśnia

na okres 01.01.2015 – 31.12.2024

PROJEKT PLANU URZĄDZENIA LASU

dla NADLEŚNICTWA JELEŚNIA

OBREBY: JELEŚNIA

ŻYWIEC

na okres gospodarczy

od 1 stycznia 2015r. do 31 grudnia 2024r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej

Oddział w Krakowie

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie ul. Senatorska 15, 30-106 Kraków

tel. (12) 421 95 42, faks (12) 421 66 94 sekretariat@krakow.buligl.pl www.krakow.buligl.pl

NIP: 525-000-78-85

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	13
1. Ogólna charakterystyka nadleśnictwa.....	15
1.1 Położenie.....	15
1.1.1 Podział administracyjny	15
1.2 Usytuowanie Nadleśnictwa w strukturach Lasów Państwowych.....	18
1.3 Stan posiadania	20
1.4 Podział administracyjny na leśnictwa.....	23
1.5 Charakterystyka warunków przyrodniczych w zasięgu działania Nadleśnictwa ..	24
1.5.1 Przynależność do krainy, dzielnicy przyrodniczo-leśnej i mezoregionów.....	24
1.5.2 1.3.2. Położenie geograficzne i wysokościowe	28
1.5.3 Położenie według regionalizacji fizyczno-geograficznej Kondrackiego.	29
2 Klimat.....	30
2.1 Położenie zasięgu działania Nadleśnictwa na tle rejonizacji klimatycznej kraju. .	30
2.2 Cyrkulacja powietrza.	31
2.3 Opady atmosferyczne i zjawiska towarzyszące.....	31
2.4 Temperatura	31
2.5 Termiczne pory roku.....	32
2.6 Okres wegetacyjny.....	32
2.7 Przymrozki.....	32
3 Wody, tereny źródliskowe, mała retencja.	35
3.1 Położenie hydrograficzne, wody powierzchniowe.	35
3.2 Wody powierzchniowe i podziemne.....	35
4 Rzeźba terenu.....	37
4.1 Budowa geologiczna i warunki glebowe.....	39
4.1.1 Charakterystyka typów siedliskowych lasu według danych z V rewizji U.L.	42
4.1.2 Struktura gatunkowa w ramach typów siedliskowych lasu.....	45
4.1.3 Struktura użytkowania ziemi w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.	46
4.1.4 Ilość i rozmiar kompleksów leśnych	48
5 Funkcje lasów.....	49
6 Ogólna charakterystyka drzewostanów.....	51
7 Wybrane zagadnienia z zakresu turystyki i rekreacji.....	51
8 Formy ochrony przyrody.....	55
9 Parki narodowe,.....	55
10 Rezerваты przyrody	55
10.1 Rezerваты istniejące	55
10.1.1 Rezerwat przyrody „Pilsko”	56
10.1.2 Rezerwat przyrody „Romanka”	59
10.1.3 Rezerwat przyrody „Pod Rysianką”	62
10.1.4 Rezerwat przyrody „Madohora”	65
10.1.5 Rezerwat przyrody „Szeroka w Beskidzie Małym”	68
10.1.6 Rezerwat przyrody „Gawroniec”	70
10.1.7 Rezerwat przyrody „Grapa”	73
11 Parki krajobrazowe.....	76

11.1	Żywiecki Park Krajobrazowy	77
11.2	Park Krajobrazowy Beskidu Małego	79
12	Użytki ekologiczne.....	81
13	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.....	81
14	Stanowiska dokumentacyjne.....	81
15	Obszary chronionego krajobrazu.....	81
16	Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000.....	82
16.1	PLB 240002 Beskid Żywiecki PLH 240006 Beskid Żywiecki	82
16.2	PLH 240023 Beskid Mały	83
17	Pomniki przyrody.....	87
18	Ochrona gatunkowa.....	88
18.1	Flora, gatunki prawnie chronione.....	88
18.2	Fauna, gatunki prawnie chronione.....	96
18.3	Gatunki specjalnej troski.....	103
19	Siedliska naturalne - dane z inwentaryzacji przyrodniczej	103
19.1	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	119
19.2	6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylon alliariae</i>)	120
19.3	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	121
19.4	8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania	121
19.5	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo luzuloidis-Fagetum</i>)	122
19.6	9130 Żyzna buczyna karpacka (<i>Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	123
19.7	9140 Środkowoeuropejskie, subalpejskie i górskie lasy bukowe z jaworem oraz szczywami górskimi (górskie jaworzyny ziołoroślowe)	125
19.8	9170 Grądy środkowoeuropejskie i subkontynentalne	125
19.9	9180 Jaworzyny i lasy klonowo lipowe na stokach i zboczach.....	127
19.10	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Fraxino-Alnetum</i>).....	129
19.11	9410 Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>).....	132
4014	- Biegacz urozmaïcony <i>Carabus variolosus</i>	165
4024	- Sichrawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>)	165
Siedlisko: łąki, hale, gatunek charakterystyczny dla koszonych lub wypasanych łąk. Często tworzy bardzo liczne zbiorowiska, całe łąny		171
19.12	Proponowane działania ochronne wobec roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 - na podstawie Programów Ochrony Obszarów naturalnych.....	173
19.12.1	1354- Niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>)	173
19.12.2	1361- Ryś (<i>Lynx lynx</i>).....	174
19.12.3	1352- Wilk (<i>Canis lupus</i>)	175
19.12.4	1303- Podkowiec mały (<i>Rhinolophus hipposideros</i>).....	177
19.12.5	1321- Nocek orzęsiony (<i>Myotis emarginatus</i>)	179
19.12.6	1323- Nocek Bechsteina (<i>Myotis bechsteinii</i>)	179
19.12.7	1324- Nocek duży (<i>Myotis myotis</i>).....	181
19.12.8	2612 -Darniówka tatrzańska (<i>Microtus tatricus</i>).....	182
19.12.9	1355- Wydra (<i>Lutra lutra</i>).....	183

19.12.10	1193- Kumak górski (<i>Bombina variegata</i>).....	184
19.12.11	2001- Traszka karpacka (<i>Triturus montadoni</i>).....	185
19.12.12	Ryby.....	186
19.12.13	4014- Biegacz urozmaicony (<i>Carabus variolosus</i>).....	187
19.12.14	4024 - Sichrawa karpacka (<i>Pseudogauratina excellens</i>).....	188
19.12.15	A108 - Głuszczyk (<i>Tetrao urogalus</i>)- B.....	189
19.12.16	A223- Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)- C.....	192
19.12.17	A215- Puchacz (<i>Bubo bubo</i>) - C.....	194
19.12.18	A220- Puszczyc uralski (<i>Strix uralensis</i>)- C.....	195
19.12.19	A217 Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)- C.....	196
19.12.20	A239 Dzięcioł białogrzbisty (<i>Dendrocopus leucotos</i>)- C.....	197
19.12.21	A242- Dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>)- B.....	198
19.12.22	A234- Dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>)- C.....	200
19.12.23	A030 Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>).....	202
19.12.24	A091 Orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>)- B.....	203
19.12.25	4116- Tocza karpacka (<i>Tozzia alpina ssp. carpatica</i>).....	205
19.12.26	4109- Tojad morawski (<i>Aconitum firmum subsp. Moravicum</i>).....	205
19.12.27	1381 – Widłoząb zielony (<i>Dicranum viride</i>).....	207
19.12.28	4070 – Dzwonek piłkowany (<i>Campanula serrata</i>).....	208
19.12.29	1386 – Bezlist okrywowy (<i>Buxbaumia viridis</i>).....	209
20	Pozostałe formy ochrony przyrody.....	213
20.1	Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego, drzewostany i cenne elementy środowiska naturalnego.....	213
20.2	Lasy na siedliskach wilgotnych.....	215
20.3	Lasy HCWF.....	216
20.4	Lasy referencyjne.....	217
21	Zagadnienia nasiennictwa i selekcji.....	219
21.1	Wyłączone drzewostany nasienne (WDN).....	219
21.2	Gospodarcze drzewostany nasienne (GDN).....	219
21.3	Drzewostany zachowawcze (DZ).....	221
21.4	Drzewa mateczne (DM).....	222
21.5	Uprawy pochodne (UP).....	222
21.6	Uprawy zachowawcze.....	223
22	Walory przyrodniczo – leśne.....	223
23	Charakterystyka drzewostanów w aspekcie typologii urządzeniowej.....	224
24	Bogactwo gatunkowe i struktura pionowa drzewostanów.....	224
25	Pochodzenie drzewostanów.....	226
26	Zasoby drzewne.....	228
27	Drzewostany 100 – letnie i starsze.....	229
28	Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi.....	230
29	Formy degeneracji ekosystemu leśnego.....	233
29.1	Aktualny stan siedliska.....	234
29.2	Udział drewna martwego.....	236
29.3	Borowacenie.....	237
29.4	Monotypizacja - ujednolicenie gatunkowe lub wiekowe.....	238
30	Określenie kierunkowych zadań z zakresu ochrony lasu.....	239
30.1	Ocena zdrowotnego i sanitarnego stanu lasu.....	239
30.2	Aktualne zagrożenia lasu przez zespół czynników abiotycznych i biotycznych.....	240

30.2.1	Szkody powodowane przez czynniki abiotyczne.....	240
30.2.2	Choroby grzybowe	240
30.2.3	Szkodniki owadzie.....	242
30.2.4	Szkody powodowane przez zwierzynę.....	244
30.3	Zestawienia występowania uszkodzeń i wykonywania zabiegów ochronnych...	246
30.4	Oddziaływanie przemysłu.....	248
30.5	Profilaktyka i przeciwdziałanie powstawaniu szkód powodowanych przez czynniki abiotyczne i biotyczne.	248
30.6	. Szkody od czynników klimatycznych	248
30.7	Szkody powodowane przez czynniki biotyczne	248
30.7.1	Choroby grzybowe	248
30.7.2	Szkodniki owadzie.....	248
30.8	Szkody od zwierzyny	249
31	Oddziaływanie przemysłu.....	249
31.1	Ochrona pożytecznej fauny.....	249
32	Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych.	250
32.1	Wytyczne z zakresu ochrony gatunkowej.....	254
32.1.1	Chronione gatunki grzybów, roślin i zwierząt.....	254
32.1.2	Rośliny specjalnej troski.....	256
Plan działań z zakresu ochrony przyrody.....		259
32.2	Kształtowanie stosunków wodnych.....	259
32.3	Kształtowanie granicy polno-leśnej	261
32.4	Kształtowanie strefy ekotonowej	262
32.5	Ochrona bioróżnorodności.....	264
32.6	Rozwój rekreacji i turystyki.....	266
32.7	Edukacja ekologiczna	267
33	Wykaz map.....	269
34	Załączniki.....	269
Literatura.....		270

SPIS TABEL

Tabela 1. Podział administracyjny Nadleśnictwa na powiaty i gminy.....	16
Tabela 2. Zestawienie powierzchni nadleśnictwa wg użytków gruntowych.....	20
Tabela 3. Podział administracyjny na leśnictwa.....	23
Tabela 4. Zestawienie powierzchni mezoregionów.	27
Tabela 5. Zasięg pięter klimatycznych w Beskidach	30
Tabela 6. Obszar zlewni Soły odprowadzający wody z rejonu Nadleśnictwa Jeleśnia	36
Tabela 7. Udział siedlisk wilgotnych i bagiennych.....	37
Tabela 8. Zestawienie powierzchni i udziału podtypów gleb (wg opisów taksacyjnych)	39
Tabela 9. Udział typów gleb w powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej w obecnej rewizji UL.....	42
Tabela 10. Zestawienie powierzchni i udziału procentowego typów siedliskowych lasu ...	43
Tabela 11. Zestawienie siedlisk wg wilgotności.....	44
Tabela 12. Rozkład powierzchniowy i procentowy siedlisk według grup troficznych.	45
Tabela 13. Struktura gatunkowa w siedliskowych typach lasu.....	45
Tabela 14. Udział procentowy poszczególnych kategorii gruntów w powierzchni ogólnej Nadleśnictwa Jeleśnia.....	47
Tabela 15. Zestawienie kompleksów leśnych w Nadleśnictwie.	48
Tabela 16. Wzór nr 1b. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu.	49
Tabela 17. Porównanie dominujących funkcji lasu między IV i V rewizją.....	50
Tabela 18. Wzór nr 1a. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów nadleśnictwa.	51
Tabela 19. Zestawienie rezerwatów przyrody w Nadleśnictwie Jeleśnia według grup i kategorii użytkowania.....	75
Tabela 20. Położenie w Nadleśnictwie Jeleśnia obszarów Natura 2000	84
Tabela 21. Wykaz pomników przyrody występujących na gruntach LP w zarządzie Nadleśnictwa.....	87
Tabela 22. Gatunki chronionych roślin i grzybów zinwentaryzowane na gruntach Nadleśnictwa.....	88
Tabela 23. Wykaz roślin chronionych i rzadkich występujących na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia nieposiadających precyzyjnej lokalizacji.....	95
Tabela 24. Wykaz chronionych i rzadkich gatunków grzybów występujących na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia nieposiadających precyzyjnej lokalizacji	96
Tabela 25. Gatunki zwierząt objętych ochroną gatunkową, których potencjalne występowanie jest znane, występujących na terenie nadleśnictwa Jeleśnia.....	97
Tabela 26. Lista gatunków chronionych, rzadkich i cennych zwierząt obserwowanych na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia o nieustalonej lokalizacji	97
Tabela 27. Zestawienie powierzchni wydzieleń, na których znajdują się siedliska przyrodnicze wg ich stanu	105
Tabela 28. Wykaz wydzieleń z siedliskami o charakterze naturowym	106
Tabela 29. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 (Tabela XXII)	134
Tabela 30. Analiza zagrożeń negatywnego oddziaływania (określonego w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006) leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony (Tabela XXIIa).....	161
Tabela 31. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których nie wyznaczono obszarów Natura 2000 (Tabela XXIIb)	165

Tabela 32.	Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody w Nadleśnictwie Jeleśnia (Tabela nr XXIII).....	210
Tabela 33.	Udział siedlisk wilgotnych, łągowych i bagiennych.....	215
Tabela 34.	Siedliska olsowe i łągowe	215
Tabela 35.	Powierzchnia Lasów o szczególnych walorach przyrodniczych /HCVF/ w poszczególnych kategoriach	217
Tabela 36.	Lista ekosystemów referencyjnych	218
Tabela 37.	Nadleśnictwo Jeleśnia – wyłączone drzewostany nasienne	219
Tabela 38.	Nadleśnictwo Jeleśnia – gospodarcze drzewostany nasienne	220
Tabela 39.	Nadleśnictwo Jeleśnia - drzewostany zachowawcze	221
Tabela 40.	Nadleśnictwo Jeleśnia – drzewa mateczne.....	222
Tabela 41.	Nadleśnictwo Jeleśnia – uprawy pochodne.....	222
Tabela 42.	Nadleśnictwo Jeleśnia – uprawy zachowawcze	223
Tabela 43.	Wykaz gatunków drzew i krzewów stwierdzonych w lasach nadleśnictwa. ...	223
Tabela 44.	Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m ³] drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego.....	225
Tabela 45.	Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m ³] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.	226
Tabela 46.	Wzór nr 15. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m ³] drzewostanów wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych.	227
Tabela 47.	Uproszczona tabela klas wieku dla Nadleśnictwa Jeleśnia.....	229
Tabela 48.	Zestawienie powierzchni starodrzewu wg obrębów leśnych i gatunków panujących.	229
Tabela 49.	Zestawienie powierzchni wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.	231
Tabela 50.	Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m ³] wg grup typów siedliskowych lasu, stanu siedliska i grup wiekowych.....	235
Tabela 51.	Zestawienie powierzchni [ha] wg form degeneracji lasu – borowacenie.	238
Tabela 52.	Wyniki sanitarnego porządkowania lasu w latach 2005-2013 w Nadleśnictwie	240
Tabela 53.	Tabela występowanie czynników abiotycznych i patogenów grzybowych w latach 2004-2012	241
Tabela 54.	Tabela występowanie szkodników owadzych i od zwierzyny w latach 2005-201	243
Tabela 55.	Zestawienie powierzchni występowania uszkodzeń spowodowanych przez owady, ssaki i ptaki.....	246
Tabela 56.	Zestawienie powierzchni wykonywanych zabiegów ochronnych	246
Tabela 57.	Zestawienie powierzchni występowania uszkodzeń spowodowanych przez czynniki abiotyczne i antropogeniczne oraz chorób drzew leśnych spowodowanych przez grzyby patogeniczne	247

SPIS RYCIN

Ryc. 1.	Położenie Nadleśnictwa w zasięgu RDLP Katowice	16
Ryc. 2.	Ryc. Zasięg terytorialny Nadleśnictwa Jeleśnia	17
Ryc. 3.	Podział administracyjny Nadleśnictwa na powiaty i gminy	18
Ryc. 4.	Siedziba Nadleśnictwa	19
Ryc. 5.	Podział administracyjny Nadleśnictwa na leśnictwa.....	24
Ryc. 6.	Położenie obszaru Nadleśnictwa wg regionalizacji przyrodniczo-leśnej.....	25
Ryc. 7.	Położenie obszaru Nadleśnictwa wg regionalizacji fizyczno-geograficznej Kondrackiego	29
Ryc. 8.	Ryc. Położenie hydrograficzne i sieć rzeczna Nadleśnictwa.	35
Ryc. 9.	Ukształtowanie terenu obszaru Nadleśnictwa	38
Ryc. 10.	Udział siedliskowych typów lasu w powierzchni leśnej (zalesionej i niezalesionej) Nadleśnictwa	43
Ryc. 11.	Udział siedlisk wg wilgotności.....	44
Ryc. 12.	Udział procentowy gatunków panujących w siedliskowych typach lasu na powierzchni leśnej zalesionej.	46
Ryc. 13.	Udział grup użytków w kategorii – (grunty leśne i nieleśne).....	47
Ryc. 14.	Powierzchniowy udział dominujących funkcji lasu w Nadleśnictwie w V rewizji	51
Ryc. 15.	Szlaki turystyczne na szczycie Romanki.....	53
Ryc. 16.	Położenie rezerwatu „Pilsko” na tle wydzieleń leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia ...	57
Ryc. 17.	Rezerwat „Pilsko”	58
Ryc. 18.	Położenie rezerwatu „Romanka” na tle wydzieleń leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia	60
Ryc. 19.	Rezerwat „Romanka „Fot. M. Jaworski	61
Ryc. 20.	Położenie rezerwatu „Pod Rysianką” na tle wydzieleń leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia	63
Ryc. 21.	Rezerwat „Madohora”	65
Ryc. 22.	Położenie rezerwatu „Madohora” na tle wydzieleń leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia	66
Ryc. 23.	Rezerwat „Madohora”	67
Ryc. 24.	Położenie rezerwatu „Szeroka w Beskidzie Małym” na tle wydzieleń leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia.....	69
Ryc. 25.	Rezerwat „Szeroka w Beskidzie Małym”	69
Ryc. 26.	Rezerwat Gawroniec	71
Ryc. 27.	Położenie rezerwatu „Gawroniec” na tle wydzieleń leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia	72
Ryc. 28.	Położenie rezerwatu „Grapa” na tle wydzieleń leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia ...	73
Ryc. 29.	Rezerwat Grapa	74
Ryc. 30.	Położenie rezerwatów na tle Nadleśnictwa Jeleśnia	76
Ryc. 31.	Park Krajobrazowy Beskid Żywiecki.....	77
Ryc. 32.	Zasięg Żywieckiego Parku Krajobrazowego Fot. www.zpk.com.pl	78
Ryc. 33.	Park Krajobrazowy Beskidu Małego	80
Ryc. 34.	Zasięg Parku Krajobrazowego Beskidu Małego Fot. www.zpk.com.pl	80
Ryc. 35.	Położenie gruntów Nadleśnictwa na tle Parków krajobrazowych	81
Ryc. 36.	Obszar Natura 2000 Beskid Żywiecki.....	83
Ryc. 37.	Położenie Nadleśnictwa na tle obszarów Natura 2000 – obszary ptasie.....	85

Ryc. 38.	Położenie Nadleśnictwa na tle obszarów Natura 2000 – obszary siedliskowe	86
Ryc. 39.	Pomnik przyrody(grupa drzew), Leśnictwo Sopotnia Dolna	88
Ryc. 40.	Pióropusznik strusi	90
Ryc. 41.	Parzydło leśne.....	91
Ryc. 42.	Podkolan biały	92
Ryc. 43.	Wroniec widlasty (widłak wroniec)	92
Ryc. 44.	Ciemężyca zielona.....	93
Ryc. 45.	Gnieźnik leśny	93
Ryc. 46.	Mieczyk dachówkowaty	94
Ryc. 47.	Lilia złotogłów	94
Ryc. 48.	Żaba trawna	101
Ryc. 49.	Salamandra plamista.....	101
Ryc. 50.	Padalec.....	102
Ryc. 51.	Dzięcioł trójpalczasty	102
Ryc. 52.	Ślady bytowania bobrów	103
Ryc. 53.	Tojad morawski	206
Ryc. 54.	Struktura powierzchniowa drzewostanów.....	228
Ryc. 55.	Struktura miąższościowa drzewostanów	228
Ryc. 56.	Stopnie zgodności z siedliskiem we wszystkich drzewostanach	233
Ryc. 57.	Martwe drewno.....	237
Ryc. 58.	Stopień borowacenia drzewostanów Nadleśnictwa	238
Ryc. 59.	Udział poszczególnych gospodarstw w Nadleśnictwie Jeleśnia.	252
Ryc. 60.	Odnowienie naturalne.....	253
Ryc. 61.	Ciemężyca zielona.....	255
Ryc. 62.	Czosnek syberyjski Fot. http://atlasflory.type.pl	257
Ryc. 63.	Tojad morawski Fot. http://m.taggmanager.cz	258
Ryc. 64.	Zarzyczka górską Fot. http://zielnik-karpacki.pl	258

Wstęp.

Gospodarka leśna opiera się na produkcji biologicznej, wykorzystującej naturalne siły przyrody i właściwości środowiska leśnego (warunki glebowe, klimatyczne, rzeźbę terenu), kształtujące zarówno skład i strukturę drzewostanu, jak i skład, strukturę i funkcjonowanie całego ekosystemu leśnego. Wynika stąd istotna rola lasów i gospodarki leśnej dla ochrony przyrody - zarówno dla ochrony flory i fauny, jak i potencjału produkcyjnego gleb, rzeźby terenu i krajobrazu.

Eksploatacyjny stosunek człowieka do lasów przejawiający się rabunkowym i bezplanowym wycinaniem drzew do celów przemysłowych, gospodarczych i dla uzyskania powierzchni pod osadnictwo i rolnictwo przyczynił się do szybkiego zmniejszania się powierzchni leśnej na całym świecie (a także w Polsce). Pierwszą odpowiedzią na ten stan rzeczy była idea lasu normalnego i gospodarka zrębowa wprowadzona pod koniec XVIII wieku przez leśników europejskich. Dzięki temu osiągnięto stały wzrost zasobów drzewnych, przy równoczesnym wzroście pozyskania drewna. W wyniku wieloletnich obserwacji zauważono szereg niekorzystnych zjawisk towarzyszących tej gospodarce takich jak: pogorszenie stanu zdrowotnego lasów i zanik jego pierwotnego bogactwa przyrodniczego. Nadrzędnym celem stało się, zatem zachowanie lasów i ich korzystnego wpływu na środowisko, a uwagę skierowano na pozaprodukcyjne funkcje lasów: a) środowiskotwórcze (wodochronne, glebochronne, klimatyczne) i b) społeczne (rekreacyjne, estetyczne). Tendencje te znalazły wyraz w licznych dokumentach międzynarodowych, a szczególnie w Zasadach Leśnych przyjętych przez UNCED na "Szczyt Ziemi" w Rio de Janeiro w 1992 r. (ratyfikowano je w 1994r.). Uchwalono wówczas następujące dokumenty:

Konwencję w sprawie zmian klimatu i emisji gazów cieplarnianych

Agendę 21 – katalog celów ochrony do realizacji w XXI w.

Konwencję o zachowaniu różnorodności biologicznej

Deklarację o kierunkach rozwoju, ochrony i użytkowania lasów

Kartę Ziemi

Ostatnia Konferencja Stron Konwencji w sprawie Zmian Klimatu (COP) odbyła się na przełomie listopada i grudnia 2012 r. w Katarze.

Lasom i leśnictwu europejskiemu poświęcono konferencje w Strasburgu (1990), Helsinkach (1993) i Lizbonie (1998) gdzie deklaracje ministrów leśnictwa wyraziły wolę zastosowania nowoczesnej koncepcji trwałego rozwoju lasów i leśnictwa wg zasad:

zachowania i wzmaganie udziału lasów w globalnym bilansie węgla,

utrzymania zdrowia i żywotności ekosystemów leśnych,

utrzymania produkcyjnej zasobności lasów,

zachowania biologicznej różnorodności lasów,

ochrony zasobów glebowych i wodnych w lasach,

utrzymania i wzmocnienia długofalowych i wielostronnych korzyści społecznych płynących z lasów.

Międzynarodowe zobowiązania Polski na rzecz ochrony środowiska spowodowały opracowanie i przyjęcie w 1990 r. „Polityki Ekologicznej Państwa”, oraz uchwalenie przez Sejm RP w 1991 r. fundamentalnych dla ochrony przyrody ustaw: Ustawy o lasach

i Ustawy o Ochronie Przyrody. W 2001 r. uchwalono ustawę: Prawo ochrony środowiska. W roku 1997 Rada Ministrów zatwierdziła dokument pt. Polityka Leśna Państwa.

Ustawa o lasach w art. 18 p. 2a (zmiana D.U.97.54.349), wprowadziła do planów urządzenia lasu, w sposób obligatoryjny, program ochrony przyrody, definiując go, jako: część planu urządzenia lasu zawierającą kompleksowy opis stanu przyrody, zadania z zakresu jej ochrony i metody ich realizacji, obejmująca zasięg terytorialny nadleśnictwa (art.6 p.11).

Obowiązującą obecnie ustawą w tym zakresie jest „Ustawa o ochronie przyrody” uchwalona 16 kwietnia 2004 roku.

Celem wytycznych powyższej ustawy jest dalsze doskonalenie podstawowych zasad uznanych za najważniejsze w polskim prawie leśnym a mianowicie: trwałości lasów i ciągłości wykorzystania ich wielostronnych funkcji powiększania zasobów leśnych i wzmaganie ich korzystnego wpływu na warunki życia człowieka i funkcjonowanie całości przyrody oraz powszechnej ochrony lasów. Pilotowana przez Departament Leśnictwa MOŚZNiL idea “Programów ochrony przyrody w nadleśnictwie” dotyczy obecnie wyłącznie lasów będących własnością Skarbu Państwa znajdujących się w zasięgu terytorialnym poszczególnych Nadleśnictw.

Niniejszy program ochrony przyrody sporządzono w oparciu o „Instrukcję Urządzania Lasu”. Program ma na celu: zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów, przedstawienie walorów przyrodniczych i zagrożeń lasów, doskonalenie gospodarki leśnej i sposobów sprawowania ochrony przyrody, w tym doskonalenie prac hodowlano – urządzeniowych, ze szczególnym uwzględnieniem wyników prac glebowo – siedliskowych, prezentacja obiektu na tle regionu i kraju, ustalenie hierarchii grup funkcji poszczególnych kompleksów leśnych, wskazanie nowych przedmiotów ochrony, oraz określenie celów i metod ochrony, uświadomienie wszystkim grupom społeczeństwa obecnych i potencjalnych zagrożeń lasów i środowiska przyrodniczego.

Piąta rewizja planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Jeleśnia została wykonana przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie na podstawie umowy nr 2/2013 do zamówienia publicznego ZI-2710-11/12 dnia 20. 01. 2013 r., zawartej pomiędzy wykonawcą, a Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Katowicach.

Dla planu urządzenia lasu przyjęto stan na 1 stycznia 2015r.

Niniejszy program aktualizowano według zaleceń Komisji Programu Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Jeleśnia zgodnie z “Instrukcją sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie” (MOŚZNiL Departament Leśnictwa. Warszawa 1996 r.).

“Program...” stanowi odrębne opracowanie, z okresem obowiązywania jak Plan urządzenia gospodarstwa leśnego dla Nadleśnictwa Jeleśnia tj. od 1. 01. 2015 r. do 31. 12. 2024 r.

W Programie Ochrony Przyrody nie są podawane tzw. „dane wrażliwe” dotyczące szczegółowej lokalizacji występowania gatunków chronionych roślin i zwierząt. Dane te zostały ujęte w specjalnym niepodlegającym upublicznieniu załączniku do planu. Dane te zawierają też materiały przeznaczone celowo dla leśniczych gdyż są oni bezpośrednimi realizatorami „Planu”. Wyciągi dla leśniczych też nie podlegają upublicznieniu.

1. Ogólna charakterystyka nadleśnictwa.

1.1 Położenie.

1.1.1 Podział administracyjny

Nadleśnictwo Jeleśnia jest nadzorowane przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Katowicach. Składa się z dwóch obrębów leśnych: Jeleśnia i Żywiec.

Powierzchnia ogólna gruntów Nadleśnictwa wynosi *11685,7436 ha*, plus *8,2600 ha* gruntów pozostających we współwłasności.

Ogółem powierzchnia gruntów Nadleśnictwa ze współwłasnościami wynosi **11694,1703 ha**.

Powierzchnia zasięgu terytorialnego działania Nadleśnictwa wynosi 473,39 km².

Obszar Nadleśnictwa rozciąga się w województwie śląskim - w powiatach żywieckim i bielskim oraz w województwie małopolskim w powiecie suskim

Nadleśnictwo swym zasięgiem obejmuje 12 gmin:

- w powiecie żywieckim: Czernichów, Gilowice, Jeleśnia, Koszarawa, Łękawica, Łodygowice, Radziechowy-Wieprz, Ślemień, Świnna, Miasto Żywiec,
- w powiecie bielskim: Wilkowice,
- w powiecie suskim: Stryszawa.

Podstawę prawną ustalenia zasięgu terytorialnego działania Nadleśnictwa stanowi:

Zarządzenie Nr 181 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 grudnia 1994 roku w sprawie określenia terytorialnego zasięgu działania nadleśnictw wchodzących w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach oraz terytorialnego zasięgu działania Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach.

Zarządzenie nr 45 DGLP z dnia 3 sierpnia 1998r. (znak:ZW-015-8/98) w sprawie wprowadzenia zmian powierzchni i określenia zasięgu terytorialnego nadleśnictw wchodzących w skład RDLP w Katowicach.

Ryc. 1. *Położenie Nadleśnictwa w zasięgu RDLP Katowice*

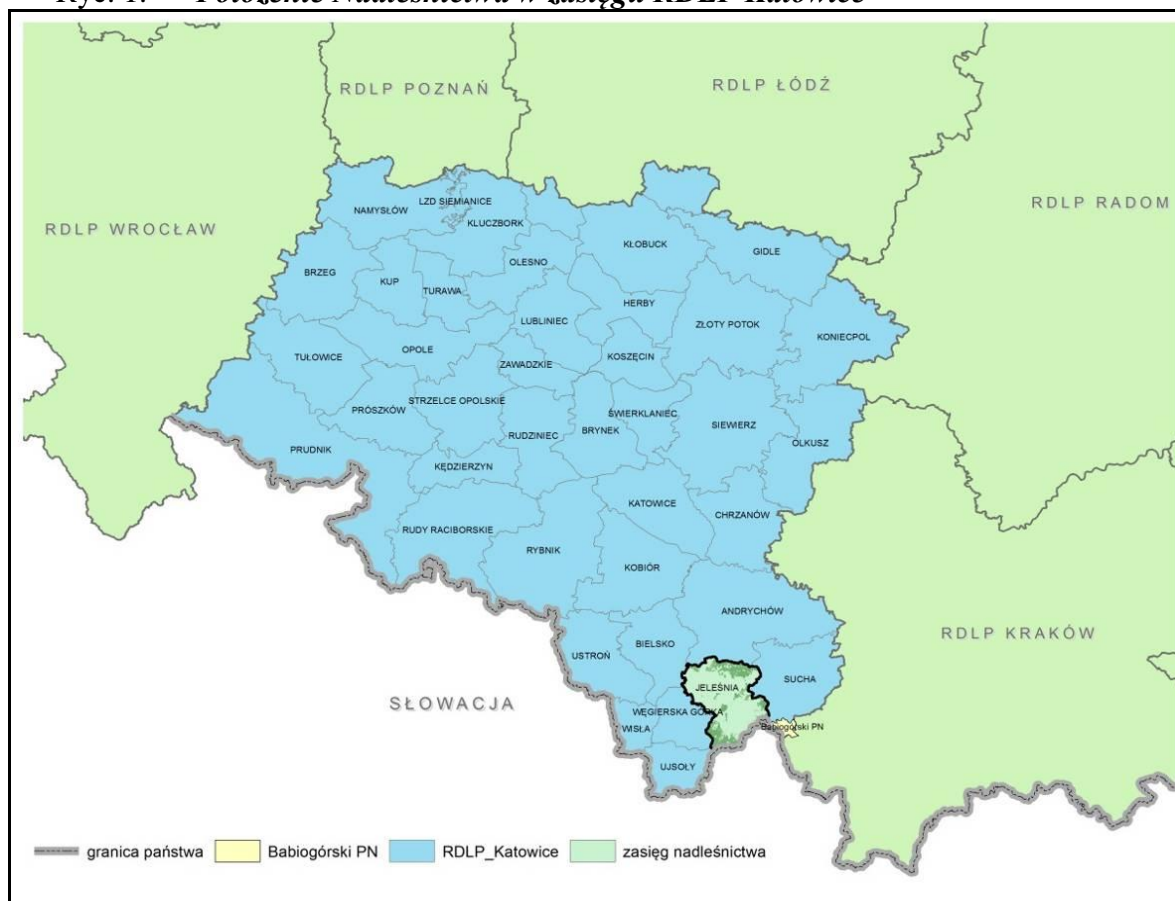
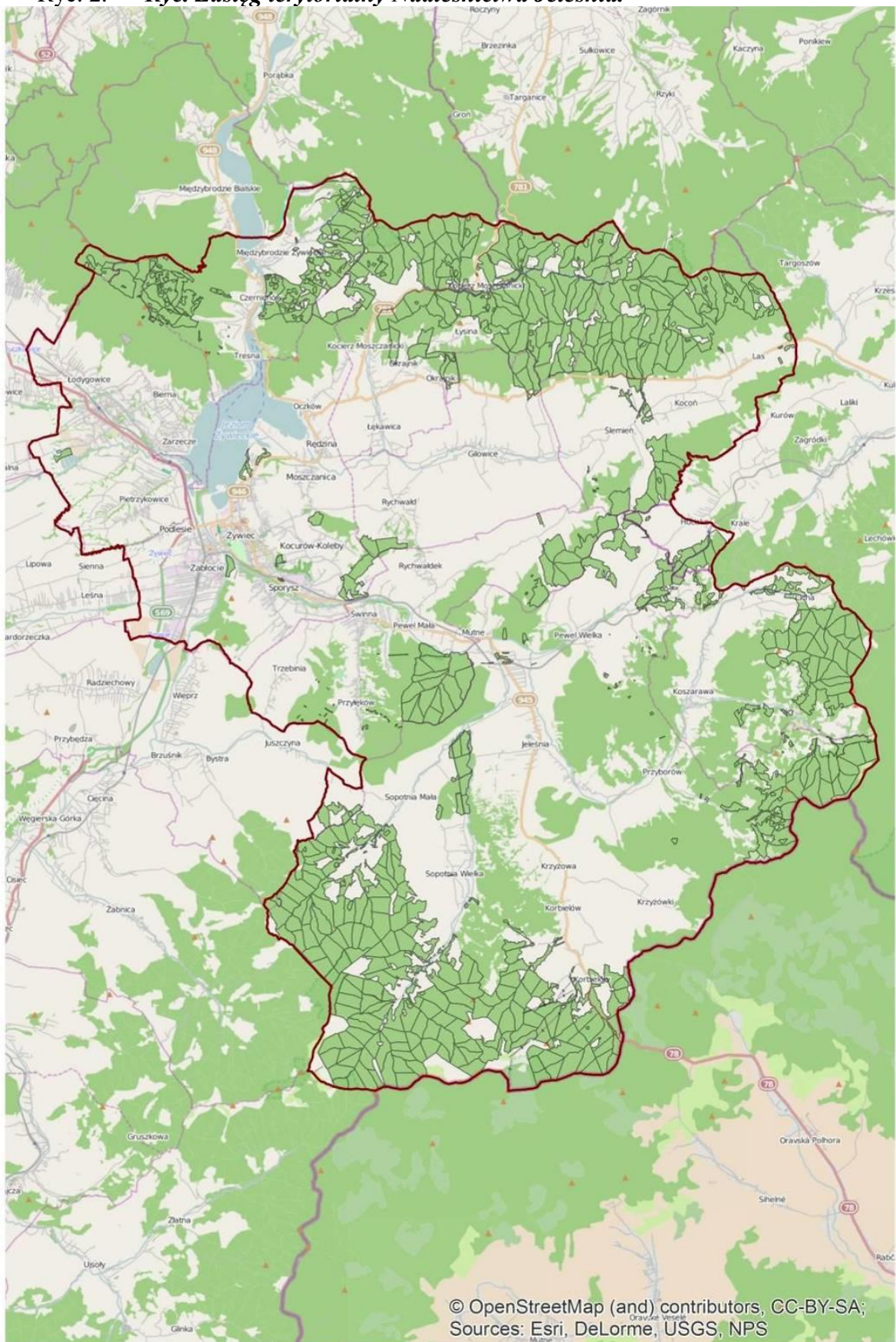

Tabela 1. Podział administracyjny Nadleśnictwa na powiaty i gminy.

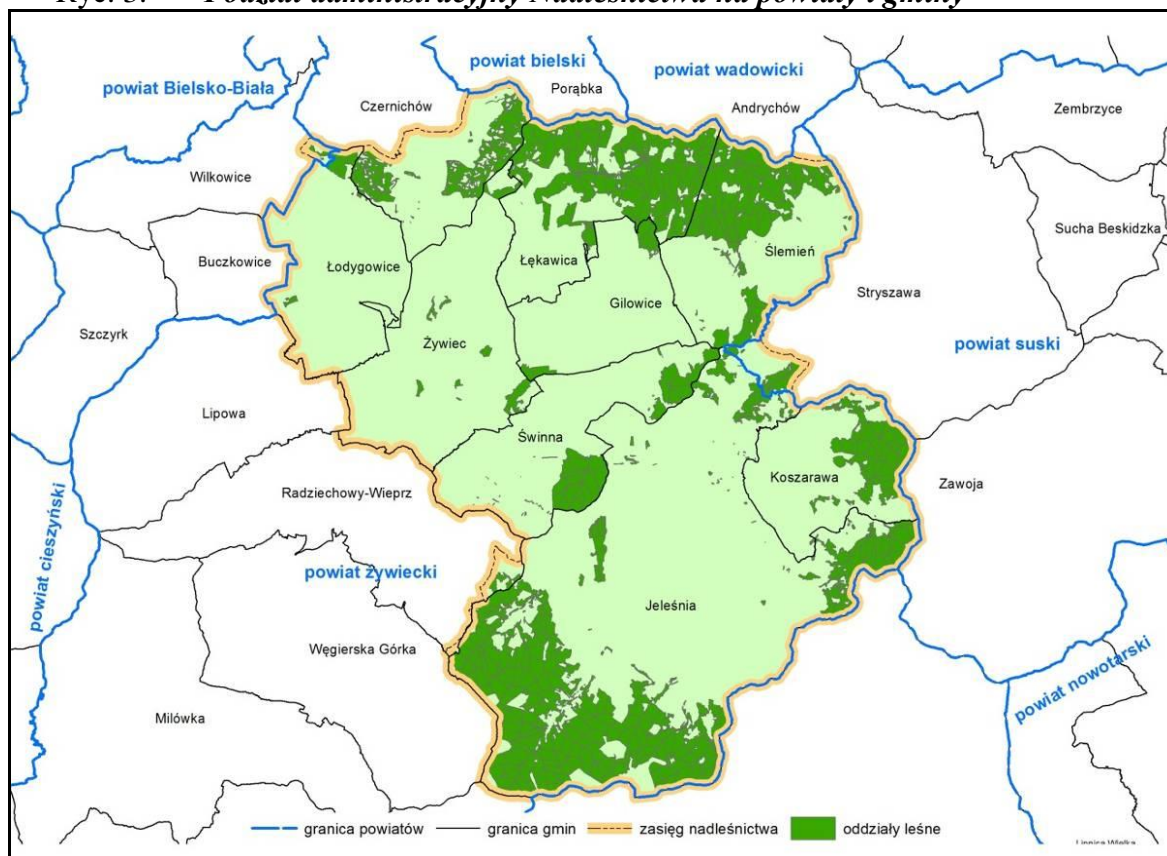
Województwo	Obręb		Nadleśnictwo Jeleśnia	
	Powiat	1. Jeleśnia		
Gmina	Powierzchnia [ha]			%
12. Małopolskie	131,2832		131,2832	1,1
15. Suski	131,2832		131,2832	1,1
072. Stryszawa	131,2832		131,2832	1,1
24. Śląskie	5 918,7059	5 635,7545	11 554,4604	98,9
02. Bielski		22,69	22,69	0,2
102. Wilkowice		22,69	22,69	0,2
17. Żywiecki	5 918,7059	5 613,0645	11 531,7704	98,7
011. Żywiec		153,2381	153,2381	1,3
022. Czernichów		634,9976	634,9976	5,4
032. Gilowice		141,3901	141,3901	1,2
042. Jeleśnia	5 080,3917		5 080,3917	43,5
052. Koszarawa	778,8542		778,8542	6,7
072. Łękawica		2 243,6037	2 243,6037	19,2
082. Łodygowice		109,5923	109,5923	0,9
102. Radziechowy-Wieprz	59,46		59,46	0,5
122. Ślemień		1 677,9577	1 677,9577	14,4
132. Świnna		652,285	652,285	5,6
Ogółem	6 049,9891	5 635,7545	11 685,7436	100

Ryc. 2. *Ryc. Zasięg terytorialny Nadleśnictwa Jeleśnia.*

Ryc. 3. *Podział administracyjny Nadleśnictwa na powiaty i gminy*

1.2 Usytuowanie Nadleśnictwa w strukturach Lasów Państwowych.

Administracyjnie Nadleśnictwo Jeleśnia nadzorowane jest przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Katowicach.

Nadleśnictwa sąsiednie to:

Nadleśnictwo Andrychów - od strony północnej,
Nadleśnictwo Sucha - od strony wschodniej,
Nadleśnictwo Węgierska Górka – od strony zachodniej,

Nadleśnictwo Bielsko - od strony północno-zachodniej.
Nadleśnictwo Ujsoły - od strony południowo-zachodniej.
Od strony południowej Nadleśnictwo Jeleśnia graniczy ze Słowacją.

Siedziba Nadleśnictwa usytuowana jest w Jeleśni, przy ul. Suskiej 5, na terenie Obrębu Jeleśnia, w oddziale 80o,p.

- Telefon: (033) 863 61 31
- Adres elektroniczny e-mail: jelesnia@katowice.lasy.gov.pl
- Strona internetowa: www.jelesnia.katowice.lasy.gov.pl

Odległość siedziby Nadleśnictwa od ważniejszych instytucji:

- do siedziby RDLP w Katowicach	94 km
- do Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach	92 km
- do Starostwa Powiatowego w Bielsku	34 km
- do Starostwa Powiatowego w Żywcu	10 km
- do Starostwa Powiatowego w Suchej Beskidzkiej	25 km
- do Urzędu Miasta i Gminy w Żywcu	10 km
- do UG Jeleśnia	3 km
- do UG Koszarawa	10 km
- do UG Radziechowy Wieprz	17 km
- do UG Stryszawa	21 km
- do UG Czernichów	20 km
- do UG Gilowice	14 km
- do UG Łękawica	10 km
- do UG Łodygowice	17 km
- do UG Ślemień	12 km
- do UG Świnna	7 km
- do UG Wilkowice	20 km

Ryc. 4. *Siedziba Nadleśnictwa*

1.3 Stan posiadania

Tabela 2. Zestawienie powierzchni nadleśnictwa wg użytków gruntowych

Kategoria gruntu	Jeleśnia		Żywiec		Nadleśnictwo	
	Pow. ha	%	Pow. ha	%	Pow. ha	%
1. Lasy - razem	6001,5441	99,2	5586,6036	99,13	11588,1477	99,17
GRUNTY LEŚNE ZALESIONE I NIEZALESIONE:						
1.1. Grunty leśne zalesione - razem	5795,2295	95,79	5486,2934	97,35	11281,5229	96,54
1) drzewostany - razem	5795,2295	95,79	5486,2934	97,35	11281,5229	96,54
2) plantacje drzew - razem						
w tym:						
- plantacje nasienne						
- plantacje drzew szybko rosnących						
1.2. Grunty leśne niezalesione - razem	13,8666	0,23	2,8807	0,05	16,7473	0,14
1) w produkcji ubocznej - razem						
w tym:						
plantacje choinek i krzewów						
poletka łowieckie						
2) do odnowienia - razem	13	0,21			13	0,11
w tym:						
halizny						
zręby	13	0,21			13	0,11
płazowiny						
3) pozostałe leśne niezalesione						
razem	0,8666	0,01	2,8807	0,05	3,7473	0,03
w tym:						
przewidziane do naturalnej sukcesji	0,8576	0,01	2,6133	0,05	3,4709	0,03
objęte szczególnymi formami ochrony						
- wylesienia na gruntach wyłączonych z produkcji	0,009	0	0,2674	0	0,2764	0
1.3. Grunty związane z gospodarką leśną - razem	192,448	3,18	97,4295	1,73	289,8775	2,48
w tym:						
1) budynki i budowle	1,4191	0,02	1,5927	0,03	3,0118	0,03
2) urządzenia melioracji wodnych	16,6975	0,28	16,5699	0,29	33,2674	0,28
3) linie podziału przestrzennego lasu	61,3575	1,01	20,87	0,37	82,2275	0,7
4) drogi leśne	102,8216	1,7	48,5545	0,86	151,3761	1,3
5) tereny pod liniami energetycznymi	1,1146	0,02	3,4187	0,06	4,5333	0,04
6) szkółki leśne						
7) miejsca składowania drewna	8,2777	0,14	6,1483	0,11	14,426	0,12
8) parkingi leśne	0,12		0,09	0	0,21	0
9) urządzenia turystyczne	0,64	0,01	0,1854	0	0,8254	0,01
2. Grunty zadrzewione i zakrzewione - razem	0,67	0,01	1,3404	0,02	2,0104	0,02
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - razem	6002,2141	99,21	5587,944	99,15	11590,1581	99,18
3. Użytki rolne - razem	43,2676	0,71	43,8693	0,78	87,1369	0,74
3.1. Grunty orne - razem	18,4387	0,3	29,5971	0,53	48,0358	0,41
w tym:						
1) role	18,4387	0,3	29,5971	0,53	48,0358	0,41
2) plantacje, poletka, składy drewna i szkółki na gruntach ornych						
3) ugory, odłogi						
3.2. Sady	0,24	0	0,24	0	0,48	0
3.3. Łąki trwałe	10,305	0,17	4,8651	0,09	15,1701	0,13
3.4. Pastwiska trwałe	13,5739	0,22	8,8199	0,16	22,3938	0,19
3.5. Grunty rolne zabudowane	0,67	0,01	0,3472	0,01	1,0172	0,01
3.6. Grunty pod stawami rybnymi						
3.7. Grunty pod rowami rolnymi	0,04	0			0,04	0
4. Grunty pod wodami - razem	0,93	0,02	0,4287	0,01	1,3587	0,01
w tym:						

Kategoria gruntu	Jeleśnia		Żywiec		Nadleśnictwo	
	Pow. ha	%	Pow. ha	%	Pow. ha	%
4.1. Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	0,93	0,02	0,4287	0,01	1,3587	0,01
4.2. Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi						
4.3. Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi						
5. Użytki ekologiczne - razem						
6. Tereny różne - razem	0,6042	0,01			0,6042	0,01
w tym:						
1) grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagosp. grunty zrekult.						
2) wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego						
3) grunty wyłączone z produkcji (inne niż zabudowa) zabudowę)	0,6042	0,01			0,6042	0,01
4) różne inne						
7. Grunty zabudowane i zurbanizowane – razem	2,4232	0,04	3,1802	0,06	5,6034	0,05
w tym:						
7.1. Tereny mieszkaniowe	0,3808	0,01	0,1128	0	0,4936	0
7.2. Tereny przemysłowe						
7.3. Tereny zabudowane inne	0,038	0			0,038	0
7.4. Zurbanizowane tereny niezabudowane						
7.5. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe – razem	1,956	0,03			1,956	0,02
w tym:						
1) ośrodki wypoczynkowe i tereny rekreacyjne						
2) tereny zabytkowe						
3) tereny sportowe	1,956	0,03			1,956	0,02
4) ogrody zoologiczne i botaniczne						
5) tereny zieleni nieurządzonej						
7.6. Użytki kopalne						
7.7. Tereny komunikacyjne - razem komunikacyjne - razem	0,0484	0	3,0674	0,05	3,1158	0,03
w tym:						
1) drogi	0,0484	0	3,0674	0,05	3,1158	0,03
2) tereny kolejowe						
3) inne tereny komunikacyjne						
8. Nieużytki - razem	0,55	0,01	0,3323	0,01	0,8823	0,01
w tym:						
1) bagna						
2) piaski						
3) utwory fizjograficzne	0,29	0	0,3323	0,01	0,6223	0,01
4) wyrobiska nieprzeznaczone do rekultywacji	0,26	0			0,26	0
Razem (2-8) Grunty niezaliczone do lasów	48,445	0,8	49,1509	0,87	97,5959	0,83
w tym: grunty przeznaczone do zalesienia						
OGÓLEM (1-8)	6049,9891	100	5635,7545	100	11685,7436	100
współwłasności	10,1702		69,8599		80,0301	
Razem ze współwłasnościami	6060,1593	100	5705,6144	100	11765,7737	100
w tym:						
grunty sporne						

Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa zajmują ok. 44% całkowitej powierzchni lasów gmin, w granicach, których położone są grunty Nadleśnictwa. Rozmieszczenie lasów niepaństwowych charakteryzuje się dużą nieregularnością.

Nadleśnictwo Jeleśnia sprawuje nadzór nad 10 745 ha lasów prywatnych położonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa, z obszaru powiatu żywieckiego. Nadzór ten został

powierzony Nadleśnictwu w wyniku porozumienia zawartego ze Starostą Żywieckim z dnia 23 lipca 2009 r.

Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa, zostały podzielone na trzy Obwody nadzorcze:

- Jeleśnia – o powierzchni 3191 ha,
- Sopotnia – łącznie 3567 ha,
- Gilowice – łącznie 3987 ha.

Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa, położone w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Jeleśnia, a znajdujące się na terenie powiatów suskiego i bielskiego, nadzorowane są przez sąsiednie nadleśnictwa.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa znajduje się również 6 wspólnot leśnych i gruntowych, gospodarujących na ogólnej powierzchni 598,65 ha lasów. Są to następujące wspólnoty:

- ✓ Sopotnia Wielka Hale - 154,57 ha
- ✓ Wspólnota Leśna Ponikiew - 190,80 ha
- ✓ Wspólnota Leśno-Pastwiskowa
i Serwitutowa Międzybrodzie Żywieckie - 186,75 ha
- ✓ Wspólnota Gruntowa Lasu Ekwiwalentnego
i Serwitutowego wsi Pewel Wielka - 46,15 ha
- ✓ Wspólnota Gruntowa – Las Ekwiwalentowy
Kocierz Moszczanicki - 7,24 ha
- ✓ Wspólnota Leśna Hala Kocierz Moszczanicki - 13,14 ha.

Część lasów nadzorowanych graniczy lub stanowi enklawy z gruntami Nadleśnictwa. Natomiast duża część lasów z obszarów wsi Koszarawa, Przyborów, Krzyżowa, Pewel Wielka, Pewel Ślemieńska, Pewel Mała, Świnna, tworzy osobne kompleksy, obejmujące stoki i grzbiety lokalnych wzniesień, nie graniczy z lasami Skarbu Państwa.

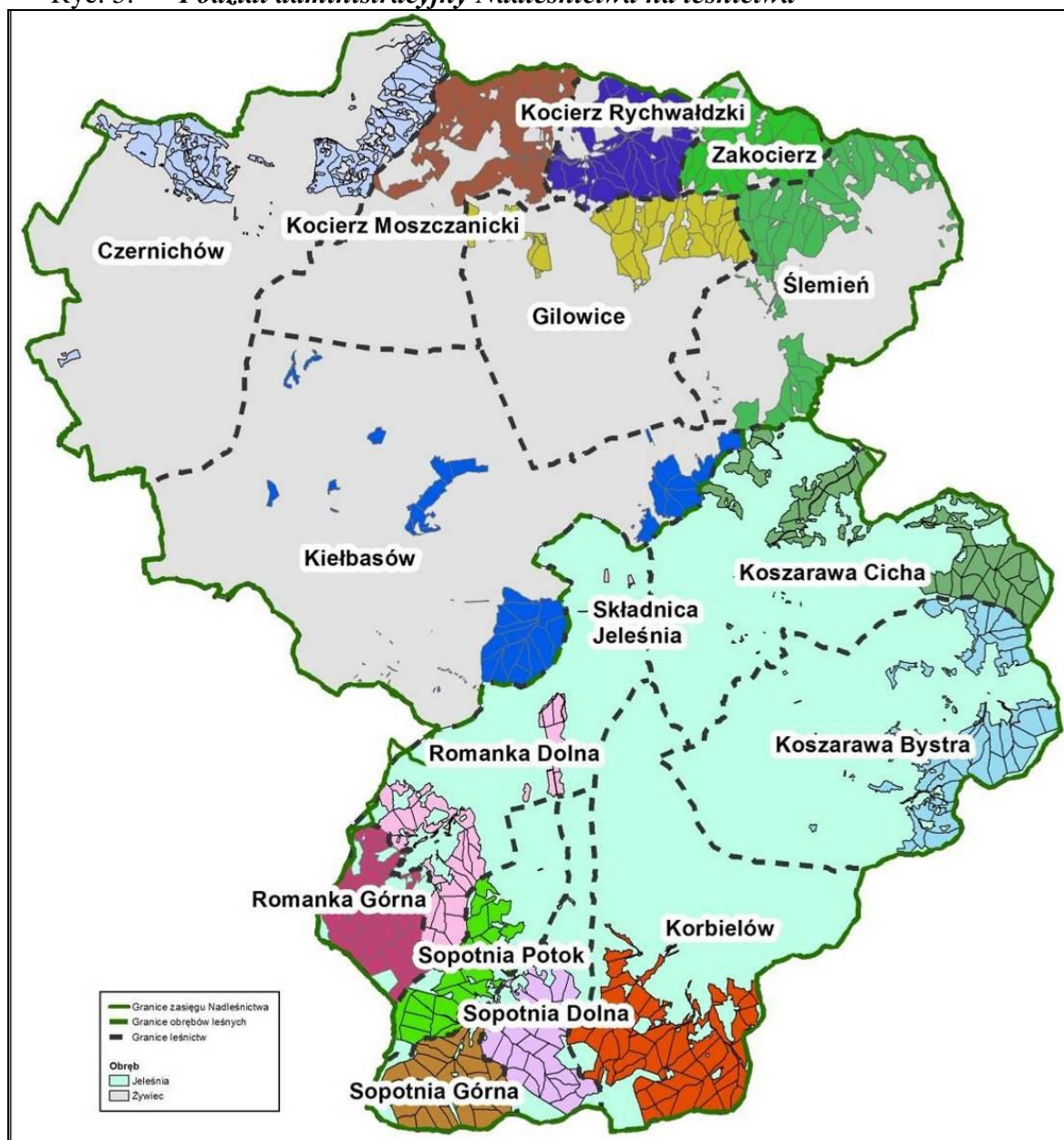
1.4 Podział administracyjny na leśnictwa.

Nadleśnictwo Jeleśnia podzielone jest na 15 leśnictw. Średnia powierzchnia leśnictwa wynosi 778,94 ha. (nie uwzględniono leśnictwa 17 Składnica Jeleśnia).

Tabela 3. Podział administracyjny na leśnictwa

Nr	Nazwa leśnictwa	Oddziały	Powierzchnia [ha]			Powierzchnia ogółem [ha]
			Grunty leśne		Grunty nieleśne	
			zalesione i niezalesione	związane z gosp. leśną		
2	Koszarawa Cicha	1-40	820,91	20,79	10,74	852,44
3	Koszarawa Bystra	41-52,54-79	892,89	26,85	2,89	922,63
4	Korbielów	87-137	1 069,53	46,51	11,06	1 127,10
5	Sopotnia Dolna	141-164	612,93	19,03	5,93	637,89
6	Sopotnia Górna	165-181,205-214	611,02	24,11		635,13
7	Sopotnia Potok	182-204	528,54	17,24	1,09	546,87
8	Romanka Dolna	80-86,215-221,223-228,231-232,250-254,265-267	602,57	17,03	16,4	636
9	Romanka Górna	222,229-230,233-249,255-264	670,65	19,42	0,36	690,43
17	Składnica Jeleśnia	80A		1,48		1,48
1	Razem Obręb Jeleśnia		5 809,04	192,46	48,47	6 049,97
10	Zakocierz	1-11,51-61	679,11	16,35	2,96	698,42
11	Kocierz Rychwałdzki	12-25,62-75	735,94	14,65	3,44	754,03
12	Kocierz Moszczanicki	26-50,76-81	846,96	19,44	1,53	867,93
13	Czernichów	83-119	751,19	10,54	5,55	767,28
14	Ślemień	120-134,164-171A,201-212	1 017,76	17,67	18,19	1 053,62
15	Gilowice	82,135-163	664,7	8,77	4,56	678,03
16	Kielbasów	172-200	793,51	10,03	12,94	816,48
2	Razem Obręb Żywiec		5 489,17	97,45	49,17	5 635,79
Razem nadleśnictwo			11 298,21	289,91	97,64	11 685,76

Ryc. 5. *Podział administracyjny Nadleśnictwa na leśnictwa*

1.5 Charakterystyka warunków przyrodniczych w zasięgu działania Nadleśnictwa

1.5.1 Przynależność do krainy, dzielnicy przyrodniczo-leśnej i mezoregionów.

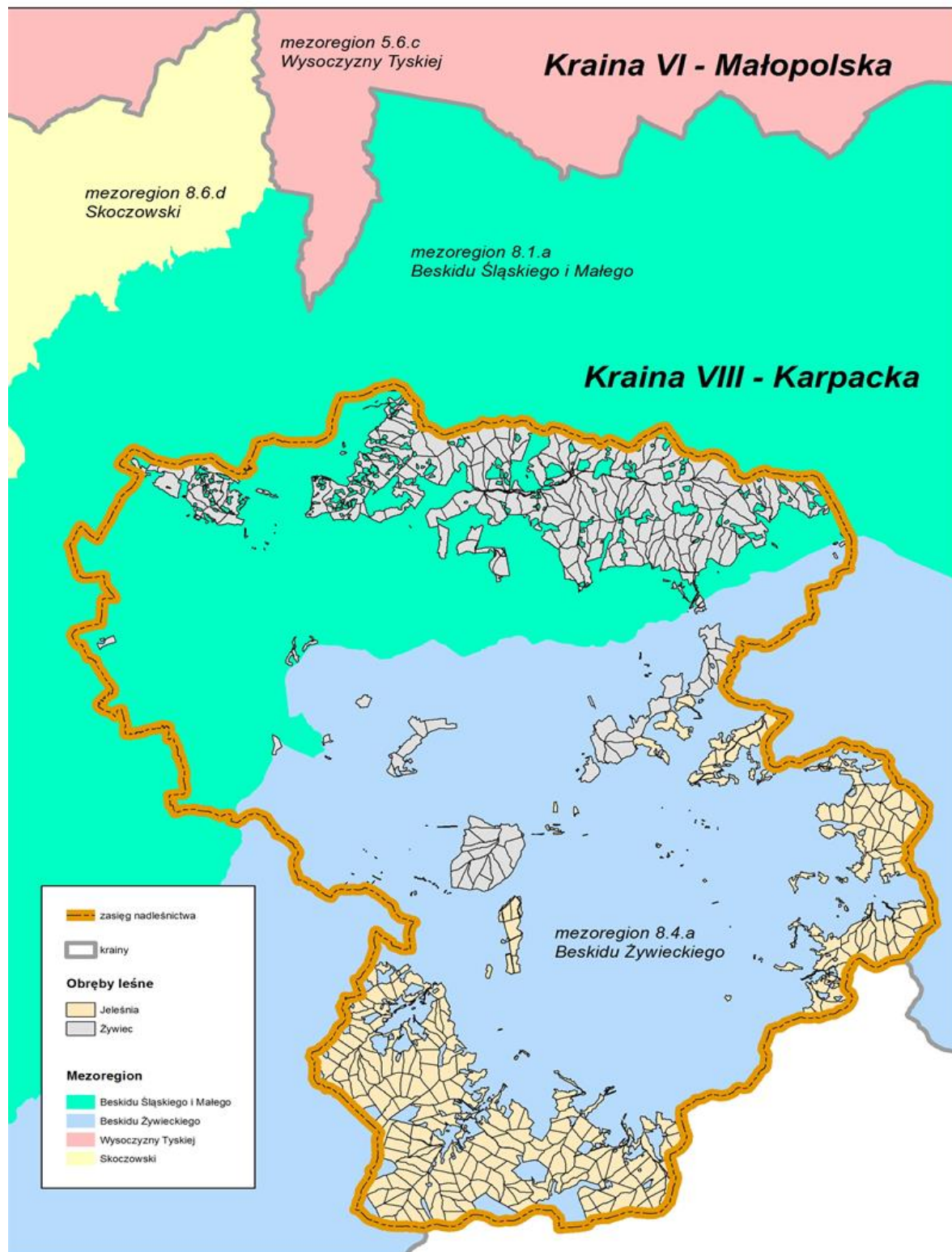
Obszar Nadleśnictwa Jeleśnia według regionalizacji przyrodniczo-leśnej (Trampler i inni, „Regionalizacja przyrodniczo-leśna na podstawach ekologiczno-fizjograficznych”, 1990, PWRiL) położony jest w VIII Karpackiej Krainie Przyrodniczo-leśnej.

- ✓ obręb Jeleśnia
  - Dzielnicą 4 Beskidu Żywieckiego – cały obręb;
- ✓ obręb Żywiec
  - Dzielnicą 1 Beskidu Śląskiego i Małego (oddziały) – 1-130, 132-163, 201a-c, 202-212;

- Dzielnica 4 Beskidu Żywieckiego (oddziały)– 131, 164-184, 186-200, 201d-g.

Ryc. 6. *Położenie obszaru Nadleśnictwa wg regionalizacji przyrodniczo-leśnej.*

Kraina Karpacka zajmuje południowo-wschodnią część kraju. Wypełnia ją masyw górski Karpat wraz z Pogórzem Karpackim. Lesistość krainy bardzo wysoka - 41,4%. Klimat Krainy Karpackiej ma charakter klimatu górskiego, zróżnicowanego w zależności od wysokości i ukształtowania terenu. Roczna suma opadów wynosi dla piętra regła

dolnego około 900 mm. W reglu górnym ilość opadów jest jeszcze wyższa - do 1500 mm. Liczba dni z pokrywą śnieżną rośnie z wysokością i waha się od 60 w niższych położeniach do 200 dni w najwyższych. Okres wegetacyjny w reglu dolnym trwa przeciętnie 175 dni (w dolnej strefie do 200 dni), natomiast w reglu górnym - przeciętnie 120 dni. Okres wegetacyjny wyraźnie skraca się w miarę przesuwania się od podnóży gór do górnej granicy lasu. W najwyższych partiach gór spotyka się gleby pierwotne, o niewykształconym profilu glebowym. W niższych położeniach mogą występować gleby bielicowe i brunatne, a na utworach wapiennych rędziny. W dolinach bezodpływowych spotyka się również torfowiska. W Krainie Karpackiej występują wszystkie podgórskie i górskie typy siedliskowe lasu oraz fragmentarycznie typy nizinne. Rozmieszczenie typów siedliskowych lasu i określonych drzewostanów zależy od położenia nad poziomem morza i jest zgodne z występowaniem w górach stref roślinnych. Najpospolitszy w Krainie Karpackiej jest las górski, zajmujący 54,9%, następnie las wyżynny - 25,8%, las mieszany górski - 11,4%. Kraina Karpacka charakteryzuje się gromadnym występowaniem jodły i buka w terenach górskich, czyli drzewostanami jodłowymi i bukowymi na siedliskach żyznych, podczas gdy uboższe siedliska lub tereny położone wyżej zajmują drzewostany świerkowe. Głównymi gatunkami lasotwórczymi są: jodła - 25%, buk - 25,3%, świerk - 21,7%, sosna - 17%.

Dzielnica Beskidu Żywieckiego

Obejmuje cały obszar obrębu Jeleśnia oraz południową część obrębu Żywiec. Teren jej zbudowany jest głównie z utworów serii magurskiej (trzeciorzędowych piaskowców, łupków i margli). Swą wysokość Beskid Żywiecki zawdzięcza piaskowcom magurskim odpornym na wietrzenie. Cechuje je krajobraz górski o ostrych wierzchołkach, stromych zboczach, wąskich głęboko wciętych dolinach. Piaskowcom magurskim towarzyszą warstwy podmagurskie utworzone z bardziej podatnych na wietrzenie skał hieroglifowych, beloweskich, inoceramowych, łupków pstrych, margli łąckich i in. W krajobrazie skały te odróżniają się łagodnymi formami rzeźby i niższymi wzniesieniami. Dzielnica obejmuje nie tylko Beskid Żywiecki, na jej północnym-zachodzie znajduje się również zachodnia część Beskidu Makowskiego (maksymalna wysokość 871 m n.p.m.). Beskid Żywiecki stanowi najwyższą wzniesioną część Beskidów, cechuje go tzw. młoda rzeźba (np. głębokie rozcięcia przez doliny i duży spadek koryt rzecznych). Składa się on z kilku członów, różniących się wysokością i charakterem rzeźby, wydzielonych przez poprzeczne obniżenia. Obejmuje on najwyższą w Zewnętrznych Karpatach Zachodnich grupę górską Babiej Góry (1725 m n.p.m.), utworzoną ze zwartych pasm górskich. Na południowym zachodzie znajduje się rozcięta przez dopływ górnej Soły grupa Wielkiej Raczy (1234 m n.p.m.), o układzie gwiaździstym. Między wymienionymi jednostkami położona jest w kształcie rozrogu grupa Pilska (1557 m n.p.m.).

Do najwyższych wzniesień z obszaru Beskidu Żywieckiego, leżących w zasięgu Nadleśnictwa należą: Góra Pięć Kopców-1534 m n.p.m., Romanka-1366, Trzy Kopce-1216, Palenica-1343, Munczolik-1356, Majcherkowa-1255, Kotarnica-1156, Buczynka-1205, Mędralowa-1169, Jałowiec-1111, Bąków-766, Kiczora-761 oraz Grojec-612.

Lesistość dzielnicy bardzo wysoka, potencjalna produktywność siedlisk bardzo wysoka.

Dzielnica Beskidu Śląskiego i Małego

Na terenie tej dzielnicy położona jest zasadnicza część obrębu Żywiec, w części wschodniej obejmującej teren Beskidu Małego. Stanowi ona najbardziej wysuniętą na północny zachód jednostkę Krainy Karpackiej. Obejmuje ona pasma zbudowane głównie z piaskowców godulskich i istebniańskich, rozdzielone stosunkowo dużą kotłiną wypreparowaną w mniej odpornych utworach fliszu. Położony na zachodzie Beskid Śląski tworzy jedną z najbardziej zwartych grup górskich Karpat fliszowych. Charakteryzuje się on wąskimi grzbieciami górskimi o zbliżonej wysokości, między którymi znajdują się głębokie (do 600 m) doliny o wąskich dnach i stromych zboczach. Najwyższy szczyt w paśmie Baraniej Góry to Skrzyczne – 1257 m n.p.m., a w paśmie Czantorii – Wielka Czantoria – 995 m n.p.m. Pasma Baraniej Góry oraz pasmo Czantorii i Stożka stanowią europejski dział wodny między zlewiskami Morza Czarnego i Bałtyckiego.

Znajdująca się na zachód od Beskidu Śląskiego Kotlina Żywiecka otoczona jest ze wszystkich stron pasmami górskimi, które wznoszą się około 500-900 m ponad jej płaskie dno. We wschodniej części dzielnicy położony jest natomiast niższy niż Beskid Śląski i płycej rozcięty przez doliny – Beskid Mały. Największe jego wzniesienia przekraczają 900 m n.p.m. (Czupel 934 m n.p.m.), a wysokości względne dochodzą do 500 m.

Do najwyższych wzniesień z obszaru Beskidu Małego, leżących w zasięgu Nadleśnictwa należą: Czupel-934 m n.p.m., Jaworzyna-864, Żar-761, Madohora (Łamana Skala)-929, Potrójna-888, Kocierz-879, Gibasów Groń-898.

Lesistość dzielnicy wysoka, potencjalna produktywność siedlisk także jest wysoka.

Zgodnie z podziałem na regiony geobotaniczne (Szafer 1982) klasyfikacja położenia nadleśnictwa jest następująca:

- ◆ Obszar: Euro - Syberyjski
- ◆ Prowincja: Górská, Środkowoeuropejska
- ◆ Podprowincja: Karpacka
- ◆ Dział: Karpaty Zachodnie
- ◆ Okręg: Beskidy
- ◆ Podokręg: Śląsko – Babiogórski

Tabela 4. Zestawienie powierzchni mezoregionów.

Obręb, nadleśnictwo	TSL	Mezoregion Beskidu Śląskiego i Małego	Mezoregion Beskidu Żywieckiego	Razem
		Powierzchnia [ha]		
Obręb Jeleśnia	BWG		236,34	236,34
	BMGŚW		574,07	574,07
	LMGŚW		1988,53	1988,53
	LMGW		46,51	46,51
	LGŚW		2269,85	2269,85
	LGW		675,79	675,79
	LŁG		12,06	12,06
	OLJG		5,89	5,89
	Pozostałe		240,93	240,93
	Razem		6049,97	6049,97

Obręb, nadleśnictwo	TSL	Mezoregion Beskidu Śląskiego i Małego	Mezoregion Beskidu Żywieckiego	Razem
		Powierzchnia [ha]		
Obręb Żywiec	BMGŚW	5,27		5,27
	LMGŚW	216,68	0,05	216,73
	LGŚW	4186,70	953,18	5139,88
	LGW	46,87	65,80	112,67
	LŁG	8,00	2,27	10,27
	OLJG		4,35	4,35
	Pozostałe	101,26	45,36	146,62
	Razem	4564,78	1071,01	5635,79
Nadleśnictwo Jeleśnia	BWG		236,34	236,34
	BMGŚW	5,27	574,07	579,34
	LMGŚW	216,68	1988,58	2205,26
	LMGW		46,51	46,51
	LGŚW	4186,70	3223,03	7409,73
	LGW	46,87	741,59	788,46
	LŁG	8,00	14,33	22,33
	OLJG		10,24	10,24
	Pozostałe	101,26	286,29	387,55
	Razem	4564,78	7120,98	11685,76

1.5.2 1.3.2. Położenie geograficzne i wysokościowe

Nadleśnictwo Jeleśnia w swoim zasięgu terytorialnym położone jest pomiędzy 49°31'53", a 49°47'29" stopniem szerokości geograficznej północnej oraz pomiędzy 19°06'34", a 19°28'50" stopniem długości geograficznej wschodniej.

- **Współrzędne geograficzne** skrajnie wysuniętych punktów w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa wynoszą:

punkt północny	19° 14' 57" 49° 47' 29"	długości wschodniej szerokości północnej
punkt wschodni	19° 28' 50" 49° 37' 28"	długości wschodniej szerokości północnej
punkt południowy	19° 15' 39" 49° 31' 53"	długości wschodniej szerokości północnej
punkt zachodni	19° 06' 34" 49° 44' 30"	długości wschodniej szerokości północnej

- **Położenie wysokościowe terenów w zasięgu Nadleśnictwa.**

Nadleśnictwo Jeleśnia to nadleśnictwo typowo górskie. Najwyżej położonym punktem w zasięgu Nadleśnictwa jest położona w masywie Pilska, Beskidu Żywieckiego, góra Pięć Kopców 1534 m n.p.m. Najniżej położone miejsce znajduje się na rzece Sole, przy północnej granicy Nadleśnictwa, pomiędzy jeziorami Żywieckim, a Międzybrodzkim. Minimalna wysokość bezwzględna wynosi tu 325 m n.p.m. Różnica wzniesień wynosi aż 1209 m. Nadleśnictwo Jeleśnia należy do najwyżej położonych nadleśnictw w Polsce.

1.5.3 Położenie według regionalizacji fizyczno-geograficznej Kondrackiego.

Wg podziału fizyczno-geograficznego Kondrackiego (*Kondracki, „Geografia regionalna Polski”, 1998, PWN*), Nadleśnictwo Jeleśnia położone jest:

- Obszar - Europa Zachodnia,
- Podobszar 5 – Karpaty, Podkarpacie i Nizina Panońska,
- Prowincja 51 – Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem,
- Podprowincja 513 – Zewnętrzne Karpaty Zachodnie,
- Makroregion 513.4-5 – Beskidy Zachodnie
- Mezoregiony   Kotliny Żywieckiej 513.46

Beskidu Małego 513.47

Beskidu Makowskiego 513.48

Beskidu Żywieckiego 513.511

Ryc. 7. **Położenie obszaru Nadleśnictwa wg regionalizacji fizyczno-geograficznej Kondrackiego**

2 Klimat.

2.1 Położenie zasięgu działania Nadleśnictwa na tle rejonizacji klimatycznej kraju.

Cechy klimatu Polski są uwarunkowane wpływami rozległych obszarów lądowych na wschodzie oraz są kształtowane przez duże połacie wodne Oceanu Atlantyckiego (Woś 1999). Na klimat wpływ ma m.in. szerokość geograficzna (kąt padania promieni słonecznych i czas trwania usłonecznienia), położenie obszaru względem obszarów morskich i oceanicznych, ukształtowanie terenu (rzeźba i wys. n.p.m.), pokrycie terenu (szata roślinna, działalność człowieka). Generalnie na obszarze Polski współwystępują cechy klimatu kontynentalnego i oceanicznego.

Według W. Okołowicza (1965) obszar Nadleśnictwa położony jest w Krainie Karpackiej nr 67 w klimacie kształtowanym pod silnym wpływem gór.

Na obszarze Nadleśnictwa można mówić o typie klimatu ukształtowanego na obszarach górskich, który jest wynikiem współdziałania czynnika wysokości n.p.m. i czynnika orograficznego. Uwarunkowania klimatu doprowadziły do wyróżnienia stref pięter klimatycznych (Hess 1965). Jednak piętrowość stosunków klimatycznych nie zatarała cech klimatu właściwych dla strefy klimatu umiarkowanego charakterystycznego dla obszaru Polski (Woś 1999).

Poniżej przedstawiono zasięg pięter klimatycznych w Beskidach (Hess 1965).

Tabela 5. Zasięg pięter klimatycznych w Beskidach

Piętro klimatyczne	Średnia wieloletnia temperatura roku [°C]	Wysokość nad poziomem morza [m]			
		Beskid Żywiecki i Średni	Beskid Śląski	Beskid Wyspowy, Sądecki, Niski	Kotliny
Zimne	od -4 do -2	-	-	-	-
Umiarkowanie zimne	od -2 do 0	od szczytów do 1670	-	-	-
Bardzo chłodne	od 0 do +2	od 1670 do 1400	-	-	-
Chłodne	od +2 do +4	od 1400 do 1080	od szczytów do 980	od szczytów do 1100	do 950
Umiarkowanie chłodne	od +4 do +6	od 1080 do 680	od 980 do 670	od 1100 do 750	od 950 do 500
Umiarkowanie ciepłe	od +6 do +8	od 680 do 260	od 670 do 250	od 750 do 280	od 500 do 200

Według regionalizacji klimatycznej Romera obszar Nadleśnictwa znajduje się w regionie klimatów górskich i podgórskich, oraz podgórskich nizin i kotlin.

Według regionalizacji rolniczo-klimatycznej Polski teren Nadleśnictwa leży w zasięgu Karpackiej krainy klimatycznej (B.5.) o dużym zróżnicowaniu cech klimatycznych w zależności od wysokości n.p.m.

Klimat obszaru Nadleśnictwa charakteryzuje się:

- niskimi średnimi temperaturami,
- inwersjami temperatury w dolinach śródgórskich,
- znacznymi różnicami temperatur na stokach o różnej wystawie,

- dużą ilością opadów, zwłaszcza wiosną i wczesnym latem oraz ich długotrwałością,
- długotrwałym zaleganiem pokrywy śnieżnej,
- częstymi i silnymi wiatrami, z kierunków zachodnich i południowo-zachodnich,
- częstymi, raptownymi zmianami pogody,
- mroźnymi zimami, latami krótkimi i chłodnymi,

2.2 Cyrkulacja powietrza.

Warunki klimatyczne tego obszaru kształtują masy powietrza różnego pochodzenia geograficznego, największy udział mają masy powietrza polarno-morskiego (60% przypadków) oraz polarno-kontynentalnego (25% przypadków). Kierunek wiatru jest w znacznym stopniu uzależniony od ukształtowania terenu. W konkretnych warunkach terenowych przeważają wiatry wiejące z biegiem dolin, kotlin czy przełęczy. Czasami występują tu także wiatry halne.

Jedną z najważniejszych cech klimatu Kotliny Żywieckiej jest słaba wentylacja, a co zatem idzie częste występowanie tutaj zastoisk chłodnego powietrza, powodujących silne i długotrwałe inwersje termiczne. Szczególnie w chłodnej porze roku można zauważyć permanentne wychłodzenie Kotliny Żywieckiej charakteryzujące się występowaniem najniższych temperatur ekstremalnych w dniu.

2.3 Opady atmosferyczne i zjawiska towarzyszące

Opady atmosferyczne obok temperatury są jednym z istotniejszych czynników klimatycznych. Średnia suma opadu atmosferycznego waha się rocznie od 988 mm (dla wysokości 250 m n.p.m.) do 1380 mm (dla wysokości 1100 m n. p. m.).

Roczne sumy opadów zwiększają się od podnóży ku szczytom gór. Zmienność reliefu wpływa jednak w zasadniczy sposób na ich ilość. Przeciętna opadów wynosi dla piętra umiarkowanego chłodnego ok. 1400-1800 mm; dla pięter niższych 1000-1100 mm rocznie. Wyraźnie więcej opadów otrzymują stoki o ekspozycji zachodniej. Największa częstotliwość opadów przypada na miesiące XII, I, V i VII. Najmniej dni z opadami stwierdza się w II, III, IX i X. Wysoki procent opadów w formie burzowej świadczy o stosunkowo dużej zmienności pogody. W poszczególnych latach roczne sumy opadów mogą znacznie różnić się od sumy średniej wyliczonej za okres wieloletni, mogą one być nawet o ponad 30% większe lub mniejsze od sumy średniej. Największe roczne sumy opadów są z reguły większe o ponad 250 mm od sumy średniej wieloletniej. Dla gospodarki wodnej i produkcji roślinnej istotne znaczenie ma czasowy rozkład opadów, charakteryzowany wskaźnikiem liczby dni z opadem. Występowanie dni z opadem najczęściej związane jest z napływem świeżych mas powietrza polarnomorskiego. Średnio w roku na terenach Nadleśnictwa jest 186 dni z opadem.

Potencjalny okres zalegania pokrywy śnieżnej wynosi od 65 do 140 dni.

2.4 Temperatura

Na temperaturę powietrza analogicznie jak w przypadku opadów mają wpływ wysokość n.p.m. i ukształtowanie terenu. Średnia roczna temperatura powietrza waha się od 2,5°C (1100m n.p.m.) do 8,6°C (250m n.p.m.).

2.5 Termiczne pory roku

Według meteorologów wiosna i jesień „kurczą się” już od pewnego czasu. W ostatnich latach wielokrotnie mogliśmy zaobserwować nagłe przyjście wysokich temperatur po zimie. W niedalekiej przyszłości być może będziemy mieli tylko dwie pory roku: chłodną i ciepłą, przy czym przejście od jednej do drugiej będzie nagłe. To konsekwencja zmian klimatu. W Polsce ocieplił się on o 0,7-0,8°C w ciągu ostatniego wieku. Stało się tak głównie za sprawą zim, które wyraźnie złagodniały, na dodatek przychodzą późno. Zimy przychodzą coraz później i nie chcą odejść, są też przeważnie ciepłe i wilgotne. Globalne ocieplenie klimatu sprzyja pojawianiu się zjawisk klimatycznie ekstremalnych.

2.6 Okres wegetacyjny

Najważniejszym z punktu widzenia warunków przyrodniczych jest długość okresu wegetacyjnego ze średnią dobową temperaturą powyżej 5°C. Z danych wynika, że długość tego okresu jest bardzo zróżnicowana i waha się od 150 dni na wysokości 1100 m n.p.m. do około 225 dni na terenach najniższej położonych.

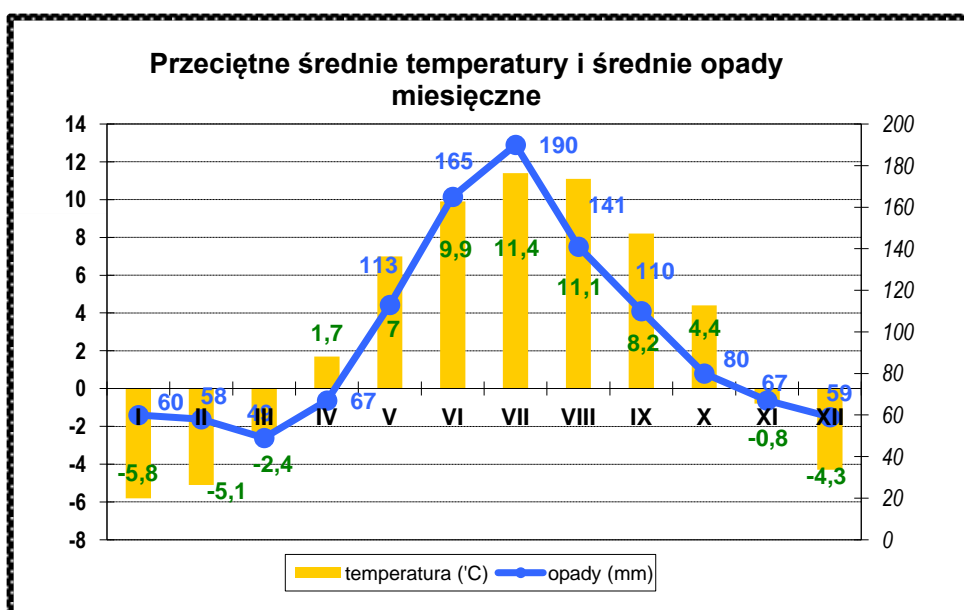
Z punktu widzenia hodowli lasu bardzo ważny jest mikroklimat, który może znacznie modyfikować warunki klimatyczne regionu. Mikroklimat kształtują takie czynniki jak: wzniesienie nad poziom morza, mezorelief, skały macierzyste, stan gleby i sposób jej użytkowania oraz rodzaj pokrywy roślinnej, zabudowania i zakłady przemysłowe.

2.7 Przymrozki

Średnio rocznie występuje 110 dni z przymrozkami.

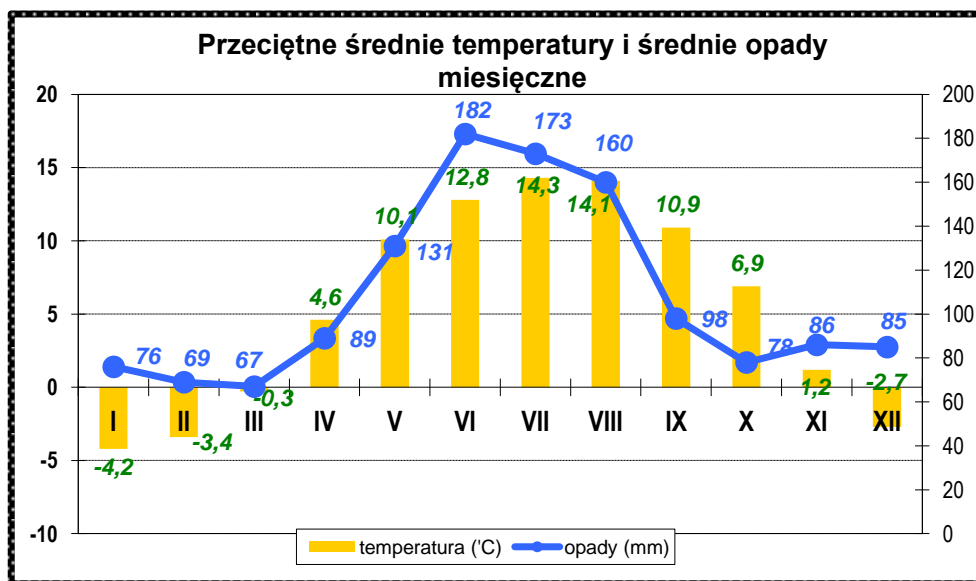
Poniżej przedstawiono rozkład danych pluwiotermicznych z trzech stacji.

Ryc. 1.2.4.1. Diagram pluwiotermiczny dla stacji na Hali Miziowej 1330 m n.p.m.

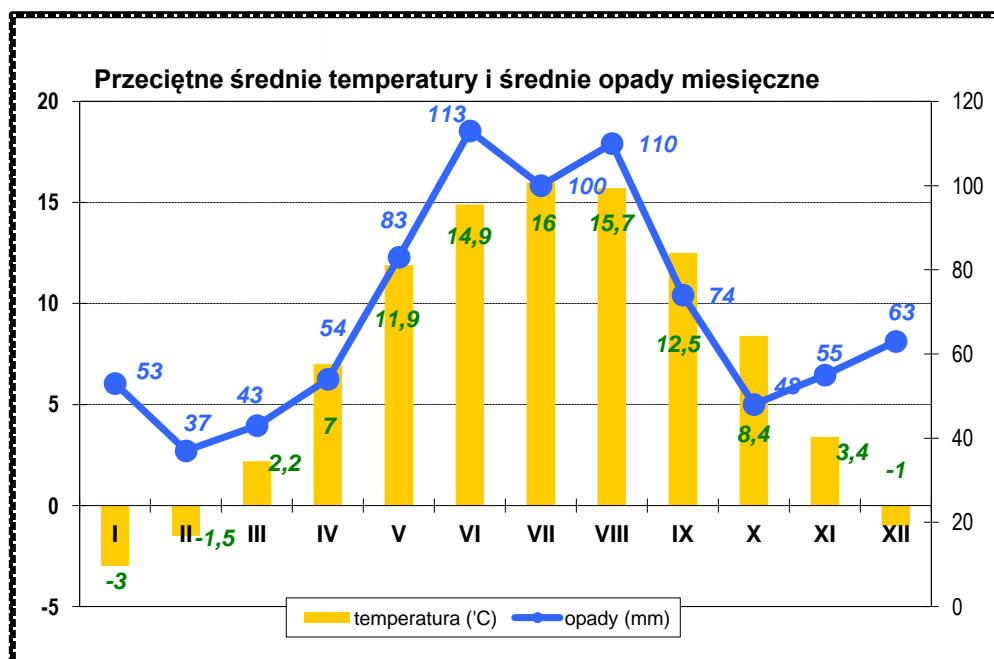

Ryc. 1.2.4.2. Diagram pluwiotermiczny dla stacji na Leskowcu 922 m n.p.m.

Ryc. 1.2.4.3. Diagram pluwiotermiczny dla stacji w Nowym Dworze 380 m n.p.m.

Z wymienionych wcześniej cech klimatu obszaru Nadleśnictwa, duże znaczenie dla gospodarki leśnej mają:

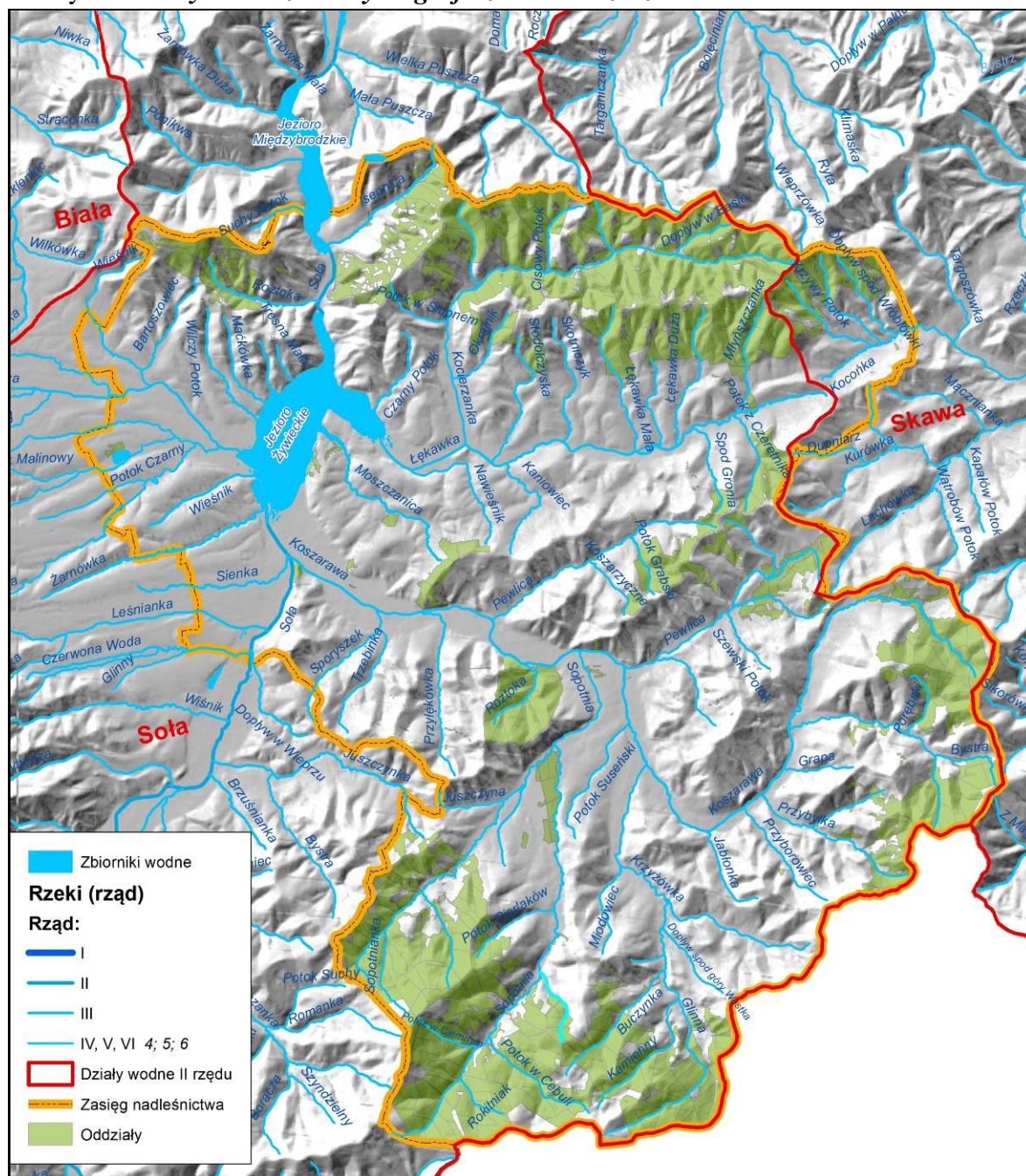
- występujące wczesne przymrozki, które w zależności od miejsca, mogą pojawiać się już w pierwszej dekadzie października (np.: na Pilsku)

- późne przymrozki, które mogą pojawiać się jeszcze pod koniec kwietnia, w niższych położeniach, a nawet w końcu maja, na wysokościach powyżej 1000 m n.p.m.
- bardzo mroźne dni; ich liczba w ciągu roku zależy również od położenia nad poziomem morza i waha się od 15 do 40 dni w skali roku, przy czym największe spadki temperatur związane są z wklęsłymi formami ukształtowania terenu, co jest wynikiem radiacyjnego wychłodzenia i powstawania w porze nocnej inwersji temperatury w dolinach i kotlinach śródgórkich.
- ekstremalne opady (ulewy i deszcze nawalne); opady o wysokiej dobowej sumie opadów mogą pochodzić zarówno z opadów o dużym zasięgu terytorialnym, z jednorodnych mas powietrza polarno-morskiego, spiętrzanego na dowietrznych stokach górskich, jak i z opadów ulewnych (intensywnych i krótkotrwałych), związanych z przechodzeniem aktywnych, chłodnych frontów atmosferycznych. Opady tego typu występują najczęściej w miesiącach letnich (lipcu, czerwcu), chociaż mogą pojawiać się w całym okresie wegetacyjnym. Wysokość dobowych takich opadów może osiągać nawet ponad 250 mm (zanotowane maksimum wynosiło 275 mm na Leskowcu). Opady takie mogą być przyczyną lokalnych powodzi i podtopień, a spływ tak dużych ilości wody, często uszkadza infrastrukturę techniczną (drogi, mosty).
- szadź; zjawisko **to** w rejonach górskich, gdzie częstość pojawiania się mgieł jest duże, może przyczynić do dużych szkód w drzewostanach. Dotyczy to zwłaszcza miesięcy listopada i grudnia, chociaż i wczesną wiosną może również występować.
- nadmierne opady śniegu; wysoka pokrywa śnieżna ma korzystny wpływ na gospodarkę leśną, chroniąc przed przemarzaniem, jednak wysokie opady mokrego śniegu, mogą powodować duże szkody w drzewostanie. Wielkość śniegołomów i śniegowalów ograniczała się do stosunkowo niedużych powierzchni, przyczyniając się do powstawania lokalnych luk i przerzedzeń. Najczęściej zjawisko wysokich opadów mokrego śniegu ma miejsce w listopadzie i grudniu. Z kolei akumulacja śniegu, powstała na skutek nawiewania, przyczyniała się do trwałego zniekształcania strzały młodych drzew. Ma to miejsce głównie w wyżej położonych partiach lasów Nadleśnictwa, gdzie pokrywa śnieżna może przekraczać 150, a nawet 200 cm (rejon Pilska i Romanki).
- wiatry o dużej sile oraz porywy wiatru; wiatry huraganowe o prędkościach powyżej 15 m/s, jak i porywy wiatru, zdarzają się raczej rzadko na obszarze Nadleśnictwa. Związane są z reguły ze zjawiskami fenowymi („halne”) lub z burzami. Ich siła największa jest w przy szczytowych partiach Nadleśnictwa (w Beskidzie Żywieckim) i tam też wyrządzają największe szkody. Mogą powodować szkody na znaczną skalę, na dużym obszarze, chociaż z reguły tworzą lokalne wiatrowały i wiatrolomy. Występują najczęściej w okresie od października do kwietnia. W miesiącach letnich towarzyszą burzom.

3 Wody, tereny źródłkowe, mała retencja.

3.1 Położenie hydrograficzne, wody powierzchniowe.

Ryc. 8. *Ryc. Położenie hydrograficzne i sieć rzeczna Nadleśnictwa.*

3.2 Wody powierzchniowe i podziemne

Obszar Nadleśnictwa Jeleśnia leży na obszarze dorzecza Wisły (2), zlewni głównej Górnej Wisły (21), zlewniach niższego rzędu (elementarnych) Soły i zlewni Skawy (część leśnictwa Ślemień i Koszarawa Cicha) (wg nowego Podziału Hydrograficznego Polski (MPHP), Ośrodek Zasobów Wodnych IMGW, 2004). Zlewnię Soły tworzą na obszarze Nadleśnictwa zlewnie elementarne Koszarawy, Łękawki, Żylicy i Juszczyнки. Zlewnię Skawy zaś Stryszawka, z dopływem Lachówką i Kocońką.

Do najważniejszych, z gospodarczego punktu widzenia, rzek na obszarze Nadleśnictwa należą:

- Soła, z niewielkim lewobrzeżnym dopływem Roztoką.
- Koszarawa, z dopływami: Sopotnia Wielka, Glinne, Pewlica, Bystra
- Łękawka, wraz z dopływem: Kocierką

Na obszarze Nadleśnictwa występują dwa zbiorniki wodne; jezioro Żywieckie i jezioro Międzybrodzkie, a także sztuczny zbiornik wodny na górze Żar.

Mają tutaj swoje źródła dopływy Soły; Koszarawa i Łękawka oraz Roztoka, a także ich dopływy Sopotnia Wielka, Glinne, Pewlica, Bystra, Kocierka. Swoje źródła mają też dopływy Stryszawki; Kocońka (z potokami Dusica i Krzywy Potok) i Lachówka.

Wody podziemne występują w żwirach niższych i wyższych, utworów czwartorzędowych, jak i w utworach fliszowych, kredowych i plioceńskich. Występować mogą one na głębokości od 0,5 nawet do 10 m.

Najważniejsze rzeki z omawianego obszaru zostały częściowo uregulowane, zwłaszcza w swoim dolnym biegu. Główne potoki z terenu Nadleśnictwa, zostały częściowo uregulowane poprzez budowę systemu stopni i progów wodnych, czy też murów oporowych w newralgicznych miejscach. Infrastruktura techniczna, znajdująca się na terenie lasów państwowych, w pobliżu lub na szeregu małych potoków, nie jest wystarczająco zabezpieczona, zwłaszcza przed występującymi okresowo wezbraniem wód.

Tabela 6. Obszar zlewni Soły odprowadzający wody z rejonu Nadleśnictwa Jeleśnia

Nazwa potoku	Potok zbiorczy	Rzeka docelowa
Sporyszek		Koszarawa
Czarny Potok		Koszarawa
Sopotnia Mała	Sopotnia	Koszarawa
Sopotnia Wielka	Sopotnia	Koszarawa
Cebulane	Sopotnia	Koszarawa
Potok Suseński		Koszarawa
Dablin	Kamienna	Koszarawa
Buczynka	Kamienna	Koszarawa
Krzyżówka	Kamienna	Koszarawa
Jabłonów		Koszarawa
Przyborowiec		Koszarawa
Głuchy Potok		Koszarawa
Bystra		Koszarawa
Pewlica		Koszarawa
Łękawka Mała		Łękawka
Młyńszczanka		Łękawka
Ceretnik		Łękawka

- ***Wilgotność siedlisk leśnych***

Ważnym elementem siedlisk leśnych jest ich hydrotop.

Na terenie Nadleśnictwa przeważają siedliska świeże 90,57% powierzchni leśnej (zalesionej i niezalesionej). Siedliska wilgotne stanowią 7,07% a bagiennie i łęgowe 0,29% powierzchni. Udział siedlisk wilgotnych i bagiennych przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 7.   Udział siedlisk wilgotnych i bagiennych

Siedliskowe Typy Lasu	Pow. ha	Udział %
LMGw	46,51	5,36
LGw	788,46	90,88
Razem wilgotne	834,97	96,25
LLG	22,33	2,57
OIJG	10,24	1,18
Razem bagiennie	32,57	3,75
Razem wilgotne, bagiennie	867,54	100

W całym nadleśnictwie na pow. leśnej stwierdzono 27 wydzieleń bagiennych o łącznej powierzchni 32,57 ha.

4   Rzeźba terenu

Obszar Nadleśnictwa ma charakter górski. Obręb Jeleśnia obejmuje swym zasięgiem najwyższe partie Beskidu Żywieckiego o stromych zboczach oddzielonych wąskimi obniżeniami dolinowymi. Teren wznosi się od około 450 m n.p.m. w dolinie potoku Sopotnia do około 1350 m n.p.m. pod szczytem Romanki. Pasma Pilska, którego część obejmuje swym obszarem Nadleśnictwo Jeleśnia odcina się wyraźnie na tle całego obszaru ze względu na swą wysokość. Stanowi ono potężną kopułę, promieniście rozciętą przez doliny i w ten sposób wytworzył się układ grzbietów o charakterze rozrogu. Potoki, które ze wszystkich stron przez erozję wsteczną atakują formy między dolinne nie osiągnęły jeszcze lejów źródłowych tak wysoko, aby rozciąć całkowicie powierzchnię inicjalną Pilska. Powstała w ten sposób dość szeroka wierzchowina o charakterze stołowo-kopulastym, której nachylenie nie przekracza 4°. Od najwyższego szczytu grupy Pilska, na wszystkie strony ciągną się grzbiety boczne, na których znajdują się wysokie kulminacje. Od tych kulminacji także rozchodzą się grzbiety boczne. Do najbardziej charakterystycznych po polskiej stronie należą rozrogi: Rysianki-Lipowskiej (1324 m), Boraczego Wierchu (1144 m), Romanki (1366 m). Do najwyższych wzniesień z obszaru Beskidu Żywieckiego, leżących w zasięgu Nadleśnictwa należą: Góra Pięć Kopców-1534 m n.p.m., Romanka-1366, Trzy Kopce-1216, Palenica-1343, Munczolik-1356, Majcherkowa-1255, Kotarnica-1156, Buczynka-1205, Mędralowa-1169, Jałowiec-1111, Bąków-766, Kiczora-761 oraz Grojec-612. Doliny są wcięte od 400 do 660 m głębokości i mają dobrze, palczasto rozwinięte leje źródłowe. Do największych dolin rozcinających grupę Pilska należą Złatna, Żabnica, Sopotnia Mała, Sopotnia Wielka, Krzyżówka z Glinnym. Beskid Żywiecki budują piaskowce warstw magurskich.

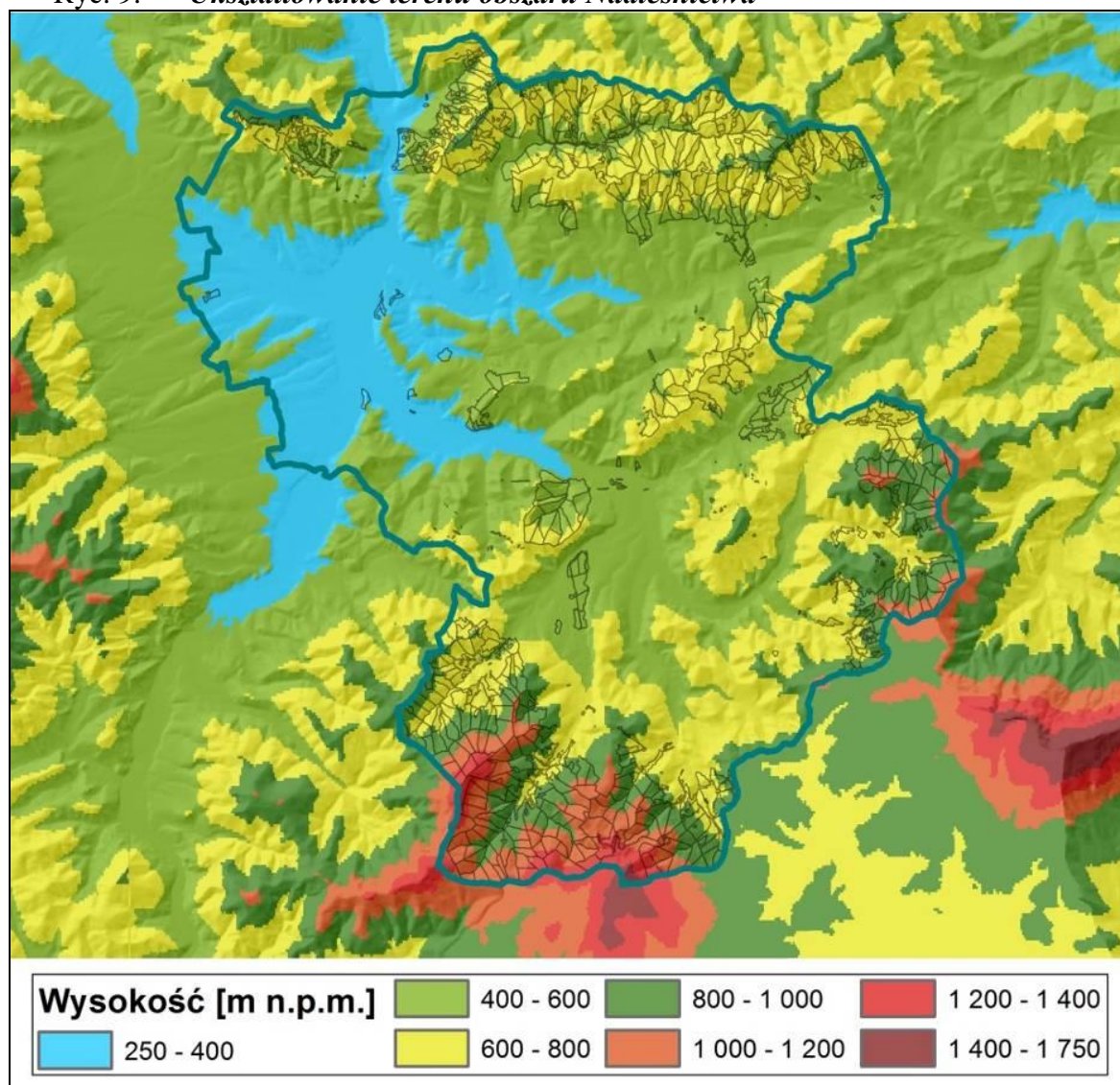
Obręb Żywiec obejmuje tereny górskie o łagodniejszych stokach poprzecinane licznymi dolinami potoków. Wyjątek stanowi leśnictwo Czernichów, w którym spotyka się szereg stromych stoków. Teren w obrębie Żywiec wznosi się od 360 m n.p.m. w dolinie Soły do 933m n.p.m. na szczycie Czupła. Teren obrębu Żywiec obejmuje części dwu pasm górskich: Beskidu Małego i Beskidu Makowskiego.

Obszar Beskidu Małego ma charakter zwartej górskiej wyspy, rozdzielonej przełomową doliną Soły na dwie nierówne części: od wschodu - większą grupę Łamanej Skały (929 m), od zachodu pasmo Magurki Wilkowskiej z najwyższym szczytem Beskidu

Małego - Czuplem (933 m). Część zachodnią Beskidu Małego tworzą dwa wały górskie połączone ze sobą przełęczą Przegibek (633 m). W części wschodniej przebieg grzbietów jest zasadniczo równoleżnikowy z dużą ilością dolin o różnorodnym przebiegu. Pasma Beskidu Małego zbudowane jest głównie z twardych, odpornych na wietrzenie piaskowców godulskich. Beskid Makowski ciągnie się na wschód od Kotliny Żywieckiej. W granicach Nadleśnictwa znajdują się pasma Łyski-Barutki (622 m), Pewelskie (766 m) i Lasku (871 m) oraz wzniesienie Kiczory (762 m). Powyższe wzniesienia jakkolwiek stosunkowo niskie, to wyglądem przypominają rzeźbę beskidzką, ponieważ otoczone są głębokimi obniżeniami. Do najwyższych wzniesień z obszaru Beskidu Małego, leżących w zasięgu Nadleśnictwa należą: Czupiel-934 m n.p.m., Jaworzyna-864, Żar-761, Madohora (Łamana Skała)-929, Potrójna-888, Kocierz-879, Gibasów Groń-898. Zachodnia część Beskidu Makowskiego charakteryzuje się krótkimi, głęboko rozciętymi pasmami, rozdzielonymi od siebie szerokimi dolinami: Koszarawy, Sopotni, Pewli, Trzebinki, Kurówki i Lachówki.

Kotlina Żywiecka otoczona jest ze wszystkich stron pasmami górkimi, które wznoszą się około 500-900 m ponad jej płaskie dno.

Ryc. 9. *Ukształtowanie terenu obszaru Nadleśnictwa*

4.1 Budowa geologiczna i warunki glebowe.

Nadleśnictwo Jeleśnia położone jest w obrębie Beskidów Zachodnich, które zbudowane są z odmiennych typów osadów: płaszczowiny śląskiej i płaszczowiny magurskiej. Duża część lasów obrębu Jeleśnia położona jest na stosunkowo wysokich grzbietach górskich Beskidu Żywieckiego, zbudowanych z reguły z odpornych ławic górnokredowych piaskowców godulskich (w obrębie płaszczowin śląskich) czy eoceńsko-oligocenijskich piaskowców magurskich. Niektóre z najwyższych partii obrębu Jeleśnia zbudowane są z holocenijskich koluwi osuwiskowych. Lasy położone na dnach dolin górskich, w pobliżu potoków, czy na wypłaszczeniach aluwialnych, rosną na gruntach z czwartorzędowych żwirów i glin rzecznych tarasów akumulacyjnych (wypłaszczenie przy wsi Sopotnia Mała). Północna część obrębu Żywiec, położona jest w południowej części Beskidu Małego zbudowanego zasadniczo z górnokredowych, gruboławicowych piaskowców godulskich, ale także piaskowców, łupków i zlepieńców malinowskich oraz piaskowców i łupków istebniańskich.

W wyżej omawianym obszarze mogą pojawiać się również utwory eoceńskie w postaci łupków pstrych i łupków z piaskowcami krośnieńskimi.

Część leśnictw Ślemień i Koszarawa-Cicha leży w granicach Beskidu Makowskiego zbudowanego tutaj z piaskowców godulskich z przewarstwieniami łupków.

Tabela 8. Zestawienie powierzchni i udziału podtypów gleb (wg opisów taksacyjnych)

Typ i podtyp gleby	Nadleśnictwo Jeleśnia	
	[ha]	[%]
1	2	3
ISer	5.31	0.05
Razem: Litosole	5.31	0.05
SWbr	366.85	3.25
SWb	317.47	2.81
Razem: Rankery	684.32	6.07
BRt	96.82	0.86
BRg	641.75	5.69
BRwy	3005.21	26.65
Razem: Brunatne właściwe	3743.78	33.20
BRKt	4603.45	40.82
BRKb	957.60	8.49
BRKg	1028.92	9.12
Razem: Brunatne kwaśne	6589.97	58.43
B	37.26	0.33
Razem: Bielcowe	37.26	0.33
OGw	133.36	1.18
Razem: Opadowo-glejowe	133.36	1.18
Gw	29.35	0.26
Gt	2.96	0.03
Razem: Gruntowo-glejowe	32.31	0.29
Młw	1.94	0.02
Razem: Mułowe	1.94	0.02
Tn	1.25	0.01
Tp	0.38	0.00
Razem: Torfowe	1.63	0.01
MDbr	40.26	0.36
MDw	7.84	0.07
Razem: Mady rzeczne	48.10	0.43
OGÓLEM	11277.98	100.00

Wg wykonanego przez PEPW „Krameko” w 1999 roku, opracowania glebowo - siedliskowego lasy Nadleśnictwa Jeleśnia rosną na następujących typach i podtypach gleb (systematyka wg „Rocznik gleboznawczy”, Tom XL, nr 3/4, PTG, 1989):

Dział I. Gleby litogeniczne

Rząd A. Gleby mineralne bezwęglanowe słabo wykształcone

Typ 1. Gleby inicjalne skaliste (litosole)

Podtyp a) Gleby inicjalne skaliste erozyjne (ISer)

Typ 4. Gleby bezwęglanowe słabo wykształcone ze skał masywnych (rankery)

Podtyp b) Rankery brunatne (SWbr)

Podtyp c) Rankery bielcowane (SWb)

Dział II. Gleby autogeniczne

Rząd B. Gleby brunatnoziemne

Typ 1. Gleby brunatne właściwe

Podtyp a) Gleby brunatne typowe (BRt)

Podtyp c) Gleby brunatne oglejone (BRg)

Podtyp d) Gleby brunatne wylugowane (BRwy)

Typ 2. Gleby brunatne kwaśne

Podtyp a) Gleby brunatne kwaśne typowe (BRKt)

Podtyp b) Gleby brunatne kwaśne bielcowane (BRKb)

Podtyp c) Gleby brunatne kwaśne oglejone (BRKg)

Rząd C. Gleby bielicoziemne

Typ 2. Gleby bielicowe

Dział III. Gleby semihydrogeniczne

Rząd C. Gleby zabagniane

Typ 1. Gleby opadowo-glejowe (pseudoglejowe)

Podtyp a) Gleby opadowo-glejowe właściwe (OGw)

Typ 2. Gleby gruntowo-glejowe

Podtyp a) Gleby gruntowo-glejowe właściwe (Gw)

Podtyp c) Gleby torfowo-glejowe (Gt)

Dział IV. Gleby hydrogeniczne

Rząd A. Gleby bagienne

Typ 1. Gleby mułowe

Podtyp a) Gleby mułowe właściwe (MŁw)

Typ 2. Gleby torfowe

Podtyp a) Gleby torfowe torfowisk niskich (Tn)

Podtyp b) Gleby torfowe torfowisk przejściowych (Tp)

Dział V. Gleby napływowe

Rząd A. Gleby aluwialne

Typ 1. Mady rzeczne

Podtyp a) Mady rzeczne właściwe (MDw)

Podtyp c) Mady rzeczne brunatne (MDbr)

Największy udział spośród wszystkich typów gleb mają gleby brunatne kwaśne, bo aż 58,4% powierzchni leśnej, a w nich gleby *brunatne kwaśne typowe* (40,8%). Tworzą siedliska średnio żyzne do żyznych, z przewagą lasu mieszanego górskiego, ale również lasu górskiego i lasu górskiego zniekształconego. Ten podtyp gleb najbardziej odpowiada

bukowi i świerkowi, a następnie jodle i jaworowi. Z tym podtypem gleb związane jest występowanie zbiorowisk kwaśnej buczyny i uboższych wariantów buczyny karpackiej. W zależności od żyzności siedliska wykształconego na tym podtypie gleby, przewidziane jest prowadzenie gospodarczych typów drzewostanu albo bukowo-świerkowych (na uboższych siedliskach) albo świerkowo- jodłowo- bukowych, z wykorzystaniem rębni stopniowych lub częściowych.

Na glebach brunatnych kwaśnych oglejonych (9,1%), wykształciły się żyzniejsze warianty lasu mieszanego górskiego i uboższe lasu górskiego. Na takich glebach kształtowały się zbiorowiska buczyny karpackiej i jaworzyny górskiej. Są one odpowiednie dla buka, świerka, jawora, a na żyzniejszych również jodły, a w domieszkach pojawiać się mogą brzoza, modrzew i lipa. Proponuje się tutaj podobne jak wyżej typy drzewostanów, przy czym na siedliskach wilgotnych, gleba ta wraz z brunatną oglejoną tworzy las mieszany górski wilgotny, dla którego przewidziano GTD bukowo-jaworowy.

Gleby brunatne kwaśne bielcowane (8,5%) to najuboższy podtyp gleb brunatnych kwaśnych, na którym wykształciły się siedliska boru mieszanego górskiego i lasu mieszanego górskiego, rzadziej lasu górskiego. Siedliska uboższe, boru mieszanego najlepiej wykorzystuje świerk, a potem buk, stąd przyjęty typ gospodarczy to bukowo-świerkowy, z wykorzystaniem rębni stopniowych. Dla żyzniejszych siedlisk przewidziano typy gospodarcze drzewostanu jak wyżej.

Drugie miejsce spośród typów gleb zajmują gleby brunatne właściwe (33,2%), a ich podtyp brunatne wylugowane (26,6%), zajmuje również drugie miejsce wśród wszystkich podtypów gleb w lasach Nadleśnictwa. Należą do najżyźniejszych gleb, na których wykształciły się siedliska lasu górskiego i często bogatsze warianty lasu mieszanego górskiego, a na wyżej położonych partiach również boru mieszanego górskiego. Najlepiej wykorzystują te siedliska jodła i buk, potem świerk, jawor, lipa i modrzew. Przyjęte gospodarcze typy drzewostanów, w zależności od wystawy to świerkowo- bukowo-jodłowe lub świerkowo- jodłowo – bukowe, dla siedlisk lasu górskiego, oraz świerkowo-bukowe dla lasu mieszanego górskiego. Na wysoko położonych terenach wykształciły się siedliska boru mieszanego, na którym może rosnąć tylko świerk z domieszką buka i dlatego przyjęty GTD, to bukowo- świerkowy.

Na żyzniejszych, wilgotnych wariantach tego podtypu gleb wraz z brunatnymi oglejonymi (5,7%), glebami opadowo- glejowymi (1,2%) wykształciło się siedlisko lasu górskiego wilgotnego.

Przyjęto dla niego świerkowo- jodłowy typ gospodarczy, z dużym udziałem jodły i wykorzystaniem rębni stopniowych, gdyż najlepiej potrafi ona wykorzystać takie warunki

Rankery (6,1%) zajmują trzecie miejsce wśród wyodrębnionych typów gleb. Na wyróżnionych podtypach tych gleb wykształciły się siedliska ubogie, boru wysokogórskiego i boru mieszanego górskiego (rankery bielcowane – 2,8%) lub nieco bogatsze warianty boru mieszanego czy lasu mieszanego górskiego (rankery brunatne – 3,3%). Dla najuboższych i jednocześnie najwyżej położonych siedlisk boru wysokogórskiego, przyjęto świerkowy typ gospodarczy (z domieszkami jarzębiny, modrzewia i buka), gdyż gatunek ten najlepiej rośnie na tych glebach i jednocześnie najlepiej znosi panujące tu warunki. Z uwagi na glebochronne znaczenie tych drzewostanów, zaliczono je do gospodarstwa specjalnego z wykorzystaniem rębni przerębowych ciągłych.

Pozostałe typy gleb nie przekraczają 1% udziału i zostały one szczegółowo omówione (podobnie jak i wymienione powyżej) w tomie I Elaboratu glebowo-siedliskowego dla Nadleśnictwa Jeleśnia, opracowanego przez PW „Krameko” w 1999 roku.

Instrukcja UL (2011) inaczej określa metodykę prac glebowo-siedliskowych, stąd potrzeba przeniesienia (w pewnym uproszczeniu) danych i nazewnictwa zawartych w „Operacie glebowo-siedliskowym” do obecnego programu Taksator 6.

Tabela 9. Udział typów gleb w powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej w obecnej rewizji UL.

Lp.	Symbol podtypu gleby	Nazwa podtypu gleby	Pow. [ha]	Udział [%]
1	B	Gleby bielcowe	58,81	0,52
2	BRb	Gleby brunatne bielcowe	839,98	7,43
3	BRk	Gleby brunatne kwaśne	5764,49	51,02
4	BRw	Gleby brunatne właściwe	51,3	0,45
5	BRwy	Gleby brunatne wylugowane	3714,48	32,88
6	Gw	Gleby gruntowoglejowe właściwe	29,39	0,26
7	IS	Gleby inicjalne skaliste	25,44	0,23
8	MDbr	Mady rzeczne brunatne	20,00	0,18
9	MDw	Mady rzeczne właściwe	4,34	0,04
10	OGw	Gleby opadowoglejowe właściwe	93,16	0,82
11	RNb	Rankery bielcowe	347,61	3,08
12	RNbr	Rankery brunatne	349,21	3,09
Razem Nadleśnictwo			11298,21	100

4.1.1 Charakterystyka typów siedliskowych lasu według danych z V rewizji U.L.

W części tabelarycznej „Opisania ogólnego” znajdują się następujące tabele, które charakteryzują udział typów siedliskowych w lasach Nadleśnictwa Jeleśnia:

- ✓ Tabela nr II – Zestawienie powierzchni typów siedliskowych według panujących gatunków drzew oraz ich bonitacji;
- ✓ Tabela nr IV – Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku według typów siedliskowych lasu i gatunków panujących;
- ✓ Tabela nr Va – Powierzchniowa tabela klas wieku według rzeczywistego udziału gatunków drzew w typach siedliskowych lasu.
- ✓ Tabela nr Vb – Miąższościowa tabela klas wieku według rzeczywistego udziału gatunków drzew w typach siedliskowych lasu.

Wszystkie występujące w lasach Nadleśnictwa siedliska, są siedliskami górskimi.

Dominującym typem siedliskowym w nadleśnictwie jest LGśw (68,88%). Siedliska lasowe zajmują 92,83% (10556,14 ha), natomiast borowe 7,17% (815,68 ha) powierzchni leśnej nadleśnictwa.

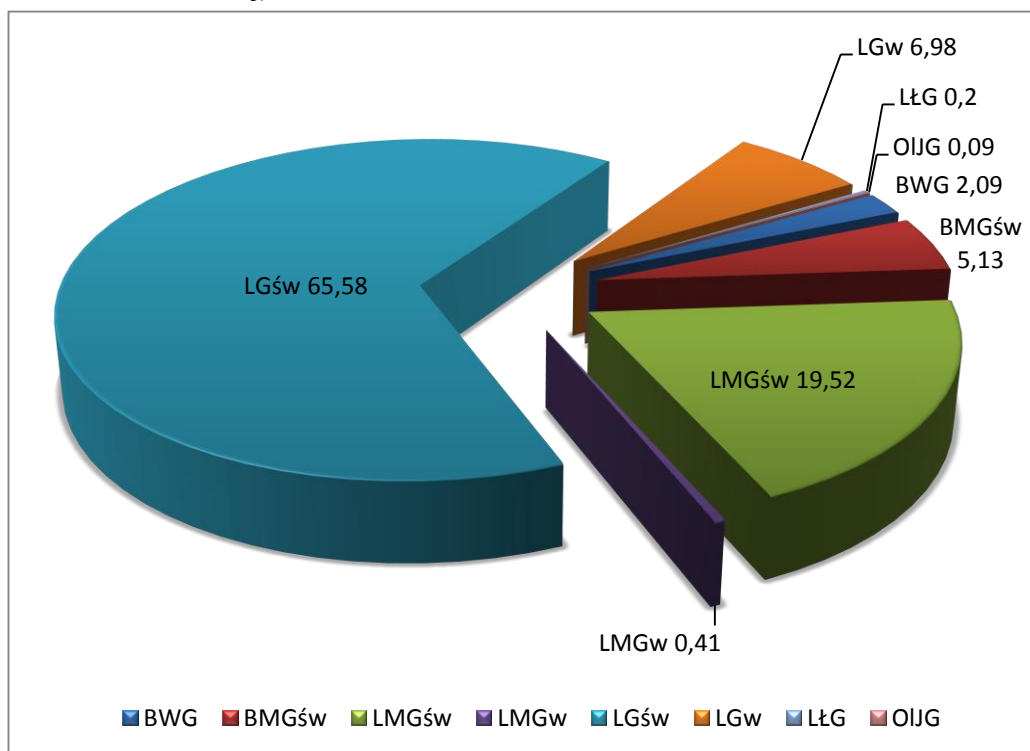
Przyjmując za kryterium stopień uwilgotnienia, poszczególne warianty siedlisk zajmują:

świeże	-	92,32 % powierzchni (10430,67 ha),
wilgotne	-	7,39 % powierzchni (834,97 ha),
łęgowe i bagienne	-	0,29 % powierzchni (32,57 ha).

Tabela 10. Zestawienie powierzchni i udziału procentowego typów siedliskowych lasu

Siedliskowe Typy Lasu	Obręby				Nadleśnictwo Jeleśnia	
	Jeleśnia		Żywiec			
	Pow. ha	Udział %	Pow. ha	Udział %	Pow. ha	Udział %
BWG	236,34	4,07			236,34	2,09
BMGśw	574,07	9,88	5,27	0,10	579,34	5,13
LMGśw	1988,53	34,55	216,73	3,95	2205,26	19,52
LMGw	46,51	0,48			46,51	0,41
LGśw	2269,85	39,28	5139,88	93,64	7409,73	65,58
LGw	675,79	11,42	112,67	2,05	788,46	6,98
LŁG	12,06	0,21	10,27	0,19	22,33	0,20
OIJG	5,89	0,10	4,35	0,08	10,24	0,09
Razem	5809,04	100,00	5489,17	100,00	11298,21	100,00

Ryc. 10. Udział siedliskowych typów lasu w powierzchni leśnej (zalesionej i niezalesionej) Nadleśnictwa

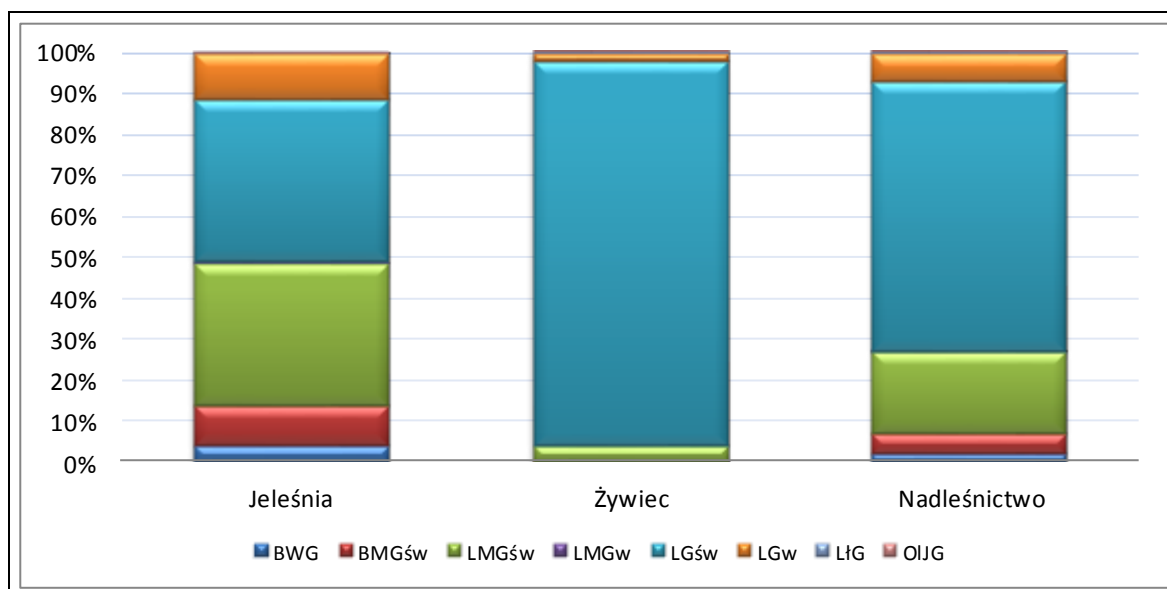

Tabela 11. Zestawienie siedlisk wg wilgotności.

TSL	obr. Jeleśnia		obr. Żywiec		Nadleśnictwo	
	Pow. (ha)	Udział %	Pow. (ha)	Udział %	Pow. (ha)	Udział %
świeże	5068,79	87,26	5361,88	97,68	10430,67	92,32
wilgotne	722,30	12,43	112,67	2,05	834,97	7,39
bagienne i łąkowe	17,95	0,31	14,62	0,27	32,57	0,29
Razem	5809,04	100	5489,17	100	11298,21	100

Ryc. 11. Udział siedlisk wg wilgotności

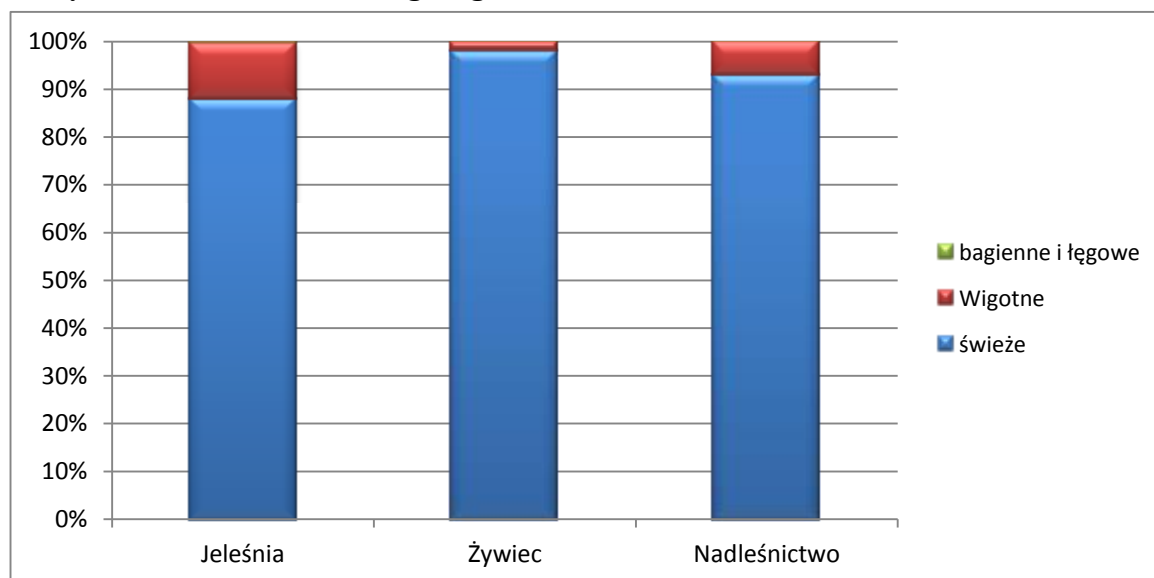

Tabela 12. Rozkład powierzchniowy i procentowy siedlisk według grup troficznych.

Grupa troficzna	obr. Jeleśnia		obr. Żywiec		Nadleśnictwo	
	Pow. ha	Udział %	Pow. ha	Udział %	Pow. ha	Udział %
bory	236,34	4,07			236,34	2,09
bory mieszane	574,07	9,88	5,27	0,10	579,34	5,13
lasy mieszane	2035,04	35,03	216,73	3,95	2251,77	19,93
lasy	2963,59	51,01	5267,17	95,96	8230,76	72,85
Razem	5809,04	100	5489,17	100	11298,21	100

W Nadleśnictwie przeważają siedliska lasowe 73%.

4.1.2 Struktura gatunkowa w ramach typów siedliskowych lasu.

Poniżej przedstawiono zestawienie powierzchni i typów siedliskowych lasu według gatunków panujących na podstawie *Tabeli nr IV* oraz wykres obrazujący udział gatunków panujących w typach siedliskowych lasu Nadleśnictwa na powierzchni leśnej zalesionej.

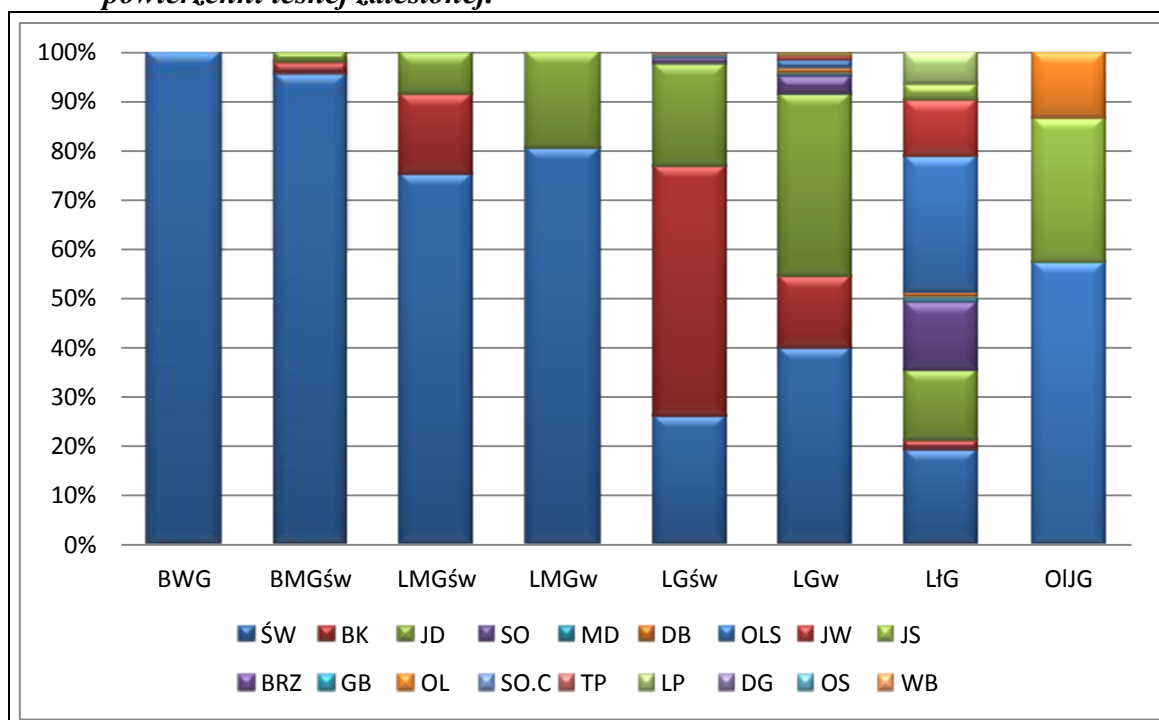
Tabela 13. Struktura gatunkowa w siedliskowych typach lasu

Gat.	BWG	BMGśw	LMGśw	LMGw	LGśw	LGw	LLG	OIJG
Powierzchnia [ha] / udział procentowy								
ŚW	236,34	553,79	1653,94	41,07	1937,75	319,96	4,29	
	100	95,59	74,99	89,30	26,15	40,58	19,21	
BK		12,29	362,24		3750,33	111,56	0,43	
		2,12	16,43		50,62	14,15	1,93	
JD		13,26	184,33	5,44	1539,53	287,08	3,17	
		2,29	8,36	11,70	20,78	36,41	14,20	
SO					81,87	30,76	3,12	
					1,10	3,90	13,97	
MD			4,75		38,05	5,13	0,20	
			0,22		0,51	0,65	0,90	
DB					22,17	7,74	0,20	
					0,30	0,98	0,90	
OLS						12,35	6,16	5,89
						1,57	27,57	57,52
JW					6,26	7,94	2,59	
					0,08	1,01	11,60	
JS					5,48	3,19	0,73	2,99
					0,07	0,40	3,27	29,20
BRZ					10,85			
					0,15			
GB					6,98			
					0,09			
OL					1,67	2,71		1,36
					0,02	0,34		13,28
SO.C					4,87			
					0,07			
TP					1,93			
					0,03			
LP					0,45		1,44	
					0,01		6,45	
DG					1,37			
					0,02			
OS					0,12	0,04		

Gat.	BWG	BMGśw	LMGśw	LMGw	LGśw	LGw	LLG	OIJG
					0,00	0,01		
WB					0,05			
					0,00			
Razem	236,34	579,34	2205,26	46,51	7409,73	788,46	22,33	10,24
	100	100	100	100	100	100	100	100

Powyższa tabela pokazuje, że gatunkiem dominującym w drzewostanach na siedliskach Lasu górskiego jest buk. Na drugim miejscu znajduje się jodła. Pod względem powierzchni te dwa gatunki wyprzedzają zdecydowanie świerka. Dalsza przebudowa drzewostanów powinna umocnić tą przewagę.

Ryc. 12. *Udział procentowy gatunków panujących w siedliskowych typach lasu na powierzchni leśnej zalesionej.*

4.1.3 Struktura użytkowania ziemi w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.

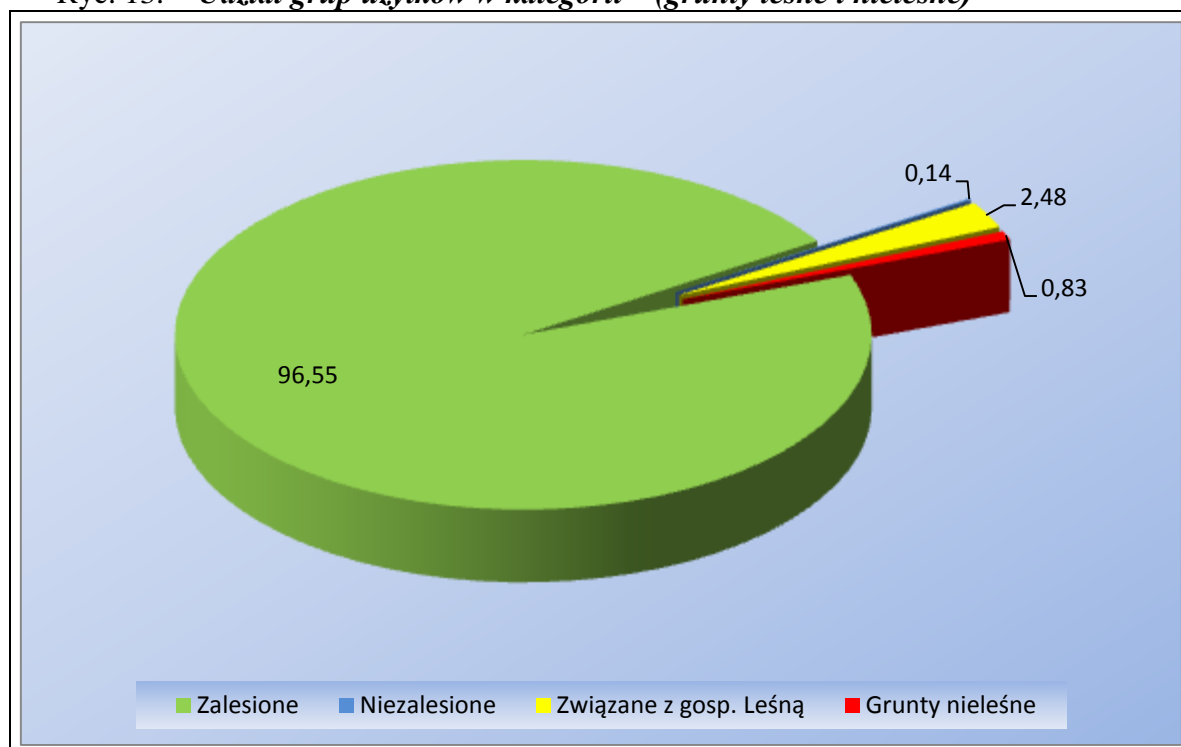
Poniżej, w tabelach, przedstawiono zestawienie powierzchni ogólnej Nadleśnictwa z podziałem na powierzchnię leśną i nieleśną.

Tabela 14. Udział procentowy poszczególnych kategorii gruntów w powierzchni ogólnej Nadleśnictwa Jeleśnia.

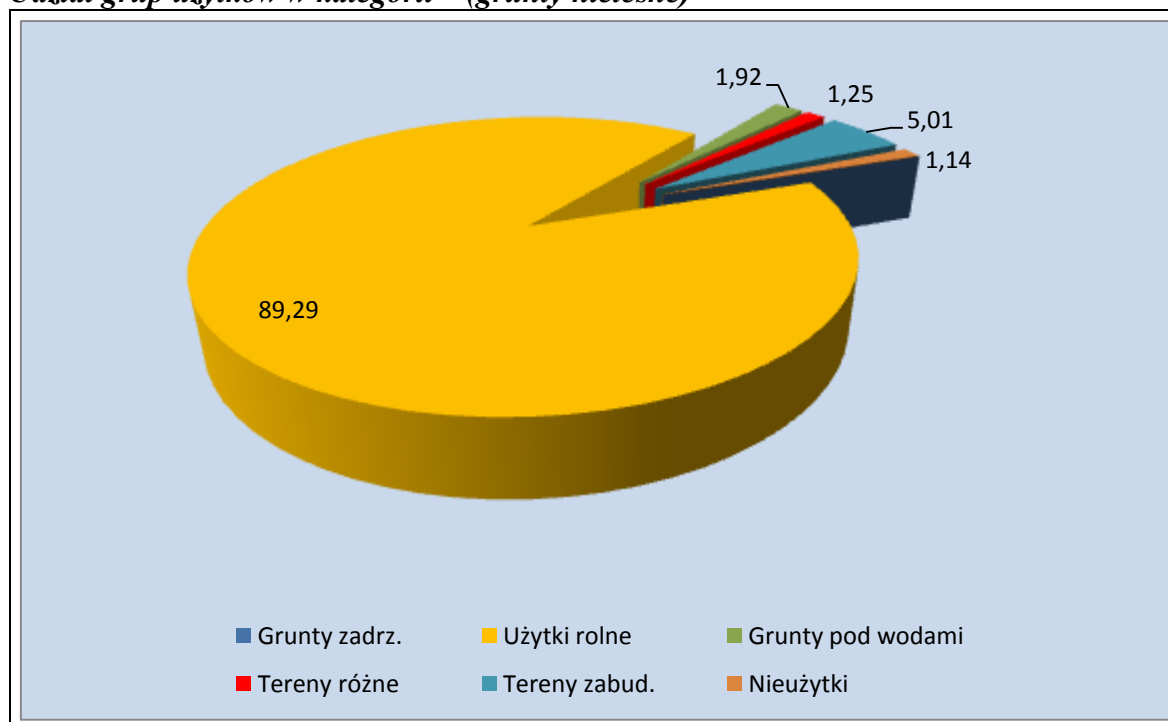
Jedn.	Grunty leśne					Razem grunty leśne zal. i niezal.	Grunty związane z gosp. leśną	Lasy (Razem)	Grunty nieleśne	Ogółem
	Zalesione	Niezalesione			Razem niezal.					
		Do odnow.	W prod. ubocz.	Pozostałe						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ha	11281,5229	13,0000	0	3,7473	16,7473	11298,2702	289,8775	11588,1477	97,5959	11685,7436
%	96,55	0,11	0,00	0,03	0,14	96,69	2,48	99,17	0,83	100,00

Jedn.	Grunty nieleśne							Razem
	Grunty zadrz.	Użytki rolne	Grunty pod wodami	Użytki ekol.	Tereny Różne	Tereny zabud.	Nieużytki	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ha	2,0104	87,1369	1,3587	0	0,6042	5,6034	0,8823	97,5959
%	1,39	89,29	1,92	0,00	1,25	5,01	1,14	100,00

Ryc. 13. Udział grup użytków w kategorii – (grunty leśne i nieleśne)

Udział grup użytków w kategorii – (grunty nieleśne)

4.1.4 Ilość i rozmiar kompleksów leśnych

Tabela 15. Zestawienie kompleksów leśnych w Nadleśnictwie.

Wielkość kompleksu (ha)	Liczba kompleksów	Łączna powierzchnia (ha)
poniżej 1	114	26,7343
1- 5	18	40,0789
5 - 20	15	105,3854
20 - 100	3	192,9838
100 - 200	2	223,9156
200 - 500	5	1508,5284
500 - 2000	2	1332,2404
powyżej 2000	2	8255,8932
Łącznie	161	11685,7600

Ilość i rozmiar kompleksów leśnych to ważne czynniki kształtujące warunki produkcji leśnej. Pomimo dużej lesistości omawianego regionu, liczba kompleksów leśnych jest duża, a lokalizowane są one w partiach przy grzbietowych i szczytowych lokalnych wzniesień, czy nawet całych pasm górskich. Najważniejsze kompleksy leśne Beskidu Żywieckiego, występują w paśmie Romanka - Trzy Kopce -Pilsko, Jaworzyna – Mędralowa - Beskidek (Grupa Mędralowej), na górze Kiczora, Paśmie Pewelskim i Koszarawskiej Groni. Natomiast lasy w Beskidzie Małym, tworzą dwa duże kompleksy, rozdzielone doliną Soły (jeziora Żywieckie, Międzybrodzkie i Czaniec).

5 Funkcje lasów

- **Funkcje lasu**

„Zasady hodowli lasu” z 2009r. określają dwie grupy funkcji lasu:

A) *Naturalne*, które wynikają z samego istnienia lasu; najczęściej różne funkcje z tej grupy występują jednocześnie, tworząc się niejako automatycznie. Ze względu na sposób ich świadczenia wyróżnia się: biotyczne, ochronne oraz produkcyjne i reprodukcyjne. Lasy Nadleśnictwa Jeleśnia spełniają następujące funkcje naturalne:

- ✓ *Ochronne* – ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazu naturalnego, wody przed zanieczyszczeniem, gleb przed erozją i osuwiskami, środowiska naturalnego przed: hałasem, wiatrem, zapyleniem, promieniowaniem, powodzią, przemieszczaniem się zanieczyszczeń, funkcje historyczne, kulturowe, estetyczne, duchowe.
- ✓ *Biotyczne* - klimatyczne, rekreacyjne, turystyczne, retencji, oczyszczania i dystrybucji wody.
- ✓ *Produkcyjne* – produkcja biomasy i akumulacja energii, funkcje majątkowe i dochodowe, miejsca pracy, funkcje usług dla ludności.

B) *Kształtowane*, czyli wzmagane w określonym pożądanym kierunku różnymi metodami gospodarki leśnej i kształtowane na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Funkcje lasu dla Nadleśnictwa wynikają z przepisów i zarządzeń, które zawarte są w ustawie o lasach, Instrukcji urządzania lasu oraz innych przepisach prawnych. Opracowywany dla Nadleśnictwa Jeleśnia plan urządzania lasu oparty jest o obowiązujące przepisy prawne tj. ustawę o lasach z dnia 28 września 1991 r. z późniejszymi zmianami oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005r., w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzania lasu, uproszczonego planu urządzania lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu.

- **Dominujące funkcje lasu w Nadleśnictwie**

Instrukcja Urządzania lasu z 2003 r. wyróżnia, w zależności od funkcji lasu trzy główne grupy lasów: rezerwatowe, ochronne i gospodarcze. Poniższe zestawienie porównuje ww. grupy lasów wg funkcji i wiodących kategorii ochronności.

Tabela 16. Wzór nr 1b. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu.

Obiekt, nazwa: obrębu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek [lat]	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Średni przyrost [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Obręb Jeleśnia	Lasy wodochronne	73	274,2	8,2	11,0	73,6
	Lasy glebochronne	89	286,3	7,2	17,5	69,1
	Lasy ostoje zwierząt	177	274,4	2,8	100,0	100,0
	Razem lasy ochronne	75	275,3	8,0	12,4	73,5
	Lasy gospodarcze	25	84,1	9,2		83,8
	Razem obręb	75	275,0	8,0	12,4	73,5

Obiekt, nazwa: obrębu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek [lat]	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Średni przyrost [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Obręb Żywiec	Lasy wodochronne	64	217,0	7,8		51,8
	Lasy glebochronne	93	113,3	4,4		27,6
	Lasy w miastach i wokół miast	63	206,3	6,3		32,7
	Razem lasy ochronne	64	217,0	7,8		51,8
	Lasy gospodarcze	62	226,7	8,5		55,5
	Razem obręb	64	217,0	7,8		51,8
Nadleśnictwo Jeleśnia	Lasy wodochronne	68	245,0	8,0	5,4	62,5
	Lasy glebochronne	89	270,8	7,0	15,9	65,4
	Lasy w miastach i wokół miast	63	206,3	6,3		32,7
	Lasy ostoje zwierząt	177	274,4	2,8	100,0	100,0
	Razem lasy ochronne	70	247,0	7,9	6,4	63,0
	Lasy gospodarcze	57	207,5	8,6		59,3
	Razem nadleśnictwo bez rezerwatów	70	246,9	7,9	6,4	63,0

- **Wielofunkcyjność lasów**

Zgodnie z przepisami *Ustawy z dnia 28.09.1991 r. o lasach* celem gospodarki leśnej jest zachowanie warunków do trwałej wielofunkcyjności lasów, ich wszechstronnej użyteczności oraz kształtowania środowiska przyrodniczego.

Realizując cele hodowli i użytkowania lasu przyjmuje się zasadę, że każdy las, w każdym miejscu i czasie pełni jednocześnie różne funkcje.

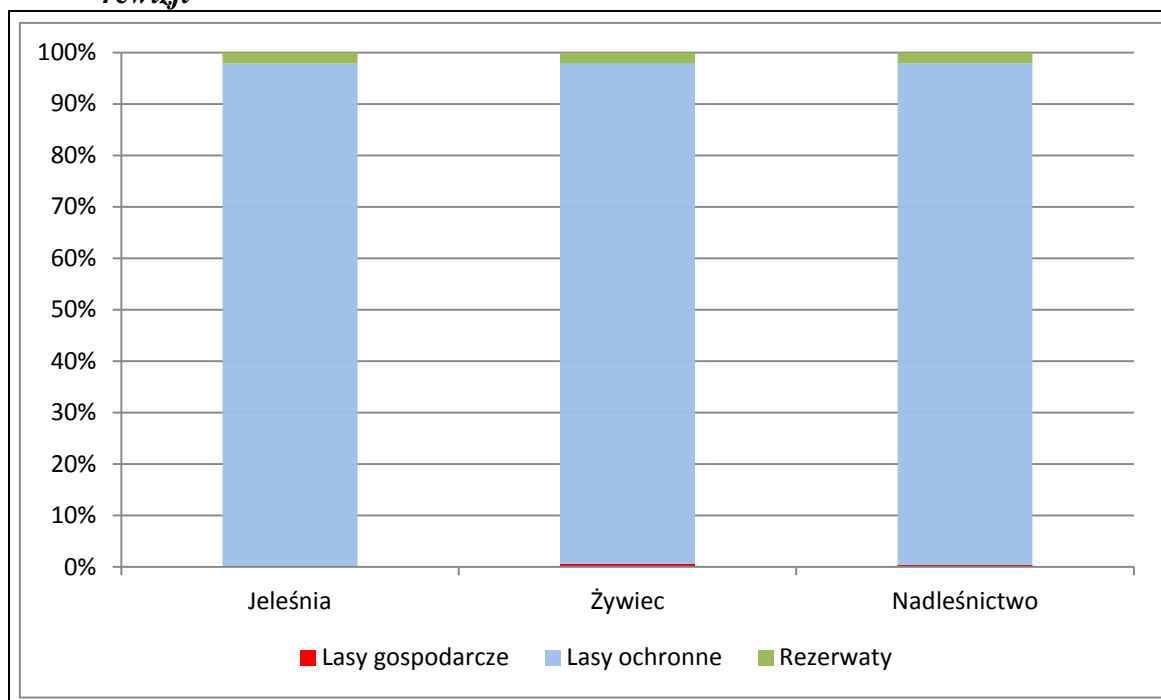
Wielofunkcyjność lasów Nadleśnictwa jest uwzględniona w przyjętych, na mocy Zarządzeń Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, kategoriach ochronności, które się na siebie nakładają.

Tabela 17. Porównanie dominujących funkcji lasu między IV i V rewizją.

Dominująca funkcja lasu	IV Rewizja		V Rewizja		Różnica (4-2) ha
	Powierzchnia leśna		Powierzchnia leśna		
	ha	%	ha	%	
Obr. Jeleśnia					
Rezerwaty	124,45	2,13	123,76	2,13	-0,69
Lasy ochronne	5712,53	97,77	5678,82	97,76	-33,71
Lasy gospodarcze	6,12	0,10	6,46	0,11	0,34
Razem	5843,10	100	5809,04	100	-34,06
Obr. Żywiec					
Rezerwaty	109,55	2,00	113,90	2,07	4,35
Lasy ochronne	5346,47	97,74	5333,79	97,17	-12,68
Lasy gospodarcze	14,17	0,26	41,48	0,76	27,31
Razem	5470,19	100	5489,17	100	18,98
Nadleśnictwo					
Rezerwaty	234,00	2,07	237,66	2,10	3,66
Lasy ochronne	11059,00	97,75	11012,61	97,47	-46,39
Lasy gospodarcze	20,29	0,18	47,94	0,43	27,65
Razem	11313,2929	100	11298,21	100	-15,08

* bez gruntów związanych z gospodarką leśną

Ryc. 14. *Powierzchniowy udział dominujących funkcji lasu w Nadleśnictwie w V rewizji*

6 Ogólna charakterystyka drzewostanów.

Tabela 18. Wzór nr 1a. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów nadleśnictwa.

Parametry	Obr. Jeleśnia	Obr. Żywiec	Nadleśnictwo
Przeciętny wiek	78 lat	65 lat	72 lat
Przeciętna zasobność	274 m ³ /ha	221 m ³ /ha	248 m ³ /ha
Przeciętny przyrost	7,85m ³ /ha	7,75 m ³ /ha	7,80 m ³ /ha
Zapas na pow. leśnej zalesionej	1 597 459	1 224 752	2 822 211

7 Wybrane zagadnienia z zakresu turystyki i rekreacji.

Obszar Nadleśnictwa Jeleśnia położony jest na terenach bardzo atrakcyjnych dla turystyki. Teren Nadleśnictwa leży w zasięgu Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego.

Lasy Nadleśnictwa Jeleśnia znajdują się na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Żywieckiego, Parku Krajobrazowego Beskidu Małego i w otulinie Babiogórskiego Parku Narodowego.

Do szczególnie atrakcyjnych należą następujące cechy:

- tereny góryste z wieloma wzniesieniami: najwyższe to Pilsko 1566 m. n.p.m.
- zróżnicowana pokrywa roślinna (lasy, tereny uprawne, hale grzbietowe)
- oryginalna kultura ludowa
- istniejące rezerваты przyrody: „Pilsko”, „Romanka”, „Pod Rysianką”, „Madohora”, „Szeroka w Beskidzie Małym”, „Gawroniec” i „Grapa”.

Turystyka i wypoczynek.

W zasięgu działania Nadleśnictwa zlokalizowanych jest wiele innych atrakcji turystycznych:

- Tzw. Stary Zamek w Żywcu, którego początki sięgają XIV wieku,
- Tzw. Nowy Zamek w Żywcu, pałac klasycystyczny wybudowany przez Habsburgów,
- Kościół Katedralny Narodzenia NMP w Żywcu, pochodzący z XV wieku, przebudowany w stylu barokowym w XVIII wieku,
- Kościół p.w. Świętego Krzyża w Żywcu, zbudowany w stylu gotyckim w XIV wieku, przebudowany na styl barokowy w wieku XVIII,
- Park przy zamkowy w Żywcu, założony w stylu włoskim w XVII wieku, przekomponowany w XIX wieku na styl angielski,
- Kościół parafialny z XIX w. – Koszarawa,
- Budynek dawnej karczmy z XIX w. – Koszarawa,
- Kapliczki przydrożne - Koszarawa, Przyborów,
- Dzwonnica - Koszarawa Bystra,
- Zespół pałacowo-dworski z XIX w. –Rychwałd,
- Kościół oo. Franciszkanów p.w. Świętego Mikołaja z XVIII w. - Rychwałd,
- Kościół p.w. św. Andrzeja Apostoła późnogotycki kościół drewniany z XVI w. przeniesiony w XVIII w. z Rychwałdu do Gilowic (zabytek klasy „0”),
- Kościół parafialny p.w. św. Wojciecha z 1628 r. – Jeleśnia,
- Karczma z XVIII w – Jeleśnia,
- Drewniany kościół z XVII w. p.w. ś. Szymona i Judy Tadeusza – Łodygowice,
- Murowany dwór, tzw. Zamek z XVII wieku – Łodygowice,
- Kapliczka p.w. Przemienienia Pańskiego – Kocoń,
- Chałupa z 1867 r. – Las,
- Kościół Najświętszej Marii Panny na Jasnej Górze z XIX w – Ślemień,
- Kościół XIX-wieczny - Pewel Mała,
- Kaplica "Upadek" z roku 1818 - Pewel Ślemieńska.

Oprócz obiektów znajdujących się na terenie LP, w obszarze administracyjnym Nadleśnictwa, znajdują się inne obiekty turystyczne takie jak schroniska, szlaki turystyczne, konne, ścieżki rowerowe, bazy noclegowe, wyciągi i trasy narciarskie.

Bazę noclegową w zasięgu terytorialnym tworzą:

schroniska PTTK:

„Chata Baców” – w Korbielowie,

„Na Hali Miziowej” na Pilsku,

„Na Hali Rysianka”

schroniska studenckie:

„Lasek” w Pewli Wielkiej,

„Chatka Budowlańców” w Sopotni Wielkiej,

inne schroniska,

„Kordon” w Sopotni Wielkiej,

bacówka „Zygmuntówka” w Koszarawie Bystrej,

bacówka „Viktoria K” w Przyborowie,

inne ośrodki i hotele

szereg hoteli i domów wczasowych w Korbielowie- Kamiennej

Najważniejszy ośrodek edukacji ekologicznej na obszarze zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa, mieści się w budynku Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego oddział w Żywcu, przy ulicy Łączki 44a.

Ryc. 15. *Szlaki turystyczne na szczycie Romanki*

Tereny Nadleśnictwa Jeleśnia są bardzo atrakcyjne turystycznie i przez cały sezon intensywnie odwiedzane przez turystów. Na terenie Nadleśnictwa znajduje się 30 obiektów turystycznych, służących przede wszystkim potrzebom odpoczynku przyjezdnych, ale też mające na celu skanalizowanie i uporządkowanie ruchu turystycznego na tym terenie.

Miejsca postoju pojazdów, miejsca biwakowania i miejsca wypoczynku, zlokalizowane są na terenie 10 leśnictw Nadleśnictwa Jeleśnia. W minionym okresie monitorowano te miejsca pod kątem utrzymania porządku oraz wykonywano niezbędne prace konserwacyjne urządzeń turystycznych. Urządzenia te służyły również realizacji zadań z zakresu edukacji leśnej.

Zestawienie urządzeń turystycznych

Leśnictwo Koszarawa Cicha	miejsce biwakowania oddział 20b
Leśnictwo Korbielów	miejsce biwakowania oddz. 125r
	miejsce postoju pojazdów oddz. 125 r.
	miejsce wypoczynku oddz. 125r
	miejsce wypoczynku oddz. 128c
	miejsce wypoczynku oddz. 126c
	miejsce wypoczynku oddz. 100b
	miejsce wypoczynku oddz. 101a
	miejsce wypoczynku oddz. 119a
Leśnictwo Sopotnia Dolna	miejsce biwakowania oddz. 153k
	miejsce wypoczynku w oddz.146a
	miejsce postoju pojazdów oddz. 153 k
Leśnictwo Sopotnia Górna	miejsce biwakowania oddz. 208a
	miejsce wypoczynku oddz. 171f
	miejsce wypoczynku oddz.212b
Leśnictwo Kocierz Rychwałdzki	miejsce postoju pojazdów oddz. 12c
	miejsce biwakowania oddz. 65 b
	miejsce biwakowania oddz. 16f
Leśnictwo Kocierz Moszczanicki	miejsce biwakowania oddz. 76g
Leśnictwo Kielbasów	miejsce postoju pojazdów oddz. 186g
	miejsce wypoczynku oddz. 198d
Leśnictwo Romanka Górna	miejsce wypoczynku oddz. 258c
	miejsce wypoczynku oddz. 264b
	miejsce wypoczynku oddz. 261j
Leśnictwo Czernichów	miejsce wypoczynku oddz. 87d "Źródłko Habsburga"
	miejsce wypoczynku oddz. 107a
	miejsce wypoczynku oddz. 95b
	miejsce wypoczynku oddział 104a
miejsce wypoczynku oddział 118b	
Leśnictwo Gilowice	miejsce postoju 136 c

Partnerzy Nadleśnictwa w edukacji leśnej społeczeństwa.

- przedszkola, szkoły, wyższe uczelnie,
- samorządy: wydziały edukacji w gminach; wydziały oświaty, edukacji w starostwie, metodycy zatrudnieni przez starostwo,
- sąsiednie Nadleśnictwa,
- współpraca z organizacjami zajmującymi się edukacją leśną w formie różnych akcji, konkursów, spotkań.

Wszelkie nowe inwestycje turystyczne, które mogą się pojawić wraz z wynikającymi potrzebami, powinny nawiązywać do postanowień miejscowych planów przestrzennego

zagospodarowania i być tworzone we współpracy z wydziałami urzędów wojewódzkich i samorządowych zajmującymi się problematyką turystyki i rekreacji.

8 Formy ochrony przyrody.

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku ustanowiła następujące formy ochrony przyrody:

parki narodowe,
rezerwaty przyrody,
parki krajobrazowe,
obszary chronionego krajobrazu,
obszary Natura 2000,
pomniki przyrody,
stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej,
użytki ekologiczne,
zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

9 Parki narodowe,

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Jeleśnia nie występują: parki narodowe. Natomiast Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 1997 roku w sprawie Babiogórskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 99 poz. 608) na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia utworzono otulinę Babiogórskiego Parku Narodowego. W skład otuliny wchodzi oddziały 54 do 67 obrębu Jeleśnia o łącznej powierzchni 372,42 ha. Zapisy Planu Urządzenia Lasu w części dotyczącej otuliny Babiogórskiego Parku Narodowego zostały uzgodnione z Dyrektorem tegoż parku (pismo OP4-400-7/2014 z 19. 11. 2014 r.).

10 Rezerwaty przyrody

10.1 Rezerwaty istniejące

Zgodnie z “Ustawą o ochronie przyrody” (Art. 23) Rezerwatem przyrody jest obszar obejmujący zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych kulturowych bądź krajobrazowych.

Wokół rezerwatu przyrody może być utworzona otulina, zabezpieczająca jego obszar przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Rezerwaty przyrody charakteryzują się zróżnicowaniem ekosystemów. Podstawowym celem istnienia rezerwatów przyrody jest stworzenie szans przetrwania aktualnego bogactwa gatunków roślin i zwierząt poprzez ochronę różnorodności biocenozy oraz zawartego w organizmach tych gatunków materiału genetycznego. Rezerwaty stwarzają szansę zachowania dziko występujących gatunków roślin i zwierząt, łącznie z ich biotopami i siedliskami a jednocześnie zapewniają trwałe istnienie najszerzego wachlarza form geomorfologicznych i geologicznych, stanowiących o istocie naturalnego krajobrazu.

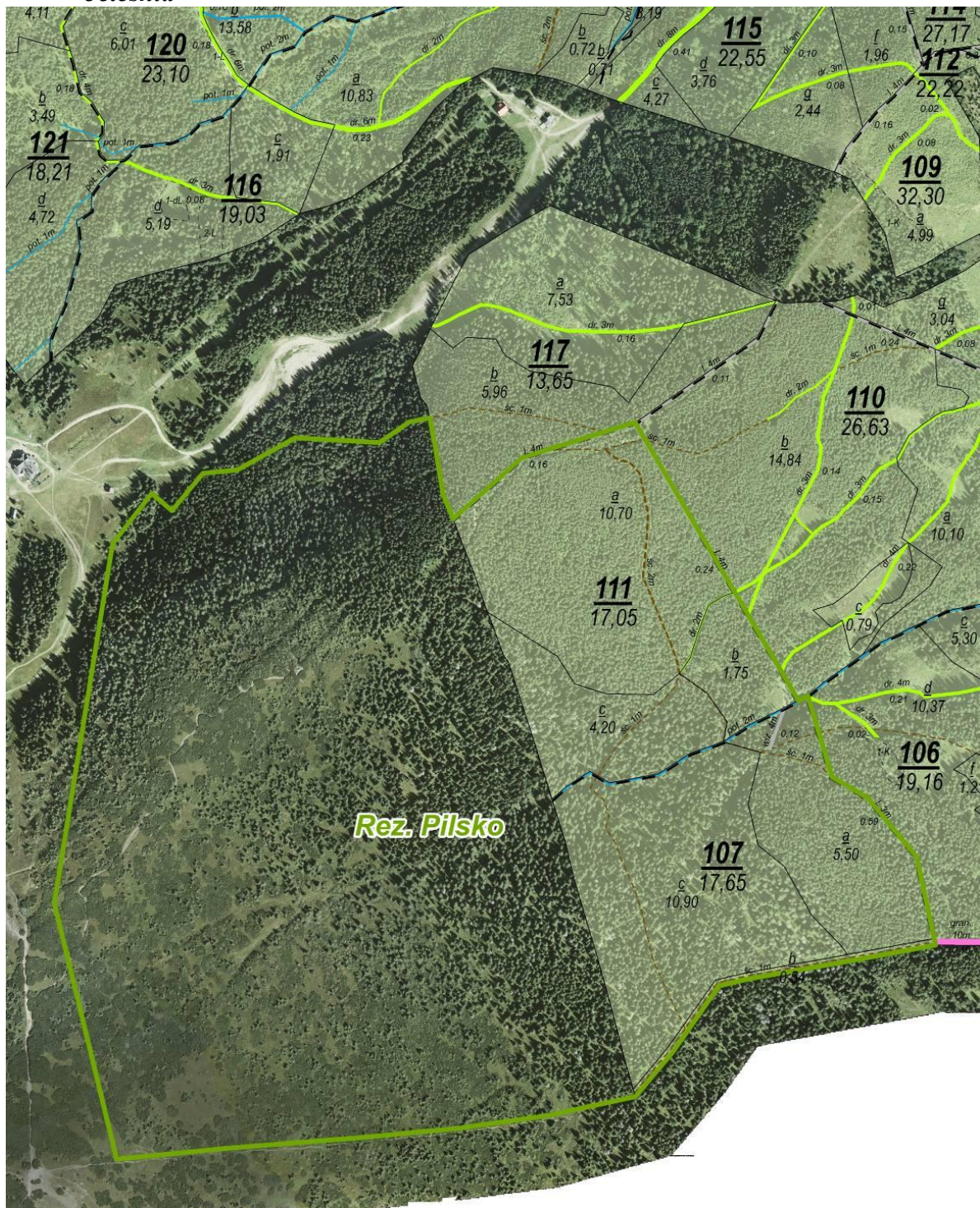
Na obszarze zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa znajduje się 7 Rezerwatów: Pilsko, Romanka, Pod Rysianką, Madohora, Szeroka w Beskidzie Małym, Gawroniec, Grapa.

10.1.1 Rezerwat przyrody „Pilsko”

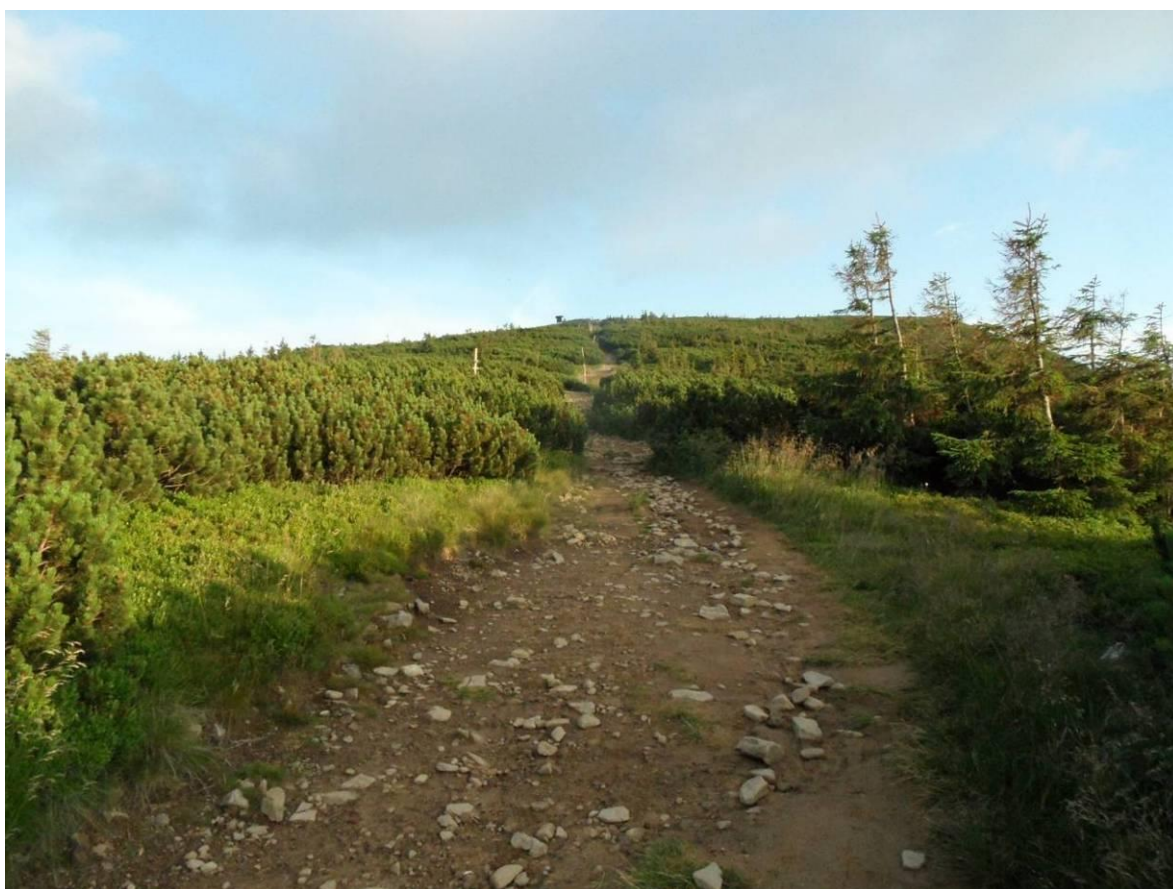
Utworzono zarządzeniem Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego nr 346 z dnia 13.10.1971 r. (MP53/1971). Zajmuje powierzchnię 105,21 ha, na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia 34,70 ha. Na mocy rozporządzenia Nr 2/05 Wojewody Śląskiego z dnia 05.01.2005r. rezerwat Pięć Kopców uległ likwidacji i został włączony do rezerwatu Pilsko. Rezerwat swym zasięgiem obejmuje położone na północnych stokach szczytowe i podszczytowe partie Pilska (1557 m n.p.m.). Podstawowym celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu górnoreglowego boru świerkowego, zarośli kosodrzewiny, licznych płątów zbiorowisk murawowo-krzewinkowych, z rzadkimi gatunkami flory i fauny. W rezerwacie znajdują się zbiorowiska roślinne: *Plagiothecio-Piceetum tatricum*, *Athyrietum alpestris*, *Aconitetum firmi*, *Caricetum fuscae subalpinum*, *Pado-Sorbetum*, *Pinetum mugii carpaticum*, *Empetro-Vaccinietum*, *Calamagrostetum villosae*, *Gladiolo-Agrostetum*, *Sphagnetum magellanicum*. Rozporządzeniem nr 38 Wojewody Śląskiego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu „Pilsko” ustanowiono plan ochrony dla tegoż rezerwatu. Plan obowiązuje w terminie od 21. 08 2006 r. 20. 08. 2026 r. Do osobliwości rezerwatu należą: zarośla kosodrzewiny (*Pinus mugo*), tojad mocny (*Aconitum firmum*), podrzeń żebrowiec (*Blechnum spicant*), widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*), widłak wroniec (*Huperzia selago*), podbiałek alpejski (*Homogyne alpina*) oraz zachodniokarpacki endemit urdzik karpacki (*Soldanella carpatica*). W rezerwacie spotyka się ślady bytowania dużych drapieżników: rysia (*Lynx lynx*), żbika (*Felis sylvestris*), wilka (*Canis lupus*) i niedźwiedzia brunatnego (*Ursus arctos*), można spotkać również kuraki: głuszca (*Tetrao urogallus*) oraz jarząbka (*Tetrases bonasia*).

Ryc. 16. *Położenie rezerwatu „Pilsko” na tle wydziałów leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia*

Ryc. 17. *Rezerwat „Pilsko”*

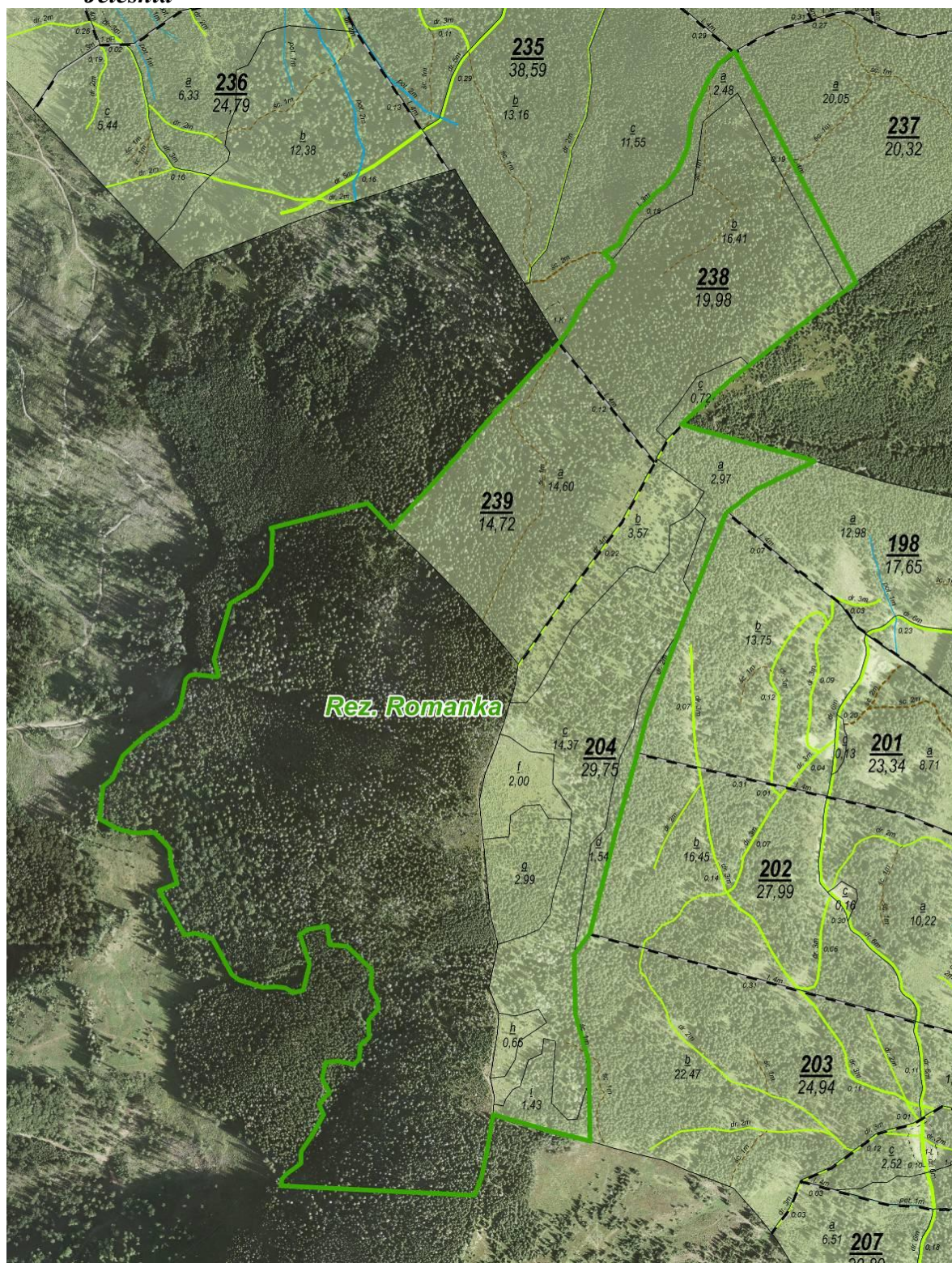

10.1.2 Rezerwat przyrody „Romanka”

utworzono zarządzeniem Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego nr 96 z dn. 8.07.63. (MP57/1963). Obecnie podstawą prawną funkcjonowania rezerwatu jest rozporządzenie Nr 9/05 Wojewody Śląskiego z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Romanka” (Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 71, poz. 1888). Rezerwat obejmuje swoim zasięgiem grzbiec i górne części stoków wierzchówninowej części masywu Romanka (1366 m n.p.m.) Posiada on powierzchnię 124,50 ha, z czego na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia znajduje się 64,45 ha. Klasyfikowany jest jako rezerwat leśny – florystyczno - krajobrazowy, a celem ochrony jest zachowanie pierwotnego fragmentu dawnej Puszczy Karpackiej w postaci boru świerkowego regla górnego. W rezerwacie znajdują się zbiorowiska roślinne: *Plagiothecio-Piceetum tatricum*, *Caricetum fuscae subalpinum*. Rozporządzeniem nr 49/06 Wojewody Śląskiego z dnia 21 września 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu „Romanka” ustanowiono plan ochrony dla tegoż rezerwatu. Obszar rezerwatu objęto ochroną czynną. Plan obowiązuje do 08.10.2026 r. Ochronie ścisłej na terenie rezerwatu podlegają: podrzeń żebrowiec (*Blechnum spicant*), widłak wroniec (*Huperzia selago*), widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*), omieg górski (*Doronicum austriacum*), ciemiężycza zielona (*Veratrum lobelianum*), wawrzynek wilczelyko (*Daphne mezereum*) oraz wprowadzona sztucznie kosodrzewina (*Pinus mugo*). Ochronie częściowej podlegają: paprotka zwyczajna (*Polypodium vulgare*), goryczka trojeściowa (*Gentiana asclepiadea*) i pierwiosnka wyniosła (*Primula elatior*). Reprezentantami fauny rezerwatu są między innymi: jeleń europejski (*Cervus elaphus*), dzik (*Sus scrofa*), wilk (*Canis lupus*), ryś (*Lynx lynx*). Rezerwat jest również miejscem gniazdowania głuszca (*Tetrao urogallus*) oraz 6 gatunków dzięciołów, w tym wpisanego

do Czerwonej Księgi Zwierząt Zagrożonych dzięcioła trójpalczastego (*Picoides tridactylus*).

Ryc. 18. *Położenie rezerwatu „Romanka” na tle wydziałów leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia*

Ryc. 19. *Rezerwat „Romanka „Fot. M. Jaworski*

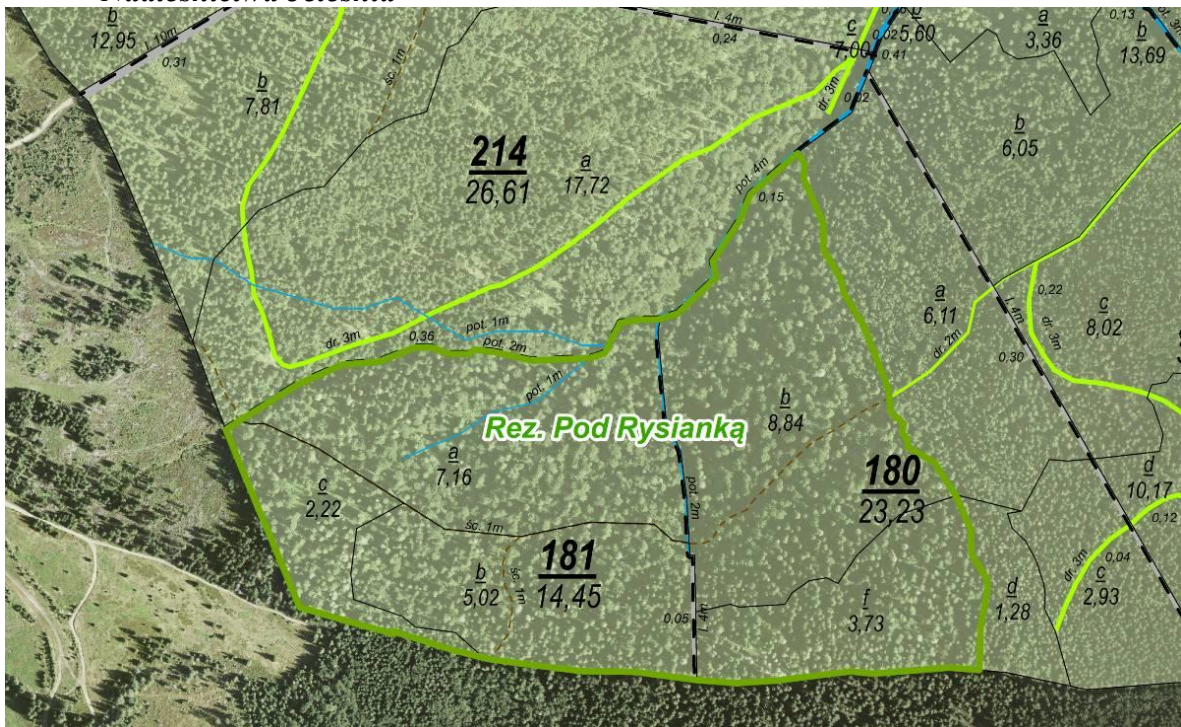

10.1.3 Rezerwat przyrody „Pod Rysianką”

Utworzono zarządzeniem Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego nr 96 z dn. 31.03.70. (MP11/1970). Podstawą prawną funkcjonowania rezerwatu jest Rozporządzenie Wojewody Śląskiego Nr 25/08 z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Pod Rysianką” (Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 108, poz. 2239). Rezerwat obejmuje swoim zasięgiem stoki Rysianki na wysokości 950-1170 m n.p.m., obejmuje źródłową część potoku Sopotnia Wielka. Posiada on powierzchnię 27,02 ha. Klasyfikowany jest jako rezerwat leśny – florystyczno - krajobrazowy, a celem ochrony jest zachowanie pierwotnego fragmentu dawnej Puszczy Karpackiej w postaci boru świerkowego regla górnego. W rezerwacie znajdują się zbiorowiska roślinne: *Plagiothecio-Piceetum tatricum*, *Abieti-Piceetum montanum*, *Aceri-Fagetum*, *Dentario glandulosae-Fagetum*, *Luzula nemorosae-Fagetum*, *Athyrietum alpestris*, *Aconitetum firmi*, *Petasitetum albi*, *Petasitetum kabli kani*. Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony. Występuje tutaj wiele gatunków rzadkich takich jak: paprotnica górską (*Cystopteris montana*), wierzbownica mokrzywcowa (*Epilobium alsinifolium*), tocja alpejska (*Tozzia alpina*), złocien okrągłolistny (*Leucanthemum waldsteini*). Stałymi mieszkańcami rezerwatu są: jelen europejski (*Cervus elaphus*), sarna (*Capreolus capreolus*), dzik (*Sus scrofa*), Lis (*Vulpes vulpes*) oraz borsuk (*Meles meles*). Sporadycznie można spotkać wilka (*Canis lupus*), rysia (*Lynx lynx*) i niedźwiedzia (*Ursus arctos*). Z rzadkich gatunków ptaków stwierdzono: głuszca (*Tetrao urogallus*), kruka (*Corvus corax*), gila (*Pyrrhula pyrrhula*) i pliszkę górską (*Motacilla cinerea*).

Ryc. 20. *Położenie rezerwatu „Pod Rysianką” na tle wydzieleń leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia*

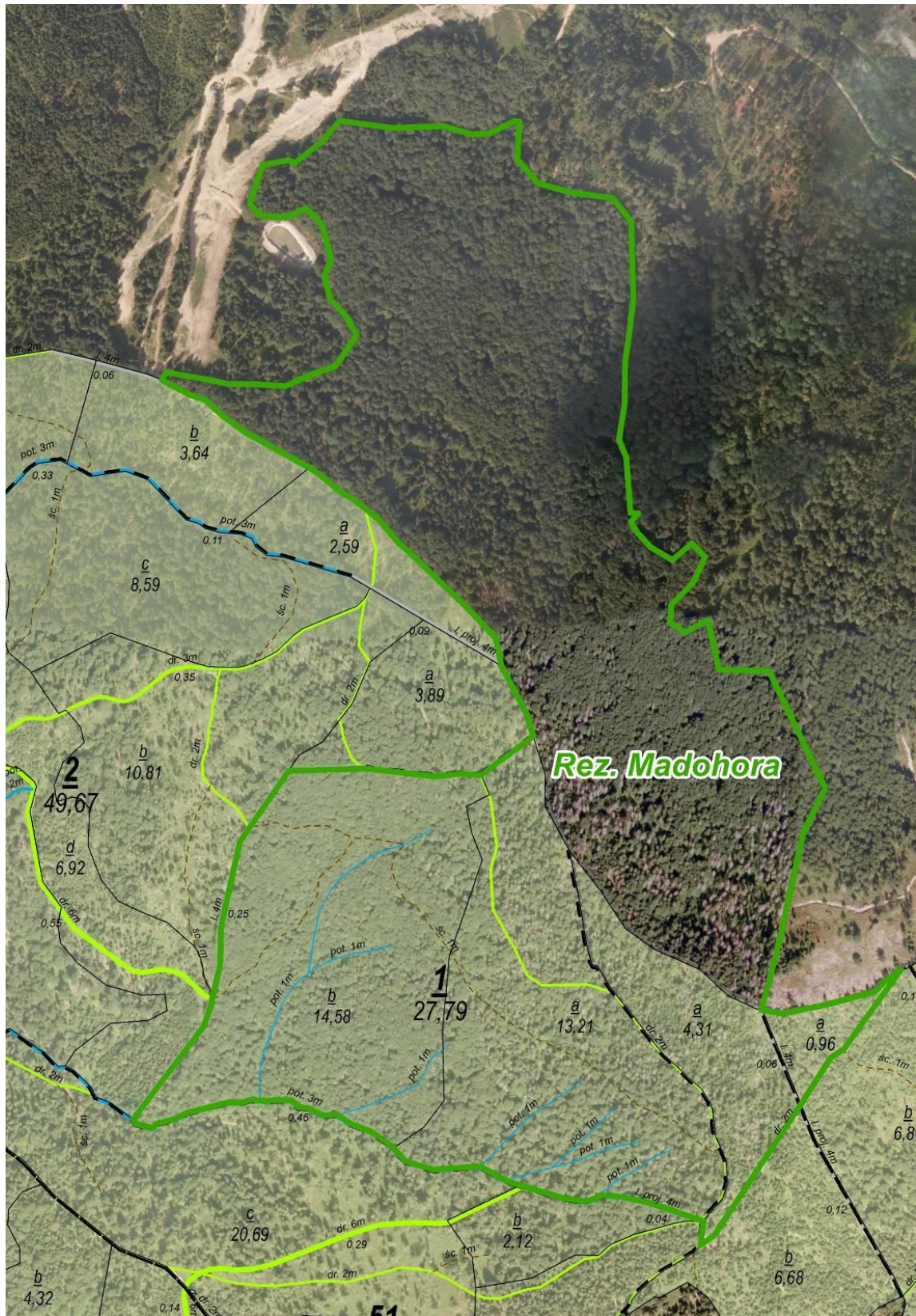
10.1.4 Rezerwat przyrody „Madohora”

Utworzono zarządzeniem Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego nr 29 z dn. 1.02.60. (MP24/196062/1967). Obejmuje swoim zasięgiem szczyt oraz górne partie Madohory (Łamanej Skały). Położony jest na wysokości 700-929 m n.p.m. Klasyfikowany jest jako rezerwat florystyczno – leśny. Celem ochrony jest zachowanie naturalnych zespołów leśnych występujących na różnorodnych siedliskach oraz wychodni skalnych na szczycie Madohory. Posiada powierzchnię 71,81 ha z czego na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia znajduje się 33,12 ha. W rezerwacie znajdują się zbiorowiska roślinne: *Abieti-Piceetum montanum*, *Dentario glandulosae-Fagetum*, *Luzulo nemorosae-Fagetum*. Zarządzeniem Wojewody Śląskiego z dnia 21. 09. 2006 r. w sprawie zadań ochronnych dla rezerwatu „Madohora” ustanowiono zadania ochronne dla tegoż rezerwatu. Obowiązywały one od 21.09.2006 r. do 2007 r. Dotyczyły one rozmiaru cięć sanitarnych oraz utrzymania drożności szlaku zrywkowego. Do ciekawostek florystycznych rezerwatu należy między innymi rzeżucha trójlistkowa (*Cardamine trifolia*), ponieważ występuje ona tutaj na północnym krańcu swego zasięgu europejskiego. Często są tutaj jelenie (*Cervus elaphus*), sarny (*Capreolus capreolus*), dziki (*Sus scrofa*) oraz kuny leśne (*Martes martes*) i borsuki (*Meles meles*). Spośród drobnych ssaków na podkreślenie zasługuje fakt występowania ryjówek objętych ochroną: ryjówki aksamitnej (*Sorex araneus*), malutkiej (*Sorex minutus*) i górskiej (*Sorex alpinus*) oraz zębiełka karliczka (*Crocidura suaveolens*). Z ptaków warto wymienić głuszca (*Tetrao urogallus*) oraz słonkę (*Scolpax rusticola*).

Ryc. 21. *Rezerwat „Madohora”*

Ryc. 22. *Położenie rezerwatu „Madohora” na tle wydzieleń leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia*

Ryc. 23. *Rezerwat „Madohora”*

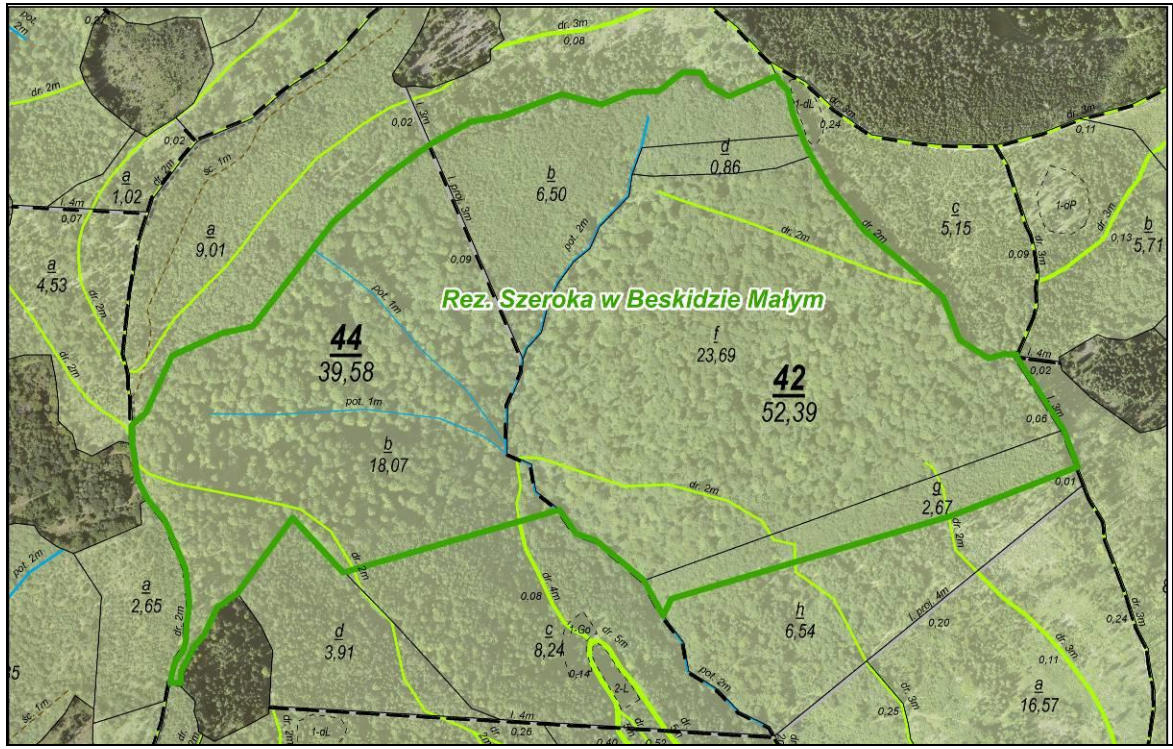

10.1.5 Rezerwat przyrody „Szeroka w Beskidzie Małym”

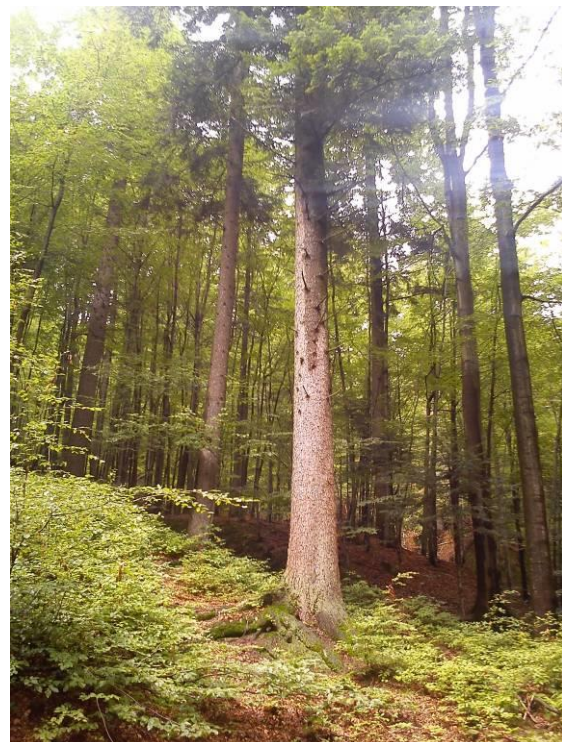
Utworzono zarządzeniem Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego nr 29 z dn. 1.02.60. MP22/1960. obejmujący górne partie doliny jednego z dopływów potoku Kocierzanka, w centralnej części Beskidu Małego. Klasyfikowany jest, jako rezerwat florystyczno – leśny. Celem ochrony jest zachowanie fragmentu karpackiego lasu bukowego regla dolnego z domieszką wiązu i jesionu. Posiada powierzchnię 51,94 ha. W rezerwacie znajdują się zbiorowiska roślinne *Dentario glandulosae-Fagetum typicum*, *Dentario glandulosae-Fagetum v. Impatiens nolitangere*, *Luzulo nemorosae-Fagetum*. Rezerwat nie posiada ustanowionych zadań ochronnych ani planu ochrony. Najczęstszymi gatunkami runa są żywiec gruczołowaty (*Dentaria glandulosa*), marzanka wonna (*Galium odoratum*), wilczomlecz migdałolistny (*Euphorbia amygdaloides*) oraz szczawik zajęczy (*Oxalis acetosella*). Z dużych ssaków obecne w rezerwacie są jeleni europejski (*Cervus elaphus*) oraz sarna (*Capreolus capreolus*). W latach obfitego owocowania buków bardzo licznie występują dziki (*Sus scrofa*). Z ptaków na uwagę zasługują drapieżniki: krogulec (*Accipiter nisus*), myszołów (*Buteo buteo*) i pustułka (*Falco tinnunculus*).

Ryc. 24. *Położenie rezerwatu „Szeroka w Beskidzie Małym” na tle wydziałów leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia*

Ryc. 25. *Rezerwat „Szeroka w Beskidzie Małym”*

10.1.6 Rezerwat przyrody „Gawroniec”

Utworzono zarządzeniem Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr 28 z dn. 11.12.95. (MP 2/1996). Obejmuje on swoim zasięgiem tereny położone na zboczach Gawronca i częściowo Wolentarskiego Gronia. Klasyfikowany jest

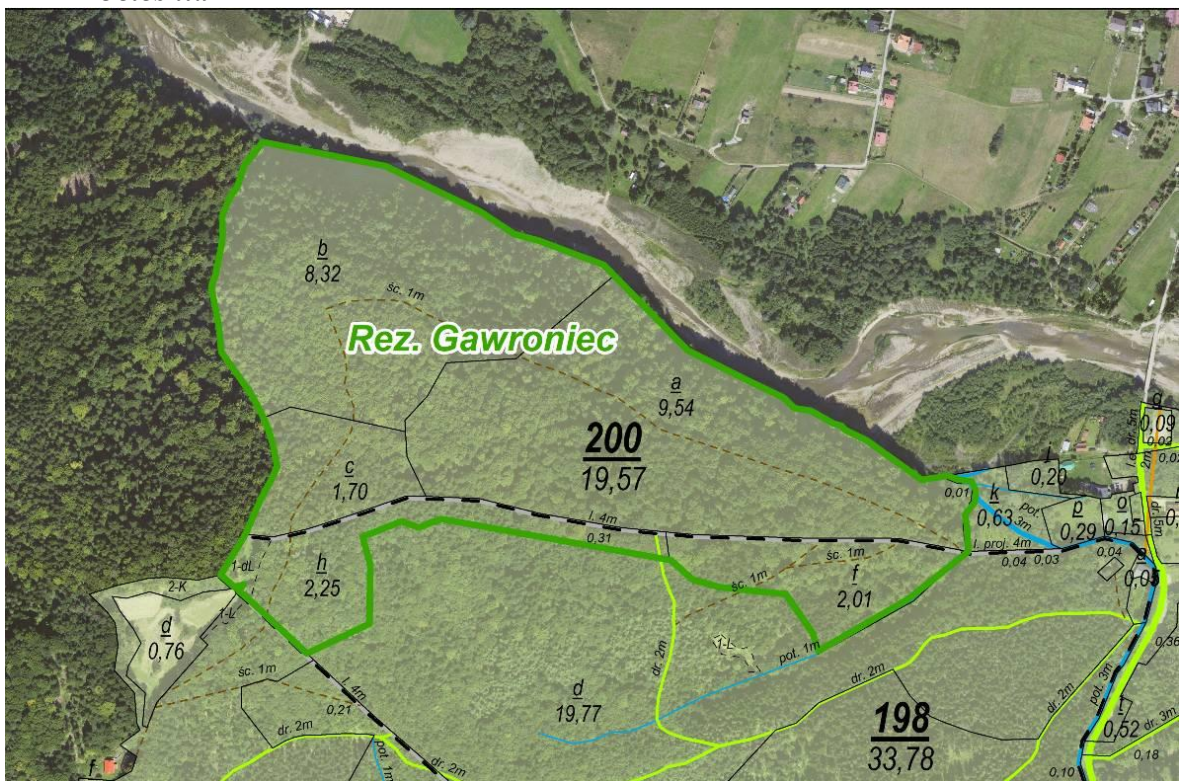
jako rezerwat florystyczno krajobrazowy - leśny. Celem ochrony jest zachowanie naturalnych fragmentów buczyny karpackiej ze znacznym udziałem jodły i rzadkich roślin zielnych. Posiada powierzchnię 24,14 ha. W rezerwacie znajdują się zbiorowiska roślinne *Dentario glandulosae-Fagetum lunarietosum*, *Dentario glandulosae-Fagetum v. Dentaria enneaphyllos*, *Alnetum incane*. Zarządzeniem Nr 3/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Gawroniec” ustanowiono zadania ochronne dla tegoż rezerwatu. Zarządzenie obowiązuje od 10. 03. 2014 r. do 9. 03 2019 r. Runo cechuje się występowaniem rzadkich gatunków: parzydła leśnego (*Aruncus sylvestris*), kopytnika pospolitego (*Asarum europeum*), rzeżuchy trójlistkowej (*Cardamine trifolia*), kokoryczy pustej (*Corydalis cava*). Rezerwat jest miejscem bytowania licznych ssaków: sarny (*Capreolus capreolus*), jelenia europejskiego (*Cervus elaphus*), dzika (*Sus scrofa*), lisa (*Vulpes vulpes*), kuny leśnej (*Martes martes*). Sporadycznie pojawia się też ryś (*Lynx lynx*).

Ryc. 26. **Rezerwat Gawroniec**

Ryc. 27. *Położenie rezerwatu „Gawroniec” na tle wydziałów leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia*

10.1.7 Rezerwat przyrody „Grapa”

Utworzono zarządzeniem Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14. 06. 1996 r. (MP 37/96, poz. 372). Rezerwat Grapa jest rezerwatem typowo leśnym, położonym w makroregionie Beskidów Zachodnich, mezoregionie Kotliny Żywieckiej, na wysokości 370 – 430 m n.p.m. Przedmiotem ochrony jest fragment łągu jesionowego z jarzmianką większą oraz lasu grądowego z chronionymi gatunkami runa. Powierzchnia rezerwatu wynosi 23,23 ha, z czego na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia jedynie 5,23 ha. Na obszarze rezerwatu dominuje grąd subkontynentalny *Tilio-carpinetum typicum*. Rezerwat nie posiada planu ochrony ani ustanowionych zadań ochronnych.

Ryc. 28. *Położenie rezerwatu „Grapa” na tle wydzieleń leśnych Nadleśnictwa Jeleśnia*

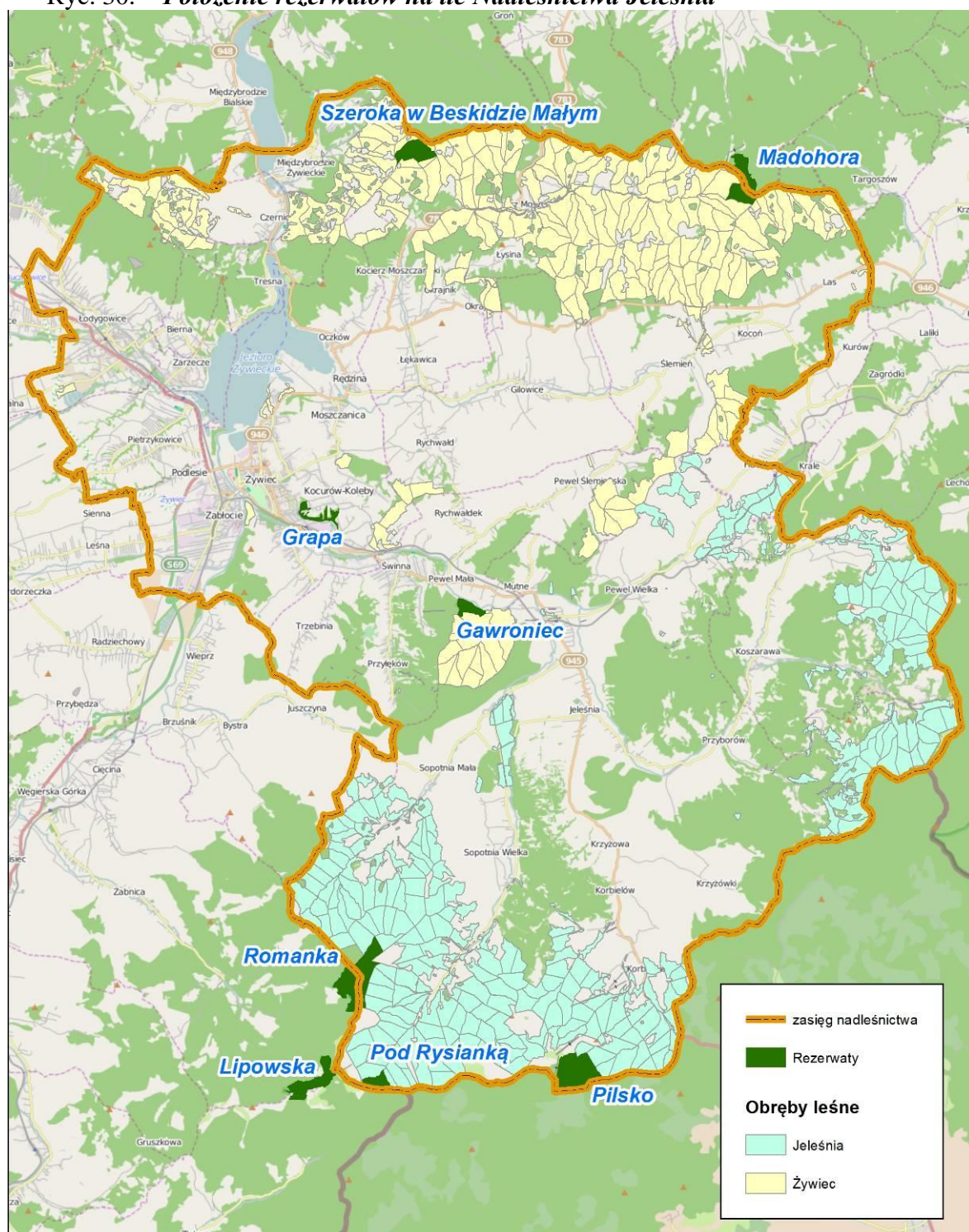
Ryc. 29. *Rezerwat Grapa*

Tabela 19. Zestawienie rezerwatów przyrody w Nadleśnictwie Jeleśnia według grup i kategorii użytkowania

Nazwa rezerwatu	Adres	Powierzchnia - ha						Rodzaj powierzchni	pow. całego rez.	
		zalesiona	niezalesiona	związ. z gosp. leśną	Razem leśna	nieleśna	razem			
PILSKO	02-08-1-04-107a-00	5,50			5,50		5,50	D-STAN	105,21	
	02-08-1-04-107b-00		0,54		0,54		0,54	PAS GRAN		
	02-08-1-04-107c-00	10,90			10,90		10,90	D-STAN		
	02-08-1-04-107~a-00			0,71	0,71		0,71	LINIE		
	02-08-1-04-111a-00	10,70			10,70		10,70	D-STAN		
	02-08-1-04-111b-00	1,75			1,75		1,75	D-STAN		
	02-08-1-04-111c-00	4,20			4,20		4,20	D-STAN		
	02-08-1-04-111~a-00			0,40	0,40		0,40	LINIE		
	Razem rezerwat	33,05	0,54	1,11	34,7		34,70			
ROMANKA	02-08-1-07-204a-00	2,97			2,97		2,97	D-STAN	124,5	
	02-08-1-07-204b-00	3,57			3,57		3,57	D-STAN		
	02-08-1-07-204c-00	14,37			14,37		14,37	D-STAN		
	02-08-1-07-204d-00	1,54			1,54		1,54	D-STAN		
	02-08-1-07-204f-00	2,00			2,00		2,00	D-STAN		
	02-08-1-07-204g-00	2,99			2,99		2,99	D-STAN		
	02-08-1-07-204h-00	0,66			0,66		0,66	D-STAN		
	02-08-1-07-204i-00	1,43			1,43		1,43	D-STAN		
		02-08-1-07-204~a-00			0,22	0,22		0,22		DROGI L
		02-08-1-09-238a-00	2,48			2,48		2,48		D-STAN
		02-08-1-09-238b-00	16,41			16,41		16,41		D-STAN
		02-08-1-09-238c-00	0,72			0,72		0,72		D-STAN
		02-08-1-09-238~a-00			0,37	0,37		0,37		LINIE
		02-08-1-09-239a-00	14,60			14,60		14,60		D-STAN
	02-08-1-09-239~a-00			0,12	0,12		0,12	LINIE		
	Razem rezerwat	63,74		0,71	64,45		64,45			
POD RYSIANKĄ	02-08-1-06-180b-00	8,84			8,84		8,84	D-STAN	27,02	
	02-08-1-06-180f-00	3,73			3,73		3,73	D-STAN		
	02-08-1-06-181a-00	7,16			7,16		7,16	D-STAN		
	02-08-1-06-181b-00	5,02			5,02		5,02	D-STAN		
	02-08-1-06-181c-00	2,22			2,22		2,22	D-STAN		
		02-08-1-06-181~a-00			0,05	0,05		0,05		LINIE
	Razem rezerwat	26,97		0,05	27,02		27,02			
GAWRONIEC	02-08-2-16-198f-00	2,01			2,01		2,01	D-STAN	24,14	
	02-08-2-16-198h-00	2,25			2,25		2,25	D-STAN		
		02-08-2-16-198~a-00			0,31	0,31		0,31		LINIE
	02-08-2-16-200a-00	9,54			9,54		9,54	D-STAN		
	02-08-2-16-200b-00	8,32			8,32		8,32	D-STAN		
	02-08-2-16-200c-00	1,70			1,70		1,70	D-STAN		
		02-08-2-16-200~a-00					0,01	0,01		URZ WOD
	Razem rezerwat	23,82		0,31	24,13	0,01	24,14			
MADOHORA	02-08-2-10-1a-00	13,21			13,21		13,21	D-STAN	71,81	
	02-08-2-10-1b-00	14,58			14,58		14,58	D-STAN		
	02-08-2-14-208a-00	0,96			0,96		0,96	D-STAN		
	02-08-2-14-209a-00	4,31			4,31		4,31	D-STAN		
		02-08-2-14-209~b-00			0,06	0,06		0,06		LINIE
	Razem rezerwat	33,06		0,06	33,12		33,12			
SZEROKA W BESKIDZIE MAŁYM	02-08-2-12-42b-00	6,50			6,50		6,50	D-STAN	51,94	
	02-08-2-12-42d-00	0,86			0,86		0,86	D-STAN		
	02-08-2-12-42f-00	23,69			23,69		23,69	D-STAN		
	02-08-2-12-42g-00	2,67			2,67		2,67	D-STAN		
		02-08-2-12-42~b-00			0,06	0,06		0,06		LINIE
	02-08-2-12-44b-00	18,07			18,07		18,07	D-STAN		
		02-08-2-12-44~c-00			0,09	0,09		0,09		LINIE
	Razem rezerwat	51,79		0,15	51,94		51,94			
GRAPA	02-08-2-16-185n-00	5,23			5,23		5,23	D-STAN	23,23	
	Razem rezerwat	5,23			5,23		5,23			
OGÓLEM		237,66	0,54	2,39	240,59	0,01	240,60			

Ryc. 30. *Położenie rezerwatów na tle Nadleśnictwa Jeleśnia*

11 Parki krajobrazowe.

Park krajobrazowy, zgodnie z “Ustawą o ochronie przyrody”(Art. 16) obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

W granicach Nadleśnictwa znajdują się:

11.1 Żywiecki Park Krajobrazowy

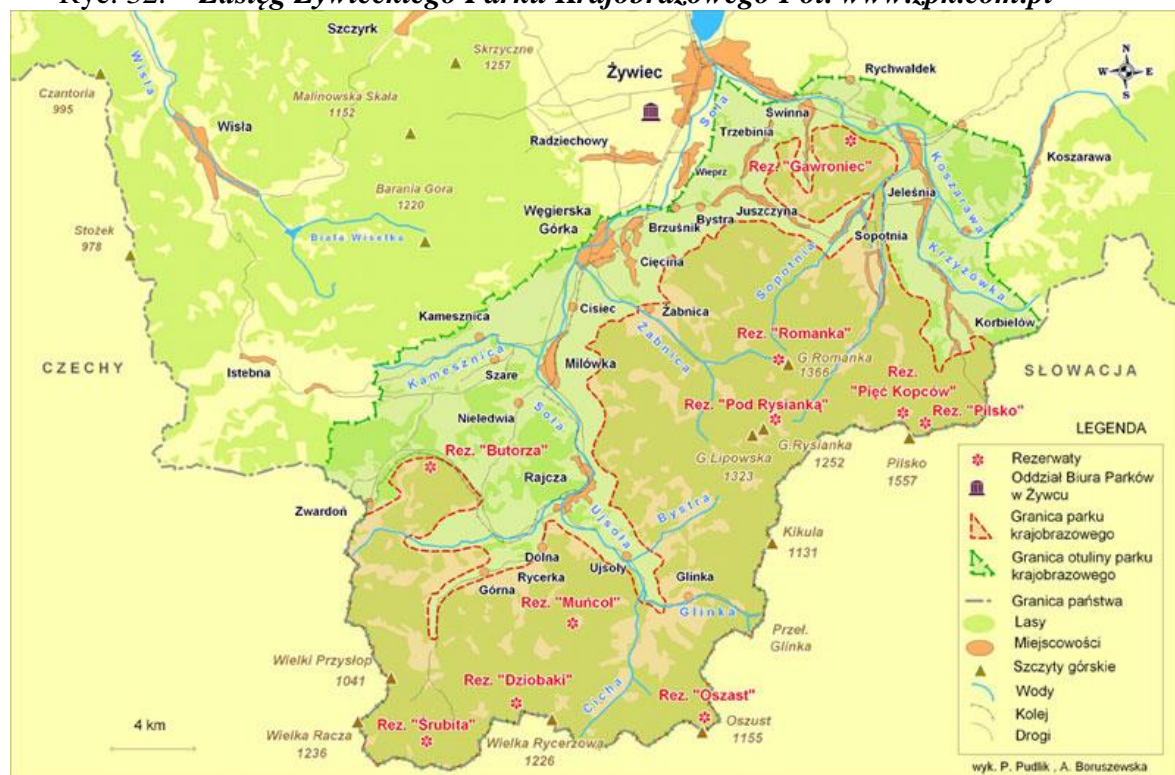
Ryc. 31. *Park Krajobrazowy Beskid Żywiecki*

Utworzony Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej Nr 12/79/86 z dnia 13 III 1986 r. Rozporządzenie Wojewody Bielskiego Nr 7/98 z dnia 7 V 1998r. Żywiecki Park Krajobrazowy jest najstarszym parkiem krajobrazowym w polskich Karpatach. Park rozciąga się w Beskidzie Żywieckim od Zwardonia na zachodzie po Korbielów na wschodzie. Na południu sięga po granicę ze Słowacją, na północy jego ograniczenie stanowi w przybliżeniu droga Jeleśnia–Żywiec. Powierzchnia Żywieckiego Parku Krajobrazowego wynosi 358,70 km², a powierzchnia otuliny – 186,00 km². Park obejmuje dwa pasma górskie: grupę Wielkiej Raczy i grupę Pilska. Zróżnicowanie wysokościowe Beskidu Żywieckiego powoduje, że leży on w zasięgu czterech pięter roślinnych. Do wysokości około 600 m n.p.m. sięga piętro pogórza, niemal całkowicie zajęte pod uprawę i zabudowę. Było ono dawniej porośnięte przez lasy liściaste z grabem, dębem, lipą i klonem. O ich występowaniu świadczą pojedyncze okazy starych drzew oraz typowe dla grądów gatunki runa. Nad rzekami i potokami spotkać można fragmenty olszyny karpackiej obecnie znacznie zmienionej wskutek gospodarki człowieka. Stoki gór w strefie od 600 do 1150 m n.p.m. zajmowała niegdyś całkowicie buczyna karpacka z dużym udziałem jodły oraz domieszką świerka i jawora, tworząc tzw. regiel dolny. Znaczna część drzewostanów bukowych została w XIX wieku wycięta i zastąpiona świerkiem. Dolnoreglowy bór jodłowo-świerkowy jest obecnie dominującym zbiorowiskiem leśnym ponieważ jego areal wzrósł znacznie w wyniku działalności człowieka. Natomiast do

osobliwości zaliczyć należy rzadkie zbiorowiska leśne, jakimi są: dolnoreglowy bór jodłowy, jaworzyna ziołoroślowa i jaworzyna karpacka. Najbardziej naturalny charakter ma piętro górnoreglowe porośnięte przez zachodniokarpacką świerczynę górnoreglową. Obejmuje ono partie szczytowe najwyższych wzniesień Beskidu Żywieckiego. W piętrach reglowych liczne są polany, niekiedy użytkowane, jako pastwiska oraz łąki kośne. Szczytem na terenie "Żywieckiego Parku Krajobrazowego", na którym występuje piętro kosodrzewiny (subalpejskie), jest Pilsko wznoszące się na wysokość 1557 m n. p. m. Pilsko stanowi, trzeci po Tatrach i Babiej Górze, obszar wysokogórskiej flory w Karpatach. W rozległych kompleksach leśnych zachowała się interesująca fauna kręgowców reprezentowana przez: 39 gatunków ssaków, 106 gatunków ptaków lęgowych, 5 gatunków gadów i 11 gatunków płazów, 23 gatunki ryb i jednego minoga. Masyw Pilska, Romanki, Rysianki, Lipowskiej i tzw. Worek Raczański to główne ostoje dużych drapieżników: niedźwiedzia, wilka, rysia oraz borsuka. Dość pospolite na obszarze całego parku są lis, kuna leśna, łasica, tchórz i gronostaj. Równie liczne są ssaki kopytne: jeleni, sarna i dzik, z tym że jeleni preferuje duże kompleksy leśne, zaś sarna i dzik tereny polno-leśne. Plan Ochrony dla Żywieckiego Parku Krajobrazowego jest w trakcie opracowania.

Ryc. 32. *Zasięg Żywieckiego Parku Krajobrazowego Fot. www.zpk.com.pl*

11.2 Park Krajobrazowy Beskidu Małego

Utworzony Rozporządzeniem Wojewody Bielskiego Nr 9/98 z dnia 16 VI 1998r. Park Krajobrazowy Beskidu Małego posiada powierzchnię 257,70 km². Wokół parku utworzono strefę ochronną o powierzchni 222,53 km². Po reformie administracyjnej w 1999 r. część Parku Krajobrazowego Beskidu Małego (165,40 km², otulina – 102,43 km²) znalazła się w województwie śląskim, a pozostała część w województwie małopolskim. Beskid Mały stanowi rozciągającą się równoleżnikowo grupę górską o długości ok. 35 km i szerokości 12 km. Na zachodzie od Beskidu Śląskiego oddziela go Brama Wilkowicka, zaś na wschodzie od Beskidu Makowskiego oddziela go dolina Skawy. Przełom rzeki Soły z trzema zbiornikami zaporowymi w Czańcu, Porąbce i Tresnej dzieli Beskid Mały na dwie części. Mniejsza, zachodnia to Pasma Magurki Wilkowickiej z najwyższym szczytem Czuplem (933 m n.p.m.), większa powierzchniowo część wschodnia to grupa Łamanej Skały (929 m n.p.m.). Krajobraz Beskidu Małego, tak jak i pozostałej części Beskidów Zachodnich, został znacznie przekształcony. Piętro pogórza przebiegające średnio do 550 m n.p.m. wykorzystano pod uprawy i zabudowę. Niedgdyś najbardziej rozpowszechniony tutaj grąd występuje obecnie tylko w postaci nielicznych płatów zlokalizowanych w miejscach niedostępnych, wąwozach i jarach. Na stokach północnych spotykana jest dość często schodząca nawet do 420 m n.p.m. buczyna karpacka. Od wysokości 550 m n.p.m. do 933 m n.p.m. rozciąga się piętro regła dolnego. Piętro to pokryte jest dość regularnie zwartym kompleksem leśnym z niewielkimi polanami. Ciekawostką jest występowanie w partiach grzbietowych skarłowaciałych buczyn kwaśnych. Dotychczas przeprowadzone badania flory roślin naczyniowych wykazały występowanie ponad 840 gatunków. Beskid Mały charakteryzuje się stosunkowo dużym udziałem (10%) roślin górskich, wśród których dominują gatunki reglowe i ogólnogórskie. Dużym walorem jest występowanie licznych przedstawicieli rodziny storczykowatych, np.: kruszczyk błotny, storczyca kulista, storczyk męski i stoplamek plamisty. Zagrożone są również gatunki znajdujące się na granicach swych zasięgów, między innymi: rzeżucha trójlistkowa i żywokost sercowaty, a także gatunki wapieniolubne wymierające wskutek zarastania nieużytkowanych kamieniołomów. Na terenie Beskidu Małego występują - z kopytnych: dzik, sarna i jelen, zaś z dużych drapieżników: ryś, wilk, lis, borsuk a sporadycznie niedźwiedź. Spośród nietoperzy podawano z tego terenu: mroczka późnego, nocka wąsatka i borowca wielkiego, a z owadożernych: rzęsorka rzeczka i zębiełka karliczka oraz dwa gatunki ryjówek: aksamitną i malutką. Największym gryzoniem jest bóbr europejski. Łącznie na terenie Beskidu Małego zanotowano dotychczas 36 gatunków ssaków. Natomiast badania ornitofauny wykazały występowanie 111 gatunków ptaków lęgowych, w tym 6 drapieżników dziennych, a wśród nich: trzmielojada i kobuza; 4 gatunki kuraków; 6 gatunków dzięciołów, bociana czarnego, pójdzki i zimorodka.

Ryc. 33. *Park Krajobrazowy Beskidu Małego*

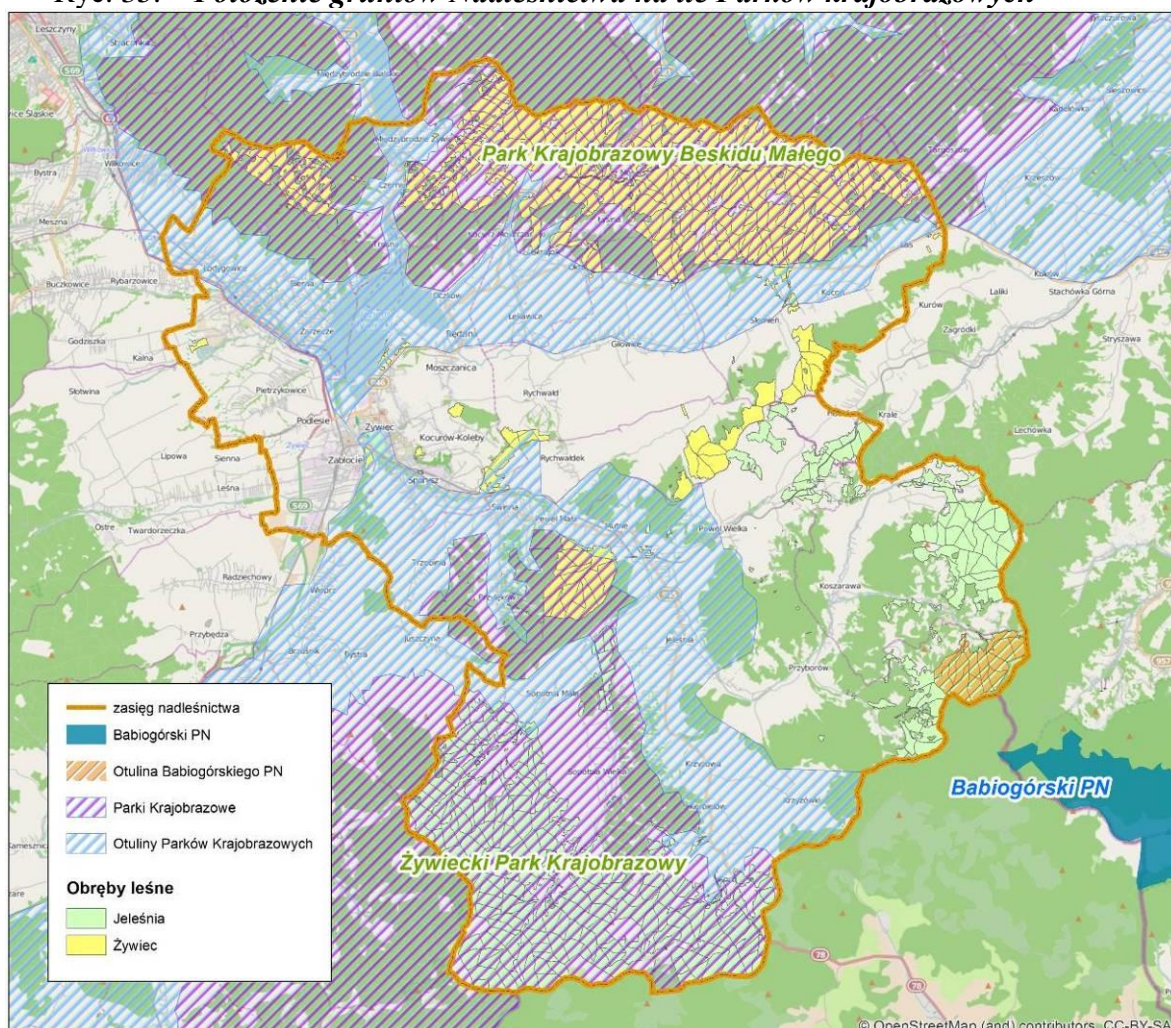

Ryc. 34. *Zasięg Parku Krajobrazowego Beskidu Małego Fot. www.zpk.com.pl*

Ryc. 35. *Położenie gruntów Nadleśnictwa na tle Parków krajobrazowych*

12 Użytki ekologiczne.

Na terenie Nadleśnictwa brak tej formy ochrony.

13 Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Na terenie Nadleśnictwa brak tej formy ochrony

14 Stanowiska dokumentacyjne.

Na terenie Nadleśnictwa brak tej formy ochrony

15 Obszary chronionego krajobrazu.

Na terenie Nadleśnictwa brak tej formy ochrony

16 Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000.

"Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000", jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też zachowanie typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla regionów biogeograficznych.

W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96 % powierzchni kraju) i alpejski (4 % powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych

i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne. Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy

z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),

specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia zostały zgłoszone ostoje naturalne (Obszary o znaczeniu wspólnotowym OZW (obszary Natura 2000):

16.1 PLB 240002 Beskid Żywiecki PLH 240006 Beskid Żywiecki

Powierzchnia całego obszaru PLB 240002 Beskid Żywiecki wynosi - **34988.81 ha**. Typ obszaru A. Powierzchnia całego obszaru PLH 240006 Beskid Żywiecki - **35276.05 ha**. Typ obszaru B. Obszary obejmują fragmenty Beskidu Żywieckiego, który charakteryzuje się różnorodnością form geomorfologicznych. Budują go fliszowe utwory serii magurskiej. Wyróżniają się tu 3, zwarte grupy górskie: Wielkiej Raczy, Pilska i Lipowskiej-Romanki. Różnią się one od siebie charakterem i układem grzbietów. Sieć hydrograficzna ma tu charakter typowo górski, z dużą liczbą potoków o gwałtownych spadkach i malowniczych wodospadach. Osobliwością są nieliczne, drobne jeziora osuwiskowe. Szatę roślinną tworzą naturalne zespoły lasów iglastych i liściastych (około 75% powierzchni ostoi) oraz naturalne, półnaturalne i antropogeniczne zbiorowiska nieleśne. Obszar charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem szaty roślinnej i dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami góorskimi (leśnymi i nieleśnymi). Występuje tu 20 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Spośród licznych zbiorowisk roślinnych, których stwierdzono tu 56, należy zwrócić uwagę na unikatową w polskich Karpatach postać zespołu *Valeriano-Caricetum flavae*, z udziałem czosnku syberyjskiego *Allium sibiricum* i niebielistki trwałej *Swertia perennis subsp. alpestris* oraz na obecność

na wierzchołkach i grzbietach górskich torfowisk oraz na bardzo rzadkie w Polsce jaworzyny *Aceri-Fagetum*. W obszarze stwierdzono występowanie 19 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Kompleksy leśne stanowią ostoje dużych drapieżników (niedźwiedzia, wilka i rysia). W masywie Pilska znajduje się jedno z 3 znanych z Polski stanowisk darniówki tatrzańskiej (endemit karpacki). Flora tego obszaru liczy około 1000 gatunków, w tym 150 gatunków górskich (18 alpejskich i 27 subalpejskich). Jest tu jedno z 4 stanowisk tojadu morawskiego w Polsce i jeden z 4 rejonów występowania tocji karpackiej. Utrzymuje się także, (choć stosunkowo nieliczna) populacja dzwonka piłkowanego. Obszar jest również ważny dla ochrony ptaków (m.in. głuszca).

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki PLH240006 określa zadania ochronne dla opisywanych obszarów.

Ryc. 36. *Obszar Natura 2000 Beskid Żywiecki*

16.2 PLH 240023 Beskid Mały

Typ ostoi: B. Powierzchnia: 7186.16 ha.

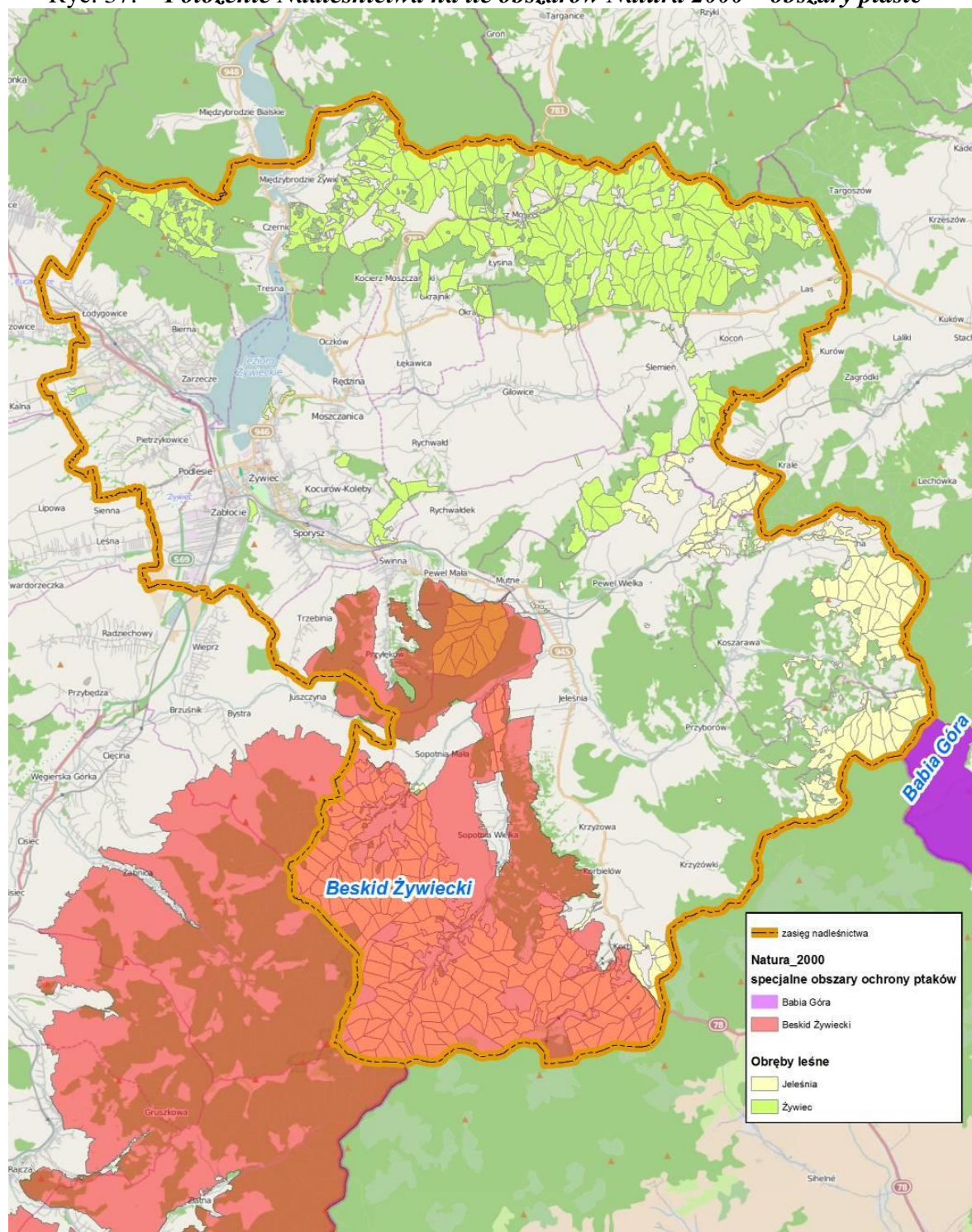
Obszar położony w masywie Beskidu Małego, w paśmie Magurki Wilkowieckiej (Czupel 933 m n p m) i grupie Łamanej Skały (929m n p m). Beskid Mały zbudowany jest z utworów serii śląskiej, reprezentowanych głównie przez twarde, odporne na wietrzenie piaskowce godulskie, które przelawicowane są łupkami, piaskowcem i zlepiancami istebniańskimi dolnymi. Układ dolin jest koncentryczny, grzbiety i szczyty zaokrąglone,

a stoki dość strome. Na omawianym terenie znajduje się kilkadziesiąt skałek, jaskiń i schronisk podskalnych. Powierzchniowo dominują tu zbiorowiska leśne, rzadsze są to zbiorowiska łąkowe, a sporadycznie występują zbiorowiska torfowiskowe, ziołoroślowe i naskalne. Jest to czwarty największy i najlepiej wykształcony kompleks kwaśnych buczyn górskich *Luzulo luzuloidis-Fagetum* w Karpatach. Występowanie na krańcach zasięgu geograficznego zespołów świerczyny górnoreglowej *Plagiothecio-Piceetum* (w piętrze regła dolnego - unikatowy fenomen synchorologiczny w Karpatach), jaworzyny miesięcznicowej *Lunario-Aceretum*, świerczyny na torfie *Bazzanio-Piceetum*. Stwierdzono tu łącznie obecność 14 siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Ponadto, jest to miejsce występowania 2 gatunków mchów z załącznika II tej Dyrektywy. Plan ochrony dla opisywanego obszaru jest dopiero opracowywany.

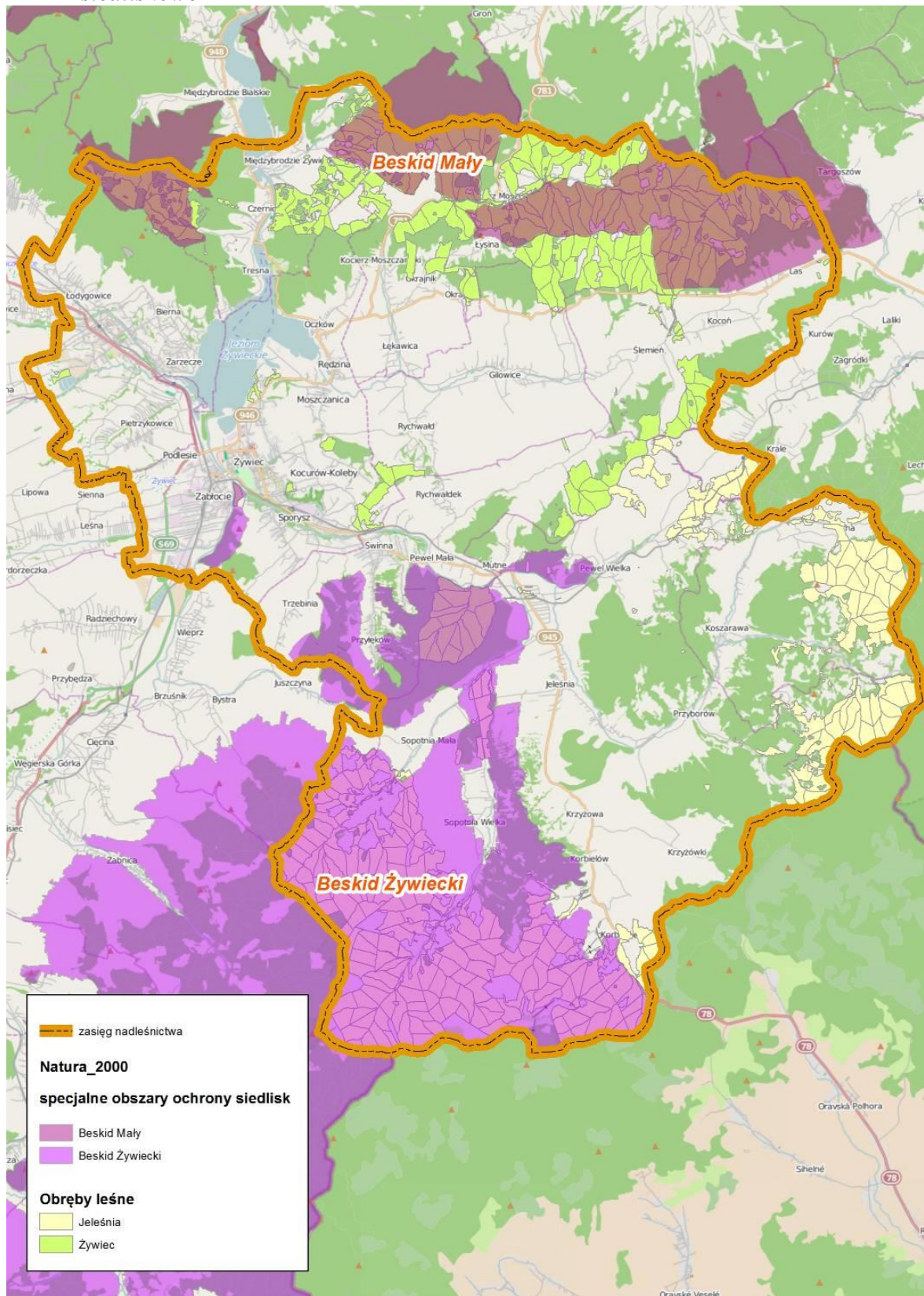
Tabela 20. Położenie w Nadleśnictwie Jeleśnia obszarów Natura 2000

PLB240002 Beskid Żywiecki – pow. 4508,83 ha
Obr. Jeleśnia: 80bx, 81-86, 95-101, 102h,j-m,~a, 103-124, 125w,y, 126-131, 132a-c, f-h, ~a, 103b-g,~a,~b, 134-137, 141, 142, 143a-k,~a, 144-183, 184a,b,d,~a,~b, 185-214, 215c,h-p,s,t,~a,~b, 216-249, 250a-g,j,~a, 251-267, Obr. Żywiec: 187-194, 194Aa-s,z,ax, 195-199, 199Aa-c,g-o,200
PLH240006 Beskid Żywiecki - pow. 4526,24 ha
Obr. Jeleśnia: 80a,b,bx, 81-86, 95-101, 102h,j-m,~a, 103-124, 125w,y, 126-131, 132a-c,f-h,~a, 133b-g,~a,~b,134-142, 143a-k,~a,144-183, 184a,b,d,~a,~b, 185-214, 215c,h-t,~a,~b, 216-249, 250a-g,j,~a, 251-267, Obr. Żywiec: 185j-l, 186-194, 194Aa-s,z,ax, 195-199, 199Aa-c,g-o, 200
PLH240023 Beskid Mały – pow. 2832,09 ha
Obr. Żywiec: 1-5, 6a-g,~a-~c, 7, 8, 9b-d, 15g,~f, 16f,~d,~f, 26a,b,~a,~b, 27-32, 33a-c,~b,~c, 34a-c,~a, 35-37, 38a-f,~a-~c, 39-44, 45a-h,j-l,~a,~b, 46~c, 51-56, 57a-j,l,~a~b, 58-61, 62a,~b, 63, 64, 65a,c-g,~b,~c, 66-68, 69a-d,~a, 70a-c,~a,~b, 71, 72, 73a-d,~a,~b, 74b-h,~a,~b, 75a-f,~c, 76~a,~b, 77c,~c-~f, 84a,c,~a,~b, 85-91, 92b,~a-~d, 104-108, 109a,b, 110d,~a, 111-114, 115a,~a, 116a, 117a-c,~a-~c, 118, 120, 121a,~a, 122-124, 125a-f,i,~a,~b, 126-129, 130a,b,~a,~b, 132, 134b, 140a,~a, 150~a, 201a-b,~a,~b, 202-212

Ryc. 37. Położenie Nadleśnictwa na tle obszarów Natura 2000 – obszary ptasie

Ryc. 38. *Położenie Nadleśnictwa na tle obszarów Natura 2000 – obszary siedliskowe*

17 Pomniki przyrody.

"Pomniki przyrody" to forma ochrony indywidualnej, która zgodnie z "Ustawą o ochronie przyrody" (Art. 40) obejmuje pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. Zaliczamy do nich sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, grupy drzew, aleje, źródła, wodospady, skałki, jary, głązy narzutowe i inne.

Na terenie Nadleśnictwa zlokalizowanych jest 9 szt. pomników przyrody: sosna wejmutka, klon jawor, modrzew, sosna 13 szt., dąb 2 szt., klon zwyczajny, Jaskinia Komonieckiego, skała Baszta Skalna, „Jaskinia pod rozdrożem”, Jaskinia „Czarne Działy I”, Jaskinia „Czarne Działy II”.

Tabela 21. Wykaz pomników przyrody występujących na gruntach LP w zarządzie Nadleśnictwa

Lp.	Nr zarządzenia data dziennik urzędowy wojewody, poz.	Położenie		Opis obiektu						
		Obręb leśny, oddz. pododdz.	Gmina, leśnictwo	Rodzaj	Wiek drzew	Obwód drzew cm	Wys. m	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (kępy) ha
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Decyzja Wojewody Bielskiego OŚ-op-714/p/9/8 z dn. 30.12.1981.	Jeleśnia 215a	Jeleśnia Romanka D.	sosna wejmutka	200	375	34			
2.	Decyzja Woj. Bielskiego Nr 3/93 z dn. 8.10.1993.	Jeleśnia 153i	Jeleśnia Sopotnia D.	klon jawor	250	335	24			
3.	Decyzja Woj. Bielskiego z dn. 31.12.1988.	Jeleśnia 143p	Jeleśnia Sopotnia D.	Modrzew sosna 13 szt.	od 100 do 120	od 107 do 230	Od 18 Do 24			
4.	Decyzja Woj. Bielskiego Nr 253/84 z dn.31.12.1984	Żywiec 131s	Ślemień Ślemień	dąb 2 szt. klon zw.	200 250	250, 315 455	16 20			
5.	Rozporządzenie Woj. Bielskiego nr 1/93 z dn. 23.04.1993	Żywiec 206f	Ślemień Ślemień	Jaskinia Komonieckiego w miejscowości Las na zachodnim zboczu Pośredniego Gronia (680 m n.p.m.), na jednym z dopływów potoku „Dusica”						
6.	Decyzja prezydium WRN w Krakowie Rol.IX-3/44/19/62 z dn. 26.10.1962	Żywiec 7d	Ślemień Zakocierz	Skała <i>Baszta skalna</i> o wymiarach 6.5x3.5x10m.						
7.	Decyzja Woj. Bielskiego nr 1/93 z dn. 23.04.1993	Jeleśnia 120b	Jeleśnia Korbielów	„Jaskinia pod rozdrożem” na porośniętym głązowisku w dolinie potoku Buczynka.						
8.	Decyzja Woj. Bielskiego nr 1/93 z dn. 23.04.1993	Żywiec 140a	Ślemień Gilowice	Jaskinia <i>Czarne Działy I</i> na wzniesieniu w obrębie porośniętego głązowiska., 720 m n.p.m., na płd-wsch. zboczach pasma dochodzącego do szczytu Gibasów Wierch (898 m n.p.m.).						
9.	Decyzja Woj. Bielskiego nr 1/93 z dn. 23.04.1993	Żywiec 140a	Ślemień Gilowice	Jaskinia <i>Czarne Działy II</i> opis j.w. – 750 m n.p.m.						

Ryc. 39. *Pomnik przyrody (grupa drzew), Leśnictwo Sopotnia Dolna*

18 Ochrona gatunkowa.

Ochrona gatunkowa (“Ustawa o ochronie przyrody” - Art.46) ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin i zwierząt, a w szczególności gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem, jak też zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Występujące na obszarze Nadleśnictwa gatunki chronionych i rzadkich grzybów, porostów, mszaków i roślin naczyniowych oraz zwierząt przedstawiono w Programie w wykazie tabelarycznym na podstawie danych otrzymanych w toku prac urzędniowych, jak i uzyskanych z opracowań oraz waloryzacji omawianych terenów.

18.1 Flora, gatunki prawnie chronione.

Tabela 22. Gatunki chronionych roślin i grzybów zinwentaryzowane na gruntach Nadleśnictwa

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronn.	Czerwona księga	Lokalizacja
1.	ciemężyca biała	<i>Veratrum album</i>	s		Obr. Żywiec 28a
2.	ciemężyca zielona	<i>Veratrum lobelianum</i>	cz		Obr. Jeleśnia 155b, 212a,b, 214a, 213c
3.	czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>	cz		Obr. Jeleśnia 24b,d, 185c, 243d, Obr. Żywiec 25c, 116a, 208a, 209a
4.	czosnek syberyjski	<i>Allium sibiricum</i>	s	VU	Dane wrażliwe
5.	dziewięsił litwor	<i>Angelica archangelica</i>	cz		Obr. Jeleśnia 154a
6.	dziewięsił bezłodygowy	<i>Carlina acaulis</i>	cz		Obr. Jeleśnia 167c, 264b
7.	gnieźnik leśny	<i>Neottia nidus-avis</i>	cz		Obr. Żywiec 44b

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronn.	Czerwona księga	Lokalizacja
8.	goryczka trojeściowa	<i>Gentiana asclepiadea</i>	cz		Obr. Jeleśnia 111a-c, 180a,f, 181a-c, 203a, 204a-i, 238a-c, 239a, Obr. Żywiec 198f,h, 208a, 209a
9.	gruszyczka zielonawa	<i>Pyrola chlorantha</i>	cz		Obr. Jeleśnia 204h
10.	jarzab szwedzki	<i>Sorbus intermedia</i>	s	EN	Dane wrażliwe
11.	kruszczyk błotny	<i>Epipactis palustris</i>	s		
12.	lilia złotogłów	<i>Lilium martagon</i>	s		Obr. Jeleśnia 74b, 168a,b, 206a, 214a
13.	listera sercowata	<i>Listera cordata</i>	s		Obr. Jeleśnia 107a, 111a,b,c
14.	naparstnica zwyczajna	<i>Digitalis grandiflora</i>	cz		Obr. Jeleśnia 167d, 176a, 205a, 206a, Obr. Żywiec 28a
15.	obuwik pospolity	<i>Cypripedium calceolus</i>	s	VU	Dane wrażliwe
16.	orlik pospolity	<i>Aquilegia vulgaris</i>	cz		Obr. Jeleśnia 208c
17.	paprotnik Brauna	<i>Polystichum braunii</i>	s		Obr. Jeleśnia 180a,b, 181a,b, Obr. Żywiec 42f,g, 44b
18.	paprotnik kolczysty	<i>Polystichum aculeatum</i>	s		Obr. Żywiec 42f,g, 44b, 171b
19.	parzydło leśne	<i>Aruncus sylvestris</i>	cz		Posp. m. in. Obr. Jeleśnia 61a, 153b, 240f, 243b, Obr. Żywiec 12c, 62a, 115a, 198f,h
20.	pierwiosnek wyniosły	<i>Primula elatior</i>	cz		Obr. Jeleśnia 56b,g, 57b, 63c, 180b,f, 181a-c
21.	pióropusznik strusi	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	cz		Obr. Żywiec 79j
22.	podkolan biały	<i>Platanthera bifolia</i>	cz		Obr. Jeleśnia 167a,c, 168b, 206a, Obr. Żywiec 5i, 56a
23.	podrzeń zebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>	cz		Obr. Jeleśnia 46b, 47a,b, 48a, 49c,f, 107c, 111c, 153f,d, 164a, 180b,f, 181a-c, 184a-f, 187b, 189b, 192a,b, 201a, 202b, 204a-i, 238a-c, 239a, Obr. Żywiec 12a,b, 14a-c, 15a,b, 21c, 23a-c, 62a, 63a-c, 64a,b, 65f,g, 66a,b, 67a,b, 113a, 130d, 208a, 209a
24.	sosna kosa	<i>Pinus mugo</i>	cz		Obr. Jeleśnia 238a-c, 239a
25.	sosna limba	<i>Pinus cembra</i>	cz		Obr. Jeleśnia 117b, 122d, 131a, 154a, 235c,
26.	śnieżyczka przebiśnieg	<i>Galanthus nivalis</i>	cz		Obr. Jeleśnia 56g, 189a, 210b, 212b
27.	storczyk męski	<i>Orchis mascula</i>	s		Dane wrażliwe
28.	szafrań spiski	<i>Crocus scepusiensis</i>	cz		
29.	tocza karpacka	<i>Tozzia alpina subsp. Carpatica</i>	s		Dane wrażliwe
30.	tojad mocny	<i>Aconitum firmum.</i>	s		Dane wrażliwe
31.	tojad morawski	<i>Aconitum firmum subsp. Moravicum</i>	s	VU	Dane wrażliwe
32.	wawrzynek wilczęłyko	<i>Daphne mezereum</i>	cz		Obr. Jeleśnia 67f, 125f, 153f, Obr. Żywiec 79j, 170b, 198f,h
33.	widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	cz		Dane wrażliwe
34.	widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	cz		
35.	widłoząb zielony	<i>Dicranum viride</i>	s		Dane wrażliwe

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronn.	Czerwona księga	Lokalizacja
36.	wroniec widlasty (widłak wroniec)	<i>Huperzia selago</i>	cz		Obr. Jeleśnia 96a, 105d, 107c, 111a,b,c, 115a, 116a, 130g, 180b,f, 181a-c, 204a-i, 238a-c, 239a, Obr. Żywiec 55d, 97d, 208a
37.	zarzyczka górską	<i>Cortusa matthioli</i>	cz	R	dane wrażliwe

Kategorie ochronności (wg czerwonej księgi):

E - gatunki ginące, których przetrwanie jest mało prawdopodobne w obecnych szkodliwych warunkach

V - gatunki zagrożone, które znajdują się w kategorii E, jeżeli nadal oddziaływać będą na nie czynniki negatywne

R - gatunki rzadkie, których populacje w skali światowej są niewielkie

O - gatunki wydobyte z niebezpieczeństwa dzięki zabiegom ochronnym

I - gatunki nieokreślone, o których wiadomo, że są zagrożone lub rzadkie, ale aktualny stan i rozpoznanie nie pozwala na określenie ich statusu

Ryc. 40. *Pióropusznik strusi*

Ryc. 41. *Parzydło leśne*

Ryc. 42. *Podkolan biały*

Ryc. 43. *Wroniec widlasty (widlak wroniec)*

Ryc. 44. *Ciemiężyca zielona*

Ryc. 45. *Gnieźnik leśny*

Ryc. 46. *Mieczyk dachówkowy*

Ryc. 47. *Lilia złotogłów*

Tabela 23. Wykaz roślin chronionych i rzadkich występujących na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia nieposiadających precyzyjnej lokalizacji

Lp.	Nazwa gatunku polska	Nazwa gatunku łacińska	Status ochrony s-ściśła cz-częściowa
1.	Bażyna obupłciowa	<i>Empetrum hermaphroditum</i>	
2.	Czerniec gronkowy	<i>Actea spicata</i>	
3.	Czosnek siatkowaty	<i>Allium victorialis</i>	
4.	Dziwięcisz bezłodygowy	<i>Carlina acaulis</i>	cz
5.	Dzięgiel litwor	<i>Angelica archangelica</i>	cz
6.	Gnidosz rozestany	<i>Pedicularis sylvatica</i>	cz
7.	Goździk kosmaty	<i>Dianthus armeria</i>	s
8.	Gółka długoostrogowa	<i>Gymnadenia conopea</i>	s
9.	Listera jajowata	<i>Listera ovata</i>	cz
10.	Miesięcznica trwała	<i>Lunaria rediviva</i>	
11.	Miłosna górską	<i>Adenostyles alliariae</i>	
12.	Naparstnica purpurowa	<i>Digitalis purpurea</i>	
13.	Narecznica grzebieniasta	<i>Dryopteris cristata</i>	
14.	Oset łopianowy	<i>Carduus personata</i>	
15.	Paprotnica górską	<i>Cystopteris montana</i>	
16.	Paprotnica krucha	<i>Cystopteris fragilis</i>	
17.	Piżmaczek wiosenny	<i>Adoxa moschatelina</i>	
18.	Pokrzyk wilcza jagoda	<i>Atropa belladonna</i>	cz
19.	Porzeczka alpejska	<i>Ribes alpinum</i>	
20.	Rogownica źródłana	<i>Cerastium fontanum</i>	
21.	Rosiczka okrągłolistna	<i>Drosera rotundifolia</i>	s
22.	Rutewka orlikolistna	<i>Thalictrum</i>	
23.	Rzeżucha trójlistkowa	<i>Cardamine trifolia</i>	
24.	Skrzyp leśny	<i>Equisetum sylvaticum</i>	
25.	Skrzyp olbrzymi	<i>Equisetum telmateia</i>	
26.	Skrzyp polny	<i>Equisetum arvense</i>	
27.	Storczyk plamisty	<i>Dactylorhiza maculata</i>	
28.	Storczyk szerokolistny	<i>Dactylorhiza latifolia</i>	
29.	Śnieżyczka przebiśnieg	<i>Galanthus nivalis</i>	cz
30.	Trędownik omszony	<i>Scophularia scopoli</i>	
31.	Urdzik karpacki	<i>Soldanella carpatica</i>	
32.	Wiciokrzew czarny	<i>Lonicera nigra</i>	
33.	Wierzbownica okółkowa	<i>Epilobium alpestre</i>	
34.	Wierzbownica zwieszona	<i>Epilobium nutans</i>	
35.	Zawilec gajowy	<i>Anemone nemorosa</i>	
36.	Zdrojówka rutewkowata	<i>Isopyrum thalictroides</i>	
37.	Złocień okrągłolistny	<i>Leucanthemum waldsteinii</i>	
38.	Żurawina błotna	<i>Oxyccocus quadripetalus</i>	
39.	Żywiec dziewięciolistny	<i>Dentaria enneaphyllos</i>	

Tabela 24. Wykaz chronionych i rzadkich gatunków grzybów występujących na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia nieposiadających precyzyjnej lokalizacji

Lp.	Nazwa gatunku polska	Nazwa gatunku łacińska	Status ochrony s-ściśła cz-częściowa
1	Soplówka jodłowa	<i>Hericium alpestre</i>	cz
2	Smardz jadalny	<i>Morchella esculenta</i>	cz
3	Smardz stożkowaty	<i>Morchella vulgaris</i>	cz
5	Sarniak dachówkowaty	<i>Sarcodon imbricatus</i>	
6	Szmaciak gałęzisty	<i>Sparassis crispa</i>	

W przypadku gatunków rzadkich na terenie nadleśnictwa przy wykonywaniu prac leśnych należy zwrócić uwagę na ochronę ich stanowisk. Zaleca się, aby w miejscach występowania gatunków chronionych lub rzadkich, prace związane z pozyskaniem drewna i jego zrywką, przeprowadzaniem cięć pielęgnacyjnych realizować w sposób pozwalający uniknąć dużych zniszczeń runa, ściółki i gleby. Przykładem może być np. planowanie pozyskania zimą, przy pokrywie śnieżnej, wyznaczanie szlaków zrywkowych z ominięciem stanowisk roślin chronionych, pozostawianie (przy cięciach rębnych) biogrup i kęp z wszystkimi warstwami lasu.

W ramach aktualizacji Programu Ochrony Przyrody należy na bieżąco inwentaryzować nowe i weryfikować zasięg istniejących stanowisk roślin chronionych.

Brak jest obecnie szczegółowej inwentaryzacji występowania gatunków naczyniowych rzadkich tj. takich, których siedliska występują w Nadleśnictwie w rozproszenu, na niewielkich powierzchniach lub na skraju zasięgu. Zestawienie pełnej listy roślin na tak dużym obszarze, jak omawiane nadleśnictwo jest bardzo trudne i wymaga wieloletnich prac florystycznych.

Przedstawioną powyżej listę roślin występujących w Nadleśnictwie Jeleśnia, zestawiono na podstawie danych uzyskanych w trakcie inwentaryzacji przeprowadzonej w Nadleśnictwie Jeleśnia w 2007 r., danych uzyskanych z RDOŚ, oraz poprzednio obowiązującego Programu Ochrony Przyrody. Wykorzystano również wyniki inwentaryzacji przy pracach urzędzeniowych, istniejący operat glebowo-siedliskowy, oraz dostępne opracowania dotyczące istniejących form ochrony przyrody itp.

18.2 Fauna, gatunki prawnie chronione.

Na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia nie przeprowadzono szczegółowej kompleksowej inwentaryzacji ani monitoringu fauny. Brak szczegółowej inwentaryzacji nie pozwala określić liczebności zwierząt ani też dokładnych ich lokalizacji. Stosunkowo precyzyjne dane dotyczą występowania gatunków ptaków objętych ochroną strefową. Listę zwierząt których potencjalne występowanie jest znane przedstawiono w poniżej tabeli

Tabela 25. Gatunki zwierząt objętych ochroną gatunkową, których potencjalne występowanie jest znane, występujących na terenie nadleśnictwa Jeleśnia

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	adres leśny	Uwagi
ssaki				
1324	Nocek duży	<i>Myotis myotis</i>	dane wrażliwe	
1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	Obr. Żywiec 12c	
2612	Darniówka tatrzańska	<i>Microtus tatricus</i>	Dane wrażliwe	Jako adres leśny podano obszar potencjalnego występowania
1352	Wilk	<i>Canis lupus</i>	dane wrażliwe	
1361	ryś	<i>Lynx lynx</i>	dane wrażliwe	
1354	Niedźwiedź brunatny	<i>Ursus arctos</i>	dane wrażliwe	
Ptaki				
A217	Sóweczka zwyczajna	<i>Glaucidium passerinum</i>	wyznaczona strefa ochronna	
A108	Głuszec zwyczajny	<i>Tetrao urogallus</i>	dane wrażliwe	
bezkęgowce				
4014	Biegacz urozmaicony	<i>Carabus variolosus</i>	dane wrażliwe	
4024	Sichrawa karpacka	<i>Pseudogaurotina excellens</i>	dane wrażliwe	

Tabela 26. Lista gatunków chronionych, rzadkich i cennych zwierząt obserwowanych na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia o nieustalonej lokalizacji

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska
Ssaki		
1.	Gronostaj	<i>Mustela erminea</i>
2.	Jeż wschodni	<i>Erinaceus concolor</i>
3.	Kret	<i>Talpa europaea</i>
4.	Łasica	<i>Mustela nivalis</i>
5.	Mopek	<i>Barbastella barbastellus</i>
6.	Nocek Bechsteina	<i>Myotis bechsteinii</i>
7.	Nocek orzęsiony	<i>Myotis emarginatus</i>
8.	Orzesznica	<i>Muscardinus avellanarius</i>
9.	Popielica	<i>Glis glis</i>
10.	Ryjówka aksamitna	<i>Sorex araneus</i>
11.	Ryjówka górską	<i>Sorex alpinus</i>
12.	Ryjówka malutka	<i>Sorex minutus</i>
13.	Wiewiórka	<i>Sciurus vulgaris</i>

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska
14.	Wydra	<i>Lutra lutra</i>
15.	Żbik	<i>Felis silvestris</i>
Ptaki		
1.	Brodzicz piskliwy	<i>Actitis hypoleucos</i>
2.	Cierniówka	<i>Sylvia communis</i>
3.	Czajka	<i>Vannellus vanellus</i>
4.	Drozd obrożny	<i>Turdus torquatus</i>
5.	Drozd śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>
6.	Dzięcioł białogrzbiety	<i>Dendrocops leucotos</i>
7.	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>
8.	Dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>
9.	Dzięcioł trójpalczasty	<i>Picoides tridactylus</i>
10.	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>
11.	Dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>
12.	Dzięciołek	<i>Dendrocopos minor</i>
13.	Gawron	<i>Corvus frugilegus</i>
14.	Gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>
15.	Grubodziób	<i>Coccothyaustes coccothyaustes</i>
16.	Jaskółka dymówka	<i>Hirundo rustica</i>
17.	Jaskółka oknówka	<i>Delichon urbica</i>
18.	Jastrząb	<i>Accipiter gentilis</i>
19.	Jerzyk	<i>Apus apus</i>
20.	Kania ruda	<i>Milvus milvus</i>
21.	Kawka	<i>Corvus monedula</i>
22.	Klaskawka	<i>Saxicola torquata</i>
23.	Kobuz	<i>Falco subbuteo</i>
24.	Kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>
25.	Kos	<i>Turdus merula</i>
26.	Kowalik	<i>Sitta europaea</i>
27.	Krętogłów	<i>Jynx torquilla</i>
28.	Krogulec	<i>Accipiter nisus</i>
29.	Kruk	<i>Corvus corax</i>
30.	Krzyżodziób świerkowy	<i>Loxia curvirostra</i>
31.	Kukułka	<i>Cuculus canorus</i>
32.	Kwiczół	<i>Turdus pilaris</i>
33.	Łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>
34.	Muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>
35.	Muchołówka szara	<i>Muscipata striata</i>
36.	Muchołówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>
37.	Mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>
38.	Myszołów zwyczajny	<i>Buteo Buteo</i>
39.	Orzechówka	<i>Nucifraga caryocataces</i>
40.	Paszkot	<i>Turdus viscivorus</i>
41.	Pelzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>
42.	Piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>

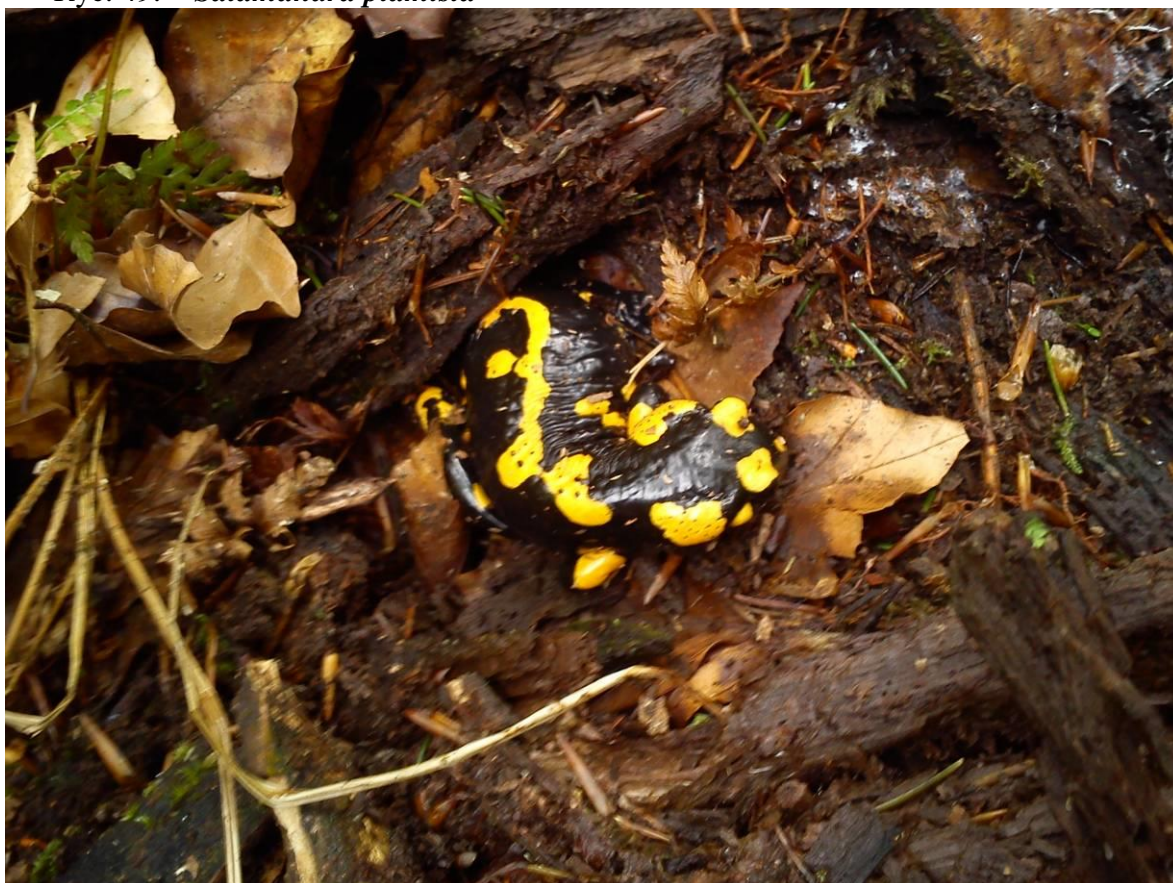
L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska
43.	Pieczę	<i>Sylvia curruca</i>
44.	Pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>
45.	Pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
46.	Pliszka górska	<i>Motacilla cinerea</i>
47.	Pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>
48.	Pliszka żółta	<i>Motacilla flava</i>
49.	Pluszcz	<i>Cinclus cinculus</i>
50.	Płochacz halny	<i>Prunella callaris</i>
51.	Płochacz pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>
52.	Pokląska	<i>Saxicola rubetra</i>
53.	Pokrzewka czarnołbista	<i>Sylvia atricapilla</i>
54.	Pokrzewka ogrodowa	<i>Sylvia borin</i>
55.	Potrzeszcz	<i>Emberiza calandra</i>
56.	Pójdźka	<i>Athene noctua</i>
57.	Przepiórka	<i>Coturnix coturnix</i>
58.	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>
59.	Pustułka zwyczajna	<i>Falco tinnunculus</i>
60.	Puszczyk	<i>Strix aluco</i>
61.	Puszczyk uralski	<i>Strix uralensis</i>
62.	Raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>
63.	Rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
64.	Rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>
65.	Sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>
66.	Sikora bogatka	<i>Parus major</i>
67.	Sikora czarnogłowa	<i>Parus montanus</i>
68.	Sikora czubatka	<i>Parus cristatus</i>
69.	Sikora modra	<i>Parus caeruleus</i>
70.	Sikora sosnowka	<i>Parus ater</i>
71.	Sikora uboga	<i>Parus palustris</i>
72.	Siniak	<i>Columba oenas</i>
73.	Siwierniak	<i>Anthus spinoletta</i>
74.	Skowronek polny	<i>Alauda arvensis</i>
75.	Sójka	<i>Garrulus glandarius</i>
76.	Sóweczka zwyczajna	<i>Glaucidium passerinum</i>
77.	Sroka	<i>Pica pica</i>
78.	Srokosz	<i>Lanius excubitor</i>
79.	Strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>
80.	Szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>
81.	Świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>
82.	Świergotek łąkowy	<i>Anthus pratensis</i>
83.	Świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>
84.	Trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>
85.	Turkawka	<i>Streptopelia turtur</i>
86.	Włochatka zwyczajna	<i>Aegolius funereus</i>
87.	Wrona siwa	<i>Corvus corone</i>

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska
88.	Wróbel domowy	<i>Passer domesticus</i>
89.	Wróbel mazurek	<i>Passer montanus</i>
90.	Zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>
91.	Zięba	<i>Fringilla coelebs</i>
92.	Zniczek	<i>Regulus ignicapillus</i>
Gady		
1	Jaszczurka zwinka	<i>Lacerta agilis</i>
2	Jaszczurka żyworodna	<i>Lacerta vivipara</i>
3	Padalec zwyczajny	<i>Angus fragilis</i>
4	Zaskroniec zwyczajny	<i>Natrix natrix</i>
5	Żmija zygzakowata	<i>Vipera berus</i>
Plazy		
1	Grzebiuszka ziemna	<i>Pelobates fuscus</i>
2	Kumak górski	<i>Bombina variegata</i>
3	Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>
4	Ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>
5	Rzekotka drzewna	<i>Hyla arborea</i>
6	Salamandra plamista	<i>Salamandra salamandra</i>
7	Traszka góraska	<i>Triturus alpestris</i>
8	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>
9	Traszka karpacka	<i>Triturus montadoni</i>
10	Traszka zwyczajna	<i>Triturus vulgaris</i>
11	Żaba trawna	<i>Rana temporaria</i>
12	Żaba wodna	<i>Rana esculanta</i>
Owady		
1	Biegacz urozmaicony	<i>Carabus variolosus</i>
2	Czerwończyk płomieniec	<i>Lycaena hippothoe</i>
3	Dostojka alethea	
4	Kraśnik	<i>Adscita statices</i>
5	Mieniak strużnik	<i>Apatura ilia</i>
6	Mieniak tęczowiec	<i>Apatura iris</i>
7	Paź królowej	<i>Papilio machaon</i>
8	Rusalka Żałobnik	<i>Nymphalis antiopa</i>
9	Sichrawa karpacka	<i>Pseudogaurotina excellens</i>
10	Tęcznik	<i>Calosoma</i>
11	Trzmiele:	<i>Bobmus pyrenaeus</i>
12		<i>Bobmus lucorum</i>
13		<i>Bombus pratorum</i>
14		<i>Bombus hortorum</i>
15		<i>Bombus ruderarius</i>

Ryc. 48. *Żaba trawna*

Ryc. 49. *Salamandra plamista*

Ryc. 50. *Padalec*

Ryc. 51. *Dzięcioł trójpalczasty*

Ryc. 52. *Ślady bytowania bobrów*

18.3 Gatunki specjalnej troski

Na Naradzie Techniczno Gospodarczej zatwierdzono, jako gatunek specjalnej troski Sóweczkę zwyczajną – *Glaucidium passerinum*. Jest to szczególnie rzadki gatunek objęty w Polsce ścisłą ochroną gatunkową oraz gatunki roślin pozostające pod ochroną wymagające ochrony czynnej oraz szczególnie rzadkie, są to:

Tojad morawski - *Aconitum firmum subsp. Moravicum*

Czosnek syberyjski – *Allium sibiricum*

Zarzyczka górską - *Cortusa matthioli*

19 Siedliska naturalne - dane z inwentaryzacji przyrodniczej

Siedliska przyrodnicze wymienione w Dyrektywie Rady w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory Natura 2000 Załącznik I Wg Ustawy o ochronie przyrody:

Art. 5.

17) siedlisko przyrodnicze - obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne;

17a) siedlisko przyrodnicze będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty – siedlisko przyrodnicze, które na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej:

jest zagrożone zanikiem w swoim naturalnym zasięgu lub ma niewielki zasięg naturalny w wyniku regresji lub z powodu ograniczonego obszaru występowania wynikającego

z jego wewnętrznych, przyrodniczych właściwości lub stanowi reprezentatywny przykład typowych cech regionu biogeograficznego występującego w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Aktem prawa europejskiego w zakresie ochrony siedlisk jest Dyrektywa Rady EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny (*Council Directive 92/43/EEC*), tzw.: Dyrektywa Siedliskowa.

Siedliska przyrodnicze są to „obszary lądowe lub wodne, wyodrębnione w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, zarówno całkowicie naturalne jak i półnaturalne” (Dyrektywa Siedliskowa). Siedliska przyrodnicze według tej definicji są więc pojęciem szerszym niż siedliska leśne, według typologii lasu, oraz nie do końca jednoznaczne z systemami klasyfikacji fitosocjologicznej. Siedliskiem może być każdy typ przyrodniczy obszar, stanowiący jakąś wyróżnianą jedność. Może to być np.: las liściasty, bór sosnowy, żwirowisko, ujście rzeki, murawa itp.

W Unii Europejskiej obowiązują różne systemy klasyfikacji siedlisk. Na potrzeby ochrony przyrody w Unii określono typy cennych siedlisk przyrodniczych zagrożonych zanikiem. Definicję tych typów wraz z ich kodami zawarto w *Interpretation Manual of European Union Habitats* (Podręcznik interpretacji siedlisk) - oficjalnej instrukcji identyfikacji siedlisk ważnych z punktu widzenia Unii Europejskiej.

Oprócz siedlisk o znaczeniu wspólnotowym, których odpowiednia reprezentacja stwarza przesłanki do tworzenia Obszarów Natura 2000, wyróżniono jeszcze siedliska priorytetowe, za których istnienie „Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność” (Dyrektywa Siedliskowa). Są to siedliska, które występują wyłącznie na terytorium Unii Europejskiej, w związku z tym, ich ochrona i istnienie zależą od działań podjętych na obszarze UE.

W krajach UE występuje 218 typów siedlisk przyrodniczych o znaczeniu wspólnotowym, oraz 71 siedlisk priorytetowych. W Polsce zidentyfikowano występowanie 76 typów siedlisk, w tym 15 priorytetowych.

Na terenie nadleśnictwa w wyniku inwentaryzacji przyrodniczej w ramach urzędniowych prac terenowych, oraz inwentaryzacji wykonanej przez Nadleśnictwo w latach 2007-2009, ujawniono siedliska przyrodnicze w wydzieleniach, których powierzchnia całkowita wynosi **6039,25 ha** w tym w obszarach Natura 2000 **3823,39 ha**. Stanowiło to bazę do stworzenia obszarów Natura 2000. Siedliska te zostały wpisane do bazy danych programu taksator o ile znajdują się na terenie obszarów Natura 2000. Przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza wykazała występowanie na terenie nadleśnictwa 11 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I DS.

Tabela 27. Zestawienie powierzchni wydziałów, na których znajdują się siedliska przyrodnicze wg ich stanu

Kod i nazwa obszaru Natura 2000	Kod siedliska	Stan A		Stan B		Stan C		Razem	
		pow. [ha]	udział %	pow. [ha]	udział %	pow. [ha]	udział %	pow. [ha]	udział % siedliska w obszarze Natura 2000
PLB240002 Beskid Żywiecki	6430							763,35	14,0
	7140							19,58	0,4
	8310							45,33	0,8
	9110	5,34	1,5			24,10	7,0	345,71	6,4
	9130			37,48	3,8	42,99	4,3	996,92	18,3
	9140	14,24	100,0					14,24	0,3
	9170			0,05	100,0			0,05	0,0
	9180							0,54	0,0
	91E0							27,93	0,5
	9410	89,53	5,6	43,66	2,7	18,29	1,1	1595,74	29,3
	Siedliska spoza Załącznika i Dyrektywy Siedliskowej							1629,62	30,0
	Razem	109,11	2,0	81,19	1,5	85,38	1,6	5439,01	43,1
PLH240006 Beskid Żywiecki	6430							763,35	14,0
	7140							19,58	0,4
	8310							45,33	0,8
	9110	5,34	1,5			24,10	7,0	345,71	6,3
	9130			37,48	3,7	42,99	4,3	1000,42	18,3
	9140	14,24	100,0					14,24	0,3
	9170			0,05	100,0			0,05	0,0
	9180							0,54	0,0
	91E0							27,93	0,5
	9410	89,53	5,6	43,66	2,7	18,29	1,1	1595,74	29,2
	Siedliska spoza Załącznika i Dyrektywy Siedliskowej							1643,53	30,1
	Razem	109,11	2,0	81,19	1,5	85,38	1,6	5456,42	43,3
PLH240023 Beskid Mały	6510			1,60	100,0			1,60	0,1
	9110	136,09	12,4	443,84	40,5	368,75	33,6	1096,83	38,7
	9130	101,78	11,2	637,22	70,3	108,30	11,9	906,80	32,0
	91E0			15,81	16,2	81,37	83,3	97,66	3,4
	9410	0,96	0,9	15,24	13,6	96,08	85,6	112,28	4,0
	Siedliska spoza Załącznika i Dyrektywy Siedliskowej							616,92	21,8
	Razem	238,83	8,4	1113,71	39,3	654,50	23,1	2832,09	22,4

Dla tych siedlisk dopuszcza się modyfikacje w składzie gatunkowym odnowień, przyjętych na Komisji Założeń Planu dla Nadleśnictwa Jeleśnia, w celu utrzymania zgodnego z siedliskiem składu gatunkowego.

W obrębie jednego wydziału często występują mniejsze fragmenty innych siedlisk tzw. mikrosiedliska. W zestawieniu jednak dla każdego wydziału jest podany siedliskowy typ lasu przeważający w danym wydziale. Siedliska naturowe mogą zajmować czasami, tylko fragmenty wydziałów na mikrosiedliskach.

Poza siedliskami chronionymi z mocy Dyrektywy Siedliskowej, nadal obowiązującym aktem prawnym w Polsce jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 kwietnia 2010 w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie [Dz.U. Nr 77 z 10 maja 2010r. poz.510]. W myśl tego rozporządzenia, oprócz siedlisk przyrodniczych wyszczególnionych w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, chronione są również inne typy siedlisk.

Tabela 28. Wykaz wydzieleń z siedliskami o charakterze naturalnym

Adres leśny	kod siedl.	Obszar natura 2000
02-08-1-04-115 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-114 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-118 -c -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-167 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-167 -c -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-115 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-171 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-172 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-206 -c -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-206 -d -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-206 -f -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-175 -c -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-175 -d -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-118 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-119 -g -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-105 -d -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-105 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-115 -c -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-168 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-159 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-210 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-154 -g -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-158 -d -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-165 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-165 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-166 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-154 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-155 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-156 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-157 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-166 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-116 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-119 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-171 -c -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-172 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-172 -c -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-172 -d -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-172 -f -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-170 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-170 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-171 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-171 -f -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-173 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-173 -c -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-09-258 -g -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-09-240 -f -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-167 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-167 -f -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-173 -f -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-173 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-174 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-174 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-174 -c -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-175 -b -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-175 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-176 -a -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-176 -d -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-176 -c -00	6430	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki

Adres leśny	kod siedl.	Obszar natura 2000
02-08-1-04-127 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-133 -d -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-145 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-136 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-137 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-152 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-162 -j -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-206 -f -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-175 -c -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-10-7 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-7 -g -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-8 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-8 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-8 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-6 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-6 -g -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-51 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-62 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-63 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-65 -g -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-68 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-26 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-27 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-28 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-30 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-30 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-35 -g -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-38 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-39 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-40 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-40 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-45 -l -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-43 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-91 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-57 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-57 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-70 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-34 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-34 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-35 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-35 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-35 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-40 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-42 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-44 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-128 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-122 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-202 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-203 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-7 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-42 -h -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-63 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-67 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-27 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-27 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-6 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-119 -f -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-119 -g -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-105 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-150 -c -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-10-1 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-2 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-2 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-2 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-2 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-115 -c -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-115 -d -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-184 -b -00	9110	PLH240006 Beskid Żywiecki; PLB240002 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-185 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-168 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki

Adres leśny	kod siedl.	Obszar natura 2000
02-08-2-10-3 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-3 -h -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-120 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-05-158 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-159 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-186 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-11-67 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-121 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-123 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-130 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-203 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-203 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-86 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-87 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-125 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-38 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-64 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-60 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-4 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-127 -c -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-128 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-128 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-130 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-124 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-124 -g -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-125 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-125 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-127 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-127 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-1 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-2 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-207 -g -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-207 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-207 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-208 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-208 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-208 -g -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-209 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-209 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-209 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-05-152 -d -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-152 -c -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-211 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-211 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-211 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-211 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-05-157 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-119 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-194 -f -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-195 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-09-235 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-201 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-201 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-202 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-202 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-206 -g -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-65 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-66 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-54 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-54 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-55 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-07-195 -d -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-226 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-226 -c -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-231 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-203 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-205 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-205 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-55 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-55 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały

Adres leśny	kod siedl.	Obszar natura 2000
02-08-2-10-56 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-56 -h -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-56 -g -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-07-190 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-191 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-197 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-197 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-197 -c -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-197 -g -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-220 -d -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-186 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-224 -d -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-09-235 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-09-259 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-174 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-175 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-176 -d -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-199 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-207 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-213 -b -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-167 -i -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-10-5 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-5 -h -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-5 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-6 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-6 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-51 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-57 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-57 -h -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-57 -j -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-57 -g -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-58 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-58 -g -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-71 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-72 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-75 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-54 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-56 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-56 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-59 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-60 -g -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-60 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-60 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-61 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-4 -r -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-4 -w -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-8 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-51 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-63 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-57 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-2 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-07-186 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-10-60 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-127 -c -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-128 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-128 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-124 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-208 -c -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-208 -d -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-209 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-211 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-201 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-11-65 -f -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-51 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-126 -c -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-126 -d -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-137 -a -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-10-8 -a -00	9110	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-119 -g -00	9110	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-130 -b -00	9110	PLH240023 Beskid Mały

Adres leśny	kod siedl.	Obszar natura 2000
02-08-2-12-42 -g -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-43 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-44 -a -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-44 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-84 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-85 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-85 -a -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-89 -a -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-113 -j -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-16-187 -b -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-16-187 -f -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-144 -b -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-210 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-07-183 -c -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-126 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-32 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-36 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-41 -a -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-12-33 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-05-141 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-224 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-188 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-188 -f -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-122 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-4 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-16-193 -b -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-09-246 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-16-191 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-16-194 -b -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-12-39 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-123 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-12-36 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-107 -d -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-86 -d -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-87 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-87 -d -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-87 -f -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-87 -g -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-87 -h -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-87 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-113 -k -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-13-91 -f -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-91 -g -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-91 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-113 -i -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-16-192 -c -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-16-194 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-13-104 -d -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-111 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-108 -a -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-86 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-91 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-130 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-136 -c -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-13-105 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-105 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-105 -d -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-106 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-106 -d -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-114 -a -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-114 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-115 -a -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-116 -a -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-117 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-117 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-106 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-107 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-107 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-110 -d -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-112 -a -00	9130	PLH240023 Beskid Mały

Adres leśny	kod siedl.	Obszar natura 2000
02-08-1-08-215 -t -00	9130	PLH240006 Beskid Żywiecki; PLB240002 Beskid Żywiecki
02-08-2-10-7 -h -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-7 -a -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-10-7 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-07-183 -c -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-122 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-126 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-09-246 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-123 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-136 -c -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-13-113 -c -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-118 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-16-189 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-183 -b -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-217 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-07-189 -c -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-09-222 -c -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-13-86 -b -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-13-87 -d -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-113 -k -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-219 -d -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-220 -c -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-223 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-252 -a -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-09-262 -d -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-09-262 -g -00	9130	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-10-54 -a -00	9130	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-121 -c -00	9140	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-180 -b -00	9140	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-16-186 -r -00	9170	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-216 -a -00	9180	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-215 -c -00	91E0	PLH240006 Beskid Żywiecki; PLB240002 Beskid Żywiecki
02-08-2-11-16 -f -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-129 -a -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-16-186 -a -00	91E0	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-16-186 -i -00	91E0	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-125 -d -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-123 -c -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-129 -b -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-124 -b -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-124 -f -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-125 -f -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-127 -c -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-16-186 -j -00	91E0	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-16-186 -k -00	91E0	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-212 -a -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-212 -b -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-08-81 -a -00	91E0	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-86 -b -00	91E0	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-216 -b -00	91E0	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-83 -b -00	91E0	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-08-83 -c -00	91E0	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-125 -i -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-16-186 -h -00	91E0	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-123 -c -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-125 -d -00	91E0	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-109 -g -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-115 -f -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-117 -a -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-120 -b -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-121 -d -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-145 -b -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-146 -a -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-05-153 -d -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-105 -g -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-106 -a -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-106 -f -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-107 -a -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-110 -a -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-111 -a -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki

Adres leśny	kod siedl.	Obszar natura 2000
02-08-1-06-210 -a -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-211 -a -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-214 -a -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-214 -b -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-123 -d -00	9410	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-04-121 -b -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-109 -d -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-2-14-126 -b -00	9410	PLH240023 Beskid Mały
02-08-2-14-211 -a -00	9410	PLH240023 Beskid Mały
02-08-1-06-166 -b -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-180 -c -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-208 -d -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-06-211 -a -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-137 -b -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-106 -b -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki
02-08-1-04-131 -a -00	9410	PLB240002 Beskid Żywiecki; PLH240006 Beskid Żywiecki

19.1 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Zasięg siedliska w regionie alpejskim jest ograniczony do terenów leżących poniżej 600 m n.p.m., czyli pogórza i najniższych położenia regla dolnego. Łąki niżowe występują głównie w dolinach rzecznych: na terasach zalewowych niższych odcinków rzek, wypłaszczeniach i łagodnie nachylonych zboczach wzdłuż szerokich dolin rzecznych, w miejscach nawożonych obornikiem, a także w obrębie wsi, w których utrzymała się tradycyjna hodowla zwierząt. Dla odróżnienia łąk górskich od niżowych, za siedlisko 6510 uznano łąki świeże, dla których fitosocjologicznym identyfikatorem jest łąka owsicowa (rajgrasowa) *Arrhenatheretum elatioris* – wielopostaciowy zespół zbiorowy. Siedlisko rozwinęło się wtórnie na żyznych glebach o umiarkowanej wilgotności i obejmuje bujne, wielokośne, dobrze nawożone łąki, w których dominuje *Arrhenatherum elatius* oraz występują szlachetne miękkolistne trawy darniowe *Dactylis glomerata*, *Festuca pratensis*, *Bromus hordaceus*, *Trisetum flavescens*, a także rośliny motylkowe. W regionie alpejskim siedlisko osiąga górną granicę swego zasięgu wysokościowego, stąd skład gatunkowy fitocenozy często nawiązuje do górskich łąk świeżych. Płaty nieużytkowane mogą być trudne do odróżnienia od łąk mietlicowych powstałych w trakcie samozadarniania odłogów (zjawisko to zachodzi na szeroką skalę we wschodniej części regionu) oraz od łąk podsiewanych kupkówką i innymi szlachetnymi trawami. Siedlisko reaguje niekorzystnymi zmianami składu florystycznego na zmianę charakteru i intensywności użytkowania. Zagrożenie stanowi także urbanizacja, zwłaszcza dla płatów występujących w obrębie wsi, zamiana łąk na pola uprawne, regulacja rzek. Zadania ochronne zostaną ustanowione w PZO dla Obszaru Natura 2000 - PLH 240023 Beskid Mały.

19.2 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylon alliariae*)

Siedlisko tworzy niewielkie płyty zbudowane z eutroficznych, wysokich bylin. Sprzyja mu duża wilgotność podłoża, dostęp światła oraz gleby żyzne, płytkie, kamieniste, próchniczno-mineralne, o odczynie obojętnym lub słabo kwaśnym. Rzeźba terenu, wysokość n.p.m., położenie decydują o występowaniu dwu grup siedliska: ziołorośla subalpejskie i reglowe, oraz górskie nadpotokowe ziołorośla lepiężnikowe. Typowe rośliny, bardzo bogatych florystycznie górskich ziołorośli to duże byliny o rozłożystych liściach: miłosna górską *Adenostyles alliaria*, modrzyk górski *Cicerbita alpina*, omieg górski *Doronicum austriacum*, tojad mocny *Aconitum firmum*, wietlica alpejska *Athyrium distentifolium*. Na kamieńcach wzdłuż potoków, w piętrach reglowych występują: lepiężnik wyłysiały *Petasites kablikianus* oraz lepiężnik biały *Petasites albus*. Górskie ziołorośla mają często strukturę dwu- lub trzy warstwową, bowiem zwarta warstwa liści bylin znacznie ogranicza warunki świetlne przy gruncie, gdzie występują jedynie rośliny cienioznośne. Ziołorośla górskie należą do siedlisk stabilnych i stosunkowo łatwo odnawialnych. Lokalnie mogą podlegać procesom naturalnym typu sukcesja w kierunku np. tworzenia się zarośli subalpejskich. Z zagrożeń antropogenicznych, obserwowanych jedynie w skali lokalnej, to głównie niewłaściwe użytkowanie szlaków turystycznych, nartostrad i poprowadzenie szlaków zrywkowych w górskich lasach oraz drobne inwestycje rekreacyjno-sportowe lub prace hydrologiczne w potokach. Na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia siedlisko występuje głównie fragmentarycznie na terenie wydzielen leśnych w większości zajętych pod inne siedliska.

19.3 7140 Torfowiska przejściowe i trzesawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)

Torfowiska przejściowe rozproszone są na obszarze prawie całych Karpat polskich. Zwykle zajmują niewielkie powierzchnie (od kilku m², do kilku ha). Siedlisko o charakterze kwaśnych młak powstaje zwykle w miejscach silnie przepojonych stagnującą wodą, na lokalnych wypłaszczeniach lub w miejscach słabo nachylonych, w obrębie stoków lub u ich podnóży. Pojawia się zarówno w dolinach potoków, jak i w obrębie grzbietów górskich. Kwaśne młaki najczęściej porośnięte są przez zbiorowisko *Carici canescentis-Agrostietum caninae*, w którym dominują: *Carex echinata*, *C. nigra*, *Agrostis canina*, *Eriophorum angustifolium*, a warstwę mchów tworzą przede wszystkim torfowce z przewagą: *Sphagnum fallax* i *S. angustifolium* oraz płonniki, głównie *Polytrichum commune*. W nieco żyzniejszych płatach wzrasta udział gatunków łąkowych. W wyższych położeniach, w zasięgu regła górnego, rozwija się zespół *Caricetum nigrae*, z panującymi gatunkami *Juncus filiformis* i *Carex canescens*. Płaty roślinności typowej dla torfowisk przejściowych rozwinęły się także w strefie okrajków torfowisk wysokich, w otoczeniu dystroficznych jezior, a także w rejonach źródłiskowych o skrajnie ubogich wodach. Na torfowiskach w obrębie większych dolin i kotlin śródgórskich (torfowiska orawsko-nowotarskie, dolina Górnego Sanu w Bieszczadach) oraz w Tatrach, roślinność opisywanych siedlisk jest bardziej zróżnicowana, szczególnie w otoczeniu torfowisk wysokich. Pojawiają się tu zespoły: *Caricetum limosae*, *Caricetum nigrae*, *Caricetum lasiocarpae*, *Caricetum distichae*, *Caricetum diandrae* oraz zbiorowiska z przewagą takich gatunków jak: *Carex rostrata*, *Menyanthes trifoliata* i *Comarum palustre*. Niektóre ze zbiorowisk torfowisk przejściowych, takie jak *Carici-Agrostietum caninae*, znoszą okresowe obniżenia poziomu wód gruntowych, jednak i w ich przypadku głównym zagrożeniem jest odwadnianie torfowisk. Przesuszone torfowiska zwykle zarastają krzewami i drzewami. Pewnym zagrożeniem może być całkowite zaniechanie lub zbyt intensywna gospodarka na młakach stanowiących niewielkie enklawy wśród łąk i pastwisk. Na skutek wypasu, zbiorowiska torfowiskowe przekształcają się w mokre pastwiska z dominacją sitów *Epilobio-Juncetum*, jednak jakiś czas po zaprzestaniu wypasu zwykle powracają do pierwotnego stanu.

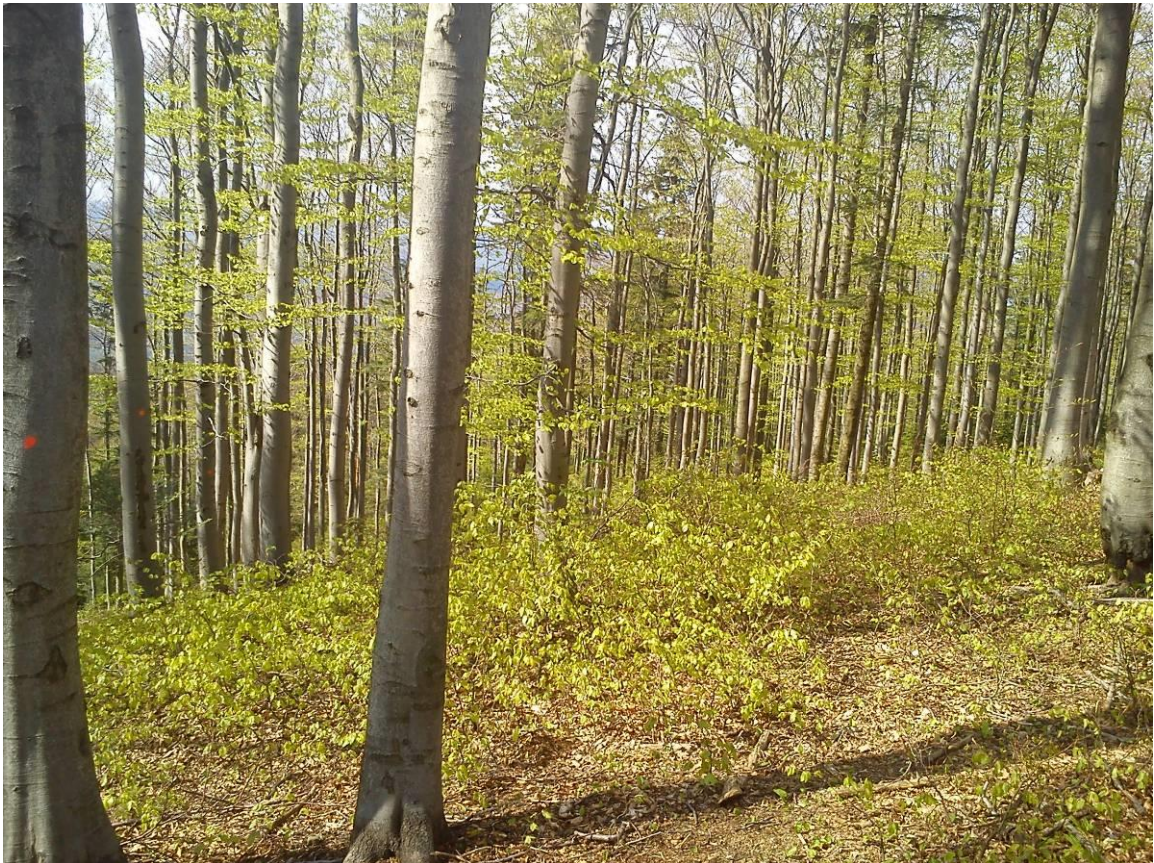
19.4 8310 Jaskinie niedostępne do zwiedzania

W regionie alpejskim jaskinie mogą mieć zróżnicowane pochodzenie. Powstają w wyniku procesów krasowych, czyli chemicznej korozji skał, głównie wapiennych (Tatry Zachodnie, Pieniny). Tworzą się także w trzeciorzędowych piaskowcach i łupkach fliszowych w wyniku procesów pseudo krasowych, przeważnie jako szczeliny skalne powiększone wskutek ruchów osuwiskowych, np. jaskinie tektoniczne znane z Beskidów i Tatr Wysokich, powstające wskutek ruchów tektonicznych działających na górotwór. Mogą być w części lub całkowicie wypełnione osadami, wodą, śniegiem lub lodem. Te naturalne próżnie skalne tworzą odrębne środowisko, charakteryzujące się właściwym mikroklimatem, swoistymi warunkami obiegu materii organicznej oraz specyficznym światem zwierzęcym. Środowisko jaskiniowe jest szczególnie wrażliwe na destrukcję

wskutek słabej zdolności do samoistnej naprawy. Głównym źródłem zagrożenia jest nadmierny ruch turystyczny. Przyczynia się do: zanieczyszczenia jaskiń materiałem biologicznym i innym nieulegającym biologicznej degradacji, np. pochodzącym z tworzyw sztucznych; zmiany niektórych elementów konfiguracji korytarzy jaskiniowych; niepokojenia zwierząt (nietoperzy). Ponadto, może wpływać na mikroklimat jaskini. Zdarzające się akty wandalizmu, skutkują degradacją lub zniszczeniem środowiska jaskiniowego: niszczenie form naciekowych, pisanie na ścianach, palenie ognisk, użycie materiałów wybuchowych itp. Również jaskinie mogą być niszczone mechanicznie podczas eksploatacji kamieniołomów. Eksploatacja kamienia może mieć jednak także dodatni skutek, bowiem wiele jaskiń zostało otwartych i tym samym dostępnych dla człowieka w wyniku pracy kamieniołomów.

19.5 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo luzuloidis-Fagetum*)

Kwaśne (acydofilne) buczyny (*Luzulo luzuloidis-Fagetum* W. Mat 1973 & A. Mat. 1973) należą do grupy ubogich lasów bukowych zarówno pod względem florystycznym, jak i siedliskowym, są trwałym typem ekosystemu leśnego. Zbiorowiska te występują na obszarach znajdujących się w niższych i środkowych położeniach górskich. Zasięg wysokościowy tego zbiorowiska mieści się pomiędzy 500 a 1100 m n. p. m.. Klimat w obszarze występowania tego zbiorowiska jest umiarkowanie chłodny, a roczna suma opadów wynosi 700-1300 mm. Występuje głównie na stokach oraz na wypukłych formach terenu. Ze względu na bogaty w opady klimat, w którym występuje kwaśna buczyna górską gleby są uwilgotnione w wystarczającym stopniu.

Większość siedlisk kwaśnej buczyny górskiej znajduje się na podłożu dającym zwietrzelinę zdecydowanie ubogą - jak skały krystaliczne lub metamorficzne o małej

zawartości związków zasadowych, lub też na podłożu bardziej zasobnym, ale w miejscach sprzyjających przemywaniu gleby i wywiewaniu ścioly przez wiatr. Rozwija się przede wszystkim na glebach brunatnych wyługowanych i brunatnych kwaśnych, czasem także na glebach skrytobelicowych lub rankerach. Najczęściej to zbiorowisko zajmuje siedliska lasu mieszanego górskiego, a czasami lasu górskiego lub lasu wyżynnego. Drzewostan kwaśnej buczyny górskiej jest zdominowany przez buka (*Fagus sylvatica*), który również w niższych warstwach przeważa nad innymi gatunkami drzew, których rola w strukturze drzewostanu jest nieznaczna. Gatunki domieszkowe stanowią jedynie: jawor (*Acer pseudoplatanus*), jodła pospolita (*Abies alba*), lub świerk pospolity (*Picea abies*). Zwarcie drzewostanów najczęściej jest duże, dlatego dolne warstwy zbiorowiska są słabo rozwinięte. Podszyt ma niewielkie znaczenie albo wcale się nie wykształca. Bogactwo florystyczne i pokrycie runa zależy od lokalnych warunków siedliskowych. Roślinność runa leśnego pokrywa zwykle od 20 do 80 % powierzchni dna lasu. Wśród roślin runa typowym dla tego zbiorowiska gatunkiem jest kosmatka gajowa (*Luzula luzuloides*). Oprócz niej na dnie lasu licznie występują gatunki acydofilne: borówka czernica (*Vaccinium myrtillus*) i śmiełek pogięty (*Deschampsia flexuosa*), a z mszaków płonnik strojny (*Polytrichum formosum*), widłoząb miotlasty (*Dicranum scoparium*).

Potencjalne zagrożenia dla tego zbiorowiska to: ujednoczenie struktury wiekowej szczególnie w lasach gospodarczych, młody wiek drzewostanów, homogenizacja przestrzenna runa, a także deficyt roślin i zwierząt związanych z mikrobiotopami starych oraz martwych drzew, a także rozkładającego się drewna.

Ochrona polega głównie na: utrzymaniu „ładu przestrzenno-ekologicznego”, polegającego na konsekwentnym pozostawianiu do naturalnej śmierci części drzew; pozostawianiu fragmentów ekosystemu nietkniętych podczas cięć rębnych, a także zapewnieniu ciągłej obecności w każdym kompleksie starych, rębnych i przeszlórębnych drzewostanów. Stare drzewa pozostawiać należy w większych, nieprzerzedzonych płatach, co zapewnia większą odporność na różne szkodliwe czynniki. Unikać należy wprowadzania gatunków obcego pochodzenia (daglezja, dąb czerwony), jak również rodzimych, ale tylko poza granicami naturalnego zasięgu (modrzew, jodła, świerk). W użytkowaniu rębnym drzewostanów, stosować należy rębnie złożone z długim okresem odnowienia np. Rb IVd.

19.6 9130 Żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion*)

Żyzna buczyna karpacka jest najszerzej rozprzestrzenioną formacją roślinną w polskich Karpatach. Występuje w zakresie wysokości od 300-1100 m n.p.m. znajdując swe optimum na większości siedlisk strefy dolnego regla. Siedlisko jest obecne w zdecydowanej większości obszarów Natura 2000 w regionie. Żyzna buczyna karpacka spotykana jest zarówno na siedliskach żyznych, średnio zasobnych, jak i uboższych. Porasta stoki i grzbiety górskie oraz zbocza dolin i wąwozów, nie wykazując przywiązania do określonej ekspozycji. Drzewostan tworzy głównie buk. Towarzyszy mu jodła, czasem stanowiąc spory udział w składzie gatunkowym, jednostkowo świerk, a w miejscach zasobniejszych także jawor.

Warstwa krzewów jest słabo rozwinięta, budują ją młode osobniki drzew i nieliczne krzewy. Charakterystyczną cechą runa jest obfite występowanie geofitów wczesnowiosennych, takich jak: żywiec gruczołowaty na wschodzie, a w zachodniej części Karpat – dziewięciolistny czy zawilec gajowy, zakwitające jeszcze przed rozwojem liści drzew. Poza tym obficie zaznacza się obecność innych gatunków żywnych lasów liściastych. Siedlisko wykazuje duże zróżnicowanie regionalne i mikrosiedliskowe.

19.7 9140 Środkowoeuropejskie, subalpejskie i górskie lasy bukowe z jaworem oraz szczawiem górskim (górskie jaworzyny ziołoroślowe)

Jaworzyny ziołoroślowe występują w postaci płatów jaworowo-jarzębinowych, jaworowych i jaworowo-bukowych, porastających przeważnie strome stoki i tereny źródłiskowe. W poszczególnych odmianach zbiorowiska w domieszce pojawiają się: wiąz górski, jodła oraz świerk, czasem jesion wyniosły. Wschodniokarpacka forma cechuje się typowym dla zbiorowisk wzrastających przy górnej granicy lasu niskim, krzywulcowym pokrojem drzew i dość słabym zwarciem. Podszyt jest słabo rozwinięty, z występującymi tu m.in.: wiciokrzewem czarnym, wierzbą śląską i różą alpejską. Wielowarstwową warstwę runa budują typowo górskie rośliny ziołoroślowe, takie jak: miłosna górska i lepiężnik biały oraz wysokie paprocie i liczne gatunki żyźnych lasów liściastych, a także silna reprezentacja endemitów wschodniokarpackich w bieszczadzkiej odmianie.

19.8 9170 Grądy środkowoeuropejskie i subkontynentalne

Siedliska grądu środkowoeuropejskiego (*Galio sylvatici-Carpinetum betuli*) i subkontynentalnego (*Tilio cordatae-Carpinetum betuli* Tracz. 1962), występują zazwyczaj w typie siedliskowym Lśw, rzadziej LMśw i Lł, sporadycznie zaś Lw, BMW, LMw, BMśw. Są to siedliska żyźnych, mezo- i eutroficznych, lasów liściastych. Porastają zazwyczaj gleby świeże lub wilgotne.

Drzewostan grądu tworzą gatunki liściaste: dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.), lipa drobnolistna (*Tilia cordata* Mill.), grab pospolity (*Carpinus betulus* L.), klon pospolity (*Acer platanoides* L.), jawor (*Acer pseudoplatanus* L.), jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior* L.) w warstwie A występuje ponadto buk zwyczajny (*Fagus sylvatica* L.) i sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris* L.), w podszyciu jarzęb pospolity (*Sorbus aucuparia* L.), czeremcha zwyczajna (*Padus avium* Mill.), czeremcha amerykańska (*Padus serotina* (Ehrh.) Borkh.), kruszyna pospolita (*Rhamnus frangula* L.), grab pospolity, dąb czerwony, bez czarny, leszczyna, trzmielina pospolita itp. Podszyt grądów jest na ogół silnie rozwinięty, choć jego pokrycie zależy w dużym stopniu od pokrycia drugiego piętra. Gatunki charakterystyczne dla zespołu to: przytulia leśna (*Galium sylvaticum* L.), turzyca cienista (*Carex umbrosa* L.), gwiazdnica wielkokwiatowa (*Stellaria holostea* L.), przytulia Schultesa (*Galium schultesii* Vest) i świerząbek gajowy (*Chaerophyllum temulum* L.).

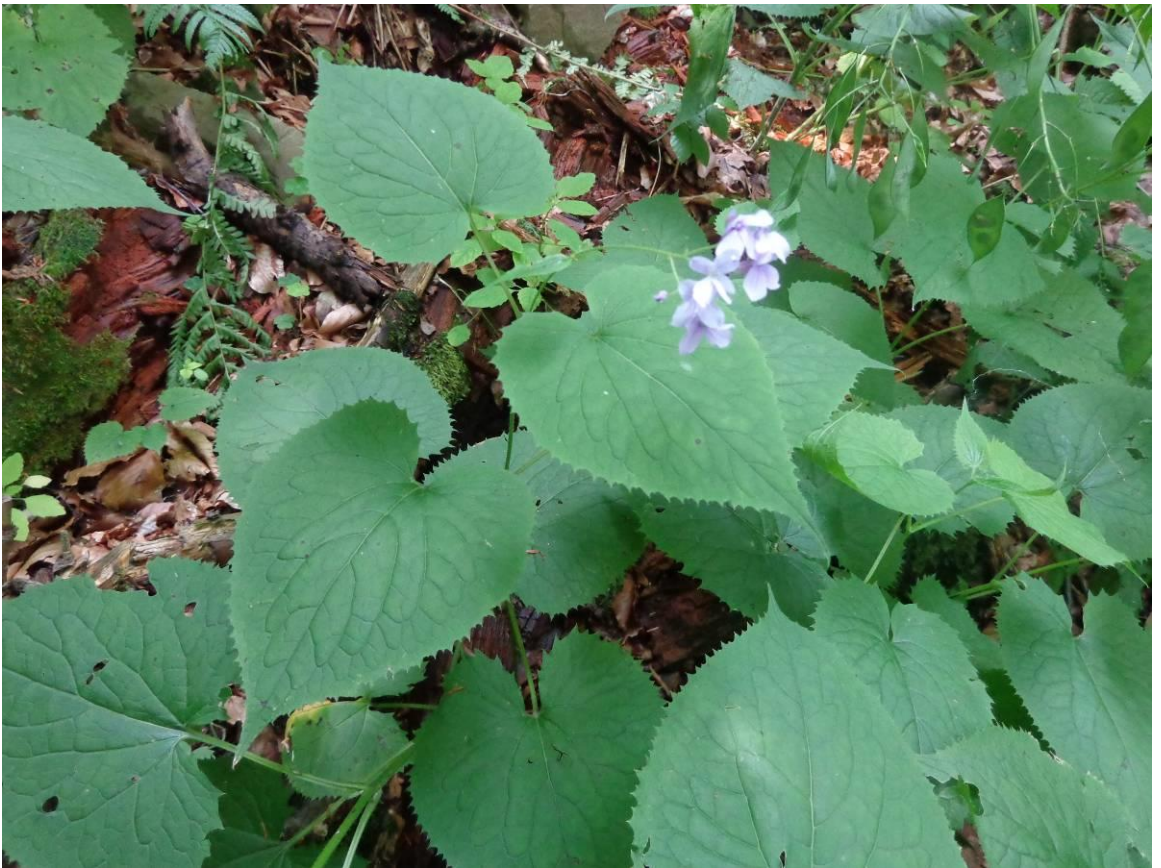
Runo ma wyraźny charakter dwuaspektowy. Na wiosnę obficie kwitną wczesne geofity: zawilec gajowy (*Anemone nemorosa* L.), dąbrówka rozłogowa (*Ajuga reptans* L.), miódunka ćma (*Pulmonaria obscura* L.), zdrojówka rutewkowata (*Isopyrum thalictroides* L.) itp. Latem pojawia się gajowiec żółty (*Galeobdolon luteum* Huds.) i szerokolistne gatunki traw: prosownica rozpięchła (*Milium effusum* L.), trzcinnik leśny (*Calamagrostis arundinacea* (L.) Roth), perlówka zwisła (*Melica nutans* L.) itp.

19.9 9180 Jaworzyny i lasy klonowo lipowe na stokach i zboczach

Jaworzyny ziołoroślowe w Karpatach zajmują bardzo mały areał. Siedlisko rozwija się w warunkach strefy przejściowej między regłem dolnym, a górnym w przedziale wysokości 800-1230 m n.p.m. Zajmuje stanowiska na zboczach o północnej ekspozycji, na glebach o różnej wilgotności i żyzności, przeważnie płytkich, rumoszowatych. Stosunkowo luźny drzewostan tworzą buk i jawor (w wyższych położeniach wykształcają one specyficzny, krzywulcowy pokrój). Czasem, w domieszce towarzyszy im jodła lub świerk. Warstwa krzewów wykształca się dość słabo, natomiast runo odznacza się wyjątkową bujnością i bogactwem gatunkowym. Dominują w nim gatunki ziołoroślowe, liczne są również gatunki typowe dla żyznych i kwaśnych buczyn oraz sąsiadujących z nimi zbiorowisk nieleśnych. Jaworzyny tworzą w Karpatach kilka odmian, uzależnionych od składników runa: jaworzyna z jęczyznikiem zwyczajnym, miesięcznicowa oraz jaworzyna karpacka (typowa).

19.10 **91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Fraxino-Alnetum*)**

Wymienione lasy wykształcają się na glebach zalewanych wodami rzecznyymi, o wysokim poziomie wód gruntowych, głównie klasyfikowanych jako pobagienne lub napływowe aluwialne. Zgodnie z definicją należy tu kilka istotnie różniących się podtypów drzewostanów, a mianowicie od jesionowo-olszowych na obszarach źródlisk i związanych z nimi cieków, przez olszowe w dolinach szybko płynących rzek, olszyny nad wolno płynącymi strumieniami, górskie olszynki olszy szarej, po nadbrzeżne lasy wierzbowe i topolowe nad dużymi rzekami. Siedliska typologicznie związane z olsem jesionowym, pod względem fitosocjologicznym tożsame z zespołami: *Fraxino-Alnetum* - niżowy łąg jesionowo-olszowy oraz *Carici remotae-Fraxinetum* - podgórski łąg jesionowy. Biocenozy, wchodzące w skład tak doprecyzowanego typu 91E0, występują w całej Polsce. W projektowanej sieci Natura 2000 są obecne w większości jej obiektów. Biotopy omawianej grupy mają wysoką wartość przyrodniczą. Jako podstawowy element nadrzecznych krajobrazów roślinnych mają wpływ na retencję wód i funkcjonowanie korytarzy ekologicznych sieci hydrograficznej. Wszystkie odznaczają się ponadprzeciętnym bogactwem związanej z nimi flory i fauny.

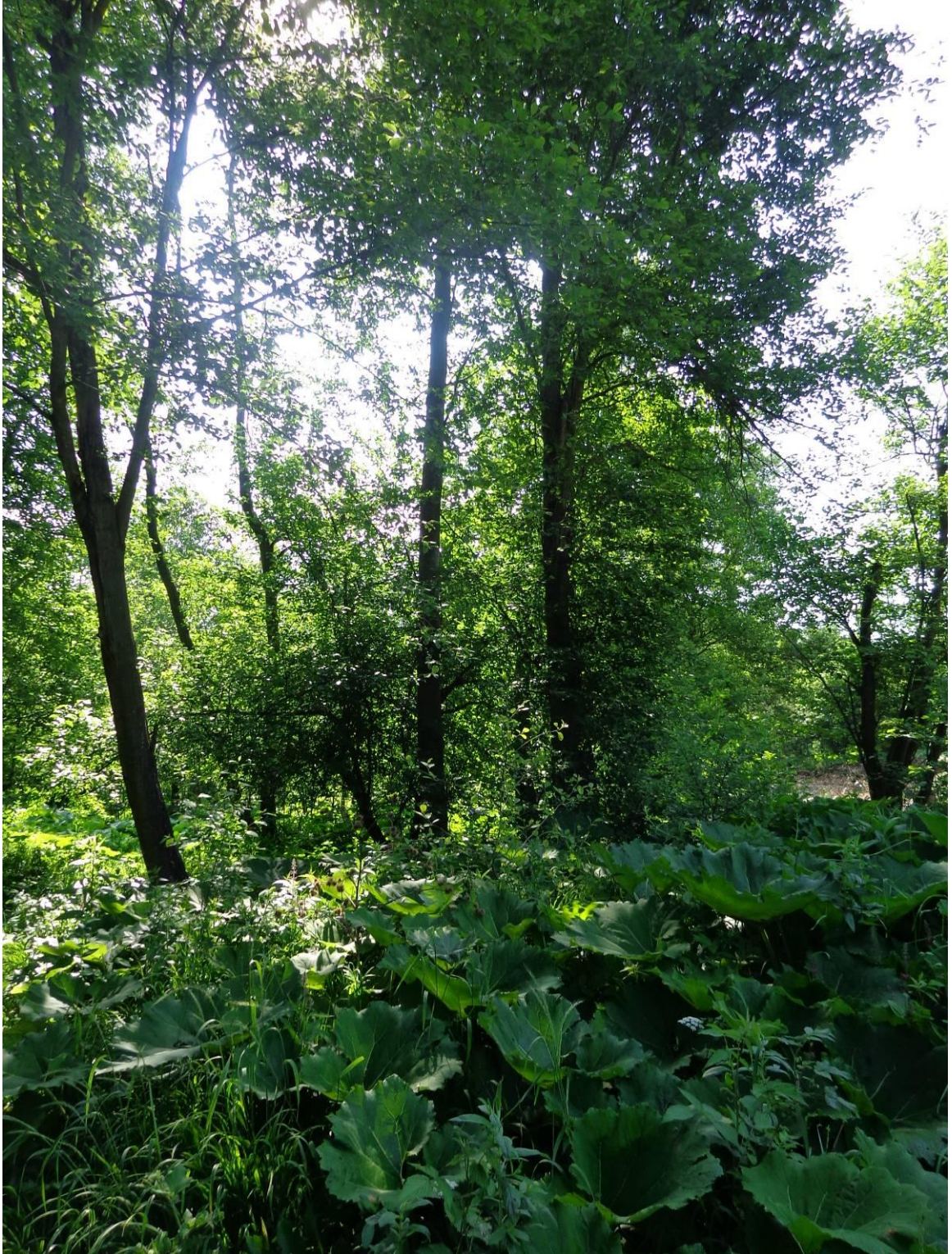
Łęg olszowo - jesionowy to zespół leśny o nazwie naukowej *Fraxino-Alnetum* W.Mat. 1952 z klasy *Quercus-Fagetalia*, rzędu *Fagetalia sylvaticae* i związku *Alnion incanae*.

Siedliska łągów wytworzyły się na glebach murszowych, torfowisk niskich, gruntowoglejowych i itp. Powstały w dolinach cieków różnej wielkości – od niewielkich rowów melioracyjnych, gdzie proces melioracji doprowadził do odwodnienia bagiennych olsów, do dolin dużych rzek, ale z występującymi w obrębie doliny utworami organicznego pochodzenia (w dolinach mineralnych – na madach – zazwyczaj wykształcają się łągi 91F0). Podstawowym procesem kształtującym charakter lasów łągowych siedliska 91E0 jest cykliczny, coroczny rytm zalewów wezbraniowymi wodami rzecznyymi, niosącymi żyzne namuły. Po okresie wiosennych wezbrań zalewy te ustępują. O ile więc w przypadku siedlisk łągów (91F0), zalewy mogą być sporadyczne i występują zazwyczaj, jako proces madotwórczy, o tyle w przypadku łągów (91E0) zalewy powinny być coroczne. Łęgi jesionowo - olszowe mogą się też wykształcać w przypadku braku zalewów powierzchniowych, ale zawsze wskaźnikiem wyróżniającym jest poziomy ruch wód podpowierzchniowych. Proces ten odróżnia także łągi od lasów bagiennych – olsów, które powstają na siedliskach bagiennych związanych z ciągle kształtującymi się torfami niskimi, w procesie zabagnienia gleby. W przypadku olsów woda w siedlisku jest wodą stagnującą, a w przypadku łągów – przepływającą.

Drzewostan łągów tworzy przede wszystkim olsza czarna (*Alnus glutinosa* Gaertn.) z różnym udziałem jesionu wyniosłego (*Fraxinus excelsior* L.). Udział ten zależy niekiedy od stopnia zniszczenia lokalnych populacji jesionów chorobą powodowaną przez grzyb *Chalara fraxinea*. Poza tymi gatunkami, w drzewostanie czasami może pojawiać się brzoza omszona (*Betula pubescens* Ehrh.), dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.), osika (*Populus tremula* L.), świerk pospolity (*Picea abies* (L.) H.Karst). Podszyt jest zazwyczaj bujnie rozwinięty i tworzą go: czeremcha pospolita, kruszyna, leszczyna.

W runie wyraźnie widoczne są dwa aspekty: wiosenny i letni. W aspekcie wiosennym runo jest zdominowane przez wczesno kwitnące gatunki geofitów: ziarnopłon wiosenny (*Ficaria verna* Huds.), złoć żółtą (*Gagea lutea* (L.) Ker Gawl.), śledziennicę skrętolistną

(*Chrysosplenium alternifolium* L.), zawilca żółtego (*Anemone ranunculoides* L.) itp. Latem runo obejmuje w dominację wysokie gatunki bylin, głównie nitrofilne: pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica* L.), wiązówka błotna (*Urtica dioica* L.), bodziszek cuchnący (*Geranium robertianum* L.), przytulia czepna (*Galium aparine* L.), ale także gajowiec żółty (*Galeobdolon luteum* Huds.) i jasnota plamista (*Lamium maculatum* L.) itp. Na obszarze nadleśnictwa łągi zajmują 11,30 ha.

19.11 9410 Górskie bory świerkowe (*Piceion abietis*)

Górskie bory świerkowe występują na terenie całych Karpat. Podtyp: bór mieszany jodłowo-świerkowy tworzy górne partie regła dolnego, natomiast bór świerkowy - regiel górny, kształtując górną granicę lasu. Siedlisko występuje w większości obszarów Natura 2000 w regionie alpejskim. Drzewostan buduje głównie świerk pospolity, w niższych położeniach z domieszką jodły. Podszyt jest niezbyt bujny, podobnie jak runo. Dominują takie gatunki, jak: jarzab pospolity, wiciokrzew czarny, porzeczka skalna, wietlica alpejska, trzcinnik owłosiony, śmiałek pogięty, narecznica szerokolistna, podbiałek alpejski, widłak jałowcowaty, borówka czarna. Dobrze rozwinięta jest też warstwa mszysta.

Tabela 29. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 (Tabela XXII)

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
PLB240002 Beskid Żywiecki, PLH240006 Beskid Żywiecki – siedliska przyrodnicze wg SDF					
1	6430 – Ziołorośla górskie (<i>Adenostylon alliariae</i>)	Obręb leśny Jeleśnia: 105bd, 114a, 115ac, 116a, 118bc, 119bg, 154bg, 155b, 156a, 157a, 158d, 159a, 165ab, 166ab, 167ai, 168ab, 169ab, 170ab, 171abcf, 172a-f, 173abcf, 174a-h, 175abcd, 176abcd, 177ab, 178ab, 179a-f, 180a, 205ab, 206a-g, 207abc, 208abcd, 209ab, 210ab, 211abc, 212ab, 213c, 214ab, 240f, 258g drobne fragmenty w wydzieleniach	Mimo lokalnych zniszczeń, stan siedliska w całości regionu alpejskiego klasyfikuje się jako właściwy	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Wyłączenie płatów siedliska z możliwości składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych
2	7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	Obr. Jeleśnia: 107c, 204h,	Siedlisko o charakterze kwaśnych młak powstaje zwykle w miejscach silnie przepojonych stagnującą wodą, na lokalnych wypłaszczeniach lub w miejscach słabo nachylonych, w obrębie stoków lub u ich podnóży. Pojawia się zarówno w dolinach potoków, jak i w obrębie grzbietów górskich. Kwaśne młaki najczęściej porośnięte są przez zbiorowisko <i>Carici canescentis-Agrostietum caninae</i> , w którym dominują: <i>Carex echinata</i> , <i>C. nigra</i> , <i>Agrostis canina</i> , <i>Eriophorum angustifolium</i> , a warstwę	Nie dotyczy	Wyłączenie płatów siedliska z możliwości składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
			<p>mchów tworzą przede wszystkim torfowce z przewagą: <i>Sphagnum fallax</i> i <i>S. angustifolium</i> oraz płonniki, głównie <i>Polytrichum commune</i>. W nieco żyzniejszych płatach wzrasta udział gatunków łąkowych. W wyższych położeniach, w zasięgu regła górnego, rozwija się zespół <i>Caricetum nigrae</i>, z panującymi gatunkami <i>Juncus filiformis</i> i <i>Carex canescens</i></p>		
3	8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania	Dane wrażliwe	<p>W regionie alpejskim jaskinie mogą mieć zróżnicowane pochodzenie. Te naturalne próżnie skalne tworzą odrębne środowisko, charakteryzujące się właściwym mikroklimatem, swoistymi warunkami obiegu materii organicznej oraz specyficznym światem zwierzęcym.</p>	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Odstąpienie od wytyczania nowych dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz prowadzenia prac leśnych z użyciem wielofunkcyjnych maszyn leśnych, specjalistycznych ciągników do zrywki drewna i ciągników rolniczych w promieniu 100 m od obiektu.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
4	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	Obr. Jeleśnia 105a, 114c, 115a,c,d, 119b,f,g, 120a, 126c,d, 127a-c, 133d, 136b, 137a, 141a,145a, 150c, 152a,c,d, 157b, 158a, 159a, 162j, 167i, 168b, 174a, 175b,c, 176d, 184b, 185b, 186a,b, 190b, 191b, 194f, 195b,d, 197a-c,g, 199a, 206f, 207b, 213b, 220d, 224d, 226a,c, 231b, 235a,b, 259a	Prawidłowe rozpoznanie zbiorowiska, utrzymanie właściwego składu gatunkowego	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	<p>Zachowanie lub dążenie do przywrócenia właściwego składu gatunkowego drzewostanu odpowiadającego warunkom siedliskowym z uwzględnieniem udziału gatunków domieszkowych, takich jak jodła, jawor i świerk. W miarę możliwości bazować na naturalnym odnowieniu lasu.</p> <p>* - zgodnie z Instrukcją Trwałe i jednoznaczne wyznaczenie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych. Urządzenia Lasu</p> <p>Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie</p>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
5	9130 Żyzna buczyna karpacka (<i>Dentario glandlosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	Obr. Jeleśnia: 80b, 82b, 85a, 102m, 103a-d, 108c-g, 112a, 113d,i-k, 114a, 123a, 125y, 126a,b, 130a,c, 132f,g, 133b, 136c, 141a, 144a,b,d-g, 147a-f,p, 153c,f, 162b,d,h, 167b, 180a, 182a,c, 183b,c, 185a, 188a,c-f, 189c, 194a,g,h, 195g, 206a, 215n,o,s,t, 217a, 219b,d, 220c, 222b,c, 223a, 224a,c,f,g, 225b,c, 227a, 228a, 230a, 240c,f, 222b,c, 230a,c, 240c,f, 241b,d, 242a,b,d, 243a,b,d, 246a, 249a, 250d-g,j, 251b,c,h,j, 252a, 253a,c,f, 254a,b,j-m, 255a, 256f, 257a, 258d,g, 260b, 261f, 262c-g, 264d, Obr. Żywiec: 186s,w, 187b-g, 188a,c,d, 189a, 190a, 191a, 192a-c, 193a-c, 194a-c, 195a,b, 196a,b, 197a-d, 198d-h, 199a-c, 199Aa, 200a-c	Prawidłowe rozpoznanie zbiorowiska, utrzymanie właściwego składu gatunkowego	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	<p>Zachowanie lub dążenie do przywrócenia właściwego składu gatunkowego drzewostanu odpowiadającego warunkom siedliskowym z uwzględnieniem udziału gatunków domieszkowych, takich jak jodła, jawor, jesion, wiąz górski i świerk. W miarę możliwości bazować na naturalnym odnowieniu lasu.</p> <p>Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy</p>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
6	9140 – Środkowoeuropejskie, subalpejskie i górskie lasy bukowe z jaworem oraz szczawiem górskim (górskie jaworzyny ziołoroślowe) . <i>Aceri-Fagetum</i>)	Płaty siedliska w wydzieleniach: Obr. Jeleśnia 121c, 180b	Występuje w postaci płatów jaworowo-jarzębinowych, jaworowych i jaworowo-bukowych, porastających przeważnie strome stoki i tereny źródłiskowe. W poszczególnych odmianach zbiorowiska w domieszcze pojawiają się: wiąz górski, jodła oraz	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	<p>Zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych.</p> <p>* - zgodnie z Instrukcją Urządzenia Lasu</p> <p>Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. Stosowanie rębni stopniowych, z długim okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej.</p> <p>Wyłączenie z gospodarczego użytkowania wszystkich płatów siedliska. Stosowanie ochrony ścisłej dla płatów występujących w rezerwach przyrody.</p>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony świerk, czasem jesion wyniosły.	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
7	9170 Grądy środkowoeuropejskie i subkontynentalne (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Obr. Żywiec 186r	Spotykane są głównie na umiarkowanie stromych stokach o wystawie południowej. Drzewostan tworzą grab lub lipa drobnolistna, w domieszce występuje buk, jawor oraz trześnia. W warstwie krzewów, prócz podrostu drzew dominuje leszczyna <i>Corylus avellana</i> .	Nie dotyczy	Brak wskazań
8	9180 Jaworzyny i lasy klonowo lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	Obr. Jeleśnia 216a	Zajmuje stanowiska na zboczach o północnej ekspozycji, na glebach o różnej wilgotności i żyzności. Stosunkowo luźny drzewostan tworzą buk i jawor w domieszce towarzyszy im jodła lub świerk. Warstwa krzewów wykształca się dość słabo, natomiast runo odznacza się wyjątkową bujnością i bogactwem gatunkowym.	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Wyłączenie z gospodarczego użytkowania wszystkich płatów siedliska. Stosowanie ochrony ścisłej dla płatów występujących w rezerwatach przyrody.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
9	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum alba-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Fraxino-Alnetum</i>)	Obr. Jeleśnia 81a, 83b,c, 86b, 215c, 216b, 243b, Obr. Żywiec, 186a,h-k,	Ekosystemy nadrzecznych łągów wiązowo-jesionowych są związane z siedliskami podlegającymi okresowym zalewom wodami rzecznyymi. Zachowanie tych warunków jest konieczne dla zachowania łągowego charakteru lasu.	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Wyłączenie z użytkowania w ramach gospodarstwa specjalnego i zachowanie jako cenne fragmenty rodzimej przyrody płatów siedliska. Stosowanie ochrony ścisłej dla płatów występujących w rezerwatach przyrody.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
10	9410 Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>)	Obr. Jelesnia: 86b, 105f,g, 106a-f, 107a,c, 109a,d-g, 110a-c, 112f, 114c,d, 115f,g, 116a,c,d, 117a,b, 119c,d, 120b, 121a,b,d, 122a-d, 128b, 129b,c, 131a,b, 137b, 145d, 146b, 148a,b,d, 150a,b,c, 151a, 154a-g, 155a,b, 156a,b, 157a,b, 158a,b,d, 164a,b, 165a,b, 166a,b, 168a,b, 169a,b, 170a,b, 171a-f, 172a-f, 173a-f, 174a-h, 175a, 178a,b, 179b-f, 180a,c-f, 185d-g, 187b, 189b, 190a-c, 191a,c, 193b,c,f,g, 195b,c, 197d, 198a,b, 201b, 202b, 203b, 206a,b,g, 207a,c, 208a,b,d, 209a,b, 210a,b, 211a-c, 212a,b, 213a,c, 214a,b, 226a-c, 231a-d, 232b, 233b, 234a,b, 235a-c, 237a,	Drzewostan buduje głównie świerk pospolity, w niższych położeniach z domieszką jodły. Podszyt jest niezbyt bujny, podobnie jak runo	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	<p>Wyłączenie z użytkowania rębnego w ramach gospodarstwa specjalnego i zachowanie jako cenne fragmenty rodzimej przyrody górnoreglowych płatów siedliska (z wyłączeniem działań zaplanowanych dla głuszcza). Stosowanie ochrony ścisłej dla płatów występujących w rezerwach przyrody. Zachowanie właściwej struktury wiekowej i przestrzennej w szczególności poprzez zapobieganie powstawaniu dużych obszarów opanowanych przez jednowiekowe drzewostany świerkowe. Pozostawiać powstające spontanicznie zapusty.</p> <p>W przypadku zaistnienia konieczności przeprowadzenia wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych należy pozostawić przestoje do ich naturalnego rozkładu, w kępach o powierzchni co najmniej 6 arów, tak żeby ich udział powierzchniowy nie był mniejszy niż 5% na każdej powierzchni. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej.</p>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
					<p>Zachowanie właściwej struktury wiekowej i przestrzennej w szczególności poprzez zapobieganie powstawaniu dużych obszarów opanowanych przez jednowiekowe drzewostany świerkowe. Zachowanie lub dążenie do przywrócenia właściwego składu gatunkowego drzewostanu odpowiadającego warunkom siedliskowym, z uwzględnieniem w reglu dolnym w domieszce jodły i buka. Pozostawiać powstające spontanicznie zapusty.</p> <p>Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych.</p> <p>* - zgodnie z Instrukcją Urządzenia Lasu Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz</p>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
PLB240002 Beskid Żywiecki, PLH240006 Beskid Żywiecki – gatunki roślin					
11	4116 Tocja karpacka <i>Tozzia alpina ssp. carpatica</i>	Dane wrażliwe	Tocja jest składnikiem ziólorośli, wchodzi w skład zespołu <i>Arunco-Doronicetum</i> (ze związku <i>Adenostylion</i> , z klasy <i>Betulo-Adenostyletea</i>), a także <i>Filipendulo-Geranietum</i> (związek <i>Filipendulion ulmariae</i> z klasy <i>Molinio-Arrhenatheretea</i>) i <i>Rumicetum alpini</i> (związek <i>Rumicion alpini</i> , klasa <i>Artemisietea</i>). Rośnie również w olszynkach nad potokami – zespół <i>Alnetum incanae</i> (klasa	Nie dotyczy	objęte ochroną rezerwatową

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
			<i>Quercus-Fagetea</i> , podzwiazek <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) oraz w śródleśnych młakach (zbiorowisko <i>Caltha laeta-Chaerophyllum hirsutum</i>)		
12	4109 Tojad morawski <i>Aconitum firmum</i> <i>subsp. Moravicum</i>	Dane wrażliwe	Tojad morawski w Karpatach Zachodnich występuje w ziołoroślach subalpejskich i reglowych (6430-1) oraz w młakach górskich (7230-1). Ponadto spotykany jest w mszarnikach z klasy <i>Montio-Cardaminetea</i> , wśród traworośli <i>Poo-Deschampsietum</i> w młakach i halach w piętrze regla górnego	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Wyłączenie płątów siedliska gatunku z możliwości składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
13	1381 Widłoząb zielony <i>Dicranum viride</i>	Dane wrażliwe	Gatunek epifityczny, rośnie w zbitych, sztywnych darniach o powierzchni kilku cm, na pniach drzew, rzadziej na skałach i glebie. Gatunek leśny, cieniolubny, występuje najczęściej na pniach drzew (buk, olsza szara, jawor). Spotykany jest w siedliskach przyrodniczych o kodach: 9110 – Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>); 9130 – Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>); 9180 – Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>), 91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>).	Nie dotyczy	objęte ochroną rezerwatową
PLB240002 Beskid Żywiecki, PLH240006 Beskid Żywiecki - gatunki zwierząt za wyjątkiem ptaków					
14	1324 Nocek duży <i>Myostis myostis</i>	Dane wrażliwe	Schronieniami kolonii rozrodczych są najczęściej duże strychy budynków, sporadycznie jaskinie lub inne duże podziemia. Wielkość kolonii rozrodczych jest różna, najczęściej od	Nie dotyczy	Odstąpienie od wytyczania nowych dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz prowadzenia prac leśnych z użyciem wielofunkcyjnych maszyn leśnych, specjalistycznych ciągników do zrywki drewna i ciągników rolniczych w promieniu 100 m od obiektu.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
			kilkudziesięciu do 200 samic. Poluje głównie w lasach, rzadziej na terenach otwartych.		
15	2612 Darniówka tatrzańska <i>Microtus tatricus</i>	Dane wrażliwe	Podstawowym siedliskiem są wyższe partie borów świerkowych na podłożu z rumoszem skalnym i rozwiniętym podszytem. Preferuje miejsca z bujnym runem i powalonymi pniami drzew. W strefie powyżej górnej granicy lasu (w piętrach kosodrzewiny i hal) wybiera mozaikę terenu otwartego z płatami kosówki i zaroślami oraz rejony wilgotne.	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Wyłączenie z użytkowania rębego i zachowanie jako cenne fragmenty rodzimej przyrody siedliska darniówki tatrzańskiej w obrębie górnoreglowych płatów górskich borów świerkowych (z wyłączeniem działań zaplanowanych dla głuszca). Stosowanie ochrony ścisłej dla płatów występujących w rezerwatach przyrody. Pozostawienie starodrzewu, zamierających i martwych drzew, drzew zwalonych oraz zaniechanie zabiegów związanych z niszczeniem wierzchniej warstwy gleby z wyjątkiem zrywki drewna.
		Dane wrażliwe			
16	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	Dane wrażliwe	Wielkość terytorium jednej watahy wilczej w warunkach Polski wynosi od 150 do 300 km ² i zależy od zagęszczenia ofiar. Terytorium użytkowane jest przez wilki nierównomiernie: przebywają one najczęściej w obszarach najmniej penetrowanych przez ludzi, a jednocześnie	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Stworzenie utrudnień i naturalnych barier ograniczających ruch konny oraz pojazdów silnikowych i rowerowych.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
		Cały obszar Natura 2000	<p>obfitujących w zwierzynę. Wataha spędza ok. 75% czasu na terenie pokrywającym zaledwie 20–30% terytorium (jest to tzw. centrum areału). Tam też zlokalizowane są nory (lub legowiska) rozrodcze. Czynniki sprzyjające osiedlaniu się wilków to: wysoka lesistość, małe zaludnienie, wysokie zagęszczenia dzikich ssaków kopytnych. Typowe środowisko życia wilków to duże, zwarte lasy.</p>		<p>Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych. Pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. Pozostawienie złomowisk (z wyjątkiem abiotycznych szkód o charakterze wielkopowierzchniowym), stert gałęzi i wykrotów stanowiących bezpieczne miejsca wychowu młodych i zapewniające możliwości ukrycia się wilków w strefach ochrony okresowej ich miejsc rozrodu. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony wilków.</p>
17	1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	<p>Dane wrażliwe</p> <p>Cały obszar Natura 2000</p>	<p>Rysie zamieszkują duże, zwarte kompleksy leśne, liściaste, mieszane i iglaste; bardzo niechętnie przekraczają duże tereny otwarte. W górach preferują starodrzew z wychodniami skalnymi lub gęste młodniki.</p>	<p>Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa</p>	<p>Stworzenie utrudnień i naturalnych barier ograniczających ruch konny oraz pojazdów silnikowych i rowerowych.</p> <p>Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych. Pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony rysia.</p>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
18	1354 Niedźwiedź brunatny <i>Ursus arctos</i>	<p>Dane wrażliwe</p> <hr/> <p>Cały obszar Natura 2000</p>	<p>Gatunek zasiedla przede wszystkim obszary leśne, ale w granicach jego areалу znajdują się też tereny otwarte, w tym agrocenozy. Ważne jest, aby w obrębie ostoi znajdowały się tereny trudno dostępne, zapewniające zwierzętom spokój w okresie snu zimowego w gawrach. Miejscami gawrowania w warunkach karpackich są wykroty, wiatrowały, duże dziuple u podstawy drzew w lasach o charakterze zbliżonym do naturalnego oraz jaskinie.</p>	<p>Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa</p>	<p>Stworzenie utrudnień i naturalnych barier ograniczających ruch konny oraz pojazdów silnikowych i rowerowych.</p> <p>Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych.</p> <p>Pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki.</p> <p>Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych.</p> <p>Zachowanie miejsc żerowania niedźwiedzi poprzez wyłączenie torfowisk, ziołorośli, oczek wodnych z możliwości składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych.</p> <p>Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony niedźwiedzia brunatnego.</p>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
PLB240002 Beskid Żywiecki, PLH240006 Beskid Żywiecki , PLH240023 Beskid Mały - ptaki					
19	a217 Sóweczka zwyczajna <i>Glaucidium passerinum</i>	Dane wrażliwe	Sóweczka jako gatunek borealny jest silnie związana z borami iglastymi, szczególnie ze świerkiem i jodłą. Nierzadko zasiedla również bory sosnowe i grądy, nawet z niewielką, ale niezbędną domieszką świerka. Istotnym elementem w drzewostanie jest obecność bujnego podrostu. Poza sezonem lęgowym przebywa często w litych lasach liściastych, utrzymując niezależne terytoria zimowe. W siedliskach bogatszych może przebywać przez cały rok.	Nie dotyczy	wyznaczono strefę ochronną
20	A108 Głuszc zwyczajny <i>Tetrao urogallus</i>	1) W granicach obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB 240002. 2) W obszarach leśnych. wg. załącznika mapowego nr 2. 3) W obszarach leśnych powyżej 900 m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 3 4) Dane wrażliwe 5) Dane wrażliwe 6) 7) 8) W obszarach leśnych powyżej 800 m n.p.m.	Głuszc zamieszkuje rozległe, zwarte kompleksy starszych borów i lasów mieszanych. W górach preferuje bory świerkowe z udziałem jodły, o dobrze rozwiniętym, urozmaiconym podszycie i runie.	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Działania dotyczą wyznaczonych w PZO dla obszaru natura 2000. – 1) Wyznaczenie stref ochrony ostoi miejsca rozrodu i regularnego przebywania gatunku głuszca. 2) Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów regła górnego. 3) w okresie od 1 lutego do 31 lipca preferowanie zrywki konnej. 4) Dążenie do obniżenia wskaźnika zadrzewienia do przedziału wartości 0,6 - 0,7 w trakcie trzebieży późnych.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
		<p>wg. Załącznika mapowego nr 4</p> <p>9) W obszarach leśnych od 800 do 1100 m n.p.m (z wyłączeniem rezerwatów przyrody). wg. Załącznika mapowego nr 12</p>			<p>5) Dążenie do obniżenie wskaźnika zadrzewienia do przedziału wartości 0,6 - 0,7 w trakcie rębni stopniowej.</p> <p>6) Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej.</p> <p>7) Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w</p>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
					<p>formie kęp lub pojedynczych drzew."</p> <p>* - zgodnie z Instrukcją Urządzenia Lasu</p> <p>8) Znakowanie ogrodzeń upraw leśnych z siatki metalowej.</p> <p>9) Stosowanie rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej IVd.</p>
21	A261 - Pliszka górska (<i>Motacilla cinerea</i>)	<p>Brak precyzyjnej lokalizacji gatunku. Lokalizacja wg PZO - Wszystkie cieki w ostoi Beskid Żywiecki PLB 240002 do wysokości 1000 m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 9</p> <p>Wszystkie potoki w ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 do wysokości 1000 m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 9</p>	<p>W Polsce średnio liczny ptak lęgowy, dość równomiernie rozmieszczony. Spotkać ją można w całym kraju, a w górach występuje do najwyższej położonych schronisk turystycznych. Dzięki nim górna granica zasięgu sięga 1500 m n.p.m.</p>	<p>Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa</p>	<p>Realizacja prac związanych z zabudową potoków górskich w tym remontów istniejącej zabudowy, w terminie od 1 sierpnia do 15 kwietnia to jest poza okresem lęgowym pliszki górskiej.</p> <p>Wyłączenie potoków z użytkowania jako szlaków zrywkowych.</p>
22	A264 Pluszcz (<i>Cinclus cinclus</i>)	<p>Brak precyzyjnej lokalizacji gatunku. Lokalizacja wg PZO – Wszystkie potoki w ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 do wysokości 900 m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 10</p> <p>Wszystkie potoki w ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 do wysokości 900 m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 10</p>	<p>Większość czasu spędza w korytach potoków stojąc, chodząc lub skacząc po kamieniach albo szukając pod wodą pokarmu. Po dnie potoków potrafi biegać wbrew prądowi rzeki – chwytając się pazurkami kamieni i pomaga sobie przy tym skrzydłami, które służą mu za wiosła. To jedyny ptak śpiewający, który potrafi dobrze nurkować i pływać.</p>	<p>Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa</p>	<p>Realizacja prac związanych z zabudową potoków górskich w tym remontów istniejącej zabudowy potoków, w terminie od 1 sierpnia do 28 lutego tj. poza okresem lęgowym pluszcza.</p> <p>Wyłączenie potoków z użytkowania jako szlaków zrywkowych.</p>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
23	A220 Puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>)	Brak precyzyjnej lokalizacji gatunku. Lokalizacja wg PZO - Na terenach leśnych w obrębie całej ostoi Beskid Żywiecki PLB240002	W górach zajmuje lasy bukowe o bogatej strukturze. Tereny zadrzewione opuszcza rzadko w okresie opieki nad młodymi, ale poza nim tereny otwarte są miejscem łowów, gdzie najczęściej jest widywany.	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebiezowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. Trwałe i jednoznaczne wyznaczenie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew." * - zgodnie z Instrukcją Urządzania Lasu

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
		Na obszarach leśnych powyżej 1100 m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 2			Wyłączenie z użytkowania rębnych drzewostanów regła górnego.
24	A223 Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	Brak precyzyjnej lokalizacji gatunku. Lokalizacja wg PZO - Na terenach leśnych w obrębie całej ostoi Beskid Żywiecki PLB240002	Bory sosnowe, jodłowe lub świerkowe o bogatej strukturze. W Polsce również zasiedla buczyny z domieszkami drzew iglastych, uprawy leśne, młodniki (miejsca schronienia za dnia), polany i zręby, ale i torfowiska czy doliny rzeczne, czyli okolice przestrzeni otwartych (tu żeruje). Nie wylatuje zwykle poza pas zwartych drzew. Jest zatem typowo leśną sową, która nawet zimą nie koczuje za pokarmem w większym oddaleniu od terenów lęgowych. Do rozrodu wymaga starodrzewi z dziuplami, najlepiej po dzięciole czarnym.	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
		Na obszarach leśnych powyżej 1100m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 2			<p>formie kęp lub pojedynczych drzew." * - zgodnie z Instrukcją Urządzania Lasu</p> <p>Wyłączenie z użytkowania rębne drzewostanów regła górnego.</p>
25	A234 Dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>)	Brak precyzyjnej lokalizacji gatunku. Lokalizacja wg PZO - Obszary leśne w granicach ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 w zakresie wysokości 470 - 1000m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 6	Stare, luźne, dojrzałe mieszane lub liściaste drzewostany o niewielkiej zwartości i z martwymi drzewami. Preferuje obszary pagórkowate, zadrzewienia śródpolne, park na peryferiach miast, szpalery drzew wokół stawów, skraje kompleksów leśnych graniczące z otwartymi terenami łąk, nieużytków, wiatrolomów i zrębów. Najczęściej spotkać go można w buczynach, łęgach i grądach, a tylko wyjątkowo w borach. Rzadziej zasiedla tereny górskie niż dzięcioł zielony, a jeśli to przebywa na skrajach lasów iglastych.	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. Trwale i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębne, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębne. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
		Obszary leśne w granicach ostoi Beskid Żywiecki PLB 240002 w zakresie wysokości 390 – 1100 m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 13			dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew." * - zgodnie z Instrukcją Urządzenia Lasu Należy dążyć do tego, aby udział poszczególnych gatunków drzew był dostosowany do zidentyfikowanych w terenie siedlisk przyrodniczych.
26	A239 Dzięcioł białogrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	Brak precyzyjnej lokalizacji gatunku. Lokalizacja wg PZO - Obszary leśne w granicach ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 w zakresie wysokości 390 - 1200m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 7	Luźne drzewostany liściaste, zazwyczaj w pobliżu rzek i ich rozlewisk.	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebiewowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. Trwałe i jednoznaczne wyznaczenie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
		Obszary leśne w granicach ostoi Beskid Żywiecki PLB 240002 w zakresie wysokości 390 – 1100 m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 13			<p>Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew."</p> <p>* - zgodnie z Instrukcją Urządzania Lasu</p> <p>Należy dążyć do tego, aby udział poszczególnych gatunków drzew był dostosowany do zidentyfikowanych w terenie siedlisk przyrodniczych.</p>
27	A241 Dzięciol trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>)	Brak precyzyjnej lokalizacji gatunku. Lokalizacja wg PZO - Obszary leśne w granicach ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 w zakresie wysokości 720 – 1300 m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 8	Lasy iglaste z przewagą starych, obumierających świerków i jodeł, głównie bory naturalne i pierwotne. Czasem można go spotkać w lasach liściastych, ale z odpowiednią domieszką drzew iglastych. Górski podgatunek zasiedla lasy świerkowo-jodłowe (czasem też modrzewiowe) na wysokości od 650 do 1900 m.	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebiewowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębnych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
		<p>W obrębie ostoi Beskid Żywiecki PLB240002 na obszarach leśnych powyżej 1100 m n.p.m. wg. Załącznika mapowego nr 2</p>			<p>Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew." * - zgodnie z Instrukcją Urządzania Lasu</p> <p>Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów regla górnego.</p>
PLB240002 Beskid Żywiecki, PLH240006 Beskid Żywiecki – bezkręgowce					
28	4014 - Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i>	dane wrażliwe	Gatunek wybitnie higrofilny; zasiedla wilgotne zarośla nadrzeczne, pobraża drobnych zbiorników wodnych w lasach, bagna i torfowiska, młaki, a także kamieniste pobraża górskich potoków, przydrożne rowy.	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Celem ochrony biegacza urozmaiconego jest utrzymanie jego siedlisk. Działania ochronne powinny się skupiać na zachowaniu zanikających drobnych, izolowanych siedlisk, takich jak: małe stawki, młaki, niewielkie strumienie i ich rozlewiska, które to w miarę możliwości należy chronić w trakcie wykonywania zabiegów gospodarczych.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
29	Sichrawa karpacka (<i>Pseudogauratina excellens</i>)	dane wrażliwe	Sichrawa karpacka zasiedla lasy świerkowe i jodłowe oraz zarośla z dużym udziałem starych okazów suchodrzewów (<i>Lonicera sp.</i>). Preferuje miejsca prześwietlone.	Zagrożenia określone w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006 zawarto w tabeli XXIIa	Ochrona sichrawy karpackiej powinna polegać na aktywnym chronieniu miejsc występowania jej roślin żywicielskich (m.in. niedopuszczanie do ich nadmiernego zacienienia).
PLH240023 Beskid Mały – siedliska przyrodnicze wg SDF					
30	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Obr. Żywiec 38d	Siedlisko rozwinęło się wtórnie na żyznych glebach o umiarkowanej wilgotności i obejmuje bujne, wielokośne, dobrze nawożone łąki, w których dominuje <i>Arrhenatherum elatius</i> oraz występują szlachetne miękkolistne trawy darniowe <i>Dactylis glomerata</i> , <i>Festuca pratensis</i> , <i>Bromus hordaceus</i> , <i>Trisetum flavescens</i> , a także rośliny motylkowe	Siedlisko reaguje niekorzystnymi zmianami składu florystycznego na zmianę charakteru i intensywności użytkowania. Zagrożenie stanowi także urbanizacja, zwłaszcza dla płątów występujących w obrębie wsi, zamiana łąk na pola uprawne, regulacja rzek.	Zadania ochronne zostaną ustanowione w PZO
31	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	Obr. Żywiec 1a,b, 2a-f, 3d,h, 4d,r,w, 5d,f,h, 6b-g, 7d-g, 8a-c, 51a,b, 54b-d, 55a,d,f, 56c-h, 57b,c,f-h,57j, 58a,g, 59b, 60a,d-g, 61a, 62a, 63b,c, 64b, 65f,g, 66b, 67a,b, 68b, 70a, 71a, 72a, 75f, 26a, 27a,b,d, 28c, 30a,d, 34a,b, 35b,c,f,g, 38a,f, 39b, 40a,b,f, 42c,h, 43c, 44c, 45b,l, 86a, 87a, 91a, 120a,121a, 122a, 123b,	Prawidłowe rozpoznanie zbiorowiska, utrzymanie właściwego składu gatunkowego	Zniekształcony skład gatunkowy w kierunku litych świerczyn i znaczne uproszczenie struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanów. Fragmentacja rozległych kompleksów leśnych wynikająca z rozbudowy infrastruktury sportów zimowych. Szczególnie dotyczy to budowy wyciągów narciarskich oraz wytyczania tras zjazdowych.	Stosowanie rębni stopniowych z długim okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej. Zachowanie lub dążenie do przywrócenia właściwego składu gatunkowego drzewostanu odpowiadającego warunkom siedliskowym z uwzględnieniem udziału gatunków domieszkowych, takich jak jodła, jawor i świerk. W miarę możliwości bazować na naturalnym odnowieniu lasu

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
32	9130 Żyzna buczyna karpacka (<i>Dentario glandlosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	Obr. Żywiec:4b, 7a,b,h, 28b, 29a, 31b, 32b,f, 33a,c, 35d, 36a-c, 37a, 38b, 39a,c, 40c,d, 41a, 42b,d,f,g, 43b, 44a,b, 45a,c,f,h,j,k, 54a, 57i, 64a, 68d,f, 69b, 70c, 71b, 73c, 74d-g, 75b,d, 77c, 84c, 85a,b, 86b,d, 87b-h, 89a, 91b,c,f,g, 104d, 105b-d, 106b-d, 107b-d, 108a, 110d, 111b, 112a,b, 113b,c, 114a,b, 115a, 116a, 117a-c, 118a-d, 122b, 126c,d, 186s,w, 187b-g, 188a,c,d, 189a, 190a, 191a, 192a-c, 193a-c, 194a-c, 195a,b, 196a,b, 197a-d, 198d-h, 199a-c, 199Aa, 200a-c, 202a, 204a,b, 205a,f, 206b-f, 207b, 208f, 209d, 210c,	Prawidłowe rozpoznanie zbiorowiska, utrzymanie właściwego składu gatunkowego	Głównym zagrożeniem dla siedliska żyznych buczyn jest rozbudowa infrastruktury sportów zimowych. Za potencjalne zagrożenie uznać można intensywne pozyskanie drewna oraz niefrasobliwe planowanie sieci dróg zrywkowych.	Stosowanie rębni stopniowych, z długim okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej. Zachowanie lub dążenie do przywrócenia właściwego składu gatunkowego drzewostanu odpowiadającego warunkom siedliskowym z uwzględnieniem udziału gatunków domieszkowych, takich jak jodła, jawor, jesion, wiąz górski i świerk. W miarę możliwości bazować na naturalnym odnowieniu lasu.
33	9170 Grądy środkowoeuropejskie i subkontynentalne (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	Obr. Żywiec 186r	Spotykane są głównie na umiarkowanie stromych stokach o wystawie południowej. Drzewostan tworzą grab lub lipa drobnolistna, w domieszce występuje buk, jawor oraz	uproszczenie struktury wiekowej, przestrzennej i gatunkowej	Siedliska powinny być wyłączone z użytkowania.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
34	9410 Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>)	Obr Żywiec: 123d, 124a,c, 126a,b, 132a, 201c, 206a, 207a, 207a,b, 210a,b,f, 211a, 212f	Drzewostan buduje głównie świerk pospolity, w niższych położeniach z domieszką jodły. Podszyt jest niezbyt bujny, podobnie jak runo trześnia. W warstwie krzewów, prócz podrostu drzew dominuje leszczyna <i>Corylus avellana</i> .	Promowanie świerka kosztem buka i jodły, spowodowało dominację świerczyn w dolnym reglu i zajęcie siedliska dotychczasowych lasów liściastych i mieszanych. Ich struktura wiekowa i wysokościowa uległa ujednoczeniu, zwiększając podatność na działanie czynników abiotycznych (silne wiatry, okiśc oraz obfite opady śniegu) oraz gradację owadów, głównie kornika drukarza i innych owadów kambiofagicznych obejmując drzewostany zarówno regła dolnego, jak i górnego.	urozmaicenie struktury wiekowej i gatunkowej przez promowanie gatunków domieszkowych, takich jak jodła i buk.

Załączniki mapowe do Planów Zadań Ochronnych znajdują się w załącznikach.

Tabela 30. Analiza zagrożeń negatywnego oddziaływania (określonego w planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 i PLH240006) leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony (Tabela XXIIa).

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		istniejące	potencjale	
1	6430 – Ziołorośla górskie (<i>Adenostylon alliariae</i>)	Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji;	Nie dotyczy	możliwość mechanicznego uszkodzenia w trakcie prowadzenia prac z zakresu gospodarki leśnej
2	7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
3	8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania	Nie dotyczy	Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	w przypadku przeprowadzenia drogi dojazdowej lub pracy przy użyciu ciężkiego sprzętu istnieje możliwość zniszczenia obiektu, np. poprzez zasypanie otworów wejściowych i/ lub korytarzy i sal jaskiniowych
4	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji;	Nie dotyczy	Prace leśne (ścinka i zrywka) powoduje niszczenie runa i gleby, rozwój ekspansji gat. roślin zielnych; budowa i modernizacja dróg leśnych niszczy fragmenty siedliska; niedobór martwych i zamierających drzew; uproszczenie struktury wiekowej i przestrzennej oraz ograniczenie pow. siedliska.
5	9130 Żyzna buczyna karpacka (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji;	Nie dotyczy	Prace leśne (ścinka i zrywka) powoduje niszczenie runa i gleby, rozwój ekspansji gat. roślin zielnych; budowa i modernizacja dróg leśnych niszczy fragmenty siedliska; niedobór martwych i zamierających drzew; uproszczenie struktury wiekowej i przestrzennej oraz ograniczenie pow. siedliska.

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		istniejące	potencjale	
6	9140 - Środkowoeuropejskie, subalpejskie i górskie lasy bukowe z jaworem oraz szczawiem górskim (górskie jaworzyny ziołoroślowe), <i>Aceri-Fagetum</i>)	Nieznane zagrożenie lub nacisk. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	Nieznane zagrożenie lub nacisk	Nie zidentyfikowano wszystkich zagrożeń, gdyż siedlisko wymaga przeprowadzenia badań w celu rozpoznania rozmieszczenia, a w szczególności określenia dokładnego położenia płatów znanych z ogólnych lokalizacji oraz rozpoznania jego stanu ochrony; siedlisko nie wykazano w trakcie powszechnej inwentaryzacji Lasów Państwowych. W przypadku płatów położonych poza rezerwatem przyrody zagrożenie ich degradacji, mechanicznego zniszczenia runa w trakcie pozyskania drewna, prowadzenie szlaków zrywkowych również w przypadku działań realizowanych w sąsiedztwie jaworzyn.
7	9170 Grądy środkowoeuropejskie i subkontynentalne (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
8	9180 Jaworzyny i lasy klonowo lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	Nieznane zagrożenie lub nacisk	Nieznane zagrożenie lub nacisk	Nie zidentyfikowano wszystkich zagrożeń, gdyż siedlisko wymaga przeprowadzenia dalszych badań w celu rozpoznania rozmieszczenia, a w szczególności określenia dokładnego położenia płatów znanych z ogólnych lokalizacji oraz rozpoznania jego stanu ochrony
9	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Fraxino-Alnetum</i>)	obce gatunki inwazyjne, problematyczne gatunki rodzime. Nieznane zagrożenie lub nacisk Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	Nieznane zagrożenie lub nacisk. Obce gatunki inwazyjne	mechaniczne niszczenie płatów siedliska, pogorszenie specyficznej struktury i funkcji siedliska, zmniejszenie areалу spowodowane pracami związanymi z pozyskaniem drewna, rozbudowaną siecią szlaków zrywkowych oraz modernizacją i budową nowych dróg. potencjalne zagrożenie stanowi możliwość rozprzestrzeniania gatunków inwazyjnych wzdłuż potoków w głąb obszaru. Zagrożenie dla różnorodności gatunkowej; przekształcenia składu florystycznego, konkurencji i wypierania gatunków charakterystycznych; stwierdzono występowanie na niewielkich płatach <i>Impatiens glandulifera</i> i częściej <i>Impatiens parviflora</i> .

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		istniejące	potencjale	
10	9410 Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>)	Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji;	Nie dotyczy	Prace leśne (ścinka i zrywka) powoduje niszczenie runa i gleby, rozwój ekspansji gat. roślin zielnych; budowa i modernizacja dróg leśnych niszczy fragmenty siedliska; niedobór martwych i zamierających drzew; uproszczenie struktury wiekowej i przestrzennej oraz ograniczenie powierzchni siedliska.
11	4116 Tocja karpacka <i>Tozzia alpina ssp. carpatica</i>	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
12	4109 Tojad morawski <i>Aconitum firmum subsp. Moravicum</i>	Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	Nie dotyczy	możliwość mechanicznego uszkodzenia stanowiska
13	1381 Widłoząb zielony <i>Dicranum viride</i>	brak	brak	Nie dotyczy
14	1324 Nocek duży <i>Myostis myostis</i>	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
15	2612 Darniówka tatrzańska <i>Microtus tatricus</i>	Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	Nie dotyczy	prace z zakresu gospodarki leśnej, np. ścinka drzew i zrywka drewna wpływają na zmiany stanu zachowania warunków siedliskowych darniówki tatrzańskiej powodują fragmentację siedliska oraz uruchamianie procesów erozyjnych
16	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	Wycinka lasu	Nie dotyczy	Powstawanie rozległych, otwartych powierzchni, pogorszenie warunków siedliskowych, (nieprzydatnych dla rozrodu i ukrycia się wilków); budowa i modernizacja dróg leśnych zwiększa fragmentację środowiska i ułatwia dostęp do ostoi; w skrajnych sytuacjach wszystkie te elementy mogą spowodować wycofywanie się wilków
17	1361 ryś <i>Lynx lynx</i>	odnawianie lasu po wycince (nasadzenia). Wycinka lasu. Usuwanie martwych i umierających drzew	Nie dotyczy	Wzrost intensywności prac z zakresu gospodarki leśnej, lokalnie wzmożona aktywność ludzi może powodować płoszenie rysia; obecnie nasilenie tego negatywnego oddziaływania związane jest z obecnością rozległych powierzchni powstałych po zamieraniu świerczyn. Wzrost intensywności prac leśnych powoduje płoszenie, zaśmiecanie; ścinka i usuwanie stojących oraz powalonych drzew, powstanie rozległych otwartych pow. o ogranicz. przydatności dla rozrodu oraz polowania; budowa i modernizacja dróg leśnych. Usuwanie martwych i umierających drzew z dużymi wypróchnieniami może obniżać liczbę dostępnych schronień (w tym dla kociąt) oraz ukryć niezbędnych podczas zdobywania pokarmu.

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		istniejące	potencjale	
18	1354 Niedźwiedź brunatny <i>Ursus arctos</i>	Usuwanie martwych i umierających drzew. Wycinka lasu. Odnowianie lasu po wycince (nasadzenia)	Nie dotyczy	Usuwanie martwych i umierających drzew z dużymi wypróchnieniami obniża liczbę dostępnych miejsc gawrowania. Wzrost intensywności prac leśnych może powodować płoszenie oraz zaśmiecanie obszaru, powstawania rozległych, otwartych powierzchni i pogorszenie warunków siedliskowych. Budowa i modernizacja dróg leśnych zwiększenie fragmentacji. Składowanie gałęzi, pozyskanego drewna oraz wyznaczanie szlaków zrywkowych może zniszczyć żerowiska niedźwiedzia brunatnego. Wzrost intensywności prac leśnych, wzmożona aktywność ludzi może powodować płoszenie, zakłócenie żerowania. Jest to szczególnie niekorzystne w okresie jesiennym. Wypłaszanie kilkumiesięcznych młodych z legowiska; wzrost zaśmiecania. Nasilenie tego
19	A261 - pliszka górska (<i>Motacilla cinerea</i>) A264 pluszcz (<i>Cinclus cinclus</i>)	1. Inne rodzaje praktyk leśnych 2. Regulowanie koryt rzecznych	brak	1. Zrywka drewna potokami, która przez deformacje den potoków oraz długotrwałe zmętnianie wody ogranicza możliwości żerowania. 2. Utrata naturalnych siedlisk gatunków wskutek zniekształcania naturalnego biegu potoków. Obniżenie sukcesu lęgowego gatunku w wyniku przypadkowego niszczenia miejsc gniazdowania w trakcie konserwacji istniejącej zabudowy hydrotechnicznej.
20	A220 puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>)	1. Zalesianie terenów otwartych. 2. Gospodarka leśna i plantacyjna oraz użytkowanie lasów i plantacji. 3. Wycinka lasu. 4. Usuwanie martwych i umierających drzew.	5. Inne naturalne katastrofy.	1. Utrata siedlisk żerowania wskutek przeznaczania łąk i pastwisk do zalesienia. 2. Przewidywane zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych. 3. Utrata siedlisk lęgowych wskutek planowego użytkowania rębego. 4. Utrata miejsc gniazdowania w związku z eliminacją z lasu dziuplastych, martwych i obumierających drzew.
21	A223 włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	1. Gospodarka leśna i plantacyjna oraz użytkowanie lasów i plantacji. 2. Wycinka lasu. 3. Usuwanie martwych i umierających drzew.	4. Inne naturalne katastrofy.	1. Przewidywane zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych. 2. Utrata siedlisk lęgowych wskutek użytkowania rębego. 3. Utrata miejsc gniazdowania w związku z eliminacją z lasu dziuplastych, martwych i obumierających drzew. 4. Utrata siedlisk lęgowych w wyniku wielkopowierzchniowego rozpadu drzewostanów.
22	A234 dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>) A239 dzięcioł białogrzbisty (<i>Dendrocopos leucotos</i>) A241 dzięcioł	1. Gospodarka leśna i plantacyjna oraz użytkowanie lasów i plantacji. 2. Wycinka lasu. 3. Usuwanie martwych i umierających drzew.	4. Inne naturalne katastrofy.	1. Przewidywane zniszczenie lęgu lub płoszenie w trakcie prac leśnych. 2. Utrata siedlisk lęgowych wskutek użytkowania rębego. 3. Utrata miejsc gniazdowania w związku z eliminacją z lasu dziuplastych, martwych i obumierających drzew. 4. Utrata siedlisk lęgowych w wyniku wielkopowierzchniowego rozpadu drzewostanów.

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		istniejące	potencjale	
	trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>)			
23	A108 Głuszec zwyczajny <i>Tetrao urogallus</i>	Nie dotyczy	Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	Ograniczenie areалу siedlisk właściwych dla głuszca w wyniku utrzymywania drzewostanów w zbyt dużym zwarcu. Płoszenie ptaków zarówno przez pojazdy związane z gospodarką leśną jak i nielegalny ruch pojazdów silnikowych, zmniejszenie areálu dogodnego do gniazdowania i żerowania w wyniku zwiększania udostępnienia obszaru poprzez budowę dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz polepszanie ich jakości. Zmniejszenie sukcesu lęgowego gatunku w ostoi w wyniku przypadkowego zniszczenia lęgu lub płoszenia w trakcie prac leśnych.
24	4014 - Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i>	Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	Nie dotyczy	Prace z zakresu gospodarki leśnej wpływają na stan zachowania gatunku poprzez pogorszenie warunków siedliskowych, mechaniczne niszczenie płatów siedliska gatunku, możliwość pogorszenia warunków wodnych siedliska.
25	4024 - Sichrawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>)	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy

Tabela 31. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których nie wyznaczono obszarów Natura 2000 (Tabela XXIIb)

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	ciemieżyca biała <i>Veratrum album</i>	Obr. Żywiec 28a	Rośnie w wilgotnych lasach, źródłiskach, na górskich łąkach.	Zagrożona może być zmianą warunków siedliskowych (np. w wyniku osuszania terenów, na których występuje), oraz zbieraniem ze stanowisk naturalnych w celach leczniczych. Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny. Stosować rębnie złożone o długim okresie odnowienia

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
2	ciemnocyfca zielona <i>Veratrum lobelianum</i>	Posp. m. in. Obr. Jeleśnia 155b, 212a,b, 214a, 213c	Rośnie na halach górskich, w ziołoroślach, na piargach, w wolnych miejscach wśród kosówki, zawsze jednak w miejscach wystarczająco wilgotnych. W niższych położeniach zwykle w pobliżu cieków wodnych. Jest stosunkowo pospolita w wyższych położeniach Karpat	Występuje dość powszechnie. Zagrożona może być zmianą warunków siedliskowych (np. w wyniku osuszania terenów, na których występuje), oraz zbieraniem ze stanowisk naturalnych w celach leczniczych. Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny. Stosować rębnie złożone o długim okresie odnowienia
3	czosnek niedźwiedzi <i>Allium ursinum</i>	Obr. Jeleśnia 24b,d, 185c, 243d, Obr. Żywiec 25c, 116a, 208a, 209a	Rośnie w wilgotnych i cienistych lasach liściastych, szczególnie buczynach – optymalne warunki stwarza mu zbiorowisko żyznej buczyny karpackiej, gdzie może występować łanami. Występuje głównie w reglu dolnym.	degradacja siedliska buczyny karpackiej. Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez płaty rośliny. Stosować rębnie złożone o długim okresie odnowienia i odnowienie naturalne
4	czosnek syberyjski <i>Allium sibiricum</i>	Dane wrażliwe	Rośnie na torfowiskach, w źródłiskach, traworoślach i ziołoroślach.	Objęty ochroną rezerwatową	Nie dotyczy
5	dzięgiel litwor <i>Angelica archangelica</i>	Obr. Jeleśnia 154a	Preferuje stanowiska słoneczne i półcienie. Podgatunek typowy rośnie na wilgotnych łąkach na terenach górzystych, także w zaroślach, nad brzegami potoków, jest składnikiem ziołorośli wysokogórskich	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	Występuje w wydzieleniu gdzie nie planuje się zabiegów gospodarczych
6	dziewięcił bezłodygowy <i>Carlina acaulis</i>	Obr. Jeleśnia 167c, 264b	Występuje na suchych murawach i obrzeżach lasów na terenach górzystych do 2800 m n.p.m., często na wzgórzach wapiennych, także niżej. Preferuje gleby o odczynie obojętnym lub zasadowym, ubogie, piaszczysto-gliniaste. Rośnie w miejscach nasłonecznionych.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	Rośnie na skraju drzewostanu lub poza nim. W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez płaty rośliny

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
7	gnieźnik leśny <i>Neottia nidus-avis</i>	Dane wrażliwe	Rośnie w różnych typach lasów, szczególnie jednak w cienistych buczynach i grądach, na glebie umiarkowanie żyznej i bogatej w sole wapnia. Rośnie również na torfowiskach i wrzosowiskach. Zwykle na jednym stanowisku występuje od kilku do kilkunastu osobników. W górach występuje po regiel dolny.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	Występuje w wydzieleniu gdzie nie planuje się zabiegów gospodarczych
8	goryczka trojeściowa <i>Gentiana asclepiadea</i>	Obr. Jeleśnia 111a-c, 180a,f, 181a-c, 203a, 204a-i, 238a-c, 239a, Obr. Żywiec 198f,h, 208a, 209a	Rośnie na obrzeżach lasów, na polanach śródleśnych, halach górskich, na piargach, brzegach potoków, w kosówce, pomiędzy skałami. Jest częstym składnikiem ziołorośli górskich. Jest niewymagająca – rośnie na różnych typach podłoża, zarówno na wapieniu, jak i na podłożu niewapiennym.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez płaty rośliny. Stosować rębnie złożone o długim okresie odnowienia i odnowienie naturalne
9	gruszyczka zielonawa <i>Pyrola chlorantha</i>	Obr. Jeleśnia 204h	Gruszyczka zielonawa rośnie w widnych borach sosnowych i sosnowych lasach mieszanych. Spotykana w świerczynach. Preferuje siedliska półcieniste, świeże i suche, ubogie, na glebach piaszczystych, bielcowanych, o kwaśnym odczynie.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.
10	jarząb szwedzki <i>Sorbus intermedia</i>	Dane wrażliwe	Roślina mało wymagająca i tolerancyjna. Na uboższych glebach przybiera jednak pokrój krzaczasty.	Usunięcie lub uszkodzenie w trakcie zabiegów pielęgnacyjnych i cięć rębnych	Lokalizacja egzemplarzy i nieusuwanie oraz ochrona w trakcie cięć
11	kruszczyk błotny <i>Epipactis palustris</i>	Dane wrażliwe	Rośnie na torfowiskach niskich i źródliskowych, wilgotnych łąkach, w dolinach wydmych, czasami na obrzeżach lasów. Preferuje gleby wapienne. Występuje na niżu i w niższych położeniach górskich.	Występuje poza drzewostanem.	Małe prawdopodobieństwo uszkodzenia w trakcie leśnych zabiegów gospodarczych

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
12	lilia złotogłów <i>Lilium martagon</i>	Obr. Jeleśnia 74b, 168a,b, 206a, 214a	Rośnie w miejscach półcienistych, na glebach piaszczysto-gliniastych i gliniastych świeżych, zasobnych w substancje mineralno-próchniczne, o zróżnicowanym składzie granulometrycznym – od piasków luźnych, piasków gliniastych mocnych po glinę ciężką. Spotykana w rzadkich, widnych lasach, zaroślach, zrębach, rzadziej wśród ziołorośli.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych. Doprowadzenie do wystąpienia zbyt dużego zwarcia w drzewostanie	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny. Utrzymywać dość luźne zwarcie w miejscach występowania rośliny.
13	listera sercowata <i>Listera cordata</i>	Obr. Jeleśnia 107a, 111a,b,c	Cieniste lasy, szczególnie iglaste.	Występuje w rezerwacie	Nie dotyczy
14	naparstnica zwyczajna <i>Digitalis grandiflora</i>	Obr. Jeleśnia 167d, 176a, 205a, 206a, Obr. Żywiec 28a	Rośnie głównie w świetlistych lasach, w wolnych przestrzeniach kosodrzewiny, na porębach leśnych, na obrzeżach lasów, w ziołoroślach górskich. Rośnie na podłożu wapiennym lub granitowym, na obu jednak wymaga żyznej gleby.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.
15	obuwik pospolity <i>Cypripedium calceolus</i>	Dane wrażliwe	Rośnie głównie na glebach wapiennych i próchnicznych w zaroślach i lasach, szczególnie w buczynach i grądach. Znosi duże zacienienie (od 0-70%, a miejscami nawet do 90%). Gatunek ekotoniczny, często rosnący na granicy lasu i trawiastego obszaru (np. polany czy obrzeża lasu)	Obuwik zagrożony jest pozyskaniem roślin ze stanowisk naturalnych do upraw, zrywaniem kwiatów, niszczeniem siedlisk.	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny. W trakcie cięć pozostawiać w miejscach występowania kępy drzewostanu
16	orlik pospolity <i>Aquilegia vulgaris</i>	Obr. Jeleśnia 208c	Siedliskiem są widne lasy liściaste i niezbyt wilgotne zarośla. Dobrze czuje się na glebach żyznych. Lubi stanowiska półcieniste lub słoneczne	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
17	paprotnik Brauna <i>Polystichum braunii</i>	Obr. Jeleśnia 180a,b, 181a,b, Obr. Żywiec 42f,g, 44b	Rośnie w cienistych lasach, szczególnie w buczynach i jaworzynach na kamienistych zboczach. Gatunek charakterystyczny dla związku <i>Fagion</i> i <i>Ass. Dentario glandulosae-Fagetum</i>	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.
18	paprotnik kolczysty <i>Polystichum aculeatum</i>	Obr. Żywiec 42f,g, 44b, 171b	Rośnie w półcienistych wąwozach, często skalistych, przeważnie w buczynach. Preferuje stanowiska wilgotne, gleby próchnicze na wapiennym podłożu.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych. Zniszczenie siedliska.	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny. W trakcie cięć pozostawiać w miejscach występowania kępy drzewostanu
19	parzydło leśne <i>Aralis sylvestris</i>	Posp. m. in. Obr. Jeleśnia 61a, 153b, 240f, 243b, Obr. Żywiec 12c, 62a, 115a, 198f,h	Rośnie w lasach górskich na cienistych, stromych zboczach, na glebach wilgotnych i próchnicznych od regła dolnego po piętro kosówki. W Karpatach jej pionowy zasięg sięga po 1540 m n.p.m.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.
20	pierwiosnek wyniosły <i>Primula elatior</i>	Obr. Jeleśnia 56b,g, 57b, 63c, 180b,f, 181a-c	Siedliskiem są wilgotne łąki i murawy, lasy i zarośla.	Zagrożone mogą być jedynie niektóre stanowiska, na których zbiera się go dla potrzeb przemysłu farmaceutycznego	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.
21	pióropusznik strusi <i>Matteuccia struthiopteris</i>	Obr. Żywiec 79j	Siedliska pióropusznika to brzegi potoków, wilgotne zbocza, mokre łąki i leśne polany.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.
22	podkolan biały <i>Platanthera bifolia</i>	Obr. Jeleśnia 167a,c, 168b, 206a, Obr. Żywiec 5i, 56a	Występuje w świetlistych lasach liściastych i zaroślach, na polanach i porębach, na świeżych, średnio próchnicznych glebach.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.
23	podrzeń zebrowiec <i>Blechnum spicant</i>	Obr. Jeleśnia 46b, 47a,b, 48a, 49c,f, 107c, 111c, 153f,d, 164a, 180b,f, 181a-c, 184a-f, 187b, 189b, 192a,b, 201a, 202b, 204a-i, 238a-c, 239a,	Rośnie w lasach, najczęściej świerkowych i jodłowych. Preferuje jałowe, wilgotne, kwaśne i próchniczno-kamieniste podłoże.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
		Obr. Żywiec 12a,b, 14a-c, 15a,b, 21c, 23a-c, 62a, 63a-c, 64a,b, 65f,g, 66a,b, 67a,b, 113a, 130d, 208a, 209a			
24	sosna kosa <i>Pinus mugo</i>	Obr. Jeleśnia 238a-c, 239a	Siedliskiem są zbocza, skalne grzędy, złomowiska skalne i urwiska, a także torfowiska wysokie. Powyżej górnej linii lasu tworzy zwartą formację zwaną piętrem kosodrzewiny lub kosówką. W niższych partiach występuje na stanowiskach naturalnych jedynie wzdłuż jałowych urwisk. Ma bardzo małe wymagania glebowe, zajmuje skrajne siedliska – gleby kwaśne i zasadowe, suche i mokre, płytkie jak i głębokie. Preferuje stanowiska nasłonecznione. Odporna na mrozy	Objęte ochroną rezerwatową	Nie dotyczy
25	sosna limba <i>Pinus cembra</i>	Obr. Jeleśnia 117b, 122d, 131a, 154a, 235c,	Limba rośnie na skalistych zboczach, przeważnie na podłożu krystalicznym i kwaśnych glebach ubogich w składniki odżywcze, takich jak próchnica butwinowa, zajmując stanowiska zbyt niekorzystne dla świerka czy modrzewia	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	Zachowanie wyjątkowej ostrożności w trakcie zrywki aby uniknąć uszkodzeń pni
26	śnieżyczka przebiśnieg <i>Galanthus nivalis</i>	Obr. Jeleśnia 56g, 189a, 210b, 212b	Występuje na wilgotnych i bardzo wilgotnych glebach brunatnych właściwych, rzadziej na czarnych ziemiach i madach. Najlepiej w miejscach z dużą zawartością próchnicy, o odczynie obojętnym. Najchętniej rośnie w cieniu lub półcieniu w wilgotnych lasach łęgowych oraz w grądach i buczynach.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
27	storczyk męski <i>Orchis mascula</i>	Dane wrażliwe	Rośnie głównie na łąkach, rzadziej w świetlistych zaroślach i lasach liściastych i murawach z bliźniczką psią trawką. Preferuje gleby umiarkowanie wilgotne, o lekko kwaśnym odczynie	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.
28	szafran spiski <i>Crocus scepusiensis</i>	Dane wrażliwe	Siedlisko: łąki, hale, gatunek charakterystyczny dla koszonych lub wypasanych łąk. Często tworzy bardzo liczne zbiorowiska, całe łany	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.
29	tojad mocny <i>Aconitum firmum</i>	Dane wrażliwe	. Góry i podgórze, na wysypiskach skalnych i nad potokami, na brzegach lasów, na halach górskich, w ziołoroślach.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.
30	wawrzynek wilczełyko <i>Daphne mezereum</i>	Obr. Jeleśnia 67f, 125f, 153f, Obr. Żywiec 79j, 170b, 198f,h	Występuje w cienistych lasach liściastych i mieszanych oraz zaroślach w całej Polsce Preferuje gleby świeże i zasadowe, szczególnie wapienne.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.
31	widłak goździsty <i>Lycopodium clavatum</i>	Dane wrażliwe	Porasta torfowiska, wrzosowiska, widne suche bory i lasy mieszane, ze szczególnym upodobaniem lasów iglastych. Lubi ubogie gleby krzemowe, silnie zakwaszone i umiarkowanie suche.	W wydzieleniu gdzie występuje zaplanowano czyszczenia późne. Małe prawdopodobieństwo zniszczenia.	Unikać zdeptywania w trakcie wykonywania cięć pielęgnacyjnych.
32	widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i>	Dane wrażliwe	Cieniste lasy na niżu, w górach aż po kosówkę. Roślina ceniolubna i kwasolubna, unika podłoża wapiennego. Rośnie przede wszystkim na wilgotnych miejscach porośniętych mchami. Częściej występuje w górach i na pogórzu, niż na niżu. Czasami tworzy całe łany na obrzeżach torfowisk,	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
			zwłaszcza w sąsiedztwie bagna zwyczajnego.		
33	wroniec widlasty (widłak wroniec <i>Huperzia selago</i>)	Obr. Jeleśnia 96a, 105d, 107c, 111a,b,c, 115a, 116a, 130g, 180b,f, 181a-c, 204a-i, 238a-c, 239a, Obr. Żywiec 55d, 97d, 208a	W górach rośnie wśród skał, na wolnych miejscach wśród kosodrzewiny, na hałach, na niżu w cienistych lasach. Częściej występuje na podłożu bezwapiennym.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	W miarę możliwości: nie prowadzić szlaków zrywkowych przez stanowiska rośliny.
34	zarzyczka górską <i>Cortusa matthioli</i>	Dane wrażliwe	Występuje w piętrze regla dolnego, górnego, w piętrze kosodrzewiny i tylko w miejscach stale wilgotnych, obfitujących w dobrze natlenioną, czystą wodę – w dolinach potoków górskich, na wilgotnych skałach lub w runie cienistych lasów. Wybiera najczęściej stanowiska "chłodne", a więc zbocza wystawione ku północy lub zachodowi, głębokie doliny i osłonięte szczeliny skalne. Jest rośliną umiarkowanie wapieniolubną – spotyka się ją głównie na podłożu utworzonym przez wapienie, dolomity oraz łupki bogate w węglan wapnia. W Beskidach spotkamy ją na podłożu fliszowym, byle tylko tworzyły je skały w miarę zasobne w węglan wapnia.	Uszkodzenia mechaniczne w trakcie prac leśnych	Dokonać dokładnego rozpoznania miejsca występowania rośliny. Unikać wykonywania cięć bezpośrednio w miejscu jej występowania. Nie prowadzić szlaków zrywkowych przez te miejsca

**19.12 Proponowane działania ochronne wobec roślin i zwierząt, dla których
wyznaczono obszary Natura 2000 - na podstawie Programów Ochrony
Obszarów naturalnych.**

19.12.1 1354- Niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: NT- niższego ryzyka ale bliski zagrożenia
- c. Dyrektywa Siedliskowa: Załącznik II i IV (gatunek priorytetowy)
- d. Rozporządzenie Rady (WE) 338/97: Załącznik A
- e. Konwencja Berneńska: Załącznik II
- f. Konwencja Waszyngtońska: Załącznik II

Siedlisko:

Zasiedla rozległe lasy nizinne i górskie, zarówno bory iglaste, jak również żyzne lasy liściaste. Cechuje go duża plastyczność ekologiczna wyrażająca się urozmaiconym składem pokarmu, wykorzystywanym siedliskiem i wielkością areału osobniczego, który może wynosić 23-500 km². Zimą spędza w gawrach, do których wykorzystuje jaskinie, nisze po wykrotach wiatrowałach, puste pnie starych drzew. Często legowisko zakłada przy pniu nisko ugałęzionego drzewa lub wykorzystują w tym celu młodniki.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Według „Ekspertyzy w zakresie dużych drapieżników...” Sporządzonej na potrzeby PZO SOO „Beskid Żywiecki” stan populacji oceniono, jako zły, ze względu na bardzo niską liczebność lokalnej populacji niedźwiedzia, a co za tym idzie niewielką liczbę samic prowadzących młode, a także niską liczbę młodych przypadającą na samice. Stan siedliska oceniono, jako niezadowolający. W największym stopniu przyczyniło się do tego bardzo wysokie zaludnienie lokalnych gmin, stosunkowo duża liczba miejsc noclegowych i zalesienie na poziomie około 79%.

Zagrożenia:

Perspektywy zachowania populacji niedźwiedzia w SOO „Beskid Żywiecki” oceniono jak złe (U2). Związane jest to z ogromną presją turystyczną. Lokalne gminy w swoich programach rozwoju planują tworzenie kolejnych i rozbudowę istniejących ośrodków turystycznych, które niejednokrotnie wkraczają w centralne części ważnych ostoi niedźwiedzi. Gminy przykładają dużą wagę do rozbudowy centrów turystyki zimowej (wyciągów narciarskich oraz tras zjazdowych), które będą negatywnie oddziaływać na ważne miejsca gawrowania niedźwiedzi i to w najbardziej newralgicznym okresie snu zimowego. Negatywnym czynnikiem jest też intensyfikacja agresywnych form rekreacji- wykorzystywanie na masową skalę samochodów terenowych, quadów, oraz skuterów śnieżnych, które towarzyszą także schroniskom i ośrodkom narciarskim, rozszerzając ich negatywne oddziaływanie.

Propozycje działań ochronnych:

Poniżej przedstawiono opisy zagrożeń i propozycje działań ochronnych według dokumentacji projektu Planu Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000:

Stworzenie utrudnień i naturalnych barier ograniczających ruch konny oraz pojazdów silnikowych i rowerowych. Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych.

Pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. Zachowanie miejsc żerowania niedźwiedzi poprzez wyłączenie torfowisk, ziołorośli, oczek wodnych z możliwości składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych. Działania edukacyjne skierowane do społeczeństwa uwzględniające gospodarkę pasterską i pasieczną, planowanie przestrzenne oraz zasady wykorzystania turystycznego.

19.12.2 1361- Ryś (*Lynx lynx*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą
- b. Dyrektywa Siedliskowa: Załącznik II i IV
- c. Rozporządzenie Rady (WE) 338/97: Załącznik A
- d. Konwencja Berneńska: Załącznik III
- e. Konwencja Waszyngtońska: Załącznik II

Siedlisko:

Typowym środowiskiem rysia w Europie są duże kompleksy leśne, liściaste, mieszane i iglaste, zarówno w górach, jak i na nizinach. Ryś prowadzi bardzo skryty tryb życia. Zwierzę w ciągu dnia odpoczywa i śpi, natomiast aktywnie żeruje nocą.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Z badań, przeprowadzonych w 2001 r. przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży, wynikało, że w Polsce bytuje około 200 rysia, a szacunki te mogą być nieco zaniżone ze

względu na przyjętą metodykę. Na obszarze SOO „Beskid Żywiecki w latach 2000-2011 zinwentaryzowano od 9 do 20 rysia. Na podstawie „Ekspertyzy w zakresie dużych drapieżników...” stan populacji rysia w SOO „Beskid Żywiecki” oceniono na niezadawalający (U1). Stan siedliska oceniono również na niezadawalający.

Zagrożenia:

Perspektywy zachowania populacji rysia w SOO „Beskid Żywiecki” oceniono na niezadawalające (U1). Wpływa na to duża presja turystyczna, plany rozwoju ośrodków turystycznych, powszechne wykorzystywanie samochodów terenowych, motocykli crossowych, quadów oraz skuterów śnieżnych. Z uwagi na to, że rysie polują głównie na sarny, żerujące często w pobliżu ludzkich siedzib, są dość tolerancyjne w stosunku do codziennej umiarkowanej aktywności ludzi. Drapieżniki te muszą mieć jednak swobodny dostęp do zasobów pokarmowych, co mogą znacząco utrudniać znajdujące się po drodze obszary wylesione, gęsto zabudowane lub intensywnie użytkowane przez ludzi.

Propozycje działań ochronnych:

Poniżej przedstawiono opisy zagrożeń i propozycje działań ochronnych według dokumentacji projektu Planu Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000:

Stworzenie utrudnień i naturalnych barier ograniczających ruch konny oraz pojazdów silnikowych i rowerowych. Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych. Pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków do ich przekraczania przez drapieżniki. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię i wymagania ochrony rysia.

fot. www.nazwa.pl/felidae

19.12.3   1352- Wilk (*Canis lupus*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: NT-niższego ryzyka ale bliższy zagrożenia
- c. Dyrektywa Siedliskowa: Załącznik II i IV

- d. Rozporządzenie Rady (WE) 338/97: Załącznik A
- e. Konwencja Berneńska: Załącznik II
- f. Konwencja Waszyngtońska: Załącznik II

Siedlisko:

Środowiskiem życia wilków są duże kompleksy leśne jak również mozaikowate przestrzenie rolniczo-leśne, obfitujące w zwierzynę.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Główne obszary występowania wilka w Polsce to Karpaty (od Bieszczadów aż po Beskid Śląski), Roztocze, Polesie Lubelskie oraz północno-wschodnia Polska. Według danych pochodzących z lat 2001-2003 z Ogólnopolskiej Inwentaryzacji Wilków i Rysi, prowadzonej przez nadleśnictwa i parki narodowe, w całym kraju stwierdzono około 110-120 watah. Sumaryczną liczebność oceniono na około 520 (460-560) osobników. Niemal połowa polskiej populacji wilków (ok. 200-220) zasiedlała Karpaty i Pogórze Karpackie. Na podstawie „Ekspertyzy w zakresie dużych drapieżników- niedźwiedzia brunatnego, rysia euroazjatyckiego i wilka, sporządzonej na potrzeby planu zadań ochronnych dla SOO Beskid Żywiecki PLH240006” stan populacji wilka oceniono na niezadawalający (U1), ze względu na średnie jej zagęszczenie. Liczba watah była na poziomie właściwym (FV). Zagęszczenie populacji tego gatunku jest ograniczane przez transgraniczne negatywne oddziaływanie polowań na wilki prowadzone na Słowacji. Stan siedliska oceniono na niezadawalający, do czego w największym stopniu przyczyniło się wysokie zagęszczenie dróg lokalnych.

Zagrożenia:

Perspektywy zachowania populacji wilka w SOO „Beskid Żywiecki” oceniono na niezadawalające (U1). Podobnie, jak w przypadku niedźwiedzia i rysia, wpływa na to presja turystyczna, w tym zwiększenie wykorzystania samochodów terenowych, motocykli crossowych, quadów oraz skuterów śnieżnych, istniejąca infrastruktura rekreacyjna oraz planowany rozwój ośrodków turystycznych, w tym wyciągów narciarskich i tras zjazdowych w ważnych ostojach wilka (dane wrażliwe). Badania w Beskidzie Żywieckim wskazują, że wilki wyraźnie unikają obszarów sąsiadujących z wyciągami narciarskimi, zatłoczonymi schroniskami oraz ruchliwymi szlakami turystycznymi, szczególnie tymi, które wykorzystywane są do rekreacji motorowej. Wilki wprawdzie przekraczają trasy narciarskie, chodzą szlakami turystycznymi i drogami leśnymi, jednak na miejsca odpoczynku wybierają tereny maksymalnie odległe od centrów aktywności ludzkiej.

Propozycje działań ochronnych:

Poniżej przedstawiono opisy zagrożeń i propozycje działań ochronnych według dokumentacji projektu Planu Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000: Stworzenie utrudnień i naturalnych barier ograniczających ruch konny oraz pojazdów silnikowych i rowerowych. Wykonanie trwałych przeszkód naturalnych ograniczających ruch pojazdów silnikowych na aktualnie nieużytkowanych drogach i szlakach zrywkowych. Pozostawienie drzew zwalonych nad potokami w celu stworzenia warunków

do ich przekraczania przez drapieżniki. Pozostawienie złomowisk (z wyjątkiem abiotycznych szkód o charakterze wielkopowierzchniowym), stert gałęzi i wykrotów stanowiących bezpieczne miejsca wychowu młodych i zapewniające możliwości ukrycia się wilków w strefach ochrony okresowej ich miejsc rozrodu. Działania edukacyjne skierowane do pracowników LP, właścicieli lasów prywatnych oraz właścicieli i pracowników ZUL uwzględniające ekologię.

W wyniku przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, iż zaprojektowane w projekcie PUL zadania gospodarcze, wykonane z uwzględnieniem ww. zaleceń nie wpłyną znacząco negatywnie na przedmioty ochrony SOO PLB 240002 Beskid Żywiecki i SOO PLH240006 Beskid Żywiecki - rysia, niedźwiedzia brunatnego i wilka.

fot. <http://longterm.pl>

19.12.4 1303- Podkowiec mały (*Rhinolophus hipposideros*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą
- b. Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV
- c. EUROBATS: Załącznik I
- d. Konwencja Berneńska: Załącznik II
- e. Konwencja Bońska Załącznik II

Siedlisko:

Aktywność żerowiskową podkowca obserwuje się głównie w pobliżu częściowo odsłoniętych skał, w roślinności nadbrzeżnej górskich potoków oraz w bukowych lasach porastających zbocza. W okresie jesiennym bardzo ważne są dla niego jaskinie i schroniska skalne, wykorzystywane prawdopodobnie, jako kwatery godowe i miejsca akumulacji tłuszczu. Jaskinie i ich sztuczne odpowiedniki (np. sztolnie czy piwnice) są też

kryjówkami w okresie zimowym. Zarówno w przypadku kryjówek letnich, jak i zimowych, bardzo istotny dla podkowców jest dostęp umożliwiający wlot bez konieczności przysiadania i przeciskania się przez szczeliny.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Nie istnieją informacje dotyczące ewentualnych miejsc rozrodu oraz hibernacji tego gatunku na gruntach Nadleśnictwa Jeleśnia. Wskazane są badania i monitoring podkowca małego na obszarach Natura 2000.

Zagrożenia:

Zagrożenia dla podkowców związane są przede wszystkim z działalnością człowieka. Dotyczą one zarówno miejsc wykorzystywanych przez nie na schronienia, jak i środowisk, w których żerują. Podkowiec mały spędza zimę w stanie hibernacji w podziemnych kryjówkach. Są nimi przede wszystkim jaskinie, niekiedy też stare, opuszczone kopalnie i piwnice. Podkowce małe są bardzo przywiązane do swych siedzib i wymagające w odniesieniu do warunków w nich panujących. Letnie schronienia kolonii rozrodczych muszą być przede wszystkim ciepłe, bezpieczne oraz posiadać odpowiedni wlot i dogodny dołot. Przeważająca większość znanych dotychczas kolonii zajmuje strychy obiektów sakralnych - kościołów i cerkwi.

Propozycje działań ochronnych:

Powinno się dążyć do dużego różnicowania składu gatunkowego drzewostanów, ze względu na dużą bioróżnorodność owadów stanowiących pokarm dla podkowca.

fot. <http://plfoto.com>

19.12.5 1321- Nocek orzęsiony (*Myotis emarginatus*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: EN
- c. Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV
- d. EUROBATS: Załącznik I
- e. Konwencja Berneńska: Załącznik II
- f. Konwencja Bońska Załącznik II

Siedlisko:

Gatunek termofilny. Występuje z podkowcem małym, który wykazuje podobne wymagania siedliskowe. Schronienia letnie kolonii rozrodczych są zlokalizowane najczęściej na ciepłych strychach o temperaturze około 25-30 °C. W porównaniu z innymi gatunkami kryjówki te są często bardzo jasne. W okresie letnim związany z terenami leśnymi i wyżynnymi. Nocek orzęsiony, jako żerowiska wykorzystuje przede wszystkim starsze lasy. Żerujące osobniki spotykane są także nad potokami i leśnymi stawami lub ciekami wodnymi, których brzegi porośnięte są drzewami lub krzewami. Zimuje w jaskiniach, sztolniach i piwnicach, w których panuje stosunkowo wysoka temperatura około 6-9°C. Najczęściej wisi pojedynczo na stropie lub ścianie, czasami w małych skupieniach.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Nie istnieją informacje dotyczące ewentualnych miejsc rozrodu lub hibernacji tego gatunku na gruntach Nadleśnictwa Jeleśnia. Wskazane są badania i monitoring nocka orzęsionego na obszarach Natura 2000.

Zagrożenia:

Potencjalnym zagrożeniem może być niepokojenie zwierząt w czasie hibernacji. Kolejnym zagrożeniem jest zmniejszenie lub zubożenie bazy pokarmowej (fragmentacja i zmniejszenie powierzchni obszarów leśnych, wprowadzanie monokultur drzew, w których bioróżnorodność owadów jest bardzo niska).

Propozycje działań ochronnych:

Ponadto powinno się dążyć do dużego różnicowania składu gatunkowego drzewostanów, z uwagi na zwiększone zróżnicowanie gatunkowe owadów.

19.12.6 1323- Nocek Bechsteina (*Myotis bechsteinii*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą

- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: NT- niższego ryzyka ale bliski zagrożenia
- c. Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV
- d. EUROBATS: Załącznik I
- e. Konwencja Berneńska: Załącznik II
- f. Konwencja Bońska Załącznik II

Siedlisko:

Siedliska wykorzystywane przez nocka Bechsteina należy podzielić na kryjówkiienne (letnie), kryjówki zimowe i przejściowe oraz miejsca żerowania i trasy przelotów. W sezonie letnim nocek Bechsteina jest gatunkiem typowo leśnym, preferującym lasy liściaste, zwłaszcza starsze. Żeruje najczęściej w lukach drzewostanu i na jego skrajach oraz na przesiekach i drogach leśnych. Jego kryjówkami dziennymi (w tym kolonii rozrodczych) są dziuple drzew, położone zwykle nisko nad ziemią (0,75-5 m), zarówno wewnątrz lasu, jak i na jego skrajach. Wykorzystują one również skrzynki lęgowe dla ptaków i nietoperzy, zwłaszcza modele o szerokim wnętrzu. Nocek Bechsteina zimuje w jaskiniach, sztolniach oraz starych fortyfikacjach. W kryjówkach podziemnych wisi swobodnie na ścianach lub stropach, rzadziej w szczelinach skalnych. Omawiany gatunek nie jest wrażliwy na obecność człowieka w pobliżu kryjówek dziennych (letnich) i miejsc żerowania, jest natomiast wrażliwy na tę obecność w kryjówkach zimowych. Pokarm nocka Bechsteina stanowią niemal wyłącznie owady i inne stawonogi zbierane z roślinności (najczęściej liści drzew), gruntu lub w locie (w pobliżu koron drzew).

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Nie istnieją informacje dotyczące ewentualnych miejsc rozrodu oraz hibernacji tego gatunku na gruntach Nadleśnictwa Jeleśnia. Wskazane są badania i monitoring nocka Bechsteina na obszarach Natura 2000.

Zagrożenia:

Zagrożeniem dla letnich kolonii nocka Bechsteina mogą być prace leśne prowadzące do wycięcia starych dziuplastych drzew, także cięcia odnowieniowe o ile nie rozpoznano wcześniej terenu pod kątem występowania letnich kolonii nietoperzy. Liczne zagrożenia dla nocka Bechsteina dotyczą jego kryjówek zimowych. Hibernujące nietoperze narażone są na wybudzanie i płoszenie powodowane przez niekontrolowaną penetrację kryjówek przez ludzi.

Propozycje działań ochronnych:

W celu poprawy jakości siedlisk omawianego gatunku, a tym samym liczebności populacji zaleca się m. in. pozostawianie starych, dziuplastych drzew; stosowania skrzynek dla nietoperzy (zwłaszcza typów o szerokim wnętrzu); na obszarze występowania gatunku pozyskiwania drewna oparte o rębnie złożone.

19.12.7 1324- Nocek duży (*Myotis myotis*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą
- b. Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV
- c. EUROBATS: Załącznik I
- d. Konwencja Berneńska: Załącznik II
- e. Konwencja Bońska Załącznik II

Siedlisko:

W okresie hibernacji najważniejszymi siedliskami dla nocka dużego są jaskinie oraz wszelkie sztuczne, duże pomieszczenia (piwnice, fortyfikacje, opuszczone kopalnie). Schronieniami kolonii rozrodczych są najczęściej duże strychy, sporadycznie jaskinie lub duże pomieszczenia. W naszym kraju nie prowadzono badań nad wybiórczością miejsc żerowania nocka dużego. Najprawdopodobniej żeruje głównie w lasach.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Na gruntach Nadleśnictwa Jeleśnia stwierdzono występowanie nocka dużego w sześciu lokalizacjach w trzech jaskiniach. Wskazane są badania i monitoring tego gatunku na obszarach Natura 2000.

fot. <http://www.robale.pl>

Zagrożenia:

Bardzo dużym zagrożeniem dla nocka dużego może być niszczenie zimowisk oraz penetrowanie ich przez człowieka. Częste budzenie się osobników zimą może doprowadzić do zbyt wczesnego wyczerpania się zapasów tłuszczu zgromadzonych na zimę i śmierci zwierzęcia. Powodować je może intensywny ruch turystyczny w jaskiniach oraz używanie lamp karbidowych lub pochodni. Niszczenie (lub przekształcanie zimowisk) dotyczy zwłaszcza obiektów innych niż jaskinie, jak duże piwnice czy obiekty powojenne. W okresie hibernacji najważniejszymi siedliskami dla nocka dużego są jaskinie.

Propozycje działań ochronnych:

Odstąpienie od wytyczania nowych dróg leśnych i szlaków zrywkowych oraz prowadzenia prac leśnych z użyciem wielofunkcyjnych maszyn leśnych, specjalistycznych ciągników do zrywki drewna i ciągników rolniczych w promieniu 100 m od obiektu

19.12.8 2612 -Darniówka tatrzańska (*Microtus tatricus*).

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: LC - gatunki na razie niezagrożone wymarciem, z różnych powodów wpisane do Czerwonej Księgi
- c. Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV
- d. EUROBATS: Załącznik I
- e. Konwencja Berneńska: Załącznik II
- f. Konwencja Bońska Załącznik II

Siedlisko:

Podstawowym siedliskiem są wyższe partie borów świerkowych na podłożu z rumoszem skalnym i rozwiniętym podszytem. Preferuje miejsca z bujnym runem i powalonymi pniami drzew. W strefie powyżej górnej granicy lasu (w piętrach kosodrzewiny i hal) wybiera mozaikę terenu otwartego z płatami kosówki i zaroślami oraz rejonu wilgotne. Biologia tego gryzonia wskazuje na jego możliwie potencjalne występowanie (siedliska potencjalne),

w położeniach pomiędzy 1100 a 1400 m n.p.m., na terenach gdzie występuje górnoreglowa świerczyna w zmieszaniu z płatami kosówki i zbiorowisk muraw. Ponadto darniówka preferuje miejsca wilgotne z bujnym poszyciem roślinności zielnej i paproci na rumoszu skalnym z dużą ilością powalonych pni w miejscach o słabym nasłonecznieniu

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia potencjalne siedlisko do występowania darniówki stwierdzono na obszarze mogącym obejmować czterdzieści dziewięć wydziełów w paśmie Pilska.

Zagrożenia:

Gatunek ten nie wykazuje oznak zagrożenia, ze względu na fakt, iż większość jego najbliższej populacji znajduje się na terenach chronionych ustawową formą ochrony w postaci rezerwatu, gdzie utrzymywana jest bierna forma ochrony, przyczyniająca się do właściwego stanu zachowania biotopów stanowiących miejsce bytowania darniówki.

Propozycje działań ochronnych:

Wyłączenie z użytkowania rębego w ramach gospodarstwa specjalnego i zachowanie jako cenne fragmenty rodzimej przyrody górnoreglowych płatów siedliska z wyłączeniem działań planowanych dla głuszca). Stosowanie ochrony ścisłej dla płatów występujących w rezerwach przyrody. Dla wydziełów: Dane wrażliwe
 pozostawienie starodrzewu, zamierających i martwych drzew, drzew zwalonych

oraz zaniechanie zabiegów związanych z niszczeniem wierzchniej warstwy gleby z wyjątkiem zrywki drewna.

fot. <http://pl.wikipedia.org>

19.12.9 1355- Wydra (*Lutra lutra*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną częściową
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: LC gatunki najmniejszej troski
- c. Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV
- d. Rozporządzenie Rady (WE)338/97: Załącznik A
- e. Konwencja Berneńska: Załącznik II
- f. Konwencja Waszyngtońska: Załącznik I

Siedlisko:

Wydra jest związana z ciekami różnego typu, oraz zbiornikami wodnymi (m.in. naturalnymi i uregulowanymi rzekami, kanałami melioracyjnymi, jeziorami, stawami hodowlanymi). Chętnie zasiedla czyste i zasobne w ryby śródlądne rzeki. Nie unika także terenów zabudowanych. Jest to drapieżny ssak o ziemnowodnym, nocnym trybie życia.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Na gruntach Nadleśnictwa Jeleśnia nie stwierdzono stałego występowania tego gatunku. Jednak jest możliwe, że gatunek ten wędrując w górę wzdłuż potoków w celu zdobywania pożywienia, pojawia się okresowo na terenach Nadleśnictwa. Konieczne uzupełnienie stanu wiedzy na temat występowania, stanu ochrony gatunków w obszarze oraz zagrożeń i potrzeb ochronnych.

Zagrożenia:

W odniesieniu do terenów Nadleśnictwa do potencjalnych zagrożeń wpływających na stan populacji może być m. in. niszczenie okresowych siedlisk, prowadzenie zrywki drewna przez potoki lub w bliskim ich sąsiedztwie, usuwanie roślinności nadbrzeżnej, umacnianie rzek oraz potoków za pomocą nasypów kamiennych i siatkowo-kamiennych.

Propozycje działań ochronnych:

Plan Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 nie zawiera działań ochronnych dla wydry.

19.12.10 1193- Kumak górski (*Bombina variegata*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: LC gatunki najmniejszej troski
- c. Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV
- d. Konwencja Berneńska: Załącznik II

Siedlisko:

Kumak górski zasiedla najczęściej oczka wodne, rozlewiska potoków, rowy, koleiny dróg, młaki, a nawet małe okresowo wysychające kałuże po deszczu. Bytuje nawet w zanieczyszczonych rowach w pobliżu siedzib ludzkich. W środowisku wodnym odbywa gody i spędza całe aktywne życie. Na ląd wychodzi tylko w okresie deszczu. Baza pokarmowa to stawonogi wodne i lądowe.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Brak informacji odnośnie dokładnej lokalizacji występowania gatunku. Wg PZO konieczne uzupełnienie stanu wiedzy na temat występowania, stanu ochrony gatunku w obszarze oraz zagrożeń i potrzeb ochronnych oraz określenie miejsc kluczowych dla utrzymania we właściwym stanie zachowania populacji w obszarze.

Zagrożenia:

Możliwe negatywne oddziaływanie ma charakter pośredni i związane jest ze zrywką, transportem, budową i remontem dróg, oraz szlaków zrywkowych. Jednak do aspektów pozytywnych takich działań należy m. in. tworzenie kolein, rozrywanie koryt potoków powodujące ich wypłyccenia, a poprzez to powstawanie nowych miejsc do rozrodu. Należy podkreślić, że prowadzenie prac leśnych nie decyduje o istnieniu populacji kumaka, chociaż na skutek zrywki czy wywozu, mogą być niszczone pojedyncze osobniki. Wpływ na zachowania gatunku wywierają prace z zakresu gospodarki leśnej, a w szczególności związane ze zrywką drewna i powstawaniem sieci dróg leśnych, w szczególności tych utwardzonych, przyczyniają się do likwidacji/ mechanicznego zniszczenia siedlisk - niewielkich oczek wodnych; jednocześnie powstawanie wypełnionych wodą kolein na drogach pełni podwójną funkcję, gdyż stwarzając nowe miejsca występowania może również stanowić śmiertelną pułapkę; miejsca takie bywają również zanieczyszczone, np. oleje, smary; brak dostatecznej wiedzy na temat stanu ochrony gatunku i skali wpływu opisanego zjawiska wymaga uzupełnienia wiedzy w tym zakresie.

Propozycje działań ochronnych:

Zabiegi gospodarcze (głównie pielęgnacyjne), zaplanowane w wydzieleniach drzewostanowych, w których on występuje, nie wpłyną negatywnie na biotopy wodne tego gatunku oraz na stan zachowania jego liczebności. W Planie Zadań Ochronnych nie przewidziano zadań związanych z ochroną dla tego gatunku.

19.12.11 2001- Traszka karpacka (*Triturus montadoni*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: NT gatunek niższego ryzyka, ale bliski zagrożenia
- c. Dyrektywa Siedliskowa: załącznik II i IV
- d. Konwencja Berneńska: Załącznik II

Siedlisko:

Traszka karpacka to leśny gatunek górski, zamieszkujący wyższe obszary położone do 1000 m n.p.m. Preferuje lasy z rozwiniętym runem i grubą warstwą ściółki, ale również polany i stoki gór. Najczęściej spotykana jest w pobliżu potoków, źródeł i innych zbiorników wodnych. Unika terenów suchych i nasłonecznionych. Do odbycia godów wymaga wody stojącej albo płynącej o słabym nurcie (stawki, zimne źródła leśne, rozlewiska potoków czy wody deszczowej). Dorosłe osobniki wymagają kryjówek, w postaci ściółki, kamieni, kłód drewna.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Brak informacji odnośnie dokładnej lokalizacji występowania gatunku. Wskazane są badania i monitoring tego gatunku. Wg PZO konieczne uzupełnienie stanu wiedzy na temat występowania, stanu ochrony gatunku w obszarze oraz zagrożeń i potrzeb ochronnych oraz określenie miejsc kluczowych dla utrzymania we właściwym stanie zachowania populacji w obszarze.

Zagrożenia:

Potencjalnym zagrożeniem dla gatunku może być niszczenie miejsc rozrodu i bytowania w trakcie prowadzenia prac zrywkowych, a także otwarte, nasłonecznione powierzchnie. W PZO zawarte są następujące zagrożenia dla omawianego gatunku: Wpływ na zachowania gatunku wywierają prace z zakresu gospodarki leśnej, a w szczególności związane ze zrywką drewna i powstawaniem sieci dróg leśnych, w szczególności tych utwardzonych, przyczyniają się do likwidacji/ mechanicznego zniszczenia siedlisk - niewielkich oczek wodnych; jednocześnie powstawanie wypełnionych wodą kolein na drogach pełni podwójną funkcję, gdyż stwarzając nowe miejsca występowania może również stanowić śmiertelną pułapkę; miejsca takie bywają również zanieczyszczone, np.

oleje, smary; brak dostatecznej wiedzy na temat stanu ochrony gatunku i skali wpływu opisanego zjawiska wymaga uzupełnienia wiedzy w tym zakresie.

Propozycje działań ochronnych:

W Planie Zadań Ochronnych nie przewidziano zadań związanych z ochroną dla tego gatunku.

fot. <http://www.monikagorska.republika.pl>

19.12.12 Ryby

W SDF-ie obszaru PLH 240006 „Beskid Żywiecki” wymienione są również następujące gatunki **ryb** z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: (1096 - minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*), 2503 – brzanka (*Barbus peloponnesius*), 1149 – koza (*Cobitis taenia*), 1163 - głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*)), dla których wskazano „ocenę znaczenia ogólnego” B i C. Jednakże, ze względu na fakt, iż dane o występowaniu tych gatunków na terenie Nadleśnictwa są niepełne (brak informacji odnośnie ich występowania na obszarze Nadleśnictwa w zasięgu SOO Beskid Żywiecki), utrudniona jest jednoznaczna ocena wpływu projektu PUL na populację w/w gatunków ryb.

Potencjalnymi biotopami tych gatunków na gruntach Nadleśnictwa mogą być jedynie większe potoki i rzeki górskie.

Zapisy zawarte w projekcie PUL dotyczą drzewostanów i nie wpływają bezpośrednio na stan i liczebność populacji gatunków ryb zamieszkujących wody Nadleśnictwa. Dlatego też jego oddziaływanie należy uznać za pozytywne szczególnie w ujęciu średnio i długoterminowym. Krótkoterminowe, bezpośrednie, negatywne oddziaływanie może pojawić się w przypadku długotrwałej suszy, albo obfitych, gwałtownych opadów deszczu, powodując wahania poziomu wód przepływowych, czy też obfite spływy powierzchniowe skutkujące zjawiskami erozyjnymi powodującymi zamulanie koryt potoków. Związane jest to z użytkowaniem rębny (zręby sanitarne), powodującym niekiedy wylesienie znacznych powierzchni.

Obecnie największe zagrożenie dla ichtiofauny Nadleśnictwa Jeleśnia, szczególnie w dolnym biegu potoków stanowi usytuowane tam osadnictwo mieszkalne i turystyczne

pozbawione często infrastruktury komunalnej. Wypuszczane ścieki skutecznie eliminują gatunki ryb i zanieczyszczają środowisko wodne.

Mogą również pojawić się niekorzystne, okresowe zjawiska o charakterze pośrednim, związane ze zrywką i transportem drewna, które jednakże nie wpływają istotnie na stan analizowanej fauny wodnej. Potencjalnie może jednak wystąpić mechaniczne niszczenie koryt potoków, ich zamulanie, czy też okresowe zmętnienie wody, szczególnie w obliczu rozpadu świerczyn, oraz konieczności zrywki i wywozu dużej ilości surowca drzewnego (ewentualne zamulanie i zmętnienie cieków wodnych). Projektując nowe szlaki zrywkowe należy prowadzić je tak, by ograniczyć ich potencjalnie negatywne oddziaływanie na środowisko wodne poprzez: pełne wykorzystanie już istniejących dróg i szlaków zrywkowych, podkładanie gałęzi pod koła ciągników zrywkowych w korycie potoku w przypadku przecięcia się trasy szlaku zrywkowego z korytem potoku, oraz projektowanie i wykonywanie nowych przepustów na większych ciekach wodnych.

Obecnie transport i zrywka odbywa się często po drogach biegnących wzdłuż cieków wodnych, przyczyniając się do utrzymania ich właściwego stanu. Obecnie prowadzona racjonalna gospodarka leśna nie dopuszcza prowadzenia zrywki drewna po ciekach wodnych, co jednoznacznie świadczy i decyduje o tym, że nie ulegnie pogorszeniu stan biotopów analizowanych gatunków ryb.

Podsumowując należy stwierdzić, brak negatywnych skutków oddziaływania projektu PUL na populację ocenianych gatunków ryb.

19.12.13 4014- Biegacz urozmaicony (*Carabus variolosus*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą

Siedlisko:

Jest to gatunek wybitnie higrofilny zasiedlający wilgotne, nadrzeczne zarośla, pobraża drobnych zbiorników wodnych w lasach (młaki, śródleśne bagienka), a także kamieniste pobraża górskich potoków. We wschodniej Europie traktowany jako gatunek wskaźnikowy czystości wód śródleśnych.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Na terenach Nadleśnictwa Jeleśnia precyzyjnie określono jedno miejsce występowania tego biegacza. Wskazane są badania i monitoring tego gatunku.

Zagrożenia:

Potencjalnymi zagrożeniami wpływającymi na stan populacji może być zmiana stosunków wodnych w wyniku stosowania zabiegów melioracyjnych, regulacja potoków, oraz wylapywanie w celach kolekcjonerskich i handlowych. W PZO opisane są następujące zagrożenia dla omawianego gatunku: Prace z zakresu gospodarki leśnej, głównie związane ze ścinką drzew i zrywką drewna a w szczególności ich intensyfikacja związana z zamieraniem świerczyn wpływają na stan zachowania gatunku poprzez pogorszenie warunków siedliskowych, mechaniczne niszczenie płatów siedliska gatunku, możliwość pogorszenia warunków wodnych siedliska.

Propozycje działań ochronnych:

W celu ochrony gatunku należy unikać gromadzenia gałęzi i ich wypalania w miejscach, gdzie stwierdzono występowanie gatunku. W Planie Zadań Ochronnych nie przewidziano zadań związanych z ochroną dla tego gatunku.

fot. <https://insektarium.wordpress.com>

19.12.14   4024 - Sichrawa karpacka (*Pseudogaurotina excellens*)

Status ochrony:

Gatunek górski zagrożony wyginięciem, endemit karpacki; uważany za gatunek reliktowy – trzeciorzędowy, prawnie chroniony. Jedyne gatunek endemiczny wśród krajowych kózkowatych. Jest umieszczony w „Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt” w kategorii skrajnie zagrożonych i ginących - (E) i na „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” w kategorii niższego ryzyka – najmniejszej troski (LC).

Dyrektywa siedliskowa: załącznik II, gatunek priorytetowy

Siedlisko

Sichrawa karpacka zasiedla lasy świerkowe i jodłowe oraz zarośla z dużym udziałem starych okazów wiciokrzewów (*Lonicera* sp.). Preferuje miejsca prześwietlone. Na Babiej Górze większość stwierdzonych czynnych stanowisk gatunku zlokalizowana jest w górskich borach świerkowych i acidofilnej zachodniokarpackiej świerczynie górnoreglowej, stwierdzono też stanowiska w żyznej buczynie i w zaroślach kosodrzewiny.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Według informacji ustnej w rezerwacie Romanka została wykazana w 2007 r. w ramach pierwszej powszechnej inwentaryzacji siedlisk i gatunków w Lasach Państwowych. Na terenach Nadleśnictwa Jeleśnia precyzyjnie określono jedno miejsce występowania tego gatunku w dużym wydzieleniu utworzonym z młodnika.

Zagrożenia:

Do zagrożeń naturalnych należy konkurencja roślinna (głównie ze strony buka) względem rośliny żywicielskiej larw siczawy karpackiej - wiciokrzewu czarnego *Lonicera nigra* L. Zarastanie stanowisk roślinnością drzewiastą może powodować ich nadmierne ocienienie w stosunku do wymagań gatunku. Z zagrożeń antropogenicznych groźne może być wyłapywanie przez kolekcjonerów. W czasie prac leśnych może też dochodzić do przypadkowego uszkodzenia rośliny żywicielskiej.

Propozycje działań ochronnych:

W trakcie wykonywania czyszczeń rozpoznać i nie usuwać krzewów wiciokrzewu.

fot. <http://www.bgpn.pl>

19.12.15   A108 - Gluszec (*Tetrao urogalus*)- B

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: CR gatunek skrajnie zagrożony wyginięciem
- c. Dyrektywa Ptasia: Art. 4.1, załącznik I

d. Gatunki specjalnej troski w Europie: Non-SPEC

e. Konwencja Berneńska: Załącznik II

Siedlisko

Ogólnie można stwierdzić, że głuszec zamieszkuje rozległe kompleksy borów i lasów mieszanych. Preferuje bory sosnowe na niżu i świerkowe z udziałem jodły w górach, chętnie zasiedla lasy o dobrze rozwiniętym, urozmaiconym podszyciu i runie. Tokuje w miejscach niedostępnych, często wilgotnych, porośniętych karłowatą sosną, brzozą lub świerkiem. Zimuje w miejscach suchszych. Wykazuje bardzo silny konserwatyzm siedliskowy, jego tokowiska mają dość stałą lokalizację.

Jak już wcześniej zaznaczono w terenach górskich jest to gatunek preferujący rozległe kompleksy leśne. Najchętniej bytuje w starych borach iglastych aż do górnej granicy lasu. Jest gatunkiem osiadłym. Dogodne dla niego warunki stanowią drzewostany iglaste z gęstym podszytem i rozbudowaną, zróżnicowaną warstwą runa. Optymalne pokrycie warstwy krzewów zawiera się w przedziale 20-40%. Niekorzystne dla tego gatunku są zarówno drzewostany zupełnie pozbawione podszytu jak i drzewostany zbyt gęste. Te pierwsze nie dają osłony przed opadami i drapieżnikami, natomiast te drugie utrudniają penetrację terenu i ucieczkę przed drapieżnikami. Nieodzownym warunkiem miejsc bytowania głuszca jest występowanie niewielkich nasłonecznionych powierzchni otwartych. Dobrze rozwinięte płyty borówki czernicy stanowią natomiast podstawę pożywienia głuszca w sezonie wegetacyjnym. Zimą pokarm ptaków stanowią niemal wyłącznie igły sosny na nizinach, a jodły i świerka w górach. Dlatego też obecność drzew tych gatunków warunkuje możliwość bytowania głuszca. Ważnymi elementami środowiska głuszca są także wykroty i drzewa o grubych, poziomych gałęziach, na których ptaki mogą zarówno odpoczywać, jak i żerować.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

W przypadku głuszców ważne jest dokładne rozpoznanie ich ostoi i objęcie ich okresowymi lub stałymi formami ochrony. Zgodnie z rozporządzeniem MOŚZNiL z dnia 6 stycznia 1995r ochronie podlegają miejsca rozrodu oraz stałego przebywania głuszca. Przez cały rok obowiązuje ochrona ścisła w promieniu 200 m od tych miejsc, a w okresie od 1 lutego do 31 maja ochrona częściowa w promieniu do 500 metrów.

Głuszec występuje w Polsce obecnie w trzech izolowanych populacjach: Puszczy Augustowskiej, Puszczy Solskiej wraz z Lasami Janowskimi oraz w Karpatach Zachodnich.

Populacja głuszca zasiedlająca obszar OSO Beskid Żywiecki liczy 21-30 kogutów, oraz minimum 6 kur. Trudności metodyczne w ocenie liczebności głuszca pozwalają przypuszczać, że liczebność może być nieco zaniżona i populacja zasiedlająca teren może być nieco większa. Przypuszczalnie nie przekracza ona jednak 60 kogutów. Przeprowadzona inwentaryzacja populacji głuszca (Ciach M., 2012) w Nadleśnictwie Jeleśnia, umożliwiła wyznaczenie obszarów tokowisk głuszca (miejsc rozrodu i gniazdowania) - (załącznik – dane wrażliwe), które stanowią będą obszary ochrony całorocznej i okresowej.

Stan ochrony gatunku należy ocenić, jako zły U2 z powodu izolacji i niewielkiej liczebności lokalnych populacji oraz pogarszającego się stanu siedlisk.

Propozycje działań ochronnych:

Działania ochronne dla precyzyjnie określonych siedlisk potencjalnego występowania zostały określone w Planie Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000. Są to: Wyłączenie z użytkowania rębnych drzewostanów części regła górnego. W okresie od 1 lutego do 31 lipca preferowanie zrywki konnej. Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej.

Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębnych, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębnych. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew." Znakowanie ogrodzeń upraw leśnych z siatki metalowej. Stosowanie rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej IVd

Nadrzędnym celem gospodarki leśnej na terenach ostoi głuszca powinna być ochrona gatunku i jego siedlisk. Szczególną ochroną należy objąć górnoreglowe bory świerkowe (w obszarze tokowisk), co powinno się odbywać poprzez wyłączenie (okresowe) tych fragmentów drzewostanów z użytkowania gospodarczego i ograniczenie wstępu do nich.

Gospodarka leśna w drzewostanach niewyłączonych z użytkowania powinna opierać się na wykorzystaniu odnowienia naturalnego, ochronie przestojów, oraz pozostawianiu drzew poziomo ugałęzionych (rozpierzaczy).

W drzewostanach użytkowanych gospodarczo wskazane jest także utrzymywanie przerywanego zwarcia, prześwietlanie wyższych pięter w celu stymulacji rozwoju borówek, oraz utrzymywanie pokrycia podszytem w przedziale 10-20 %. W trakcie ewentualnych czyszczeń i trzebieży należy dążyć do zachowania możliwie dużej ilości drewna martwego, złomów, wykrotów i leżących kłód. Należy przestrzegać następujących zaleceń w odniesieniu do gospodarki leśnej:

- wprowadzenie do składu gatunkowego drzewostanów wysokiego regła dolnego domieszki świerka (domieszki świerka przewidziano w ramowych składach odnowień dla wszystkich siedliskowych typów lasu)
- stosowanie rębni złożonych,
- w drzewostanach młodszych klas wieku dążenie do zwiększenia zróżnicowania mikrosiedliskowego - pozostawianie martwego drewna w różnych formach występowania, głównie leżaniny, złomów i wykrotów,
- popieranie rozpierzaczy i pozostawianie przestojów,

- ochrona terenów podmokłych i wilgotnych w sąsiedztwie cieków wodnych, źródeł, młak – także w formie niewielkich powierzchni otwartych,
- zachowanie i ochrona borówczysk – regulacja zwarcia drzewostanu umożliwiającego rozwój borówki czernicy,

Dodatkowo w strefie funkcjonalnej tokowisk w przypadku formalnego ustanowienia stref ochrony ostoi:

- w obszarze *ochrony całorocznej* zaniechanie wszelkiej działalności człowieka, która w jakikolwiek sposób mogłaby ingerować w siedliska gatunku lub powodować płoszenie lub niepokojenie (rezygnacja z wykonania zabiegów),
- w obszarze *ochrony okresowej*, zaprojektowane zabiegi wykonywać poza okresem ochronnym, który obowiązuje od 1 lutego do 31 maja.

fot. www.medianauka.pl/gluszec

19.12.16 A223- Włochatka (*Aegolius funereus*)- C

Status ochrony:

- Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej
- Polska Czerwona Księga Zwierząt: LC- najmniejszej troski
- Dyrektywa Ptasia: Art. 4.1, załącznik I
- BirdLife International: NonSPEC
- Konwencja Berneńska: Załącznik II

Siedlisko

Jest to gatunek borealno-górski związany z lasami iglastymi, szczególnie ze świerkiem i jodłą. Na niżu zasiedla ponad 100-letnie bory sosnowo-świerkowe i nierzadko również

lite bory sosnowe, często z niewielką domieszką świerka czy ze świerkiem w podroście lub podszycie. W litych świerczynach, zarówno na niżu, jak i w górach, istotna dla włośchatki jest obecność kęp lub chociażby pojedynczych buków. Ważnym elementem w wyborze siedliska jest obecność rozległych terenów otwartych w postaci zrębów, wiatrołomów, dolin rzecznych, bagien, upraw, a także gęstych drągowin czy młodników. Te ostatnie wykorzystuje nierzadko jako schronienie dzienne. Unika terenów zasiedlonych przez większe gatunki sów, jak np. puszczyka i puchacza, które są jej naturalnymi wrogami. Biorąc natomiast pod uwagę morfologię to jest to niewielkich rozmiarów sowa o krągłej sylwetce z dużą głową i krótkim ogonem. Prowadzi nocny tryb życia. Gnieździ się natomiast wyłącznie w dziuplach, wykutych głównie przez dzięcioła czarnego.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Włośchatka zasiedla głównie pasmo Karpat, Sudety oraz rozległe kompleksy leśne północnej, wschodniej oraz północno-wschodniej części. Populacja zasiedlająca obszar OSO Beskid Żywiecki oscyluje wokół 6-20 par lęgowych (Ciach M., 2012), co stanowi 0,3-2% populacji krajowej. Dlatego też ocena populacji gatunku przyjmuje stopień C (populacja zasiedlająca obszar zawiera się w przedziale $2\% < p < 0\%$ populacji krajowej) i gatunek powinien zostać uznany za przedmiot ochrony.

Zagrożenia:

Zagrożenie dla występowania włośchatki może stanowić niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna, nieuwzględniająca wymogów ochrony gatunku, w tym usuwanie z terenów leśnych obumierających i martwych drzew, dotyczy to w szczególności drzew starych, o dużej pierśnicy (dziuplastych).

Propozycje działań ochronnych:

Działania ochronne powinny koncentrować się przede wszystkim na utrzymaniu odpowiedniej wielkości i jakości płatów siedlisk stanowiących miejsce bytowania włośchatki. Poniżej przedstawiono opisy zagrożeń i propozycje działań ochronnych według dokumentacji projektu Planu Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000.

Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów po zrębach mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej.

Trwałe i jednoznaczne wyznaczenie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach

uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu w formie kęp lub pojedynczych drzew."

Wyłączenie z użytkowania rębnych drzewostanów regła górnego powyżej wysokości 1100 m n.p.m.

19.12.17 A215- Puchacz (*Bubo bubo*) - C

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: NT
- c. Dyrektywa Ptasia: Art. 4.1, załącznik I
- d. BirdLife International: SPEC3
- e. Konwencja Berneńska: Załącznik II

Siedlisko

Puchacz przez cały rok zasiedla ten sam teren. Preferuje siedliska o bogatej i zróżnicowanej strukturze w pobliżu terenów otwartych. W górach są to prześwietlone starodrzewy iglaste i liściaste, gdzie preferowanym elementem są grupy skał czy nawet pojedyncze skały i strome stoki. W takich miejscach puchacz najchętniej zakłada gniazdo. Na nizinach zamieszkuje najczęściej olsy, łągi olchowe, bory świeże i mieszane, skraje bagien, śródleśne torfowiska niskie oraz nawet lite, wiekowe lasy sosnowe w pobliżu otwartych łąk, jezior, bagien, dolin rzecznych, zrębów. Nierzadko gniazduje w kamieniołomach, a nawet w obrębie otwartych łąk i niewielkich zadrzewień śródpolnych. Zasiedlenie danego obszaru uzależnione jest często od dostępności starych gniazd ptaków drapieżnych czy bociana czarnego.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Liczebność puchacza jest w Polsce szacowana na 250-270 par lęgowych. Populacja puchacza zasiedlająca obszar OSO Beskid Żywiecki jest szacowana na 0-2 pary lęgowe (Ciach M., 2012). Niepewne występowanie puchacza wynika z faktu, iż w trakcie wykonywanej w roku 2008 inwentaryzacji nie udało się bezpośrednio potwierdzić obecności gatunku na terenie Beskidu Żywieckiego. Jednak w dwóch rejonach okolicy Rysianki oraz Worek Raczański znaleziono wypluwki (zwracane niestrawione części pokarmu) wskazujące na możliwą obecność puchacza.

Zagrożenia:

Potencjalnym zagrożeniem może być niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna i presja ruchu turystycznego, a także postępujące zmiany na terenach żerowiskowych.

Propozycje działań ochronnych:

Działania ochronne precyzuje Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Beskid Żywiecki”.

19.12.18 A220- Puszczyk uralski (*Strix uralensis*)- C

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej
- b. Dyrektywa Ptasia: Art. 4.1, załącznik I
- c. BirdLife International: NonSPEC
- d. Konwencja Berneńska: Załącznik II

Siedlisko

Ta jedna z większych sów krajowych jest nielicznym ptakiem lęgowym w południowo-wschodniej Polsce. Jest gatunkiem osiadłym, zimuje na terenie arealu lęgowego. Żywi się drobnymi ssakami i ptakami. Poluje zwykle nocą, a w okresie lęgowym także w ciągu dnia.

Puszczyk występuje w wysokopiennych, prześwietlonych drzewostanach iglastych i mieszanych, o słabo rozwiniętym podszyciu. Chętnie zakłada gniazda w sąsiedztwie poręb, wiatrołomów, polan i dróg leśnych. W górach występuje głównie w buczynach. Obecnie coraz częściej zasiedla mniejsze kompleksy leśne.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Puszczyk uralski zasiedla w Polsce pasmo Karpat oraz, w znacznym rozproszeniu, wyżyny południowej części kraju. Populacja zasiedlająca OSO Beskid Żywiecki (szacowana na 8-12 par lęgowych) stanowi 0,8-1,6% populacji krajowej. W związku z powyższym ocena populacji gatunku przyjmuje stopień C, ponieważ zawiera się w przedziale 2% $p > 0\%$ populacji krajowej. Dlatego też gatunek ten powinien zostać uznany za przedmiot ochrony (Ciach M., 2012).

Zagrożenia:

Zagrożenie dla występowania puszczyka uralskiego może stanowić niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna, nieuwzględniająca wymogów ochrony gatunku. Niekorzystne dla gatunku jest usuwanie z terenów leśnych obumierających i martwych drzew liściastych, leżących i stojących, dotyczy to w szczególności drzew starych, o dużej pierśnicy. Istotne zagrożenie może stanowić także upraszczanie gatunkowej, wiekowej i przestrzennej struktury lasu. Ponadto do zagrożeń krótkookresowych można zaliczyć wykonywanie prac leśnych w sezonie lęgowym.

Propozycje działań ochronnych:

Poniżej przedstawiono opisy zagrożeń i propozycje działań ochronnych według dokumentacji projektu Planu Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000 dla puszczyka uralskiego:

Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu

na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej

Trwałe i jednoznaczne wyznaczenie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów regła górnego, powyżej 1100m n.p.m.

19.12.19 A217 Sóweczka (*Glaucidium passerinum*)- C

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: LC-najmniejszej troski
- c. Dyrektywa Ptasia: Art. 4.1, załącznik I
- d. BirdLife International: NonSPEC
- e. Konwencja Berneńska: Załącznik II

Siedlisko

Sóweczka, jako gatunek borealny jest silnie związana z borami iglastymi, szczególnie ze świerkiem i jodłą. Nierzadko zasiedla również bory sosnowe i grądy, nawet z niewielką, ale niezbędną domieszką świerka. Istotnym elementem w drzewostanie jest obecność bujnego podrostu. Poza sezonem lęgowym przebywa często w litych lasach liściastych, utrzymując niezależne terytoria zimowe. W siedliskach bogatszych może przebywać przez cały rok. Jest to najmniejsza sowa europejska. Gatunek osiadły, występujący w obszarze przez cały rok. W odróżnieniu od innych sów prowadzi dzienny tryb życia. Sóweczka jest drapieżnikiem, poluje na drobne ssaki i ptaki.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Liczebność sóweczki jest w Polsce szacowana na 400-500 par lęgowych. Populacja zasiedlająca OSO Beskid Żywiecki stanowi 4,2 - 6,2% populacji krajowej. W związku z powyższym ocena populacji gatunku powinna przyjąć stopień B (populacja zasiedlająca obszar zawiera się w przedziale $15\% \geq p \geq 2\%$ populacji krajowej). Gatunek, powinien więc być uznany za przedmiot ochrony obszaru (Ciach M., 2012).

Ogólna ocena wartości obszaru dla ochrony sóweczki, przyjmuje ocenę C (znaczącą). Obszar OSO Beskid Żywiecki, mimo iż nie stanowi jednej z 10 najważniejszych ostoi w Polsce, posiada znaczącą populację gatunku. Na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia Zlokalizowano jedno miejsce gniazdowania sóweczki. Stworzono strefę ochronną wokół gniazda tworząc specjalnie odrębne wydzielenie bez wskazań gospodarczych.

Zagrożenia:

Zagrożenie dla występowania sóweczki może stanowić niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna nieuwzględniająca, wymogów ochrony gatunku.

Propozycje działań ochronnych:

Poniżej przedstawiono opisy zagrożeń i propozycje działań ochronnych według Planu Zadań Ochronnych dla Obszarów Natura 2000:

Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej. Trwałe i jednoznaczne wyznaczenie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp fot. <http://pl.wikipedia.org> wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających, co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew." Wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów regła górnego powyżej 1100m n.p.m.

19.12.20   A239 Dzięciol biało-grzbiety (*Dendrocopus leucotos*)- C

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: NT gatunek niższego ryzyka, ale bliski zagrożenia
- c. Dyrektywa Ptasia: Art. 4.1, załącznik I
- d. Gatunki specjalnej troski w Europie: NonSPEC
- e. Konwencja Berneńska: Załącznik II

Siedlisko

Gatunek ten zależy bardzo silnie od butwiejącego drewna, zwłaszcza miękkiego drewna drzew liściastych. Z tego względu zajmuje głównie dojrzałe drzewostany liściaste i mieszane na niżu i w dolnych partiach gór. Na niżu zasiedla łągi, olsy, grądy, bagienne brzeziny, występuje także w borach mieszanych. W górach dochodzi do wysokości 1050 m n.p.m., stwierdzany jest najczęściej w buczynie karpackiej, spotykany także w mieszanych

borach dolnoreglowych. W wyniku zabiegów gospodarczych - usuwania z lasu martwych i zamierających drzew- spektrum zajmowanych przez dzięcioła białogrzbietego siedlisk jest na większości obszarów ograniczone do terenów trudno dostępnych (silnie podmokłych, o dużych nachyleniach). Niezbędnym dla dzięcioła białogrzbietego zasobem jest butwiejące drewno drzew liściastych, zarówno w postaci kikutów, jak i rozkładających się kłód. O ile do żerowania mogą być wykorzystywane nawet cienkie zamierające drzewa, o tyle wykucie dziupli jest możliwe jedynie w grubszych drzewach, o pierśnicy przekraczającej 30 cm.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Liczebność dzięcioła białogrzbietego jest w Polsce szacowana na 400-600 par lęgowych. Populacja dzięcioła białogrzbietego zasiedlająca obszar OSO Beskid Żywiecki jest szacowana na 60-65 par lęgowych (Ciach M., 2012). Gatunek występuje na terenie całej ostoi w zakresie wysokości od 390 do 1200 m n. p. m. W Polsce dzięcioł białogrzbiety jest gatunkiem osiadłym, jedynie w okresie jesienno-zimowym część osobników, zwłaszcza młodych, może przemieszczać się na nieco większe odległości i być okazjonalnie spotykana poza stałymi lęgowiskami.

Ogólna ocena wartości obszaru PLB240002 dla ochrony dzięcioła białogrzbietego przyjmuje ocenę C. Obszar OSO Beskid Żywiecki stanowi jedną z 10 najważniejszych ostoi gatunku w Polsce.

Propozycje działań ochronnych:

Poniżej przedstawiono opisy zagrożeń i propozycje działań ochronnych według Planu Zadań Ochronnych dla Obszarów Natura 2000:

Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej.

Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających, co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew.". Należy dążyć do tego, aby udział poszczególnych gatunków drzew był dostosowany do zidentyfikowanych w terenie siedlisk przyrodniczych.

19.12.21   A242- Dzięcioł trójpalczasty (*Picoides tridactylus*)- B

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: VU- narażony na wyginięcie
- c. Dyrektywa Ptasia: Art. 4.1, załącznik I
- d. Gatunki specjalnej troski w Europie: SPEC3
- e. Konwencja Berneńska: Załącznik II

Siedlisko

Jest to gatunek typowy dla borów świerkowych (w tym również górskich), silnie uzależniony od obecności w siedlisku odpowiedniego zapasu drzew zamierających i martwych (stojących i leżących).

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Liczebność dzięcioła trójpalczastego jest w Polsce szacowana na 300-700 par lęgowych. Populacja dzięcioła trójpalczastego zasiedlająca obszar OSO Beskid Żywiecki jest szacowana na 76-80 par lęgowych (Ciach M., 2012). Gatunek występuje na terenie całej ostoi w zakresie wysokości od 720 do 1300 m n. p. m.

Ogólna ocena wartości obszaru dla ochrony dzięcioła trójpalczastego, jako wypadkowa przyjmuje ocenę B (dobra). Obszar OSO Beskid Żywiecki stanowi jedną z 10 najważniejszych ostoi gatunku w Polsce.

Zagrożenia:

Usuwanie z lasu martwego drewna leżącego, obumierających i martwych drzew stojących (szczególnie świerków), oraz zmniejszanie się powierzchni borów świerkowych. Na opisywanym terenie obecnie po ustąpieniu świerka na olbrzymich powierzchniach w wyniku zamierania, baza żerowa tego gatunku uległa redukcji. Możliwości zdobycia pokarmu zostaną ograniczone, w wyniku, czego, liczba osobników może ulec redukcji.

Propozycje działań ochronnych:

Poniżej przedstawiono opisy zagrożeń i propozycje działań ochronnych według Planu Zadań Ochronnych dla Obszarów Natura 2000:

Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej.

Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębnego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębnego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie

nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających, co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew.". Należy dążyć do tego, aby udział poszczególnych gatunków drzew był dostosowany do zidentyfikowanych w terenie siedlisk przyrodniczych.

19.12.22   A234- Dzięcioł zielonosiwy (*Picus canus*)- C

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej
- b. Dyrektywa Ptasia: Art. 4.1, załącznik I
- c. BirdLife International: SPEC3
- d. Konwencja Berneńska: Załącznik II

Siedlisko

Gatunek gniazduje w dojrzałych lasach liściastych i mieszanych o niewielkim zwarciu, w których spotyka się choćby pojedyncze martwe lub zamierające drzewa. Preferuje skraje lasów, sąsiadujące z otwartymi przestrzeniami łąk, zrębów, powierzchni wiatrołomowych i nieużytków. Najczęściej występuje w buczynach, grądach i łęgach, a sporadycznie w borach. Poza lasami występuje także w większych zadrzewieniach śródpolnych, parkach (zwłaszcza na peryferiach miast), w szpalerach drzew na stawach.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Polska populacja dzięcioła zielonosiwego szacowana jest na 2000-3000 par lęgowych. Populacja dzięcioła zielonosiwego zasiedlająca obszar OSO Beskid Żywiecki jest szacowana na 21-35 par lęgowych (Ciach M., 2012). Gatunek występuje na terenie całej ostoi w zakresie wysokości od 470 do 1000 m n. p. m.

Zagrożenia:

Gatunkowi temu zagraża utrata siedlisk w wyniku nadmiernej eksploatacji starych drzewostanów (przede wszystkim liściastych i ograniczania powierzchni starodrzewu), utrata siedlisk wynikająca z eliminacji z lasu martwych i obumierających drzew, utrata siedlisk żerowania w wyniku intensyfikacji gospodarki rolnej na obszarach otwartych, sąsiadujących z lasem, oraz utrata siedlisk żerowania i gniazdowania w wyniku eliminacji zadrzewień w dolinach rzecznych i przy zbiornikach wodnych, tworzonych przede wszystkim przez gatunki drzew o miękkim drewnie, na których dzięcioł zielonosiwy żeruje i często wykuwa dziuple.

Propozycje działań ochronnych:

Poniżej przedstawiono opisy zagrożeń i propozycje działań ochronnych według Planu Zadań Ochronnych dla Obszarów Natura 2000:

Pozostawianie na każdej powierzchni w trakcie realizacji cięć rębnych, przedrębnych oraz sanitarnych wszystkich drzew biocenotycznych, a także pozostałości zrębowych i potrzebieżowych do ich naturalnego rozkładu, z wyjątkiem posuszu czynnego oraz drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego oraz odpadów pozrębowych mogących stanowić zagrożenie sanitarne. Należy dążyć żeby docelowo łączne zasoby martwego drewna były nie mniejsze niż 10% zapasu określonego w planie urządzenia lasu na całej powierzchni obrębu leśnego lub obrębu ewidencyjnego, w długiej perspektywie czasowej.

Trwałe i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzątających, co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew.". Należy dążyć do tego, aby udział poszczególnych gatunków drzew był dostosowany do zidentyfikowanych w terenie siedlisk przyrodniczych.

A236 Dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*)- D

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej
- b. Dyrektywa ptasia: Załącznik I Gatunki specjalnej troski w Europie
- c. (BirdLife International): Non-SPEC
- d. Konwencja Berneńska: Załącznik II

Siedlisko

Jest to dość nieliczny gatunek lęgowy rozpowszechniony w całym kraju. W Beskidzie Żywieckim występuje w całym paśmie aż do górnej granicy regla górnego. Preferuje wysokopienne bory iglaste, lasy mieszane, rzadziej zadrzewienia i duże parki. Dzięcioł ten wykuwa dziuple zwykle w drzewach o średnicy większej niż 35 cm (starodrzewy: świerkowe, jodłowe i bukowe).

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

brak danych.

Zagrożenia:

Zmniejszanie się powierzchni starodrzewów, usuwanie obumierających i martwych drzew (świerków), oraz ujednoczenie struktury wiekowej drzewostanów.

Propozycje działań ochronnych:

Działania ochronne powinny koncentrować się na zachowaniu odpowiedniej powierzchni starodrzewów, oraz na pozostawianiu w drzewostanach odpowiednio dużego zapasu obumierających i martwych drzew.

Ponieważ występowanie i liczebność dzięcioła czarnego w obszarze OSO Beskid Żywiecki w zasięgu N-ctwa, nie ma istotnego znaczenia dla populacji krajowej, gatunek ten został sklasyfikowany, jako posiadający populacje nieistotną (ocena D – wg wytycznych GDOŚ 2010). W związku z powyższym nie jest on poddawany dalszym ocenom stanu zachowania populacji.

19.12.23 A030 Bocian czarny (*Ciconia nigra*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa w Polsce: gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej, wymagający ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania
- b. Status zagrożenia w Europie: R gatunek zagrożony z racji rzadkiego występowania
- c. BirdLife International: SPEC 3
- d. Dyrektywa Ptasia: Art. 4.1, załącznik I
- e. Konwencja Berneńska: załącznik II

- f. Konwencja Bońska: załącznik II
- g. Porozumienie AEWA

Opis gatunku

Bardzo nieliczny gatunek lęgowy w całej Polsce. Zimuje na Bliskim Wschodzie i w Północno-Wschodniej Afryce. Gniazduje terytorialnie tworząc monogamiczne pary, natomiast w okresie wędrówek i zimowania prowadzi samotniczy tryb życia. Rewiry lęgowe położone są zwykle z dala od osiedli ludzkich, jednak ostatnio coraz częściej spotykany jest w miejscach bardziej uczęszczanych przez człowieka. Pokarm stanowią głównie ryby i płazy uzupełniane o bezkręgowce, a nawet pisklęta ptaków czy drobne ssaki.

Rozmieszczenie

Występuje na terenie całych Karpat, nigdzie jednak jego liczebność nie jest zbyt wysoka. Gatunek wykazywany, jako przedmiot ochrony w 9 obszarach Natura 2000. Na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia brak informacji o miejscach gniazdowania.

Siedlisko

Zasiedla starsze lasy liściaste i mieszane w pobliżu rzek, potoków, bagien i podmokłych łąk. Gniazduje także w borach, pod warunkiem występowania w sąsiedztwie odpowiednio rozległych obszarów żerowiskowych.

Populacja zasiedlająca Karpaty populację bociana czarnego należy oszacować na 120-140 par. W położonych na terenie Karpat obszarach Natura 2000 występuje w następujących liczebnościach: „Babia Góra” (1-2 pary), „Beskid Niski” (35-40 par), „Beskid Śląski” (6-14 par), „Bieszczady” (30-40 par), „Gorce” (1-2 pary), „Góry Słonne” (30-35 par), „Pieniny” (3 pary), „Tatry” (1-2 pary), „Torfowiska Orawsko-Nowotarskie” (3-5 par).

Zagrożenia

Aktualnie nie zidentyfikowano istotnych zagrożeń dla występowania gatunku na terenie Karpat. Potencjalne zagrożenie mogą stanowić regulacje rzek i potoków, w tym wycinka zarośli nadbrzeżnych, co może prowadzić do zmniejszenia dostępnej bazy pokarmowej, a także nadmierne osuszanie terenów podmokłych.

Program ochrony

W razie stwierdzenia gniazdowania Bociana czarnego należy wyznaczyć wokół gniazda strefę ochronną.

19.12.24 A091 Orzeł przedni (*Aquila chrysaetos*)- B

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą, wymagający ochrony czynnej
- b. Polska Czerwona Księga Zwierząt: EN- gatunek silnie zagrożony wyginięciem
- c. Dyrektywa Ptasia: Art. 4.1, załącznik I
- d. BirdLife International: SPEC3

- e. Konwencja Berneńska: Załącznik II
- f. Konwencja Bońska Załącznik II

Siedlisko

Zdecydowana większość stanowisk położona jest w miejscach dość odległych od siedzib ludzkich, na terenach mało przekształconych przez człowieka, z ekstensywną gospodarką rolną. Na miejsca gniazdowe orzeł przedni wybiera stare drzewostany jodłowe i jodłowo-bukowe o niewielkim zwarciu i bardzo małej penetracji ludzkiej, w pobliżu rozległych i wyżej położonych terenów otwartych. W wysokich górach zajmuje również półki skalne. Bardzo ważnymi elementami rewiru są również uschnięte drzewa, które orły wykorzystują, jako miejsca obserwacyjne lub odpoczynkowe. Jego łowiskami są niezalesione wzgórza o stosunkowo dużym nachyleniu, ze słabo zagospodarowanymi łąkami i pastwiskami, z kępami drzew i krzewów - głównie tarniny i jałowca oraz obszary nieużytków.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

Liczebność orła przedniego jest w Polsce szacowana na 35-40 par lęgowych. Populacja orła przedniego zasiedlająca obszar OSO Beskid Żywiecki jest szacowana na 2-3 pary lęgowe (Ciach M., 2012). Lokalizacja gniazd nie jest znana w chwili obecnej, jednak w przypadku ich odnalezienia należy utworzyć wokół nich strefy ochronne zgodnie z obowiązującym prawem. Pary gniazdujące na obszarze OSO posiadają przypuszczalnie tereny łowieckie zlokalizowane na obszarze, a częściowo również poza jego granicami. Ogólna ocena wartości obszaru dla ochrony orła przedniego przyjmuje ocenę B (dobrą). Obszar OSO Beskid Żywiecki stanowi jedną z 10 najważniejszych ostoi gatunku w Polsce. Nie zlokalizowano miejsc gniazdowania na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia.

Zagrożenia:

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody oraz rozporządzeniem w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt orzeł przedni należy do gatunków wymagających ustalenia strefy ochrony. Wokół gniazd wyznaczane są całoroczne strefy ochrony o promieniu 200 m, które w okresie lęgowym określonym przez ustawodawcę (od 1 stycznia do 15 sierpnia) ulegają rozszerzeniu do 500 m. Potencjalnym zagrożeniem może być prowadzenie niewłaściwej gospodarki leśnej, jak również presja ruchu turystycznego, a także postępujące zmiany na terenach żerowiskowych objawiające się zaniechaniem rolniczego użytkowania gruntów. Oprócz tego innym zagrożeniem jest utrata siedlisk gniazdowych, w wyniku wycinania starych drzewostanów na terenach trudno dostępnych.

Propozycje działań ochronnych:

Działania ochronne precyzuje Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Beskid Żywiecki”. Prowadzenie działań ochronnych wymaga ustalenia miejsc gniazdowania orła przedniego.

19.12.25 4116- Tocja karpacka (*Tozzia alpina ssp. carpatica*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą
- b. Dyrektywa Siedliskowa: takson włączony do załącznika IIDS na mocy Traktatu Akcesyjnego, podpisanego w Atenach w 2003r.
- c. Polska Czerwona Księga Roślin- nie uwzględniono
- d. Konwencja Berneńska: nie uwzględniono

Opis gatunku:

Tocja karpacka to półpasożyt rozmnażając się wyłącznie na drodze generatywnej w cyklu dwuletnim, lub dłuższym. Jej cykl rozwojowy – pasożyta całkowitego w początkowej fazie rozwoju i półpasożyta po zakończeniu rozwoju, jest zależny od obecności roślin żywicielskich. Gatunek występuje w podmokłych zbiorowiskach ziołoroślowych, ale także leśnych zespołach łągowych.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

W Nadleśnictwie wykazano stanowiska tocji karpackiej, w „Rezerwacie pod Rysianką.”

Zagrożenia:

W warunkach Nadleśnictwa potencjalnym zagrożeniem może być naziemna zrywka drewna prowadzona w okresie bez śniegu.

Propozycje działań ochronnych:

W PZO zawarte są następujące zagrożenia i propozycje działań ochronnych dla omawianego gatunku:

Wyłączenie płatów siedliska gatunku z możliwości składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych. Nietrwale oznakowanie stanowisk gatunku wraz z pasem drzew rosnących w ich bezpośrednim sąsiedztwie, na czas prowadzenia prac leśnych w ich otoczeniu.

19.12.26 4109- Tojad morawski (*Aconitum firmum subsp. Moravicum*)

Status ochrony:

- a. Ochrona gatunkowa: gatunek objęty ochroną ścisłą
- b. Dyrektywa Siedliskowa: takson włączony do załącznika IIDS na mocy Traktatu Akcesyjnego, podpisanego w Atenach w 2003r.
- c. Polska Czerwona Księga Roślin- VU gatunek narażony
- d. Konwencja Berneńska: nie uwzględniono

Opis gatunku:

Tojad morawski jest wieloletnią byliną wymagającą trwałego uwilgotnienia podłoża, gleby

eutroficznej i umiarkowanego naświetlenia. Jest podgatunkiem Tojadu mocnego i jako endemit Karpat Zachodnich, występuje w Beskidzie Śląskim i Żywieckim oraz w Tatrach Zachodnich. Na terenie Nadleśnictwa występuje na wschodnich stokach Pasma Baraniogórskiego zwykle w źródłiskowej części dolin. Tojad morawski w Karpatach Zachodnich występuje w ziołoroślach subalpejskich i reglowych (6430-1) oraz w młakach górskich (7230-1). Ponadto spotykany jest w mszarnikach z klasy *Montio-Cardaminetea*, wśród traworośli *Poo-Deschampsietum* w młakach i halach w piętrze regla górnego.

Stan zachowania w sieci Natura 2000:

W Nadleśnictwie wykazano 3 stanowiska tojadu morawskiego w dwóch wydzieleniach na pow. 7,79 ha.

Zagrożenia:

Ogólnie ocenia się, że stanowiska tojadów w Karpatach nie są zagrożone, ale postępujące zagospodarowanie turystyczne, szczególnie tworzenie nowych obszarów narciarskich, może wkraczać na stanowiska tych gatunków, co jest równoznaczne z ich zniszczeniem. W warunkach Nadleśnictwa potencjalnym zagrożeniem może być przypadkowe zalesienie stanowisk tojadów, lub naziemna zrywka drewna prowadzona w okresie bez śniegu, a także zbiór przez ludzi. Największym potencjalnym zagrożeniem jest jednak dla tojadów trwałe naruszenie stosunków wodnych. Jednak w Projekcie Planu Urządzenia Lasu nie przewiduje się żadnych czynności, które mogą naruszyć stosunki wodne w obszarach źródłiskowych.

Ryc. 53. *Tojad morawski*

Propozycje działań ochronnych:

W PZO zawarte są następujące zagrożenia i propozycje działań ochronnych dla omawianego gatunku

Zabezpieczenie gatunku i jego siedliska przed mechanicznym uszkodzeniem. Wyłączenie płatów siedliska gatunku z możliwości składowania ściętych gałęzi, prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna oraz wyznaczania szlaków zrywkowych.

19.12.27 1381 – Widłoząb zielony (*Dicranum viride*)

Status ochrony:

- a. Konwencja Berneńska (1979) – Załącznik I;
- b. Dyrektywa Siedliskowa (1992) – Załącznik II.
- c. Ochrona gatunkowa w Polsce – ścisła, od 2001 r.
- d. Kategorie IUCN: „Red Data Book of European bryophytes” (Schumacker),
- e. Martiny 1995) – V. „Zagrożone gatunki mchów...” (Żarnowiec i in. 2004) – R.

Siedlisko

Gatunek epifityczny, rośnie w zbitych, sztywnych darniach o powierzchni kilku cm, na pniach drzew, rzadziej na skałach i glebie. Gatunek leśny, cieniolubny, występuje najczęściej na pniach drzew (buk, olsza szara, jawor). Spotykany jest w siedliskach przyrodniczych o kodach: 9110 – Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*); 9130 – Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*); 9180 – Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (*Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani*), 91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*). Określenie właściwego dla widłozębu siedliska jest trudne, ponieważ rośnie zarówno na pniach drzew, jak i na skałach. Najwięcej typowych, epifitycznych stanowisk występuje we wschodniej części zasięgu, natomiast w części zachodniej, gatunek spotykany głównie na wychodniach piaskowców. W Karpatach potwierdzono występowanie gatunku na około 20-25 stanowiskach. Darnie zajmują od 10 cm² do 2 m² na stanowisku.

Zagrożenia:

Główne zagrożenie to skażenie powietrza oraz intensywna gospodarka leśna, powodująca mechaniczne niszczenie populacji i siedlisk. Najprawdopodobniej eliminują one stanowiska nadrzewne gatunku, jednakże biorąc pod uwagę znaczną ilość siedlisk epifitycznych, populacje widłozębu mogą pozostawać generalnie niezagrożone. Gatunek umieszczony na „Czerwonej liście” zagrożonych mchów w Polsce z 2004 r. z kategorią R (rzadkie, potencjalnie zagrożone).

Propozycje działań ochronnych:

W PZO zawarte są następujące zagrożenia i propozycje działań ochronnych dla omawianego gatunku

Nie stwierdzono potrzeby prowadzenia działań ochrony czynnej. Kontynuacja rozpoznania rozmieszczenia gatunku w obszarze.

19.12.28 4070 – Dzwonek piłkowany (*Campanula serrata*)

Status ochrony:

- a. Dyrektywa Siedliskowa (1992) – gatunek proponowany przez Polskę, jako uzupełnienie do Załącznika II DS, uzyskał akceptację ekspertów Unii Europejskiej
- b. Ochrona gatunkowa – Ścisła, od 2004 r.
- c. „Polska czerwona księga roślin” – VU;

Siedlisko

Dzwonek piłkowany jest gatunkiem o dość szerokim spektrum fitocenotycznym. Rośnie zarówno w wysokogórskich murawach, jak i różnych zespołach traworoślowych oraz w kwiecistych ziołoroślach połoninowych (*Trollio-Knautietum* i *Diantho compacti-Hypericetum maculati*), borówczyskach *Vaccinietum myrtilli*, murawach bliźniczkowych, wśród ziołorośli z klasy *Betulo-Adenostyletea* (m.in. w ziołoroślach ostrożenia dwubarwnego *Cirsium helenoides*), a także na łąkach mietlicowych i mietlikowo-mietlicowych *Gladiolo-Agrostietum capillaris*. Prawdopodobnie naturalnym siedliskiem dzwonka piłkowanego są wysokogórskie hale, podczas gdy półnaturalne łąki w niższych położeniach, stanowią siedlisko wtórne.

Zagrożenia:

Główne zagrożenia to zarzucenie pasterstwa i kośnego użytkowania polan, prowadzące do sukcesji naturalnej i związanych z nią przemian warunków siedliskowych (wzrost żyzności podłoża, bujności runi i ocienienia, zanikanie miejsc z odsłoniętą glebą). Szczególnie niekorzystne dla dzwonka piłkowanego jest ekspansja kosówki bądź świerka, borówki czarnej, maliny właściwej, jak i wysokich bylin, głównie starca Fuchsa *Senecio fuchsii* i goryczki trojeściowej *Gentiana asclepiadea* oraz fragmentacja siedlisk. Stanowiska położone przy szlakach narażone są na presję turystyczną. Gatunek zarówno w „Polskiej czerwonej księdze roślin” z 2001 r. jak i „Czerwonej księdze Karpat polskich” z 2008 r. z kategorią VU (narażony).

Propozycje działań ochronnych:

W przypadku rozpoznania stanowiska zostaną zastosowane zalecenia PZO.

19.12.29 1386 – Bezlist okrywowy (*Buxbaumia viridis*)

Status ochrony:

- a. Konwencja Berneńska (1979) – Załącznik I;
- b. Dyrektywa Siedliskowa (1992) – Załącznik II.
- c. Ochrona gatunkowa w Polsce – ścisła, od 2001 r.
- d. Kategorie IUCN: „Red Data Book of European bryophytes” – V; „Zagrożone gatunki mchów.” – E.

Siedlisko

Terofit, gatunek cieniolutny i acydofilny, występujący na żywym lub murszejącym drewnie i humusie, głównie jodłowym, rzadziej świerkowym, o różnej średnicy. Gatunek spotykany często w dolinach potoków, w siedliskach świeżych i wilgotnych, reprezentujących siedliska przyrodnicze o kodach 9130 – żyzne buczyny *Dentario glandulosae-Fagetum*; rzadziej 9180 – jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach *Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani*; 9410 – górskie bory świerkowe (*Piceion abietis* część – zbiorowiska górskie). Bezlist często współwystępuje z innymi gatunkami mszaków, tworzącymi zespół *Lepidozio-Tetraphidetum pellucidae*. Roślina bardzo rzadka, na poszczególnych stanowiskach udaje się odnaleźć zwykle tylko pojedyncze (kilka, maksymalnie kilkanaście) sporofitów. Liczebność na 25 potwierdzonych stanowiskach karpackich wynosi kilkaset (300-350) sporofitów. Tendencja populacji jest malejąca, blisko 40% z dotychczas podawanych w regionie stanowisk wymarło, a dla około 55% brak aktualnych potwierdzeń. Jednak w najbliższym czasie wydaje się możliwe odkrycie nowych stanowisk tego gatunku, bowiem od kilku lat (po długiej przerwie) odkrywano są kolejne stanowiska bezlistu także w lasach gospodarczych. Przyczyny tej sytuacji są niejasne, gdyż nie wynika to z lepszego poznania bioflory tych terenów ani prowadzonych zabiegów ochronnych.

Zagrożenia:

Główne, stwierdzone w regionie zagrożenia bezlistu okrywowego to gospodarka leśna (pozyskanie i wywóz drewna jodłowego i świerkowego). Czasem jego siedliska ulegają zniszczeniu w wyniku losowych przypadków (np. powódź).

Propozycje działań ochronnych:

Obecnie wydaje się, że nie są potrzebne działania ochrony czynnej. Większość znanych stanowisk znajduje się na terenach rezerwatów lub parków narodowych.

Tabela 32. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody w Nadleśnictwie Jeleśnia (Tabela nr XXIII)

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
Rezerваты przyrody				
1	„Romanka” - Leśnictwo Sopotnia P, Romanka Górna, oddział 204a-i,~a, 238a-c,~a, 239a,~a	Zachowanie ze względów naukowo – dydaktycznych naturalnego fragmentu świerczyny górnoeregłowej wraz z całym bogactwem gatunkowym flory i fauny biocenozy rezerwatu. Objęcie obszaru ochroną częściową zachowawczą. Wyłączenie obszaru z ingerencji człowieka i zaprzestanie działań ochronnych na czas nieokreślony.	Kontrola stanu sanitarnego i monitoring zagrożenia gradacją szkodników wtórnych. Zapewnienie właściwej organizacji ruchu turystycznego, utrzymanie drożności szlaków turystycznych.	W przypadku wystąpienia gradacji zespołu kornika drukarza dopuszcza się prowadzenie cięć sanitarnych z pozostawieniem na terenie rezerwatu masy drzewnej (po okorowaniu) do naturalnego rozkładu. Plan ochrony rezerwatu „Romanka” dopuszcza możliwość usuwania do 50% posuszu czynnego iglastego z rezerwatu.
2	„Pilsko” - Leśnictwo Korbielów, oddział 107a,b,c,~a, 111a,b,c,~a	Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu górnoeregłowego boru świerkowego, zarośli kosodrzewiny, licznych płatów zbiorowisk murawowo-krzewinkowych, z rzadkimi gatunkami flory i fauny.	Kontrola stanu sanitarnego i monitoring zagrożenia gradacją szkodników wtórnych. Zapewnienie właściwej organizacji ruchu turystycznego, utrzymanie drożności szlaków turystycznych.	W przypadku wystąpienia gradacji zespołu kornika drukarza dopuszcza się prowadzenie cięć sanitarnych z pozostawieniem na terenie rezerwatu masy drzewnej (po okorowaniu) do naturalnego rozkładu. Plan ochrony rezerwatu „Pilsko” dopuszcza możliwość usuwania do 50% posuszu czynnego iglastego z rezerwatu.
3	Rezerваты Gawroniec, Grapa, Madohora, Szeroka w Beskidzie Małym, Pod Rysianką (nie posiadają aktualnych planów ochrony)	Celem ochrony jest zachowanie naturalnych fragmentów buczyny karpackiej ze znacznym udziałem jodły i rzadkich roślin zielnych. fragment łągi jesionowego z jarzmianką większą oraz lasu grądowego z chronionymi gatunkami runa (Grapa), zachowanie boru świerkowego regla górnego	Prowadzenie obserwacji i ocena udatności odnowienia naturalnego w tym jego składu gatunkowego, utrzymanie drożności ścieżki edukacyjnej (dla rezerwatu „Gawroniec”).	brak
Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. należy na obszarach rezerwatów prowadzić działania związane z bezpieczeństwem powszechnym, polegające na usuwaniu, przy oznakowanych szlakach turystycznych martwych drzew, złomów i wywrotów zagrażających turystom. Drewno pozostawić na gruncie do naturalnego rozkładu.				

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
Obszary tworzące sieć Natura 2000 w Nadleśnictwie				
4	PLB240002 Beskid Żywiecki PLH240006 Beskid Żywiecki PLH240023 Beskid Mały	Ochrona i zachowanie siedlisk i gatunków wymienionych w SFD dla obszaru.	Realizacja zadań ochronnych zawartych w Planie Zadań Ochronnych dla obszarów PLB240002 Beskid Żywiecki, PLH240006 Beskid Żywiecki	Brak
Parki krajobrazowe				
5	Żywiecki Park Krajobrazowy Park Krajobrazowy Beskidu Małego	Parki krajobrazowe to obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe; a celem ich utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnienie tych wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania tzn. łączenie funkcji ochronnych z gospodarczymi.	Na terenie Lasów Państwowych znajdujących się w granicach Parków Krajobrazowych zadania wynikające ze strategicznych kierunków ochrony i funkcjonowania PK zostały uwzględniane w projekcie Planu urządzenia lasu. Cel ochrony jest realizowany.	Brak

L.p.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
Pomniki przyrody				
6	Pomniki przyrody	Wykonując planowe zadania w pobliżu pomników należy zachować szczególną ostrożność, aby uniknąć uszkodzeń.	Brak	Nie prowadzić szlaków zrywkowych i nie lokalizować miejsc składowania drewna w pobliżu pomników. Porządkować ich najbliższe otoczenie a ewentualne działania ochronne prowadzić w porozumieniu z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska. Na bieżąco konserwować i uzupełniać, tablice informacyjne przy szlakach prowadzących do pomników. Cel ochrony jest realizowany.
Strefy ochrony ostoi ptaków				
7	Strefa ochrony Sóweczki zwyczajnej	Wyznaczona strefa ochronna	Brak	Brak

20 Pozaustawowe formy ochrony przyrody.

Do obiektów zasługujących na ochronę, a których ochrona nie jest regulowana odpowiednimi ustawami, należy zaliczyć przede wszystkim te, które zostały zinwentaryzowane w toku nadzwyczajnej waloryzacji przyrodniczej na terenie nadleśnictwa. Należą do nich m.in. lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego, lasy o nadzwyczajnym bogactwie florystycznym, lasy podmokłe i na siedliskach wilgotnych, drzewostany rodzimego pochodzenia powstałe z odnowienia naturalnego, drzewostany nasienne, uprawy pochodne, bagna, torfowiska, wrzosowiska, drzewostany wykazujące odporność na działanie czynników stresowych, ciekawe fragmenty przyrody nieożywionej, miejsca o charakterze historycznym, kępy, grupy i pojedyncze drzewa zasługujące na ochronę, a nieobjęte ochroną pomnikową, tereny źródliskowe i inne zasługujące na ochronę.

20.1 Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego, drzewostany i cenne elementy środowiska naturalnego

Obręb leśny	gmina, leśnictwo	wydzielenie	walory przyrodnicze
Jeleśnia	Jeleśnia, Sopotnia Dolna	154a-d, f-g, 155a,b	Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego. Drzewostany Św w wieku od 60-210 l.
Jeleśnia	Jeleśnia, Sopotnia Dolna	156a, 157a, 157b,158a, 158b,158d	Wyłączone z użytkowania rębego w ramach gospodarstwa specjalnego.
Jeleśnia	Jeleśnia, Sopotnia Dolna	154d, 154f, 154g, 155b	Drzewostany zachowawcze
Jeleśnia	Jeleśnia, Korbielów	107b, 111c	Drzewostany zachowawcze
Jeleśnia	Jeleśnia, Sopotnia Potok	204c,d,h	Drzewostany zachowawcze
Jeleśnia	Jeleśnia, Romanka Górna	238b, 239a	Drzewostany zachowawcze
Jeleśnia	Jeleśnia, Sopotnia Górna	171d, 173d	Świerczyna górnoreglowa w wieku ok.170-185 l.
Jeleśnia	Jeleśnia, Korbielów	105,106, 107	Dane wrażliwe
Jeleśnia	Jeleśnia, Korbielów	121,122	
Jeleśnia	Jeleśnia, Sopotnia Potok	204 (R)	
Jeleśnia	Jeleśnia, Romanka Dolna	226,231	
Jeleśnia	Jeleśnia, Romanka Górna	237, 238,239 (R)	
Jeleśnia	Jeleśnia, Sopotnia Dolna	154,155	
Jeleśnia	Jeleśnia, Sopotnia Dolna	163,164	
Jeleśnia	Jeleśnia, Sopotnia Górna	166,171,173	
Jeleśnia	Jeleśnia, Sopotnia Górna	180,181	

Obręb leśny	gmina, leśnictwo	wydziałenie	walory przyrodnicze
Jeleśnia	Jeleśnia, Romanka Górna	264b	Kępy sosny wejmutki
Jeleśnia	Jeleśnia, Korbielów	117b	Drzewostan ze stanowiskami limby (od 15-30 szt.)
Jeleśnia	Jeleśnia, Romanka Górna	235c	
Jeleśnia,	Jeleśnia, Sopotnia Dolna	154a	
Jeleśnia	Jeleśnia, Korbielów	110a	WDN
Jeleśnia	Jeleśnia, Sopotnia Dolna	208d, 209b	
Żywiec	Łękawica, Kocierz Rychwałdzki	73d	Miejsca występowania mrowisk
Żywiec	Ślemień, Zakocierz	4a	
Żywiec	Czernichów, Czernichów	83a	
Żywiec	Gilowice, Gilowice	160d,154b 141c, 144c, 144d, 154g, 155a, 156a, 158a, 159f	
Żywiec	Łękawica, Kocierz M.	38b,50a	
Żywiec	Świnna, Kiełbasów	198d	
Żywiec	Kocierz Moszczanicki	38b, 50a, 33a, 45f, 45n	
Żywiec	Łodygowice, Czernichów	110b	
Żywiec	Ślemień, Ślemień	165d	WDN
Żywiec	Świnna, Kiełbasów	188c,d	
Żywiec	Czernichów, Czernichów	89b	Drzewostan jodłowy z udziałem buka, wiek ok. 60 lat, 700 m n.p.m. powierzchnia silnie kamienista, nachylenie 45°
Żywiec	Czernichów, Czernichów	86a	Fragment drzewostanu LMG w partii grzbietowej z udziałem Bk i Jd z bardzo stromymi półkami i grzbietami skalnymi
Żywiec	Ślemień, Ślemień	203d	Drzewostan proponowany do uznania, jako nasienny z udziałem sosny wdziarowej
Żywiec	Ślemień, Ślemień	131j	Grąd podgórski na stromych zboczach potoku
Żywiec	Ślemień, Ślemień	121a	Drzewostan Md. Grzbiet skalny o dł. ok. 600 m z wychodniami skalnymi o ciekawych formach, duża śródleśna młaka około 0,5 ha z roślinnością torfowiskową.
Żywiec	Ślemień, Ślemień	201a,202a	Przy szczytowy fragment buczyny karpackiej
Żywiec	Ślemień, Ślemień	209c,208f	Fragment drzewostanu Bk-Jd-Św w dolinie potoku z wychodniami skalnymi i młakami
Żywiec	Ślemień Ślemień	171b, 170b	Drzewostan jodłowy gospodarczy nasienny o strukturze zbliżonej do naturalnej

20.2 Lasy na siedliskach wilgotnych.

Udział siedlisk wilgotnych i bagiennych w lasach nadleśnictwa jest stosunkowo niski i wynosi 6,1%, powierzchni Nadleśnictwa. Udział siedlisk wilgotnych i bagiennych przedstawia poniższe zestawienie. Najczęściej spotykanym typem ekosystemów silnie związanych z warunkami wodnymi są lasy górskie wilgotne - 93%.

Tabela 33. Udział siedlisk wilgotnych, łęgowych i bagiennych

Siedlisko	Powierzchnia siedliska	Udział siedliska	Udział siedliska w pow. Ogółem
	(ha)	%	%
LMGW	28,01	3,28	0,20
LGW	793,84	92,91	5,67
LŁG	22,33	2,61	0,16
OLJG	10,24	1,20	0,07
Razem	854,42	100,00	6,10

Lokalizację siedlisk bagiennych, łęgowych i olsów jesionowych przedstawia poniższa tabela:

Tabela 34. Siedliska olsowe i łęgowe

Adres leśny	Powierzchnia	TSL
02-08-1-05-147 -s -00	0,2	LŁG
02-08-1-05-147 -t -00	0,08	LŁG
02-08-1-08-80 -g -00	0,5	LŁG
02-08-1-08-81 -a -00	1,74	LŁG
02-08-1-08-81 -g -00	3,83	LŁG
02-08-1-08-81 -j -00	3,12	LŁG
02-08-1-08-81 -l -00	2,59	LŁG
02-08-1-08-83 -b -00	5,89	OLJG
02-08-2-11-15 -d -00	0,58	LŁG
02-08-2-11-15 -g -00	0,59	LŁG
02-08-2-11-16 -f -00	0,48	LŁG
02-08-2-11-23 -g -00	0,22	LŁG
02-08-2-11-23 -h -00	0,38	LŁG
02-08-2-11-25 -d -00	1,42	LŁG
02-08-2-11-65 -a -00	1,81	LŁG
02-08-2-11-74 -j -00	0,05	LŁG
02-08-2-11-74 -k -00	0,11	LŁG
02-08-2-12-33 -d -00	0,43	LŁG
02-08-2-12-34 -d -00	1,05	LŁG
02-08-2-12-34 -f -00	0,7	LŁG
02-08-2-13-96 -m -00	0,18	LŁG
02-08-2-16-186 -a -00	2,99	OLJG
02-08-2-16-186 -f -00	1,2	LŁG
02-08-2-16-186 -h -00	0,24	LŁG
02-08-2-16-186 -i -00	1,36	OLJG
02-08-2-16-186 -j -00	0,2	LŁG
02-08-2-16-186 -k -00	0,63	LŁG
Razem	32,57	

Ekosystemy wodno-błotne na terenach leśnych mają kluczowe znaczenie dla utrzymania zasobów wodnych [Europejska Karta Wody uchwalona przez Radę Europy].

Do ekosystemów wodno-błotnych, powszechnie nazywanych mokradłami, zaliczamy wszelkie środowiska związane w swoim funkcjonowaniu z wodą. Są to zarówno otwarte zbiorniki wodne, naturalnego i sztucznego pochodzenia, cieki, bagna, torfowiska, oczka wodne, siedliska wilgotne i bagienne, mokre łąki i pastwiska itp.

Wszelkie tego typu środowiska mają istotne znaczenie przyrodnicze. Do ich podstawowych funkcji zaliczamy: retencjonowanie wód, zdolność do oczyszczania wód, magazynowanie znacznych ilości węgla i azotu (szczególnie bagna i torfowiska), stwarzanie istotnych nisz życia dla wielu zagrożonych i ginących gatunków roślin i zwierząt. Istotną rolą zbiorników wodnych jest magazynowanie zasobów wodnych. Naturalne zbiorniki wodne, nieuregulowane cieki, śródleśne oczka wodne, torfowiska charakteryzują się dość dużą możliwością zatrzymywania wody w ramach obszaru. Ocenia się, że mchy torfowce, tworzące torfowiska wysokie, niskie i przejściowe magazynują około ośmiokrotnie więcej wody od swojej wagi. Ważną funkcją, szczególnie wód płynących, jest zdolność do samooczyszczania się. W mniejszym stopniu zdolność oczyszczania wody posiadają również mokradła.

Torfowiska i mokradła magazynują znaczne ilości węgla, azotu i substancji biogenych. Azot jest wytrącany w procesach denitryfikacji. Akumulacja węgla ma istotne znaczenie zwłaszcza w kontekście realizacji postanowień Protokołu z Kioto. Odwodnienie istniejących torfowisk i bagien powoduje ich przesuszenie i murszenie torfu a w efekcie wpływa na uwalnianie się dwutlenku węgla do atmosfery.

Na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia nie stwierdzono powierzchni bagiennych.

20.3 Lasy HCVF

Lasy HCVF (skrót od angielskiej nazwy: *High Conservation Value Forests* – polska nazwa: Lasy o szczególnych walorach przyrodniczych) wyznaczone zostały z wykorzystaniem „Kryteriów wyznaczania lasów o szczególnych walorach przyrodniczych w Polsce”. Adaptacja do warunków Polski, lipiec 2006 r. autorstwa: Związku Stowarzyszeń „Grupa Robocza FSC – Polska”.

Ustalono następujące kryteria szczegółowe zastosowania poszczególnych kategorii HCVF w Polsce:

Kategoria HCVF 1.1a - lasy w rezerwach przyrody oraz lasy w parkach narodowych (są to lasy przeznaczone wyłącznie do ochrony przyrody, bez kompromisu z potrzebami gospodarki) z wyłączeniem lasów w strefie ochrony krajobrazowej

Kategoria HCVF 1.1.b) lasy w parkach krajobrazowych oraz w strefach "ochrony krajobrazowej" parków narodowych i rezerwatów przyrody (są to lasy, w których celem jest zachowanie wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych w warunkach racjonalnej gospodarki)

Kategoria HCVF 1.2. - Ostoje zagrożonych i ginących gatunków.

Kategoria HCVF 1.3. - Ostoje gatunków endemicznych

Kategoria HCVF 1.4 - Obszary sezonowych koncentracji cennych gatunków

Kategoria HCVF 2. - Kompleksy leśne odgrywające znaczącą w krajobrazie, w skali krajowej, makroregionalnej lub globalnej

Kategoria HCVF 3.1. - ekosystemy skrajnie rzadkie i ginące, marginalne z punktu widzenia

gospodarki leśnej - buczyny storczykowe, świetliste dąbrowy, lasy zboczowe, bory, brzeziny i świerczyny bagienne.

Kategoria HCVF 3.2. - ekosystemy rzadkie i zagrożone w skali Europy (ujęte w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, lecz w Polsce pospolitsze i występujące wielkoobszarowo, stanowiące ważne obszary gospodarki leśnej - grądy, buczyny, jedliny, łągi, świerkowe bory górnoreglowe, dolnoreglowe bory jodłowo-świerkowe.

Kategoria HCVF 4.1. - Lasy wodochronne

Kategoria HCVF 4.2. - Lasy glebochronne

Kategoria HCVF 6 - Lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności

Powierzchnia lasów HCVF na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia zostały zatwierdzone Zarządzeniem nr 22 /12 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach z dnia 1.10.2012r. Zn. spr. ZO – 732 – FSC- 40/2012 w sprawie wyznaczenia lasów o szczególnych walorach przyrodniczych /HCVF/ na terenie nadleśnictw w RDLP w Katowicach. W Nadleśnictwie Jeleśnia powierzchnia lasów o szczególnych warunkach przyrodniczych /HCVF/ wynosi 11 439,92 ha

Zaliczono tu lasy w następujących kategoriach

Tabela 35. Powierzchnia Lasów o szczególnych walorach przyrodniczych /HCVF/ w poszczególnych kategoriach

Kategoria HCVF	Powierzchnia (ha)
1.1.a	232,49
1.1.b	9268,82
1.2.	0
2	0
3.1.	1,3
3.2.	4375,66
4.1.	10502,84
4.2.	548,13
6	0

20.4 Lasy referencyjne

Zarządzeniem nr 2/14 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach z dnia 3. 02. 2014 r. w sprawie wyznaczania lasów referencyjnych, stref i powierzchni ochronnych na terenie nadleśnictw w RDLP w Katowicach zatwierdzono lasy referencyjne, strefy i powierzchnie ochronne na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia. Dokonano tego w oparciu o zmiany w obowiązujących Zasadach i Kryteriach FSC – Rainforest Alliance – Przejściowy Standard Oceny Gospodarki Leśnej w Polsce. Nowy Standard Odpowiedzialnej Gospodarki Leśnej FSC w Polsce FSC-NSTD-FM-PL obowiązuje od dnia 20 stycznia 2014 r. W chwili obecnej po dokonaniu w trakcie prac urzędniowych zmiany i weryfikacji granic wydzieleń oraz ich powierzchni lista wydzieleń tworzących ekosystemy referencyjne oraz stref ochronnych i powierzchni ochronnych przedstawia się następująco:

Tabela 36. Lista ekosystemów referencyjnych

Adres leśny	Pow.(ha)
02-08-1-04-106 -a -00	0,8
02-08-1-04-106 -c -00	5,3
02-08-1-04-106 -d -00	10,37
02-08-1-04-106 -f -00	1,21
02-08-1-04-107 -a -00	5,5
02-08-1-04-107 -b -00	0,54
02-08-1-04-109 -a -00	4,99
02-08-1-04-109 -b -00	5,32
02-08-1-04-109 -c -00	5,41
02-08-1-04-109 -d -00	8,66
02-08-1-04-109 -f -00	3,26
02-08-1-04-109 -g -00	3,04
02-08-1-04-110 -a -00	10,1
02-08-1-04-110 -b -00	14,84
02-08-1-04-110 -c -00	0,79
02-08-1-04-111 -a -00	10,7
02-08-1-04-111 -b -00	1,75
02-08-1-04-111 -c -00	4,2
02-08-1-04-117 -a -00	7,53
02-08-1-04-117 -b -00	5,96
02-08-1-04-122 -a -00	2,15
02-08-1-04-122 -b -00	2,9
02-08-1-04-122 -c -00	2,73
02-08-1-04-122 -d -00	7,59
02-08-1-04-131 -a -00	18,08
02-08-1-04-131 -b -00	6,72
02-08-1-04-137 -a -00	4,98
02-08-1-04-137 -b -00	14,46
02-08-1-05-154 -a -00	3,75
02-08-1-05-154 -b -00	11,35
02-08-1-05-154 -c -00	1,22
02-08-1-05-154 -d -00	1,13
02-08-1-05-154 -f -00	2,54
02-08-1-05-154 -g -00	6,68
02-08-1-05-155 -a -00	7,37
02-08-1-05-155 -b -00	18,76
02-08-1-06-169 -a -00	7,98
02-08-1-06-170 -b -00	6,5
02-08-1-06-171 -b -00	6,46
02-08-1-06-172 -b -00	2,08
02-08-1-06-172 -c -00	7,14
02-08-1-06-172 -d -00	3,41
02-08-1-06-172 -f -00	7,88
02-08-1-06-173 -a -00	16,66
02-08-1-06-173 -b -00	2,83
02-08-1-06-174 -c -00	7,99
02-08-1-06-174 -f -00	5,09
02-08-1-06-174 -h -00	2,52
02-08-1-06-180 -a -00	6,11
02-08-1-06-180 -b -00	8,84
02-08-1-06-180 -f -00	3,73
02-08-1-06-181 -a -00	7,16
02-08-1-06-181 -b -00	5,02
02-08-1-06-181 -c -00	2,22
02-08-1-06-206 -c -00	2,52
02-08-1-06-208 -d -00	9,06
02-08-1-06-209 -b -00	21,49

Adres leśny	Pow.(ha)
02-08-1-06-210 -a -00	2,68
02-08-1-06-210 -b -00	24,83
02-08-1-06-212 -b -00	12,95
02-08-1-08-220 -a -00	5,97
02-08-1-08-220 -b -00	1,52
02-08-1-08-220 -c -00	5,22
02-08-1-08-220 -f -00	4,36
02-08-1-08-221 -a -00	11,03
02-08-1-08-221 -b -00	2,77
02-08-1-09-222 -a -00	7,43
02-08-1-08-223 -b -00	13,94
02-08-1-08-224 -a -00	4,61
02-08-1-08-224 -b -00	1,9
02-08-1-08-224 -c -00	8,21
02-08-1-08-224 -d -00	5,34
02-08-1-08-224 -f -00	2,45
02-08-1-08-225 -a -00	7,12
02-08-1-08-225 -b -00	7,42
02-08-1-08-225 -c -00	2,4
02-08-1-08-226 -a -00	6,31
02-08-1-08-226 -b -00	1,57
02-08-1-08-226 -c -00	1,78
02-08-1-08-226 -d -00	19,18
02-08-1-08-227 -a -00	20,7
02-08-1-08-228 -a -00	2,76
02-08-1-08-228 -b -00	22,36
02-08-1-09-229 -a -00	9,08
02-08-1-09-229 -b -00	11,92
02-08-1-09-230 -a -00	4,84
02-08-1-09-230 -b -00	1,82
02-08-1-09-230 -c -00	9,96
02-08-1-09-230 -d -00	13,18
02-08-1-08-231 -a -00	2,02
02-08-1-08-231 -b -00	1,31
02-08-1-08-231 -c -00	15,64
02-08-1-08-231 -d -00	13,26
02-08-1-08-232 -a -00	13,61
02-08-1-08-232 -b -00	8,24
02-08-1-09-233 -a -00	14,19
02-08-1-09-233 -b -00	8,33
02-08-1-09-234 -a -00	9,81
02-08-1-09-234 -b -00	8,79
02-08-1-09-235 -a -00	12,99
02-08-1-09-235 -b -00	13,16
02-08-1-09-235 -c -00	11,55
02-08-1-09-237 -a -00	20,05
02-08-1-09-238 -a -00	2,48
02-08-1-09-238 -b -00	16,41
02-08-1-09-238 -c -00	0,72
02-08-1-09-239 -a -00	14,6
02-08-2-10-1 -a -00	13,21
02-08-2-10-1 -b -00	14,58
02-08-2-12-42 -b -00	6,5
02-08-2-12-42 -d -00	0,86
02-08-2-12-42 -f -00	23,69
02-08-2-12-42 -g -00	2,67
02-08-2-12-44 -b -00	18,07
02-08-2-14-165 -d -00	4,4
02-08-2-16-188 -c -00	6,82

Adres leśny	Pow.(ha)
02-08-2-16-188 -d -00	18,46
02-08-2-16-198 -f -00	2,01
02-08-2-16-198 -h -00	2,25
02-08-2-16-200 -a -00	9,54
02-08-2-16-200 -b -00	8,32

Adres leśny	Pow.(ha)
02-08-2-16-200 -c -00	1,7
02-08-2-14-208 -a -00	0,96
02-08-2-14-209 -a -00	4,31
Razem	953,72

Wszystkie ekosystemy referencyjne objęte są ochroną rezerwatową. Na terenie stref i powierzchni ochronnych nie wyklucza się prowadzenia działalności gospodarczej, dlatego też nie planuje się specjalnych zaleceń dla tych obszarów. Realizacja wskazań gospodarczych powinna być na tych terenach realizowana ze świadomością realizowanych na nich celów ochronnych.

21 Zagadnienia nasiennictwa i selekcji.

21.1 Wyłączone drzewostany nasienne (WDN)

Nadleśnictwo Jeleśnia posiada wyłączone drzewostany nasienne na łącznej powierzchni 70,33 ha, o których informacje zawarto w poniżej tabeli.

Tabela 37. Nadleśnictwo Jeleśnia – wyłączone drzewostany nasienne

L.p.	Obręb	Leśnictwo	Oddz.	Gatunek	Pow. wydz. (ha)	Pow. WDN (ha)	Nr w Krajowym Rejestrze LMP	RLMP_LP
1	Obr. Jeleśnia	Korbielów	110a	ŚW	10,10	10,10	MP/2/31040/05	8413
2	Obr. Jeleśnia	Sopotnia Górna	208d	ŚW	9,06	30,55	MP/2/31041/05	22252
	Obr. Jeleśnia	Sopotnia Górna	209b	ŚW	21,49		MP/2/31041/05	22252
Razem					40,65	40,65		
3	Obr. Żywiec	Ślemień	165d	JD	4,40	4,40	MP/2/49515/10	53609
4	Obr. Żywiec	Kielbasów	188c	BK	6,82	25,28	MP/2/49516/10	53588
	Obr. Żywiec	Kielbasów	188d	BK	18,46		MP/2/49516/10	53588
Razem					29,68	29,68		
Łącznie					70,33	70,33		

21.2 Gospodarcze drzewostany nasienne (GDN)

Nadleśnictwo Jeleśnia wg stanu na 31.08.2013r. posiada GDN następujących gatunków:

So	-1,97 ha
Św	- 470,30 ha
Jd	- 84,54 ha
Dg	- 1,37 ha
Bk	- 76,78 ha
Db.s	- 1,75 ha

Powierzchnia ogółem wszystkich GDN wynosi 180.81 ha. Zbiór nasion prowadzony jest w GDN-ach iglastych z drzew leżących – zbiór w trakcie użytkowania rębnego, a w GDN-ach liściastych z ziemi oraz z drzew stojących.

Szczegółowe informacje o gospodarczych drzewostanach nasiennych zawarto w tabeli 26.

Tabela 38. Nadleśnictwo Jeleśnia – gospodarcze drzewostany nasienne

Lp.	Oddział	Powierzchnia wydzielenia [ha]	Powierzchnia GDN [ha]	Siedliskowy Typ Lasu	Gatunek docelowy	Wiek	KRLMP	RLMP_LP
1	2	3		4	5	6	7	8
<i>Obr. Jeleśnia</i>								
1	61 f	3,12	3,12	LMGśw	ŚW	110	MP/1/24872/05	8171
2	69 b	0,89	2,71	LG	JD	95	MP/1/43430/05	20585
	69 c	1,82		LG	JD	115	MP/1/43430/05	20585
3	88 a	5,06	131,92	LG	ŚW	110	MP/1/24784/05	8642
	88 b	9,07		LG	ŚW	110	MP/1/24784/05	8642
	88 c	4,35		LG	ŚW	110	MP/1/24784/05	8642
	89 b	6,8		LG	ŚW	123	MP/1/24784/05	8642
	95 a	13,98		LGw	ŚW	98	MP/1/24784/05	8642
	97 a	19,01		LGw	ŚW	95	MP/1/24784/05	8642
	98 a	17,59		LGw	ŚW	90	MP/1/24784/05	8642
	99 k	20,26		LGw	ŚW	85	MP/1/24784/05	8642
	100 c	16,47		LGw	ŚW	98	MP/1/24784/05	8642
	118 c	11,66		LG	ŚW	85	MP/1/24784/05	8642
	125 w	2,47		LGw	ŚW	80	MP/1/24784/05	8642
	125 x	2,99		LGw	ŚW	80	MP/1/24784/05	8642
130 b	2,21	LGw	ŚW	98	MP/1/24784/05	8642		
4	108 c	7,39	7,39	LG	BK	85	MP/1/43443/05	20590
5	125 p	3,68	3,68	LGw	JD	100	MP/1/43431/05	22255
6	142 c	5,88	247,87	LMG	ŚW	95	MP/1/24904/05	8501
	143 b	13,98		LG	ŚW	80	MP/1/24904/05	8501
	144 a	3,96		LG	ŚW	80	MP/1/24904/05	8501
	146 b	26,77		LMG	ŚW	100	MP/1/24904/05	8501
	153 b	2,08		LG	ŚW	80	MP/1/24904/05	8501
	167 a	2,57		LG	ŚW	75	MP/1/24904/05	8501
	167 d	3,61		LG	ŚW	105	MP/1/24904/05	8501
	167 g	2,54		LMG	ŚW	115	MP/1/24904/05	8501
	167 h	13,5		LMG	ŚW	80	MP/1/24904/05	8501
	169 b	6,86		LMG	ŚW	120	MP/1/24904/05	8501
	174 b	3,89		LMG	ŚW	90	MP/1/24904/05	8501
	175 a	15,31		LMG	ŚW	110	MP/1/24904/05	8501
	176 c	12,56		LMG	ŚW	105	MP/1/24904/05	8501
	177 b	13,69		LMG	ŚW	105	MP/1/24904/05	8501
	179 a	3,36		LMG	ŚW	90	MP/1/24904/05	8501
	179 b	6,05		LMG	ŚW	90	MP/1/24904/05	8501
	189 b	20,45		LMG	ŚW	90	MP/1/24904/05	8501
	190 c	22,73		LMG	ŚW	110	MP/1/24904/05	8501
	193 f	8,75		BMG	ŚW	135	MP/1/24904/05	8501
	196 a	9,99		LMG	ŚW	85	MP/1/24904/05	8501
197 f	12,85	LMG	ŚW	120	MP/1/24904/05	8501		
200 b	6,77	LMG	ŚW	120	MP/1/24904/05	8501		
206 c	2,52	BMG	ŚW	95	MP/1/24904/05	8501		

Lp.	Oddział	Powierzchnia wydzielenia [ha]	Powierzchnia GDN [ha]	Siedliskowy Typ Lasu	Gatunek docelowy	Wiek	KRLMP	RLMP_LP
1	2	3		4	5	6	7	8
	210 b	24,83		LMG	ŚW	130	MP/1/24904/05	8501
	211 a	2,37		LMG	ŚW	65	MP/1/24904/05	8501
7	153 c	1,49	3,11	LGw	JD	105	MP/1/43432/05	22254
	162 b	1,62		LGw	JD	85	MP/1/43432/05	22254
8	153 d	3,06	3,06	LG	JD	70	MP/1/43432/05	20597
9	225 a	7,12	18,68	LMG	BK	130	MP/1/48916/09	51861
	225 d	11,56		LG	BK	130	MP/1/48916/09	51861
10	229 a	9,08	87,39	LG	ŚW	115	MP/1/24916/05	8677
	229 b	11,92		LMG	ŚW	115	MP/1/24916/05	8677
	233 a	14,19		LMG	ŚW	110	MP/1/24916/05	8677
	235 a	12,99		LMG	ŚW	100	MP/1/24916/05	8677
	235 b	13,16		LMG	ŚW	100	MP/1/24916/05	8677
	236 b	12,38		LMG	ŚW	140	MP/1/24916/05	8677
	242 f	10,2		LG	ŚW	100	MP/1/24916/05	8677
251 a	3,47	LG	ŚW	75	MP/1/24916/05	8677		
11	242 d	12,90	12,90	LG	BK	90	MP/1/43444/05	20591
12	255 a	12,55	12,55	LG	JD	80	MP/1/43434/05	20603
Razem		534,38	534,38					
Obr. Żywiec								
13	3 h	9,85	9,85	LG	BK	110	MP/1/43445/05	20592
14	5 f	5,07	5,07	LG	JD	115	MP/1/43435/05	20586
15	66 b	18,01	18,01	LG	BK	90	MP/1/43446/05	20593
16	91 g	3,99	3,99	LG	JD	110	MP/1/43436/05	20587
17	110 b	1,37	1,37	LG	DG	100	MP/1/24926/05	8687
18	127 c	3,69	12,86	LG	JD	100	MP/1/43441/05	20589
	130 b	9,17		LG	JD	85	MP/1/43441/05	20589
19	130 c	1,75	1,75	LG	DB.S	85	MP/1/48335/08	51828
20	144 d	10,08	10,08	LG	JD	90	MP/1/43437/05	20588
21	150 c	9,95	9,95	LG	BK	130	MP/1/43442/05	20604
22	170 b	9,78	27,43	LG	JD	85	MP/1/43440/05	20600
	171 b	17,65		LG	JD	105	MP/1/43440/05	20600
23	203 d	1,97	1,97	LG	SO	145	MP/1/47026/07	19857
Razem		102,33	102,33					
Ogółem		636,71	636,71					

21.3 Drzewostany zachowawcze (DZ)

Nadleśnictwo Jeleśnia posiada drzewostany zachowawcze

Tabela 39. Nadleśnictwo Jeleśnia - drzewostany zachowawcze

Lp.	Obręb	Leśnictwo	Oddział, pododdz.	Gatunek	KRLMP	RLMP_LP
					Nr	Nr
1	Jeleśnia	Korbielów	107 c	Św	MP/1/47570/07	21640
	Jeleśnia	Korbielów	111 c	Św	MP/1/47570/07	21640
2	Jeleśnia	Sopotnia Dolna	154 d	Św	MP/1/50583/13	50199
	Jeleśnia	Sopotnia Dolna	154 f	Św	MP/1/50583/13	50199
	Jeleśnia	Sopotnia Dolna	154 g	Św	MP/1/50583/13	50199
	Jeleśnia	Sopotnia Dolna	155 b	Św	MP/1/50583/13	50199

3	Jeleśnia	Sopotnia Potok	204 c	Św	MP/1/47571/07	21641
	Jeleśnia	Sopotnia Potok	204 d	Św	MP/1/47571/07	21641
	Jeleśnia	Sopotnia Potok	204 h	Św	MP/1/47571/07	21641
4	Jeleśnia	Romanka Górna	238 b	Św	MP/1/47572/07	21642
	Jeleśnia	Romanka Górna	239 a	Św	MP/1/47572/07	21642

21.4 Drzewa mateczne (DM)

Nadleśnictwo Jeleśnia posiada zarejestrowane 3 drzewa mateczne (czereśnia ptasia).

Szczegółowe informacje o drzewach matecznych zestawiono w tabeli 28.

Tabela 40. Nadleśnictwo Jeleśnia – drzewa mateczne

Lp.	Obręb	Leśnictwo	Oddział, pododdz.	Gatunek	KRLMP	RLMP_LP
					Nr	Nr
1	Żywiec	Ślemień	169 b	Czr.p.	MP/3/47587/07	22078
2	Żywiec	Ślemień	169 b	Czr.p.	MP/3/49514/10	53589
3	Żywiec	Kielbasów	181 b	Czr.p.	MP/3/50582/13	55338

21.5 Uprawy pochodne (UP)

Nadleśnictwo Jeleśnia posiada zarejestrowanych 14 upraw pochodnych o łącznej powierzchni 12,17 ha. Szczegółowe informacje o uprawach pochodnych zestawiono w tabeli 29.

Tabela 41. Nadleśnictwo Jeleśnia – uprawy pochodne

Lp.	Obręb	Leśnictwo	Oddział, pododdz.	Rok założenia	Gatunek / pow.(ha)	
					Św	Jd
1	Jeleśnia	Korbielów	90 b	1991	0,50	
2	Jeleśnia	Korbielów	120 b	1991	0,50	
3	Jeleśnia	Korbielów	137 b	1991	0,50	
4	Jeleśnia	Sopotnia Górna	208 a	1991	2,89	
5	Jeleśnia	Romanka Górna	242 b	1991	0,50	
6	Jeleśnia	Romanka Górna	264 b	1991	1,10	
7	Żywiec	Zakocierz	7 b	1973		1,00
8	Żywiec	Kocierz Moszczanicki	29 b	1973		0,50
9	Żywiec	Kocierz Moszczanicki	32 d	1973		1,00
10	Żywiec	Czernichów	83 a	1991	0,50	
11	Żywiec	Czernichów	89 a	1991	0,50	
12	Żywiec	Czernichów	118 b	1991	1,00	
13	Żywiec	Kielbasów	187 b	1991	1,00	
14	Żywiec	Kielbasów	190 b	1991	0,68	
Razem					9,67	2,50
Ogółem					12,17	

21.6 Uprawy zachowawcze

W Nadleśnictwie Jeleśnia znajduje się 1 uprawa zachowawcza.

Tabela 42. Nadleśnictwo Jeleśnia – uprawy zachowawcze

Lp.	Obręb	Leśnictwo	Oddział, pododdz.	Gatunek / pow.(ha)				
				Św				
1	Jeleśnia	Sopotnia Potok	204 f	2,00				

Plantacje nasienne (PN)

Nadleśnictwo Jeleśnia nie posiada plantacji nasiennych.

Szkółkarstwo

Nadleśnictwie Jeleśnia nie prowadzi produkcji szkółkarskiej

22 Walory przyrodniczo – leśne.

W drzewostanach Nadleśnictwa występuje niemal cała gama krajowych gatunków drzew

i krzewów:

Tabela 43. Wykaz gatunków drzew i krzewów stwierdzonych w lasach nadleśnictwa.

Gatunek	Drzewostan		II piętro, podszedzenia i podrost		Przestoje	Podszyt	Nalot	Zadrzewieni a i zakrzewieni a	Samosiewy	Razem
	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]						
bez czarny						53				53
bez koralowy						16				16
brzoza brodawkowata	622	196,40	2	0,33	12	453		21	5	1115
buk pospolity	4327	4570,96	1387	1232,94	268	164	594	55	2	6797
czeremcha pospolita	1	0,20				4				5
czeresnia pospolita	192	57,39	3	0,62	2	1		3	3	204
daglezwia zielona	88	42,43	4	2,04	1		2	1		96
dąb czerwony	71	23,88	2	0,69		1				74
dąb nieokreślony	413	148,72	19	4,99	13			9	6	460
głóg jednoszyjkowy						2				2
grab pospolity	78	29,74	13	5,30		4	4	9	5	113
grusza pospolita								1		1
jabłoń dzika					1			2		3
jarzab pospolity	90	35,29	5	0,84		519		2		616
jesion wyniosły	479	154,77	16	3,30	3	2	7	13	2	522
jodła pospolita	4101	2909,72	1044	779,82	243	14	583	36		6021
kasztanowiec biały	9	2,28								9
klon jawor	1387	511,43	56	14,33	39	34	65	16	6	1603

Gatunek	Drzewostan		II piętro, podsadzenia i podrost		Przestoje	Podszyc	Nalot	Zadrzewieni a i zakrzewieni a	Samosiewy	Razem
	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]						
klon polny	1	0,13								1
klon pospolity	22	5,74	10	3,23		2	6	1	1	42
kosodrzewina	1	0,43								1
kruszyna pospolita						81		2		83
leszczyna pospolita						282		11		293
lipa drobnolistna	70	14,60	6	0,58	2	3		15	5	101
modrzew europejski	837	400,85	37	16,09	39	1	13	11		938
olsza czarna	147	65,46	9	3,99	4	7		3	1	171
olsza szara	242	91,56	5	0,29	3	3		12	2	267
orzech czarny	1	0,17								1
robinia akacyjowa	9	2,06						2	1	12
sosna Banksa	1	0,00								1
sosna czarna	5	3,79						1		6
sosna limba	5	1,40								5
sosna wejmutka	65	25,42	1	0,20	3		1	1		71
sosna zwyczajna	515	270,32	10	4,98	44		7	2	2	580
suchodrzew pospolity						2				2
śliwa domowa								1		1
śliwa tarnina						3		5		8
świerk pospolity	3870	4967,37	921	651,31	155	569	406	51	1	5973
topola biała	13	2,53			1			3		17
topola osika	195	49,97	1	0,05	2	18		14	6	236
wiąz górski								1		1
wiąz pospolity	21	6,70	4	0,50	2					27
wierzba biała	74	12,11	1	0,05		77		20	6	178
wierzba iwa	32	11,43				43		2		77

23 Charakterystyka drzewostanów w aspekcie typologii urządzeniowej.

Drzewostany są najważniejszym elementem ekosystemu leśnego, dlatego poświęcono im stosunkowo dużo uwagi. Tradycyjne charakterystyki i opisy poszczególnych elementów taksacyjnych drzewostanów znajdują się w projekcie “Planu Urządzenia Lasu” dla Nadleśnictwa. W “Programie Ochrony Przyrody” wykorzystano te dane oraz podjęto próbę ich oceny i interpretacji pod kątem wymagań zrównoważonego rozwoju ekosystemów leśnych.

24 Bogactwo gatunkowe i struktura pionowa drzewostanów.

Bogactwo gatunkowe drzewostanów analizowano pod względem ilości gatunków w składzie warstwy górnej drzew (zapisanych w składzie gatunkowym I piętra) oraz budowy pionowej z podziałem na jedno-, dwupiętrowe i wielopiętrowe. Zestawienie powierzchni i miąższości drzewostanów według grup wiekowych i bogactwa gatunkowego przedstawia tabela:

Tabela 44. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m³] drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego.

Obręb, nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Jednostka	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			<= 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Jeleśnia	jednogatunkowe	ha	46,22	119,32	869,04	1034,58	17,9
		m ³	3358	38695	306161	348214	21,8
	dwugatunkowe	ha	259,37	329,44	1231,84	1820,65	31,4
		m ³	26163	115902	410729	552794	34,6
	trzygatunkowe	ha	1074,78	714,27	625,56	2414,61	41,7
		m ³	127792	247495	196631	571918	35,8
	cztero- i więcej gatunkowe	ha	198,76	255,83	70,74	525,33	9,1
		m ³	20801	81942	21792	124535	7,8
	łącznie	ha	1579,13	1418,86	2797,18	5795,17	100,0
		m ³	178114	484034	935313	1597461	100,0
Obręb Żywiec	jednogatunkowe	ha	64,77	165,27	242,63	472,67	8,6
		m ³	3234	52879	70919	127032	10,4
	dwugatunkowe	ha	410,68	413,02	556,02	1379,72	25,1
		m ³	39295	140921	144356	324572	26,5
	trzygatunkowe	ha	808,26	1177,99	718,53	2704,78	49,3
		m ³	76655	333849	174269	584773	47,7
	cztero- i więcej gatunkowe	ha	256,67	491,92	180,54	929,13	16,9
		m ³	23486	124349	40568	188403	15,4
	łącznie	ha	1540,38	2248,20	1697,72	5486,30	100,0
		m ³	142670	651998	430112	1224780	100,0
Nadleśnictwo Jeleśnia	jednogatunkowe	ha	110,99	284,59	1111,67	1507,25	13,4
		m ³	6592	91574	377080	475246	16,8
	dwugatunkowe	ha	670,05	742,46	1787,86	3200,37	28,4
		m ³	65458	256823	555085	877366	31,1
	trzygatunkowe	ha	1883,04	1892,26	1344,09	5119,39	45,4
		m ³	204447	581344	370900	1156691	41,0
	cztero- i więcej gatunkowe	ha	455,43	747,75	251,28	1454,46	12,9
		m ³	44287	206291	62360	312938	11,1
	łącznie	ha	3119,51	3667,06	4494,90	11281,47	100,0
		m ³	320784	1136032	1365425	2822241	100,0

Z analizy danych wynika, że największą powierzchnię w Nadleśnictwie Jeleśnia (45%) zajmują drzewostany trzygatunkowe. Na nie przypada również największa masa (41%). Również drzewostany dwugatunkowe zajmują dużą powierzchnię (28%) i masę (31%). Najmniejszą powierzchnię zajmują natomiast drzewostany cztero i więcej gatunkowe (13%). Zaznaczyć należy jednak, że program określający bogactwo gatunkowe przyjmuje za odrębne gatunki także grupy wiekowe tego samego gatunku.

Zestawienie powierzchni i miąższości drzewostanów według grup wiekowych i struktury dla Nadleśnictwa przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 45. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m³] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

Obręb, nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Jednostka	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			<= 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Jeleśnia	jednopiętrowe	ha	1576,54	1264,83	1497,03	4338,40	74,9
		m ³	177614	450564	588151	1216329	76,0
	dwupiętrowe	ha	2,59		21,75	24,34	0,4
		m ³	500		7184	7684	
	wielopiętrowe	ha					
		m ³					
	przerębowe	ha					
		m ³					
	w KO i KDO	ha		154,03	1278,40	1432,43	24,7
		m ³		33470	339978	373448	23,0
łącznie	ha	1579,13	1418,86	2797,18	5795,17	100,0	
	m ³	178114	484034	935313	1597461	100,0	
Obręb Żywiec	jednopiętrowe	ha	1540,38	2010,71	484,31	4035,40	73,6
		m ³	142670	610092	198899	951661	77,0
	dwupiętrowe	ha			41,59	41,59	0,8
		m ³			20631	20631	1,0
	wielopiętrowe	ha					
		m ³					
	przerębowe	ha					
		m ³					
	w KO i KDO	ha		237,49	1171,82	1409,31	25,7
		m ³		41906	210582	252488	20,0
łącznie	ha	1540,38	2248,20	1697,72	5486,30	100,0	
	m ³	142670	651998	430112	1224780	100,0	
Nadleśnictwo Jeleśnia	jednopiętrowe	ha	3116,92	3275,54	1981,34	8373,80	74,2
		m ³	320284	1060656	787050	2167990	76,8
	dwupiętrowe	ha	2,59		63,34	65,93	0,6
		m ³	500		27815	28315	1,0
	wielopiętrowe	ha					
		m ³					
	przerębowe	ha					
		m ³					
	w KO i KDO	ha		391,52	2450,22	2841,74	25,2
		m ³		75376	550560	625936	22,2
łącznie	ha	3119,51	3667,06	4494,90	11281,47	100,0	
	m ³	320784	1136032	1365425	2822241	100,0	

Drzewostany Nadleśnictwa Jeleśnia pod względem budowy pionowej (należą do średnio zróżnicowanych). Generalnie występują dwie grupy drzewostanów. Większość (74,2 % powierzchni) stanowią drzewostany jednopiętrowe, zaś 25,2 % to klasy odnowienia łącznie z klasami do odnowienia. Nadleśnictwo nie posiada drzewostanów o budowie przerębowej i wielopiętrowej.

25 Pochodzenie drzewostanów.

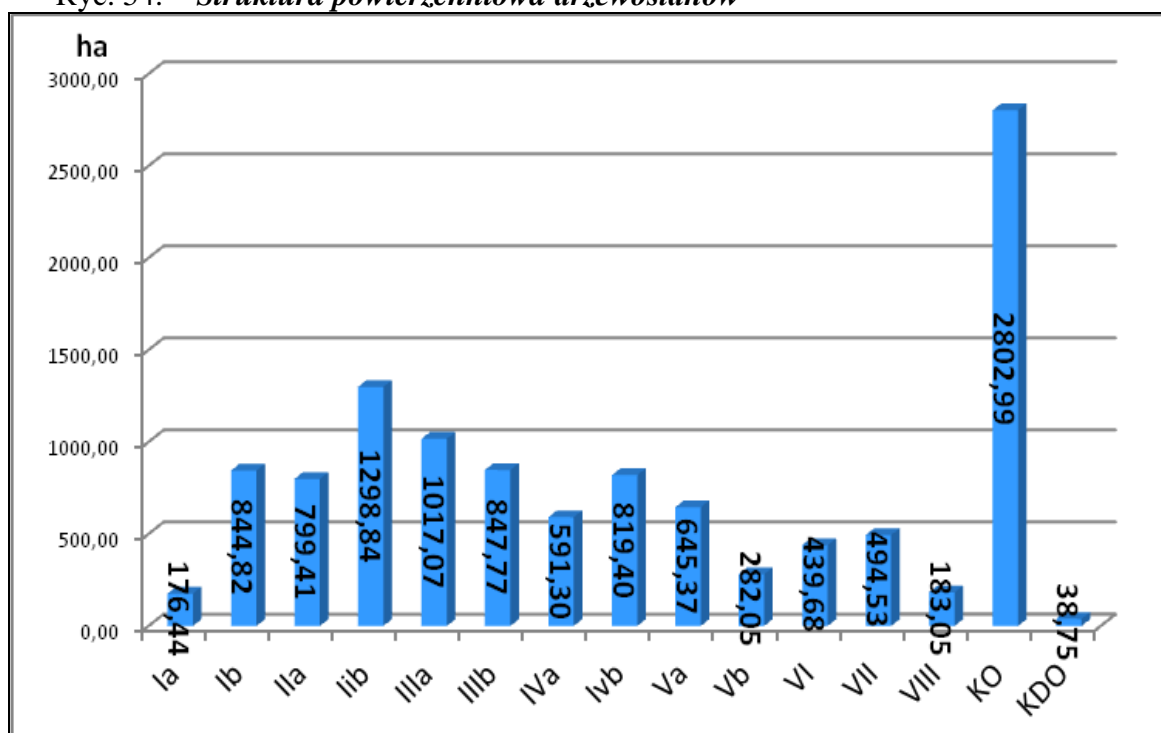
W nadleśnictwie nie przeprowadzono systematycznej analizy drzewostanów pod kątem ich pochodzenia. Ogólnie należałoby przyjąć, że drzewostany świerkowe i modrzewiowe oraz gatunki obce są pochodzenia sztucznego, a część dębów pochodzi z odnowienia naturalnego. W wielu przypadkach oba te sposoby odnowienia lasu wzajemnie się uzupełniają i trudno zakwalifikować je do konkretnej kategorii.

Tabela 46. Wzór nr 15. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m³] drzewostanów wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych.

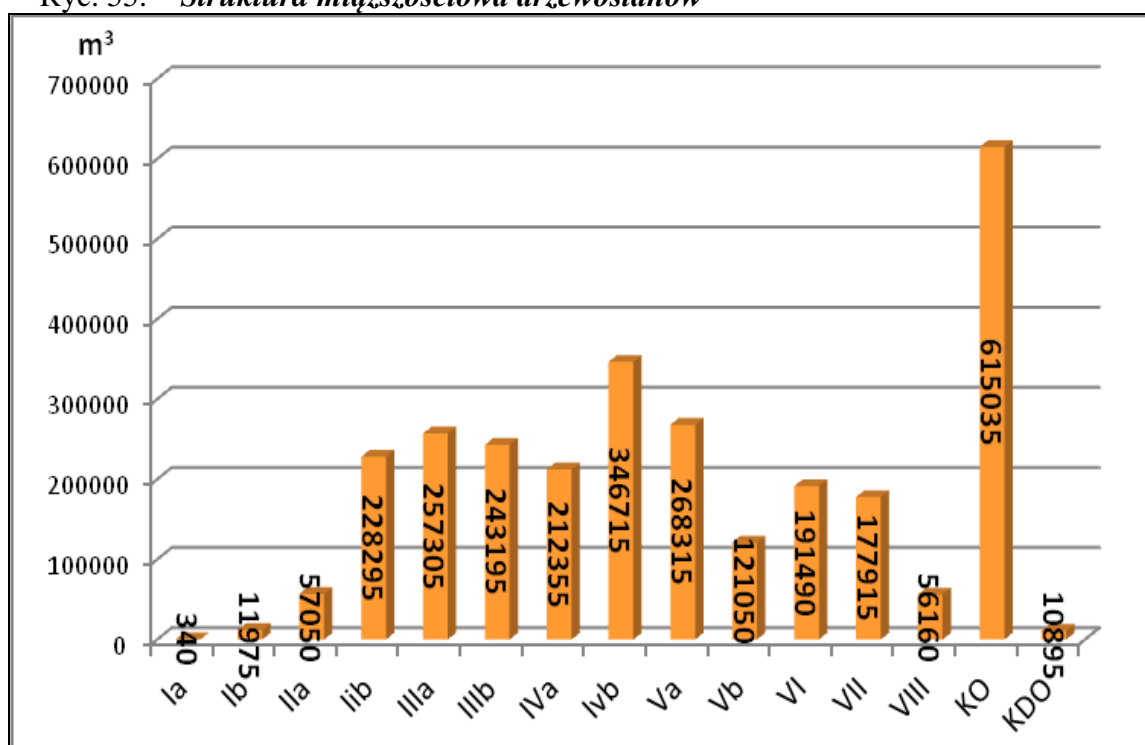
Obręb, nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Jednostka	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			<= 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Jeleśnia	z panującym gat. obcym	ha					
		m ³					
	plantacje drzew szybkorosnących	ha					
		m ³					
	odroślowe	ha					
		m ³					
	z samosiewu	ha	178,73	19,71	30,31	228,75	3,9
		m ³	22389,00	5210,00	7155,00	34754,00	2,2
z sadzenia	ha	123,72	129,82	510,77	764,31	13,2	
	m ³	7051,00	40829,00	176991,00	224871,00	14,1	
brak informacji	ha	1519,13	1269,33	2286,41	5074,87	87,6	
	m ³	170876,00	437995,00	758322,00	1367193,00	85,6	
Żywiec	z panującym gat. obcym	ha					
		m ³					
	plantacje drzew szybkorosnących	ha					
		m ³					
	odroślowe	ha		17,72		17,72	0,3
		m ³		5688,00		5688,00	0,5
	z samosiewu	ha	1019,60	1387,20	725,47	3132,27	57,1
		m ³	102863,00	415369,00	218609,00	736841,00	60,2
z sadzenia	ha	903,18	1389,20	905,91	3198,29	58,3	
	m ³	91096,00	410140,00	257932,00	759168,00	62,0	
brak informacji	ha	1083,64	783,84	791,60	2659,08	48,5	
	m ³	75642,00	217368,00	172147,00	465157,00	38,0	
Nadleśnictwo Jeleśnia	z panującym gat. obcym	ha					
		m ³					
	plantacje drzew szybkorosnących	ha					
		m ³					
	odroślowe	ha		17,72		17,72	0,2
		m ³		5688,00		5688,00	0,2
	z samosiewu	ha	1198,33	1406,91	755,78	3361,02	29,8
		m ³	125252,00	420579,00	225764,00	771595,00	27,3
z sadzenia	ha	1026,90	1519,02	1416,68	3962,60	35,1	
	m ³	98147,00	450969,00	434923,00	984039,00	34,9	
brak informacji	ha	2602,77	2053,17	3078,01	7733,95	68,6	
	m ³	246518,00	655363,00	930469,00	1832350,00	64,9	

26 Zasoby drzewne.

Ryc. 54. *Struktura powierzchniowa drzewostanów*

Ryc. 55. *Struktura miąższościowa drzewostanów*

W powyższych wykresach zwraca uwagę stosunkowo duży udział klas odnowienia oraz niezbyt równomierny rozkład drzewostanów w klasach wieku ze zwiększonym udziałem drzewostanów w klasie IIa, IIIb.

Tabela 47. Uproszczona tabela klas wieku dla Nadleśnictwa Jeleśnia

Wiek	Pow.(ha)	m3	% pow.	% miąż.
11-20	844,82	11975	7,48	0,42
21-30	799,41	57050	7,08	2,02
31-40	1298,84	228295	11,50	8,09
41-50	1017,07	257305	9,00	9,12
51-60	847,77	243195	7,50	8,62
61-70	591,30	212355	5,23	7,52
71-80	819,40	346715	7,25	12,28
81-90	645,37	268315	5,71	9,51
91-100	282,05	121050	2,50	4,29
101-120	439,68	191490	3,89	6,78
121-140	494,53	177915	4,38	6,30
141 i wyżej	183,05	56160	1,62	1,99
KO	2802,99	615035	24,81	21,81
KDO	38,75	10895	0,34	0,39

27 Drzewostany 100 – letnie i starsze.

W Nadleśnictwie ponad 16 % powierzchni leśnej zalesionej, zajmują drzewostany ponad 100 letnie oraz Klasy odnowienia i klasy do odnowienia. Przeważają wśród nich świerczyny zajmujące 79 % łącznej powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich.

Tabela 48. Zestawienie powierzchni starodrzewu wg obrębów leśnych i gatunków panujących.

Gatunek panujący	Obręb Jeleśnia		Obręb Żywiec		Nadleśnictwo Jeleśnia	
	pow. [ha]	udział %	pow. [ha]	udział %	pow. [ha]	udział %
Drzewostany						
SO	26,47	0,5	30,16	0,5	56,63	0,5
SO.C			4,87	0,1	4,87	0,0
MD			4,55	0,1	4,55	0,0
ŚW	1434,82	24,7			1434,82	12,7
JD	8,98	0,2	19,51	0,4	28,49	0,3
BK	51,79	0,9	203,05	3,7	254,84	2,3
OL.S	18,02	0,3	5,53	0,1	23,55	0,2
Razem	1540,08	26,5	267,67	4,9	1807,75	16,0
Kępy						
SO	0,39	0,0	1,90	0,0	2,29	0,0
ŚW	1,64	0,0			1,64	0,0
JD	1,09	0,0			1,09	0,0
BK	1,04	0,0	3,30	0,1	4,34	0,0
BRZ	0,10	0,0	0,05	0,0	0,15	0,0
OL.S	0,25	0,0	1,00	0,0	1,25	0,0
Razem	4,51	0,1	6,25	0,1	10,76	0,1
Łącznie						
SO	26,86	0,5	32,06	0,6	58,92	0,5
SO.C			4,87	0,1	4,87	0,0
MD			4,55	0,1	4,55	0,0
ŚW	1436,46	24,7			1436,46	12,7

Gatunek panujący	Obręb Jeleśnia		Obręb Żywiec		Nadleśnictwo Jeleśnia	
	pow. [ha]	udział %	pow. [ha]	udział %	pow. [ha]	udział %
JD	10,07	0,2	19,51	0,4	29,58	0,3
BK	52,83	0,9	206,35	3,8	259,18	2,3
OLS	18,27	0,3	6,53	0,1	24,80	0,2
BRZ	0,10	0,0	0,05	0,0	0,15	0,0
Razem	1544,59	26,6	273,92	5,0	1818,51	16,1

Ilość drzewostanów starszych w nadleśnictwie jest istotnym elementem świadczącym o wartości lasów. Właściwy udział drzewostanów starych (zazwyczaj rozumianych, jako te, które osiągnęły wiek ponad 100 lat), zapewnia odpowiednią ilość siedlisk dla wielu organizmów. Niektóre bezkręgowce są silnie uzależnione od obecności w lesie starych drzew, podobnie jak niektóre gatunki ptaków, zwłaszcza drapieżne do założenia gniazda wymagają drzew dużych rozmiarów.

Oczywiście drzewostany te nie są wyłączone z użytkowania i część z nich z pewnością w ciągu bieżącego dziesięciolecia będzie użytkowana. W ich miejsce powstaną uprawy i młodniki. Naturalne procesy starzenia się drzewostanów powodują, iż każdy drzewostan w pewnym momencie przechodzi z fazy dojrzałej i terminalnej, (czyli tych faz, które są powszechnie w społeczeństwie uznawane za najbardziej pożądane) w fazę rozpadu i odnowienia. W lasach o charakterze naturalnym rozmieszczenie starych drzewostanów nie jest stałe, ale zmienia się w przestrzeni. W miejscach dawnych starodrzewi pojawiają się młodsze fazy rozwojowe, a drzewostany młodsze dorastają.

Gospodarka leśna w pewien sposób naśladuje ten proces. Kwalifikowanie drzewostanów do użytkowania podlega pewnym regułom uwzględniającym między innymi konieczność utrzymania odpowiedniego zasobu drzewostanów starszych. Nie są to jednak cały czas te same drzewostany. Użytkowaniu podlegają zazwyczaj tylko te, powyżej określonego wieku, podczas gdy młodsze są oszczędzane i systematycznie dorastają tworząc nowy, przestrzennie inaczej rozmieszczony zasób starodrzew

28 Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi.

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskowym typem lasu jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk leśnych.

Zgodnie z wytycznymi obowiązującej Instrukcji Urządzania Lasu dla scharakteryzowania stanu lasu i zasobów drzewnych przedstawiono poniżej zbiorcze zestawienie powierzchni drzewostanów wg stopni zgodności składu gatunkowego z siedliskiem.

Przy kwalifikowaniu drzewostanów kierowano się następującymi kryteriami (w klasach odnowienia uwzględniono tylko skład gatunkowy młodego pokolenia):

Stopień 1 - skład gatunkowy jest zgodny z siedliskiem, jeżeli gatunek główny jest gatunkiem panującym, a w składzie gatunkowym drzewostanu występują wszystkie gatunki przyjętego typu gospodarczego.

Stopień 2 - skład gatunkowy jest częściowo zgodny z siedliskiem, jeżeli gatunek główny jest gatunkiem panującym lub, gdy gatunek główny nie jest gatunkiem panującym, lecz

w składzie gatunkowym drzewostanu występują wszystkie gatunki przyjętego typu gospodarczego.

Stopień 3 - skład gatunkowy jest niezgodny z siedliskiem, jeżeli nie spełnia wymogów określonych dla stopni 1 i 2, co oznacza, że gatunek główny (zgodnie z przyjętym typem gospodarczym drzewostanu, w tym również w strefie uszkodzeń przemysłowych) nie jest gatunkiem panującym i jednocześnie w składzie gatunkowym drzewostanu nie występują wszystkie gatunki przyjętego typu gospodarczego drzewostanu.

W ramach Programu Ochrony Przyrody w grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo:

niezgodność obojętną, (gdy w miejsce zalecanego gatunku liściastego występował inny gatunek liściasty),

niezgodność negatywną, (gdy w miejsce zalecanego gatunku liściastego lub modrzewia występuje sosna, lub świerk).

Udział poszczególnych stopni przedstawia się następująco:

Tabela 49. Zestawienie powierzchni wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.

Obręb, nadleśnictwo	Siedliskowy typ lasu	Typ drzewostanu	Drzewostany o składzie gatunkowym						
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym		razem
			ha	%	ha	%	ha	%	ha
Obręb Jeleśnia	BWG	ŚW	236,34	100,0					236,34
	BMGŚW	ŚW	532,80	95,7	24,09	4,3			556,89
		ŚW-BK			2,52	100,0			2,52
		BK	10,98	74,9	3,68	25,1			14,66
	LMGŚW	BK	144,97	39,8	219,15	60,2			364,12
		ŚW-BK	84,08	9,2	826,85	90,8			910,93
		ŚW	91,01	15,1	512,97	84,9			603,98
		ŚW-BK-JD	25,24	58,2	18,12	41,8			43,36
		ŚW-JD-BK	6,48	12,2	46,84	87,9			53,32
	LMGW	ŚW-JD	8,33	65,0	4,49	35,0			12,82
		ŚW			22,57	100,0			22,57
		JD-BK			23,94	100,0			23,94
	LGŚW	BK	460,15	66,3	234,00	33,7			694,15
		ŚW-BK-JD	171,43	27,5	452,30	72,5			623,73
		ŚW-JD-BK	417,75	45,2	506,22	54,8			923,97
		ŚW-JD	3,06	100,0					3,06
		ŚW			2,57	100,0			2,57
		JW	0,54	100,0					0,54
		JD	1,69	100,0					1,69
	LGW	ŚW-BK			11,45	100,0			11,45
		ŚW-JD	197,49	34,3	371,67	64,5	7,30	1,3	576,46
		BK	17,26	23,5	55,67	75,9	0,38	0,5	73,31
		JD	0,16	100,0					0,16
		ŚW			3,52	100,0			3,52
		OL-JS			7,21	100,0			7,21
	LŁG	ŚW-BK			9,95	100,0			9,95
		OL-JS	0,50	4,2	11,48	95,2	0,08	0,7	12,06
	OLJG	OL-JS			5,89	100,0			5,89
	Razem	BK	633,36	55,3	512,50	44,7	0,38	0,0	1146,24
		ŚW-BK-JD	196,67	29,5	470,42	70,5			667,09
		ŚW	860,15	60,3	565,72	39,7			1425,87
		ŚW-JD	208,88	35,3	376,16	63,5	7,30	1,2	592,34
		ŚW-BK	84,08	9,0	850,77	91,0			934,85
		ŚW-JD-BK	424,23	43,4	553,06	56,6			977,29
		OL-JS	0,50	2,0	24,58	97,7	0,08	0,3	25,16
		JD	1,85	100,0					1,85
	JW	0,54	100,0					0,54	

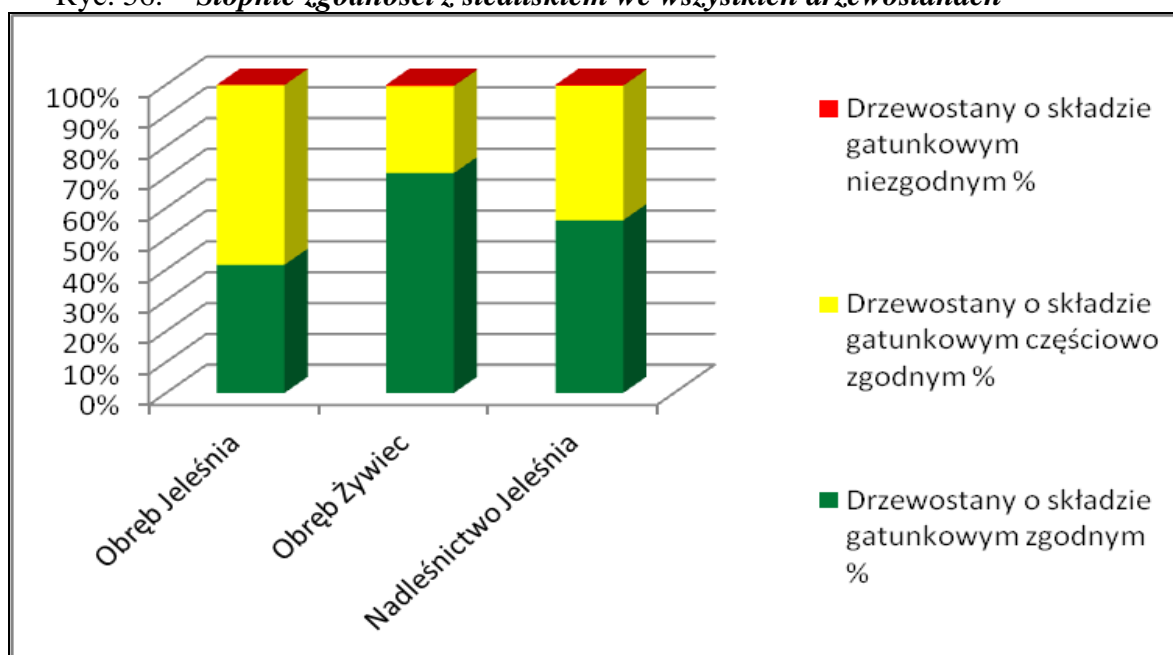
Obręb, nadleśnictwo	Siedliskowy typ lasu	Typ drzewostanu	Drzewostany o składzie gatunkowym							
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym		razem	
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	
		JD-BK			23,94	100,0			23,94	
	Razem		2410,26	41,6	3377,15	58,3	7,76	0,1	5795,17	
Obręb Żywiec	BMGŚW	ŚW			5,27	100,0			5,27	
	LMGŚW	ŚW-BK	81,14	38,9	127,60	61,1			208,74	
		ŚW-JD-BK	7,94	99,4	0,05	0,6			7,99	
	LGŚW	ŚW-BK-JD	1175,59	74,3	407,56	25,7			1583,15	
		ŚW-JD-BK	2362,25	73,9	818,33	25,6	18,21	0,6	3198,79	
		BK	250,38	70,5	104,90	29,5			355,28	
	LGW	ŚW-JD-BK	5,71	100,0					5,71	
		ŚW-BK-JD	3,54	70,2	1,50	29,8			5,04	
		ŚW-JD	28,13	31,5	59,17	66,3	1,96	2,2	89,26	
		BK			12,63	100,0			12,63	
	LŁG	OL-S-JS			1,17	100,0			1,17	
		OL-JS	0,05	0,6	8,87	99,4			8,92	
	OLJG	OL-JS			4,35	100,0			4,35	
	Razem	ŚW-BK-JD	1179,13	74,2	409,06	25,8			1588,19	
		ŚW-JD-BK	2375,90	74,0	818,38	25,5	18,21	0,6	3212,49	
		BK	250,38	68,1	117,53	32,0			367,91	
		ŚW-BK	81,14	38,9	127,60	61,1			208,74	
		ŚW-JD	28,13	31,5	59,17	66,3	1,96	2,2	89,26	
		OL-S-JS			1,17	100,0			1,17	
		OL-JS	0,05	0,4	13,22	99,6			13,27	
	ŚW			5,27	100,0			5,27		
	Razem			3914,73	71,4	1551,40	28,3	20,17	0,4	5486,30
	Nadleśnictwo Jeleśnia	BWG	ŚW	236,34	100,0					236,34
		BMGŚW	ŚW	532,80	94,8	29,36	5,2			562,16
ŚW-BK					2,52	100,0			2,52	
BK			10,98	74,9	3,68	25,1			14,66	
LMGŚW		BK	144,97	39,8	219,15	60,2			364,12	
		ŚW-BK	165,22	14,8	954,45	85,2			1119,67	
		ŚW	91,01	15,1	512,97	84,9			603,98	
		ŚW-BK-JD	25,24	58,2	18,12	41,8			43,36	
		ŚW-JD-BK	14,42	23,5	46,89	76,5			61,31	
LMGW		ŚW-JD	8,33	65,0	4,49	35,0			12,82	
		ŚW			22,57	100,0			22,57	
		JD-BK			23,94	100,0			23,94	
LGŚW		BK	710,53	67,7	338,90	32,3			1049,43	
		ŚW-BK-JD	1347,02	61,0	859,86	39,0			2206,88	
		ŚW-JD-BK	2780,00	67,4	1324,55	32,1	18,21	0,4	4122,76	
		ŚW-JD	3,06	100,0					3,06	
		ŚW			2,57	100,0			2,57	
		JW	0,54	100,0					0,54	
		JD	1,69	100,0					1,69	
LGW		ŚW-BK			11,45	100,0			11,45	
		ŚW-JD	225,62	33,9	430,84	64,7	9,26	1,4	665,72	
		ŚW-JD-BK	5,71	100,0					5,71	
		BK	17,26	20,1	68,30	79,5	0,38	0,4	85,94	
		JD	0,16	100,0					0,16	
		ŚW			3,52	100,0			3,52	
		OL-JS			7,21	100,0			7,21	
		ŚW-BK-JD	3,54	70,2	1,50	29,8			5,04	
LŁG		ŚW-BK			9,95	100,0			9,95	
		OL-JS	0,55	2,6	20,35	97,0	0,08	0,4	20,98	
OLJG		OL-S-JS			1,17	100,0			1,17	
		OL-JS			10,24	100,0			10,24	
Razem		BK	883,74	58,4	630,03	41,6	0,38	0,0	1514,15	
	ŚW-BK-JD	1375,80	61,0	879,48	39,0			2255,28		
	ŚW	860,15	60,1	570,99	39,9			1431,14		
	ŚW-JD	237,01	34,8	435,33	63,9	9,26	1,4	681,60		
	ŚW-BK	165,22	14,5	978,37	85,6			1143,59		
	ŚW-JD-BK	2800,13	66,8	1371,44	32,7	18,21	0,4	4189,78		
OL-JS		0,55	1,4	37,80	98,4	0,08	0,2	38,43		

Obręb, nadleśnictwo	Siedliskowy typ lasu	Typ drzewostanu	Drzewostany o składzie gatunkowym						
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym		razem
			ha	%	ha	%	ha	%	ha
		JD	1,85	100,0					1,85
		JW	0,54	100,0					0,54
		OLS-JS			1,17	100,0			1,17
		JD-BK			23,94	100,0			23,94
	Razem		6324,99	56,1	4928,55	43,7	27,93	0,3	11281,47

W Nadleśnictwie Jeleśnia 56 % drzewostanów posiada skład gatunkowy zgodny i częściowo zgodny z przewidzianym dla danego siedliska gospodarczym typem drzewostanu. Niezgodnych jest ok. 0,3% drzewostanów

Ryc. 56. *Stopnie zgodności z siedliskiem we wszystkich drzewostanach*

29 Formy degeneracji ekosystemu leśnego.

Dokonując oceny form degeneracji ekosystemów leśnych powinno się brać pod uwagę następujące jej elementy:

- aktualny stan siedliska,
- borowacenie,
- ujednolicenie,
- neofityzacja.

29.1 Aktualny stan siedliska.

W klasyfikacji tej wyróżnia się następujące stopnie:
siedliska w stanie zbliżonym do naturalnego lub mało zmienionym (określane również mianem stanu normalnego),
siedliska zniekształcone (symbol "z"),
siedliska zdegradowane (słabo symbol "d", oraz silnie zdegradowane symbol "D").
Określenie aktualnego stanu siedlisk ma na celu ustalenie aktualnej żyzności i produktywności siedlisk. Określa się go za pomocą typologicznych diagnoz częściowych siedliska ustalonych na podstawie elementów trwałych siedliska, oraz jego elementów łatwo zmiennych w powiązaniu z runem. Z wzajemnych relacji tych diagnoz częściowych wynika forma aktualnego stanu żyzności siedliska. Aktualny stan siedlisk zdegradowanych jest stanem czasowym, ulegającym zmianom w czasie na skutek oddziaływania ekosystemu i czynników gospodarczych. Dlatego po pewnym czasie należy weryfikować stan aktualny. Przyczyny degradacji tkwią w zubożeniu naturalnej żyzności, lub obniżeniu sprawności siedliska wskutek zmian gospodarczych oddziałujących na siedlisko. Degradacja przejawia się w wyjąłowieniu siedliska przez pogorszenie łatwo zmiennych elementów gleby (zwłaszcza próchnicy leśnej), pogorszenie właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych wierzchnich poziomów gleby oraz zmiany roślinności w kierunku oligotrofizacji zbiorowisk. Natomiast trwałe elementy gleby pozostają bez wyraźniejszych zmian.

Aktualny stan siedliska zbliżony do naturalnego, lub słabo zmieniony traktuje się, jako stan normalny. Siedliska ukształtowane i pozostające stale pod wpływem naturalnej lub mało zmienionej roślinności leśnej, gdzie trwałe i łatwo zmienne elementy siedliska odpowiadają sobie pod względem ekologicznym - to siedliska naturalne. Stanowią one podstawową wartość ekologiczną, typologiczną i produkcyjną.

Do siedlisk zniekształconych zalicza się wszystkie te, których trwałe elementy pozostają bez zmian, natomiast elementy łatwo zmienne, w tym próchnica, wykazują obniżenie o jeden stopień, co oznacza pod względem diagnostycznym obniżenie o około jeden typologiczny stopień żyzności siedlisk na siedliskach lasowych, a mniej niż o jeden stopień - na siedliskach borowych. Podobnie ma się sytuacja z roślinnością runa. Produkcyjność takich drzewostanów jest zazwyczaj słabo obniżona.

Siedliska zdegradowane charakteryzują się wyraźnymi zmianami degradacyjnymi łatwo zmiennych elementów, gdy tymczasem trwałe elementy siedliska zmian wyraźnych nie wykazują. W elementach łatwo zmiennych wyraźne degradacyjne zmiany zaznaczają się: w aktualnej formie próchnicy, która wykazuje pogorszenie swego stanu o dwa (przy degradacji słabej), lub trzy stopnie (przy degradacji silnej), w glebie, która wykazuje cechy wtórnego bielicowania, przy znacznym obniżeniu odczynu i nasycenia kompleksu sorpcyjnego, zubożenia w azot i ogólnym pogorszeniu zasobności oraz szeregu właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych wierzchnich poziomów gleby, zwłaszcza jej poziomów akumulacyjnych.

Roślinność runa siedlisk zdegradowanych - silnie zmieniona pod względem składu gatunkowego i zastąpiona przez zbiorowiska wskazujące aktualnie na siedliska uboższe o jeden lub dwa stopnie typologiczne na siedliskach borowych, a o dwa lub trzy stopnie na

siedliskach lasowych. Drzewostany siedlisk słabo zdegradowanych to przede wszystkim monokultury świerkowe i sosnowe z małą domieszką gatunków liściastych bądź bez domieszek, utrwalone często od paru generacji, o obniżonej bonitacji o dwie (rzadziej trzy) klasy.

W przypadku siedlisk zniekształconych należy dążyć do urozmaicenia składu gatunkowego, poprzez wprowadzanie gatunków docelowych zgodnych z ustalonymi składami gatunkowymi odnowień a także wprowadzanie innych domieszek liściastych.

Drzewostany na siedliskach zdegradowanych należy przebudować, aby zahamować dalsze zubożanie siedlisk, poprzez zastępowanie monokultur lub drzewostanów mało urozmaiconych gatunkowo, drzewostanami wielogatunkowymi z dużą ilością gatunków domieszkowych.

Tabela 50. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m³] wg grup typów siedliskowych lasu, stanu siedliska i grup wiekowych.

Obręb, nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jednostka	Wiek drzewostanu			Ogółem	Ogółem [%]
				<=40 lat	41-80	>80 lat		
Jeleśnia	bory	naturalne	ha	2,66	17,38	216,30	236,34	2,1
			m ³	30	4311	63664	68005	2,4
		razem	ha	2,66	17,38	216,30	236,34	2,1
			m ³	30	4311	63664	68005	2,4
	bory mieszane	naturalne	ha	29,71	27,21	517,15	574,07	5,1
			m ³	1000	8480	202421	211901	7,5
		razem	ha	29,71	27,21	517,15	574,07	5,1
			m ³	1000	8480	202421	211901	7,5
	lasy mieszane	naturalne	ha	596,71	222,56	1180,27	1999,54	17,7
			m ³	70797	74889	386473	532159	18,9
		zniekształcone	ha	9,34	7,66	18,50	35,50	0,3
			m ³	1070	2735	7696	11501	0,4
		razem	ha	606,05	230,22	1198,77	2035,04	18,0
			m ³	71867	77624	394169	543660	19,3
	lasy	naturalne	ha	490,63	844,82	500,65	1836,10	16,3
			m ³	67320	294822	173666	535808	19,0
		zniekształcone	ha	450,08	299,23	364,31	1113,62	9,9
			m ³	37897	98797	101393	238087	8,4
		razem	ha	940,71	1144,05	864,96	2949,72	26,1
			m ³	105217	393619	275059	773895	27,4
	łącznie obręb	naturalne	ha	1119,71	1111,97	2414,37	4646,05	41,2
			m ³	139147	382502	826224	1347873	47,8
		zniekształcone	ha	459,42	306,89	382,81	1149,12	10,2
			m ³	38967	101532	109089	249588	8,8
razem		ha	1579,13	1418,86	2797,18	5795,17	51,4	
		m ³	178114	484034	935313	1597461	56,6	
Żywiec	bory mieszane	naturalne	ha	5,27			5,27	0,0
			m ³	943			943	0,0
		razem	ha	5,27			5,27	0,0
			m ³	943			943	0,0
	lasy mieszane	naturalne	ha	117,41	52,82	40,46	210,69	1,9
			m ³	8846	11733	13689	34268	1,2
		zniekształcone	ha	0,20		5,84	6,04	0,1
			m ³	5		771	776	0,0
		razem	ha	117,61	52,82	46,30	216,73	1,9
			m ³	8851	11733	14460	35044	1,2
	lasy	naturalne	ha	994,64	1629,12	1264,08	3887,84	34,5
			m ³	103698	496476	334250	934424	33,1
		zniekształcone	ha	422,86	566,26	387,34	1376,46	12,2
			m ³	29178	143789	81402	254369	9,0
		razem	ha	1417,50	2195,38	1651,42	5264,30	46,7
			m ³	132876	640265	415652	1188793	42,1
	łącznie obręb	naturalne	ha	1117,32	1681,94	1304,54	4103,80	36,4
			m ³	113487	508209	347939	969635	34,4
		zniekształcone	ha	423,06	566,26	393,18	1382,50	12,3

Obręb, nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jednostka	Wiek drzewostanu			Ogółem	Ogółem [%]	
				<=40 lat	41-80	>80 lat			
Nadleśnictwo Jeleśnia	razem		m ³	29183	143789	82173	255145	9,0	
			ha	1540,38	2248,20	1697,72	5486,30	48,6	
			m ³	142670	651998	430112	1224780	43,4	
	bory	naturalne		ha	2,66	17,38	216,30	236,34	2,1
				m ³	30	4311	63664	68005	2,4
				ha	2,66	17,38	216,30	236,34	2,1
		razem		m ³	30	4311	63664	68005	2,4
				ha	34,98	27,21	517,15	579,34	5,1
				m ³	1943	8480	202421	212844	7,5
	bory mieszane	naturalne		ha	34,98	27,21	517,15	579,34	5,1
				m ³	1943	8480	202421	212844	7,5
				ha	34,98	27,21	517,15	579,34	5,1
		razem		m ³	1943	8480	202421	212844	7,5
				ha	714,12	275,38	1220,73	2210,23	19,6
				m ³	79643	86622	400162	566427	20,1
	lasy mieszane	naturalne		ha	9,54	7,66	24,34	41,54	0,4
				m ³	1075	2735	8467	12277	0,4
				ha	723,66	283,04	1245,07	2251,77	20,0
		zniekształcone		m ³	80718	89357	408629	578704	20,5
				ha	1485,27	2473,94	1764,73	5723,94	50,7
				m ³	171018	791298	507916	1470232	52,1
	lasy	naturalne		ha	872,94	865,49	751,65	2490,08	22,1
				m ³	67075	242586	182795	492456	17,4
				ha	2358,21	3339,43	2516,38	8214,02	72,8
		zniekształcone		m ³	238093	1033884	690711	1962688	69,5
				ha	2237,03	2793,91	3718,91	8749,85	77,6
				m ³	252634	890711	1174163	2317508	82,1
łącznie nadleśnictwo	naturalne		ha	882,48	873,15	775,99	2531,62	22,4	
			m ³	68150	245321	191262	504733	17,9	
			ha	3119,51	3667,06	4494,90	11281,47	100,0	
	zniekształcone		m ³	320784	1136032	1365425	2822241	100,0	

Na terenie Nadleśnictwa wyróżniono trzy formy aktualnego stanu siedliska:

siedliska naturalne i siedliska w stanie zbliżonym do naturalnego lub mało zmienionym (określane również mianem stanu normalnego), siedliska zniekształcone oraz zdegradowane.

29.2 Udział drewna martwego

Na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia w ramach prac urządzeniowych przeprowadzono pomiary martwego drewna wg zmodyfikowanej metodyki: „Wykonania dodatkowych i poszerzonych pomiarów martwego drewna do projektów Planów Urządzenia Lasu dla Nadleśnictw Jeleśnia oraz Prószków”.

Pomysłodawcą przeprowadzenia tych prac, twórcą założeń koncepcyjnych oraz autorem metodyki jest pracownik RDLP w Katowicach p. Grzegorz Janas.

Prace związane z testowaniem zmodyfikowanej metodyki pomiaru martwego drewna są istotnym elementem badań naukowych realizowanych przez p. Grzegorz Janasa a dotyczących wykorzystania metody inwentaryzacji martwego drewna w trakcie prac urządzeniowych. Badania te mają na celu zweryfikowanie i przetestowanie obecnie funkcjonującej i opisanej w Instrukcji Urządzenia Lasu metody inwentaryzacji martwego drewna na powierzchniach kołowych, jak również dokonanie jej zoptymalizowania oraz w efekcie końcowym zaproponowanie jej modyfikacji.

Pomiary miały charakter testowy i wykonywane były za zgodą DGLP, z wykorzystaniem środków finansowych Funduszu Leśnego. W wyniku prac pomiarowych ustalono, iż udział drewna martwego wynosi 266 495 m³, co stanowi 9,4 % zapasu, natomiast ilość martwego drewna wraz z częściami podziemnymi wynosi 1 150 246 m³, co stanowi 40,8% zapasu.

Jeleśnia jest pierwszym górskim Nadleśnictwem, w którym przeprowadzono pomiar ilości martwego drewna nową metodą. Brak jest, więc układu odniesienia do tych wyników. Wskaźniki te należy uznać za wysokie.

Ryc. 57. *Martwe drewno*

29.3 Borowacenie.

Borowacenie (zwane często pinetyzacją) wyróżniono na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału świerka i sosny w górnej warstwie drzew wyróżniono borowacenie:

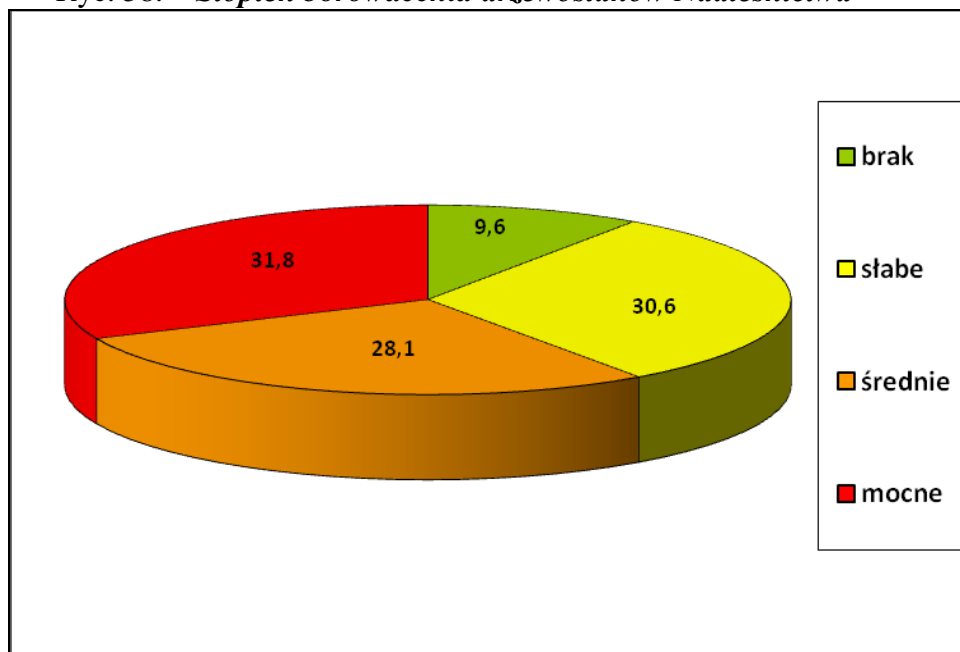
- a) słabe, jeżeli udział świerka i sosny w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
ponad 80% na siedliskach borów mieszanych
50-80% na siedliskach lasów mieszanych
10-30% na siedliskach lasowych;
- b) średnie, jeżeli udział świerka i sosny w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
ponad 80% na siedliskach lasów mieszanych
30-60% na siedliskach lasowych;
- c) mocne, jeżeli udział świerka i sosny w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
ponad 60% na siedliskach lasowych.

Tabela 51. Zestawienie powierzchni [ha] wg form degeneracji lasu – borowacenie.

Obręb, nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Wiek drzewostanu			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80	>80 lat		
Obręb Jeleśnia	brak	89,81	82,37	422,21	594,39	10,3
	słabe	430,85	295,96	1147,93	1874,74	32,4
	średnie	588,97	498,57	574,70	1662,24	28,7
	mocne	469,50	541,96	652,34	1663,80	28,7
	łącznie	1579,13	1418,86	2797,18	5795,17	100,0
Obręb Żywiec	brak	83,32	167,01	239,67	490,00	8,9
	słabe	496,47	458,13	619,39	1573,99	28,7
	średnie	359,32	675,02	469,72	1504,06	27,4
	mocne	601,27	948,04	368,94	1918,25	35,0
	łącznie	1540,38	2248,20	1697,72	5486,30	100,0
Nadleśnictwo Jeleśnia	brak	173,13	249,38	661,88	1084,39	9,6
	słabe	927,32	754,09	1767,32	3448,73	30,6
	średnie	948,29	1173,59	1044,42	3166,30	28,1
	mocne	1070,77	1490,00	1021,28	3582,05	31,8
	łącznie	3119,51	3667,06	4494,90	11281,47	100,0

Intensywność procesów borowacenia jak widać rozkłada się równomiernie. Powierzchnie o borowaceniu słabe, średnie, mocne, słabym zajmują po około 1/3 powierzchni drzewostanów. Powierzchnie o całkowitym braku borowacenia to raptem niecałe 10 % powierzchni. Sytuacja ta jest spowodowana występowaniem stosunkowo dużą powierzchnią drzewostanów świerkowych. Sukcesywne kontynuowanie przebudowy tych drzewostanów powinno zmienić tą sytuację.

Ryc. 58. Stopień borowacenia drzewostanów Nadleśnictwa

29.4 Monotypizacja - ujednoczenie gatunkowe lub wiekowe.

Ujednoczenie gatunkowe lub wiekowe jest jedną z głównych form degeneracji ekosystemów leśnych. Zestawienie wykonuje się dla kompleksów powyżej 200 ha z uwzględnieniem grup wiekowych drzewostanów 1-40, 41-80, i powyżej 80 lat. Monotypizację wyróżnia się w przypadku, gdy drzewostany jednogatunkowe

i jednowiekowe występowały w zasadzie na zwartych powierzchniach (ok. 100 ha). W drzewostanach Nadleśnictwa Jeleśnia występują w dużych kompleksach lite świerczyny jednak nie wypełniają kryterium powierzchniowego, są one zróżnicowane wiekowo, ich skład jest urozmaicony gatunkami domieszkowymi, dlatego można stwierdzić, że zjawisko monotypizacji na omawianym obszarze nie występuje.

30 Określenie kierunkowych zadań z zakresu ochrony lasu.

Wytyczne z zakresu ochrony lasu oparto na następujących podstawach:

- ✓ wytyczne „Instrukcji urządzania lasu” z r. 2003,
- ✓ wytyczne „Instrukcji ochrony lasu” z r. 2004,
- ✓ ustalenia Komisji Założeń Planu dla Nadleśnictwa,
- ✓ wyniki urzędniowych prac terenowych – taksacyjnych w Nadleśnictwie,
- ✓ wyniki prac Zespołu Ochrony Lasu i zebrane tam materiały i dane,
- ✓ doświadczenia i obserwacje Nadleśnictwa i Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych oraz Inspekcji Lasów Państwowych.

30.1 Ocena zdrowotnego i sanitarnego stanu lasu.

Wyciąg z referatu Kierownika Zespołu Ochrony Lasu w Opolu na Naradę

Techniczno Gospodarczą

- **stan zdrowotny lasu** drzewostanów Nadleśnictwa charakteryzuje się „generalnie dobrą zdrowotnością drzewostanów, przede wszystkim sosny i buka, oraz brzozy i dębu”, zaś „złą zdrowotnością świerka”

- **stan sanitarny lasu** - „utrzymywany jest na bardzo dobrym poziomie, minimalizującym poprzez działania porządkujące nadleśnictwa, możliwości powstawania oraz rozwoju potencjalnych ognisk zagrożeń dla trwałości lasu”.

Na podstawie przeprowadzonej w toku prac urzędniowych w 2012r. lustracji terenowej wynika, iż stan zdrowotny lasów jest **dobry**, a stan sanitarny drzewostanów utrzymywany jest na dobrym poziomie.

Poniższa tabela ilustruje pozyskanie wiatrołomów i posuszu w ostatnim okresie:

Tabela 52. Wyniki sanitarnego porządkowania lasu w latach 2005-2013 w Nadleśnictwie

Rok	CIĘCIA SANITARNE							Pozyskanie grubizny ogółem (m ³)	Udział cięć sanitarnych w pozyskaniu grubizny ogółem (%)	Posusz inwentaryzowany na lesie na koniec września (m ³)
	posusz				wiatrołomy (m ³)	%	OGÓŁEM (m ³)			
	iglasty (m ³)	liściasty (m ³)	ogółem (m ³)	%						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2005	18092	107	18199	32	38166	68	56 365	84540	67	3123
2006	43791	271	44062	78	12082	22	56 144	88884	63	5912
2007	50279	66	50345	69	22433	31	72 778	100749	72	5220
2008	49783	189	49972	76	16011	24	65 983	94565	70	2413
2009	45289	117	45406	72	18088	28	63 494	100182	63	3418
2010	36587	81	36668	71	15008	29	51 676	93139	55	2611
2011	33241	159	33400	75	11372	25	44 772	91898	49	3048
2012	26045	245	26290	75	8588	25	34 878	79627	44	2412 (św)
2013	31617	304	31921	77	9747	23	41 668	93067	45	1928 (św)
Razem	334 724	1 539	336 263	69	151 495	31	487 758	826 651	59	~ 3 343 (przeciętnie / rok)

W wyniku całości zjawisk szkodotwórczych, jakie na obszarze i w drzewostanach Nadleśnictwa Jeleśnia wystąpiły w latach 2005-2013 masa wyrobionych z przyczyn sanitarnych i zdrowotnych wiatrołomów, śniegołomów oraz posuszu wyniosła łącznie **487 758 m³**, tj. przeciętnie **54,2 tys. m³/rok**. W tym rozmiarze, masa ta, stanowiąc 59% udziału w pozyskanej przez nadleśnictwo masy grubizny ogółem, jest wielkością niezwykle znaczącą.

30.2 Aktualne zagrożenia lasu przez zespół czynników abiotycznych i biotycznych.

30.2.1 Szkody powodowane przez czynniki abiotyczne.

Szkody od **czynników abiotycznych** w Nadleśnictwie Jeleśnia w latach 2005-2013 odnotowywano na stosunkowo niewielkich powierzchniach, łącznie na areale 116 ha, tj. przeciętnie na pow. **~ 13 ha/rok**. Największy areal zarejestrowanego szkodotwórczego oddziaływania na las powodował śnieg i wiatr. Warunki pogodowe, zwłaszcza okresu wiosny i lata w warunkach Nadleśnictwa Jeleśnia a także szerzej, w obszarze całych lasów beskidzkich z przeważającym świerkiem w składach gat. drzewostanów w pozostają tym czynnikiem, który w sposób istotny kształtuje przebieg sytuacji zdrowotnej lasów oraz określa tempo i rozmiar wydzielania się posuszu. Opady i chłodniejsza aura sprzyjają stabilizacji zdrowotnej drzew i drzewostanów, z kolei susze, zwłaszcza susza mrozowa na przedwiośniu oraz upały, jako stymulatory choroby opieńkowej, wzmagają zamieranie świerka.

30.2.2 Choroby grzybowe

Wśród patogenów grzybowych, których szkodliwe występowanie w latach 2005-2013 odnotowano na łącznym obszarze 46 387 ha (→ przeciętnie **~ 5 154 ha/rok**), areal

uszkodzeń dotyczył przede wszystkim opieńkowej zgnilizny korzeni. Z innych chorób lasu zarejestrowano osutkę sosny.

Tabela 53. Tabela występowanie czynników abiotycznych i patogenów grzybowych w latach 2004-2012

Lp.	Czynnik abiotyczny / patogen grzybowy	Powierzchnia występowania / uszkodzeń / w latach 2005-2013/ (ha)
<i>czynniki abiotyczne / 116,4 ha / ~ 13 ha/rok</i>		
1	śnieg	104,30
2	wiatr	10,00
3	zmarzenia, zwarzenia	2,10
<i>patogeny grzybowe / 46 386,5 ha / ~ 5 154 ha/rok</i>		
4	opieńkowa zgnilizna korzeni	46 386,00
5	osutki sosny	0,50
Razem czynniki abiotyczne i patogeny grzybowe w latach 2005-2013		46 502,9

30.2.3 Szkodniki owadzie

Rola szkodników owadzych w kształtowaniu predyspozycji chorobowej i stanu zdrowotno-sanitarnego drzewostanów oraz stymulowaniu czy współuczestniczeniu w zamieraniu drzew i wydzielaniu posuszu w Nadleśnictwie Jeleśnia pozostaje w przypadku świerka bardzo istotna i dotyczy korników: drukarza oraz rytownika pospolitego. Oba wymienione gatunki korników świerka spośród wszystkich 4. gatunków szkodników owadzych o odnotowanym w Nadleśnictwie Jeleśnia w okresie lat 2005-2013 występowaniu na łącznej powierzchni 49 869 ha (→ przeciętnie ~ 5 541 ha/rok) miały znaczenie najistotniejsze.

Tabela 54. Tabela występowanie szkodników owadzych i od zwierzyny w latach 2005-201

Lp	Szkodnik	Powierzchnia występowania / uszkodzeń /w latach 2005-2013/ (ha)	Powierzchnia zabiegów ograniczających /w latach 2005-2013/ (ha)
owady / 49 869,1 ha / ~ 5 541 ha/rok			
1	kornik drukarz	28 095,68	23 912,20
2	rytownik pospolity	21 770,88	17 587,40
3	smolik jodłowiec	2,35	
4	osnuja sadzonkowa	0,16	
ssaki / 135,9 ha / ~ 15 ha/rok			
5	jeleniowate	130,58	4 360,40
6	gryzonie	5,10	
7	zające	0,20	
8	kret	0,05	
Razem owady i ssaki w latach 2005-2013		50 005,0	45 860,0

30.2.4 Szkody powodowane przez zwierzyne.

Obok szkodników świerka, ważnym szkodnikiem lasu, wymagającym podejmowania przez nadleśnictwo działań prewencyjnych na znacznych obszarach jest zwierzyzna płowa. Wobec jeleniowatych nadleśnictwo wykonywało w okresie lat 2005-2013 zabiegi profilaktyczno-ograniczające na łącznym areale 4 360 ha upraw, tj. średniorocznie na pow. → 484 ha, obejmując tym samym ok. połowę obszaru odnowień św, jd, bk, so, db – gat. narażonych na uszkodzenia (→ pow. kl. wieku Ia + KO; 2009 r. → 970 ha). Powierzchnia zainwentaryzowanych uszkodzeń odnowień od jeleniowatych (→ szkody istotniejsze, > 20%) w latach 2005-2013 wyniosła 131 ha; tj. średniorocznie 15 ha; zatem szkody te dotyczyły stosunkowo niewielkiego areалу odnowień (→ ~ 1,5%).

Rozpatrując wielkość uśrednionej dla 1. roku powierzchni rejestrowanych szkód istotnych od jeleniowatych ostatniego okresu urzędniowego w retrospektywie wcześniejszego dziesięciolecia (→ 1995-2004; → ~ 40 ha/rok) odnotowuje się korzystne, blisko trzykrotne jej pomniejszenie

30.3 Zestawienia występowania uszkodzeń i wykonywania zabiegów ochronnych

Tabela 55. Zestawienie powierzchni występowania uszkodzeń spowodowanych przez owady, ssaki i ptaki

Lp.	Gatunek/rodzaj szkodnika	Powierzchnia występowania / zabiegów ochronnych (ha)										Razem
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Szkodliwe owady												49869,1
1	kornik drukarz		2232,00	4183,48	4589,31	4092,80	3837,14	3131,05	3016,27	3013,63		28095,68
2	rytownik pospolity			4183,48	4589,31		3837,14	3131,05	3016,27	3013,63		21770,88
3	smolik jodłowiec								2,35			2,35
4	osnuja sadzonkowa				0,16							0,16
Roślinożerne ssaki i ptaki												135,9
5	jeleniowate	16,12	25,13	0,55	10,22	7,25	5,69	4,37	31,40	29,85		130,58
6	gryzonie	5,10										5,10
7	zające									0,20		0,20
8	kret					0,05						0,05
Razem		21,22	2257,13	8367,51	9189,00	4100,10	7679,97	6266,47	6066,29	6057,31	0,00	50005,0

Tabela 56. Zestawienie powierzchni wykonywanych zabiegów ochronnych

Lp.	Gatunek/rodzaj szkodnika	Powierzchnia występowania / zabiegów ochronnych (ha)										Razem
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	kornik drukarz		2232,00		4589,31	4092,80	3837,14	3131,05	3016,27	3013,63		23912,20
2	rytownik pospolity				4589,31		3837,14	3131,05	3016,27	3013,63		17587,40
3	jeleniowate	370,57	336,71	361,30	425,82	400,07	439,19	526,90	724,64	775,20		4360,40
Razem		370,57	2568,71	361,30	9604,44	4492,87	8113,47	6789,00	6757,18	6802,46	0,00	45860,00

Tabela 57. Zestawienie powierzchni występowania uszkodzeń spowodowanych przez czynniki abiotyczne i antropogeniczne oraz chorób drzew leśnych spowodowanych przez grzyby patogeniczne

Lp.	Czynnik abiotyczny / patogen grzybowy	Powierzchnia występowania / zabiegów ochronnych (ha)										Razem
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Czynniki abiotyczne												116,40
1	śnieg	2,15	2,15			100,00						104,30
2	wiatr	5,00	5,00									10,00
3	zmrożenia, zwarzenia							2,10				2,10
Patogeny grzybowe												46386,50
4	opieńkowa zgnilizna korzeni	5154,00	5154,00	5154,00	5154,00	5154,00	5154,00	5154,00	5154,00	5154,00		46386,00
5	osutki sosny				0,50							0,50
Razem		5161,15	5161,15	5154,00	5154,50	5254,00	5154,00	5156,10	5154,00	5154,00	0,00	46502,90

30.4 Oddziaływanie przemysłu

Całość Nadleśnictwa Jeleśnia znajduje się pod ujemnym wpływem emisji przemysłowych w I strefie słabych uszkodzeń.

30.5 Profilaktyka i przeciwdziałanie powstawaniu szkód powodowanych przez czynniki abiotyczne i biotyczne.

W ochronie lasu priorytet mają działania profilaktyczne, a w zabiegach ochronnych nadal pierwszeństwo mieć będą metody biologiczne i mechaniczne ograniczające szkody. Przeciwdziałaniem nadrzędnym i uniwersalnym w stosunku do większości szkód powodowanych przez zespół czynników biotycznych i abiotycznych jest przebudowa osłabionych lub zagrożonych drzewostanów na drzewostany zróżnicowane wiekowo i dostosowane składem gatunkowym do typów siedliskowych.

30.6 .Szkody od czynników klimatycznych

Przeciwdziałanie tym szkodom nie należy do typowych działań ochroniarskich, lecz zależy od poprawności działań hodowlanych.

- Dla zapewnienia stabilności drzewostanów należy dążyć do zgodności składów gatunkowych z wymogami siedliska
- Przebudowywać osłabione i narażone na wiatry drzewostany.
- W obniżeniu szkód od wiatru i śniegu pomocnym jest przestrzeganie ładu przestrzennego w użytkowaniu rębnym.
- Należy także terminowo i racjonalnie wykonywać cięcia pielęgnacyjne młodników i drągowin, dla uniknięcia nadmiernego przegęszczenia drzewostanów.
- Inwentaryzować szkody powodowane przez czynniki abiotyczne a informacje przekazywać do ZOL i RDLP.

30.7 Szkody powodowane przez czynniki biotyczne

30.7.1 Choroby grzybowe

- W uprawach, młodnikach i drzewostanach starszych przeprowadzać kontrolę zagrożeń lasu przez grzyby patogeniczne celem oceny faktycznego stopnia zagrożenia lasu powodowane przez choroby grzybowe.
- W przypadku powstawania szkód podejmować działania ograniczające, zgodnie z zaleceniami podanymi przez ZOL, IBL lub RDLP.

30.7.2 Szkodniki owadzie

Szkodniki drzewostanów starszych

- Monitorować stan populacji foliofagów poprzez obserwacje stopnia defoliacji koron, próbnego poszukiwania larw, poczwerek i oprzędów foliofagów w glebie i ściocie, przeprowadzać kontrolę występowania brudnicy mniszki za pomocą

pułapek feromonowych i na transektach (samice) oraz rejestrować wzmożone pojawienie się innych szkodliwych owadów.

- Wykonywać doraźne oceny zagrożenia lasu przez owady foliofagiczne, w przypadku wystąpienia defoliacji drzew powyżej 50%
- Rejestrować szkody spowodowane żerami szkodników pierwotnych i sygnalizować o zagrożeniach ZOL i RDLP.
- Przeprowadzać zabiegi ograniczające występowanie foliofagów w uzgodnieniu z ZOL i RDLP.

Szkodniki wtórne.

Zakres prac ochronnych podejmowanych przez Nadleśnictwo w odniesieniu do tej grupy szkodników należy kontynuować w najbliższym dziesięcioleciu poprzez:

- Przestrzeganie zasad higieny lasu
- Monitoring populacji szkodników wtórnych w oparciu o ocenę stanu sanitarnego lasu

30.8 Szkody od zwierzyny

- Corocznie inwentaryzować rozmiar i nasilenie szkód.
- Kontynuować zabezpieczanie upraw środkami mechanicznymi i chemicznymi (grodzenie i skuteczne repelenty).
- W przypadku braku możliwości finansowych dla pełnej realizacji zabezpieczeń a przez to zagrożenia dla osiągnięcia celu hodowlanego - sterować populacją jeleniowatych uzgadniając konieczne zmiany w łowieckich wieloletnich planach hodowlanych opracowanych dla właściwego rejonu hodowlanego.
- Utrzymywać stan zwierzyny płowej na właściwym poziomie poprzez planowy odstrzał.
- Dążyć do poprawy warunków bytowania zwierzyny (ochrona ostoi, odpowiednie zagospodarowanie poletek łowieckich, racjonalne wykorzystywanie łąk śródleśnych,

31 Oddziaływanie przemysłu.

Nie mając wpływu na obniżenie poziomu emisji przemysłowych, przeciwdziałać ich skutkom należy poprzez przebudowę drzewostanów i dostosowanie składów gatunkowych do siedlisk

Zauważany jest od kilku lat spadek emisji toksycznych gazów i pyłów, co skutkuje poprawą stanu sanitarnego drzewostanów i zwiększeniem przyrostu.

31.1 Ochrona pożytecznej fauny.

Pomocnym sposobem dla poprawy stanu zdrowotnego lasów i obniżania populacji szkodliwych owadów do poziomu bezpiecznego dla lasu, są prowadzone corocznie działania poprawiające warunki bytowania pożytecznej fauny.

Na terenie lasów Nadleśnictwa stosuje się niektóre formy ochrony biologicznej. Jest to głównie wywieszanie skrzynek lęgowych dla ptaków i ich zimowe dokarmianie oraz ochrona mrowisk.

W najbliższym okresie należy, kontynuować:

- Wywieszanie i konserwację odpowiedniej ilości skrzynek lęgowych i schronów z uwzględnieniem przy lokalizacji drzewostanów zagrożonych - ognisk występowania szkodników owadzych.
- Pozostawianie dziuplastych drzew i kęp krzewów.
- Wykładanie karmy dla ptaków w okresach, kiedy dostęp do niezbędnego pożywienia jest utrudniony (zima)
- W przypadku stwierdzenia występowania gniazd ptaków szponiastych zachowanie szczególnej ostrożności w trakcie wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych, ochrony tych gniazd i pozostawiania drzew, na których te się znajdują
- W związku z potrzebą ochrony gatunków należących do rodziny popielicowatych wspieranie bioróżnorodności, występowania drzew gatunków ciężkonasiennych, oraz leszczyny, jako składnika warstwy podszytowej

Ochrona mrówek

Aktualizować w miarę możliwości w SILP informację na temat mrowisk. Zauważa się tendencję wzrostową liczebności tego pożytecznego owada.

Inne pożyteczne zwierzęta

Do pożytecznych, pomocnych przy zwalczaniu szkodników należy zaliczyć również drobne ssaki owadożerne (ryjówki, nietoperze, jeże), z ssaków większych - dzika, ssaki drapieżne, płazy i gady leśne. W celu ochrony tych zwierząt należy dążyć do poprawy warunków ich bytowania, poprzez: ochrona schronisk i miejsc rozrodu, w przypadku płazów, utrzymanie istniejących oczek wodnych i ochrona szlaków migracji, w okresie rozrodczym.

32 Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych.

Ogólne zasady prowadzenia gospodarki leśnej określa "Polityka leśna państwa" przyjęta przez Radę Ministrów dnia 22.IV.1997 roku. Zakłada ona prowadzenie zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej tzn. działalności zmierzającej do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwale zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności, oraz potencjału retencyjnego i żywotności.

W związku z tym opracowany został program "Polskiej Polityki Kompleksowej Ochrony Zasobów Leśnych" a także opracowano kryteria i indykatory trwałego i zrównoważonego rozwoju lasów dostosowane do specyfiki polskiego leśnictwa. Polityka ta obejmuje trzy główne komponenty: technologiczny, edukacyjny i badawczy.

Komponent technologiczny obejmuje działania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej (ochrony przyrody), oraz promocji bezpieczniejszych niż dotąd technik prac

leśnych. Działania te mają na celu umożliwienie kierowania gospodarką leśną w pełnej zgodności

z postulatami ochrony przyrody. Cel ten będzie osiągniany przez:

zachowanie ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego,

restytucje obecnie zniekształconych i zdegradowanych ekosystemów leśnych,

ochronę różnorodności biocenoz leśnych,

wzmaganie korzystnego wpływu lasów na środowisko przyrodnicze oraz harmonizowanie społecznego i gospodarczego rozwoju kraju, z racjonalną ochroną i wykorzystaniem zasobów leśnych.

Komponent edukacyjny uznaje się za priorytetowy, a to z uwagi na potrzebę przygotowania służb leśnych LP i PN do podjęcia nowych zadań i przyrodniczego doskonalenia zadań już wykonanych. W jego ramach planuje się:

Utworzenie "Centrów Edukacji Przyrodniczo - Leśnej".

Opracowanie programów edukacyjnych:

dla służb inżynierskich leśnictwa, w zakresie parków narodowych, administracji państwowej, szkolnictwa, dotyczących:

- pro sozologicznego modelu gospodarki leśnej,
- ochrony różnorodności i złożoności biologicznej w lasach,
- systemów informacji przestrzennej (GIS) i teledetekcji w ochronie i planowaniu przestrzeni leśnej, dla potrzeb kształcenia dyplomowego w zakresie "ochrony zasobów leśnych", dla poziomu "poniżej" inżynierskiego w zakresie ogólnie ekologicznym i ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przyrody w lasach.

Działalność wydawnicza w zakresie ochrony przyrody w lasach obejmującą zestawy podręczników, materiałów szkoleniowych i czasopism popularnonaukowych przeznaczonych dla młodzieży szkolnej i innych odbiorców.

Wytyczne w tym zakresie w niewielkim stopniu dotyczą pojedynczych nadleśnictw a spoczywają głównie na uczelniach leśnych, stowarzyszeniach naukowych, organizacjach ekologicznych, parkach narodowych czy leśnych kompleksach promocyjnych. Program badawczy miałby za zadanie wspieranie programu bezpiecznych środowiskowo technologii

i tworzenia podstaw pro sozologicznego modelu gospodarki leśnej w warunkach niepewności

i zmian w środowisku globalnym.

Podstawowe wytyczne i zasady dotyczące gospodarowania w lasach można ująć w następujących punktach:

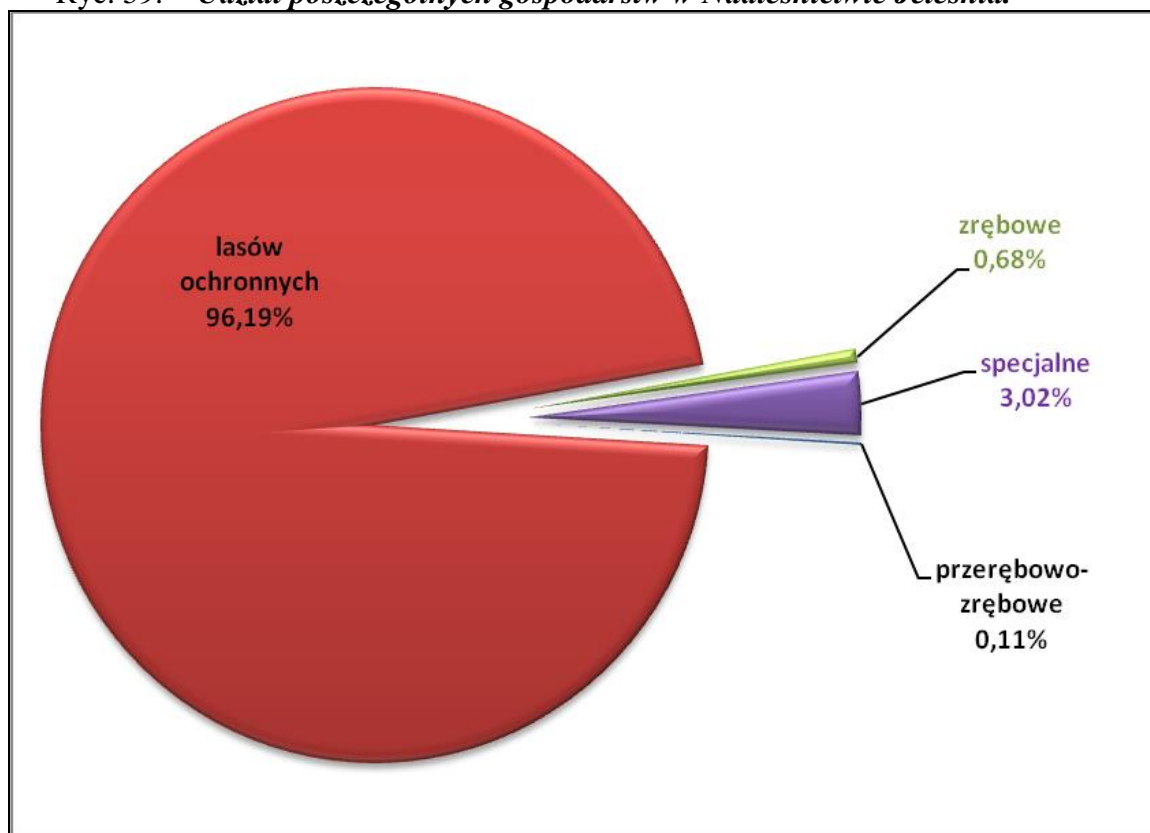
- zachowanie całej naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcjonowania ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego z uwzględnieniem kierunków ewolucji w przyrodzie;
- odtworzenie zbiorowisk zdegradowanych i zniekształconych metodami hodowli i ochrony lasu przy wykorzystaniu, w miarę możliwości, sukcesji naturalnej;
- utrzymanie i wzmocnienie produkcyjnych funkcji lasów (użytkowanie główne i uboczne);
- ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej, oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk dziko żyjących roślin, zwierząt i mikroorganizmów;

- utrzymanie i wzmoczenie funkcji ochronnych w zagospodarowaniu lasów (zwłaszcza ochrony gleby i wody);
- utrzymanie zdrowotności i witalności ekosystemów leśnych.

W celu pełnego wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk, oraz w dążeniu do zwiększenia bogactwa gatunkowego i urozmaicenia struktury drzewostanów zastosowano jednostki regulacji użytkowania rębnego, czyli gospodarstwa zgodnie z instrukcją zarządzania lasu. Powierzchnia leśna (w ha) oraz odpowiadający jej zapas wg gospodarstw w Nadleśnictwie Jeleśnia przedstawia się następująco:

Podział na gospodarstwa przyjęto w oparciu o Instrukcję Urządzania Lasu- § 82, zgodnie z postanowieniami Komisji Założeń Planu (KZP).

Ryc. 59. *Udział poszczególnych gospodarstw w Nadleśnictwie Jeleśnia.*

Na gruntach Nadleśnictwa, zinwentaryzowano 11 rodzajów siedlisk przyrodniczych ważnych dla Wspólnoty, które zajmują łącznie 6039,25 ha w tym w obszarach Natura 2000 3823,39 ha. Dwa z spośród trzech występujących na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia obszarów Natura 2000 posiadają zatwierdzone Plany Ochrony. Są to PLB240002 Beskid Żywiecki i PLH240006 Beskid Żywiecki. Dla obszaru PLH240023 Beskid Mały Plan ochrony jest właśnie opracowywany. Działania Nadleśnictwa na obszarach naturalnych muszą uwzględniać zapisy tych dokumentów.

W zakresie szkółkarstwa zaleca się między innymi:

Ograniczenie herbicydów i innych środków chemicznych w pielęgnacji szkółek na korzyść zabiegów mechanicznych i metody termicznej (parowanie gleby).

Preferowanie odnowienia naturalnego (pod warunkiem, że spełnia ono wymagania hodowlane i siedliskowe).

Eliminację stosowania chemicznych środków owadobójczych.

Preferowanie punktowego przygotowania gleby.

Wprowadzanie wielu gatunków (ochrona bioróżnorodności).

Ryc. 60. *Odnowienie naturalne*

Przy pielęgnacji i ochronie drzewostanów zaleca się:

Stosowanie cięć selekcyjnych o charakterze grupowym (popieranie biogrup).

Ograniczenie cięć schematycznych.

W przypadku zagrożenia chorobami grzybowymi (huba korzeni, opieńkowa zgnilizna korzeni) stosowanie podczas zabiegów postępowania hodowlano – profilaktycznego a w uzasadnionych przypadkach stosowanie preparatów biologicznych z grzybami konkurencyjnymi.

Ograniczenie stosowania insektycydów tylko do drzewostanów narażonych na zamieranie lub istotne szkody gospodarcze powodowane przez owady.

Przy użytkowaniu lasu zaleca się:

Stosowanie technologii przyjaznych dla środowiska.

Dostosowanie metod wyróbki i zrywki do lokalnych warunków tak by zminimalizować powstające szkody zarówno dotyczące gleby jak i pozostających na powierzchni drzew (stosowanie zrywki konnej, jako najmniej szkodliwej dla środowiska).

Dostosowanie okresów pozyskania drewna do terminów najmniejszego zagrożenia od owadów, grzybów, wiatrów itp., oraz możliwości wykorzystania przez zwierzynę cienkiej kory na drzewach leżących.

Unikać metod oznakowania drzew polegających na ich ranieniu (z wyjątkiem drzew przeznaczonych do usunięcia).

Wprowadzenie do powszechnego stosowania w piłach spalinowych i środkach technicznych bioolei w celu uniknięcia skażenia gleby.

Planowanie prac z zakresu użytkowania tak, by nie kolidowały one z ekologicznymi uwarunkowaniami środowiskowymi takimi jak: stanowiska roślin chronionych i rzadkich, miejsca lęgowe i bytowe chronionych zwierząt. W przypadku cięć wymuszonych względami sanitarnymi należy projektować szlaki zrywkowe omijające te miejsca.

32.1 Wytyczne z zakresu ochrony gatunkowej

32.1.1 Chronione gatunki grzybów, roślin i zwierząt

Rośliny

Spośród zapisów PUL największym oddziaływanie na chronione gatunki roślin mają czynności związane z pozyskaniem drewna. Podzielić je można na dwie grupy:

- zagrożenie wynikające z możliwości mechanicznego zniszczenia osobników lub stanowisk;
- zagrożenie związane ze zmianami warunków środowiskowych w wyniku przeprowadzonych prac. Zmiany takie mogą mieć różną intensywność i siłę oddziaływania na rzadkie gatunki flory, przy czym należy zauważyć, że gatunki te wykazują zwykle niską tolerancję na zmiany środowiskowe.

Technologia prac pozyskaniowych i odnowieniowych może jednak i powinna być na tyle elastyczna, aby respektować wymogi zachowania stanowisk gatunków rzadkich i chronionych. Zasady Hodowli Lasu stwarzają możliwość ochrony przed zniszczeniem w trakcie cięć rębnych istniejących stanowisk gatunków rzadkich i chronionych. W wyniku rozpoznania rozmieszczenia stanowisk na powierzchni działki objętej cięciami rębnymi można tak rozlokować kępy starodrzewu lub nawet pojedyncze, pozostające do następnej kolei rębu drzewa, aby zminimalizować zmiany w otoczeniu rośliny chronionej i nie narażać jej na ryzyko zniszczenia.

W przypadku gatunków rzadkich występujących na terenie Nadleśnictwa przy wykonywaniu prac leśnych należy zwrócić uwagę na ochronę ich stanowisk. Zaleca się, aby w miejscach występowania gatunków chronionych lub rzadkich, prace związane z pozyskaniem drewna i jego zrywką, przeprowadzaniem cięć pielęgnacyjnych realizować w sposób pozwalający uniknąć dużych zniszczeń runa, ściółki i gleby. Przykładem może być np. planowanie pozyskania zimą, przy pokrywie śnieżnej, wyznaczanie szlaków zrywkowych z ominięciem stanowisk roślin chronionych, pozostawianie (przy cięciach rębnych) biogrup i kęp z wszystkimi warstwami lasu. Wykonanie przytoczonych zabiegów wymaga również, aby przy wyznaczaniu szlaków zrywkowych oraz podczas wykonywania cięć omijać stanowiska roślin chronionych oraz przy użytkowaniu rębnym rębnią częściową pozostawiać biogrupy i kępy z wszystkimi warstwami lasu. Są to bardzo istotne zalecenia szczególnie w odniesieniu do wykonywania cięć uprzętających w ramach rębni

częściowej wielkopowierzchniowej. Zastosowanie tych cięć podyktowane jest koniecznością odsłaniania podrostów i nalotów i projektowane w drzewostanach w fazie zaawansowanej klasy odnowienia. Pozostawienie biogrup starodrzewu pozwoli uniknąć negatywnego oddziaływania zabiegów na stanowiska roślin chronionych.

Ryc. 61. *Ciemieżyca zielona*

Zwierzęta

Gatunki zwierząt wymienione w PUL to gatunki objęte ochroną prawną, ścisłą lub częściową. Większość jednak występuje dość pospolicie i zapisy PUL nie mają negatywnego wpływu na populacje tych gatunków. Dla przytłaczającej większości gatunków brakuje szczegółowych informacji, co do lokalizacji ich stanowisk, dlatego nie można określić wpływu zapisów PUL na ich populacje. Dla zapewnienia populacjom tych gatunków bezpiecznej egzystencji można prowadzić działania dla ich ochrony, stanowiące swojego rodzaju kompensację przyrodniczą potencjalnych negatywnych zjawisk będących następstwem realizowanych zadań PUL.

W zakresie ochrony bezkręgowców powinno objąć się szczególną ochroną tereny podmokłe, bagienne czy oczka wodne. Dbałość o odpowiedni stan tych mikrosiedlisk, a w szczególności niedopuszczanie do ich zarastania preferując jednocześnie specyficzną roślinność przybrzeżną przyczyni się do stworzenia optymalnych warunków rozwoju wielu gatunków ważek, ale także niektórych gatunków ślimaków. Większość motyli dziennych występuje na bagnach, łąkach oraz obrzeżach dróg i rowów, dlatego ważne jest niedopuszczanie do naturalnej sukcesji lub zalesiania tych terenów. Istotna jest też pora

koszenia łąk, które należy dopasować do cyklu rozwojowego owadów. Bardzo ważnym mikrosiedliskiem jest murszejące drewno, które decyduje o występowaniu wielu gatunków owadów i pajęczaków, jako miejsce schronienia, żerowania lub gniazdowania. Konieczna jest także duża różnorodność martwego drewna, aby zaspokoić potrzeby rozwoju wielu gatunków. Zaleca się pozostawiać fragmenty drzewostanu do naturalnego zamierania i rozpadu. W młodszych fazach rozwojowych drzewostanu poprzez zmianę sposobu postępowania z rozpieraczami również można uzyskać zapas martwego drewna. Zamiast usuwać drzewa tego typu zaleca się ich obrączkowanie i pozostawianie do naturalnego rozkładu. Należy pamiętać, że zabieg ten wykonujemy tylko wtedy, jeśli nie spowoduje to wzrostu zagrożenia ze strony owadów szkodliwych. Ciągłość występowania wszystkich rodzajów martwego drewna powinna zaspokoić wymagania fauny bezkręgowej.

Ochrona płazów jest ściśle związana z ochroną zbiorników wodnych potrzebnych do rozrodu. Należy nie dopuszczać do ich zarastania. Dobre efekty przynosi także tworzenie nowych zbiorników, które mogą pełnić jednocześnie różnorakie funkcje (poidła dla zwierząt, zbiorniki ochrony przeciwpożarowej). Pamiętać należy o zapewnieniu kryjówek – zimowisk, do tego celu mogą posłużyć pozostawione kawałki murszejącego drewna i gałęzie. Kryjówki takie będą wykorzystywane także przez gady i drobne ssaki.

Dla ochrony ptaków dziuplastych najważniejsze jest zapewnienie im odpowiedniej ilości miejsc lęgowych sztucznych i naturalnych. Dla utrzymania naturalnych miejsc lęgowych należy pozostawiać drzewa dziuplaste. Powinno się także pozostawiać w lesie gatunki drzew o miękkim drewnie, w których często wykuwane są dziuple. Ważną rolę dla niektórych gatunków ptaków odgrywają wiatrołomy i wiatrowały. Wywieszanie budek lęgowych powinno być wykonywane w sposób zapewniający bezpieczeństwo gnieźdzącym się tam ptakom. Bardzo istotne jest również zapewnienie ptakom dostępu do wody, dlatego należy dbać o cieki i oczka wodne.

Sóweczka zwyczajna *Glaucidium passerinum*

Gatunek został objęty ochroną strefową. Wyznaczono strefę ochronną wokół gniazda. W razie wykrycia nowych gniazd tego ptaka należy prowadzić działania ochronne polegające właśnie na utworzeniu takich stref.

32.1.2 Rośliny specjalnej troski

Jako rośliny specjalnej troski wytypowano te, które mają status ochrony ścisłej bądź częściowej, oraz są szczególnie rzadkie i specyficzne dla obszaru Karpat.

Gatunek	siedlisko i uwagi
Tojad morawski <i>Aconitum</i> <i>firmum subsp.</i> <i>Moravicum</i>	występuje w ziołoroślach subalpejskich i reglowych oraz w młakach górskich. Ponadto spotykany jest w mszarnikach z klasy <i>Montio-Cardaminetea</i> , wśród traworośli <i>Poo-Deschampsietum</i> w młakach i halach w piętrze regła górnego
Czosnek syberyjski <i>Allium</i> <i>sibiricum</i>	Rośnie na miejscach otwartych, nasłonecznionych, w źródłiskach, młakach oraz na brzegach płytkich potoków z sączącą się po kamieniach wodą, na torfowiskach niskich.
Zarzyczka górska <i>Cortusa</i> <i>matthioli</i>	Siedliskiem zarzyczki są najczęściej zasobne w węglan wapnia doliny potoków, źródliska, ziołorośla, rzadziej lasy.

Ryc. 62. *Czosnek syberyjski* Fot. <http://atlasflory.type.pl>

Ryc. 63. *Tojad morawski* Fot. <http://m.taggmanager.cz>

Ryc. 64. *Zarzyczka górska* Fot. <http://zielnik-karpacki.pl>

Przed podjęciem działań ochronnych konieczna jest najpierw weryfikacja ich występowania. Działania ochronne będą polegały głównie na zapewnieniu odpowiedniego zwarcia drzewostanu, ostrożności przy wykonywaniu zabiegów, w skrajnych przypadkach usuwaniu roślin konkurujących.

Plan działań z zakresu ochrony przyrody.

32.2 Kształtowanie stosunków wodnych.

Podstawową funkcją w ramach wodochronności jest retencyjność. Pojęcie retencja wodna, określane również, jako retencyjność wodna terenu, jest to zdolność do gromadzenia i przetrzymywania wody w określonym miejscu i czasie, na powierzchni terenu, w ciekach i zbiornikach różnego typu, w glebie, gruncie, niższych warstwach wodonośnych w roślinności lub ściółce. Retencją określa się także masowe zatrzymywanie wody w zlewni. Woda zatrzymywana jest głównie w glebie, ale duże znaczenie ma również zatrzymywanie opadów w koronach drzew (głównie przez igliwie świerka i jodły), oraz wyczesywanie mgły. W ramach poprawienia retencyjności należy zwrócić uwagę na następujące zadania:

Podniesienie retencyjności gleb leśnych poprzez przebudowę drzewostanów zmierzające do dostosowania składu gatunkowego drzewostanów do siedlisk i przeciwdziałania degradacji gleby. Powyższe działania zmniejszają również wpływ powierzchniowy przeciwdziałając erozji gleby, która jeszcze bardziej osłabia retencyjność.

Istotną częścią problematyki związanej z retencją wodną jest tzw. mała retencja wodna. Mała retencja wodna to wszelkie działania na rzecz magazynowania wody w zbiornikach, ciekach, glebie, oddziałujące na środowisko lokalne. To także działania w zakresie zwiększenia retencji gleby przez zabiegi agromelioracyjne i fitomelioracyjne, a ponadto zwiększanie intercepcji przez zalesianie i zadrzewianie. Znaczącą cechą małej retencji jest upowszechnienie działań oraz stosunkowo niewielki zakres robót. Zarówno retencja jak i mała retencja zależą przede wszystkim od ukształtowania terenu, przepuszczalności gruntów oraz wielkości opadów.

Mała retencja wodna stanowi istotną część zarówno środowiska, jak i racjonalnej gospodarki człowieka. Duża liczba małych zbiorników wodnych wzdłuż wododziałów w odpowiedniej oprawie roślinnej stanowi skuteczny czynnik zachowania równowagi ekosystemów

i utrzymania w środowisku odpowiednich warunków dla normalnego rozwoju flory, fauny i człowieka. Przedsięwzięcia małej retencji powinny być realizowane poprzez budowę nowych zbiorników retencyjnych, konstrukcje budowli piętrzących w korycie cieków w celu hamowania odpływu i zwiększenia retencji obszarów, efektywne gospodarowanie i sterowanie naturalnymi zasobami wodnymi i zgromadzoną w zbiornikach retencyjnych wodą, optymalny rozrząd wodą w zlewniach, stosowanie kontrolowanych odpływów w dolinach małych rzek. Wspieranie rozwoju małej retencji powinno przebiegać tak, aby uzyskane rozwiązania odpowiadały współczesnym strategiom zrównoważonego rozwoju i zgodnego z nią kształtu stosunków wodnych. Zalety oraz znaczenie gospodarki wodnej opierającej się na małej retencji wodnej w zlewni można określić, jako poprawa bilansu wodnego w zlewni, a co się z tym wiąże regulacja i kontrola obiegu wody

w środowisku, ograniczenie spływu powierzchniowego, a przez to zmniejszenie wezbrań rzek i potoków, co ma istotny wpływ na redukcję fali powodziowej, regulacja natężenia przepływu wody w ciekach powierzchniowych i wyrównywanie przepływów w okresach dużych wahań, polepszenie możliwości ochrony i odnowy zasobów wody poprzez zwiększenie ilości magazynowanych wód powierzchniowych oraz zwiększenie zasobów wód podziemnych, ograniczenie procesów erozyjnych oraz ochrona przeciwpożarowa zmagazynowanie wody dla celów bezpośredniego zużycia, np. do nawodnień rolniczych na obszarach o dużych niedoborach wody, do zaopatrzenia w wodę hodowli ryb, do produkcji energii elektrycznej, podnoszenie walorów krajobrazowych, estetycznych i ekologicznych środowiska, zwiększanie uwilgotnienia siedlisk przez podniesienie poziomu zwierciadła wód gruntowych, utrzymanie naturalnych siedlisk, lub ich odtwarzanie, stanowiących ostoję fauny wodnej, w lasach obiekty małej retencji przyczyniają się do zaopatrzenia w wodę zwierzyny i ptactwa.

Bardzo ważne jest wykorzystanie naturalnych już istniejących obiektów małej retencji, takich jak: tereny mokzarowe i bagna, które zbierają wodę okresowo i w małej ilości, mogą jednak stanowić głównie uzupełnienie innych urządzeń służących do redukcji spływu powierzchniowego, torfowiska magazynujące wody opadowe i płynące, wpływają hamująco i regulująco na odpływ wód w rzekach równocześnie wpływają na odpływ gruntowy gleb sąsiadujących a naturalne zbiorniki wodne magazynujące wody opadowe i opóźniające spływ powierzchniowy i gruntowy, często stanowią także obiekty rekreacji i wypoczynku. Obiekty małej retencji wytworzone przez samą przyrodę stanowią naturalne przystosowanie terenu do zwiększania retencji i tym samym są istotnym walorem przyrodniczym i gospodarczym. Do zagadnień kształtowania stosunków wodnych można

wliczyć również ochronę śródleśnych bagien, mszar, torfowisk, źródlisk, młak itp. wraz z ich florą i fauną.

32.3 Kształtowanie granicy polno-leśnej

Podstawowym zagadnieniem związanym z kształtowaniem granicy polno-leśnej jest przestrzenne zagospodarowanie terenów w pobliżu lasów. Chodzi tu głównie o lokalizację budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego na terenach enklaw, wśród kompleksów leśnych lub wzdłuż granicy z lasami. Pojawienie się budynków mieszkalnych i zagród gospodarskich powoduje zubożenie bogactwa fauny i flory w strefie ekotonowej, następuje zakłócenie spokoju, wydeptywanie brzegów lasu, pojawienie się szkodników w postaci wałęsających się psów i kotów. Niekiedy powstają problemy związane z doprowadzeniem mediów do domów lub na plac budowy, kłopoty ze zbudowaniem nowej drogi dojazdowej, odprowadzeniem ścieków, wywozem śmieci i nieczystości. Występują tu także w większym stopniu takie zjawiska jak kłusownictwo, nielegalne pozyskanie stoiszu i choinek w okresach świątecznych oraz inne przejawy szkodnictwa leśnego. Poza tym spadające gałęzie i złomy drzew powodują niekiedy zniszczenie ogrodzenia i dachów budynków. Rodzi to konflikty pomiędzy nadleśnictwem, a właścicielami posesji, którzy domagają się odsunięcia granicy lasu. Dlatego urzędy gmin wydające decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu przyszłemu inwestorowi winny wymagać właściwego zlokalizowania budynku na działce (budynek oddalony od ściany lasu, o co najmniej dwie wysokości drzewostanu), przebiegu wszystkich sieci medialnych, lokalizacji miejsc gromadzenia śmieci i odprowadzania ścieków. Przyszły inwestor powinien wskazać wszystkie te lokalizacje poparte odpowiednią dokumentacją z zakładu energetycznego, gazowniczego, nadleśnictwa, zarządu dróg itp.

Przy pracach związanych ze sporządzaniem i aktualizacją planów, przestrzennego zagospodarowania urzędy gmin winny zasięgać opinii przedstawicieli nadleśnictwa w sprawach wyznaczania terenów pod budownictwo mieszkaniowe, rekreacyjne, infrastrukturę techniczną itp.

Należy również zauważyć, że w ostatnim czasie rozpowszechnia się tendencja do zalesiania gruntów rolnych wśród osób prywatnych. Wiąże się to z brakiem opłacalności produkcji rolnej na małych działkach, zwłaszcza tych położonych w sąsiedztwie lasów. Wskaźnikiem tego jest stale rosnący popyt na sadzonki drzew leśnych.

Innym zagadnieniem związanym z kształtowaniem granicy polno-leśnej jest ochrona cennych przyrodniczo i krajobrazowo zbiorowisk nieleśnych (śródleśnych łąk itp.). Przed podjęciem decyzji o zalesieniu takich powierzchni należy się upewnić, czy ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe zbieg taki jest uzasadniony. Przeprowadzenie waloryzacji przyrodniczej jest również wskazane przed opiniowaniem planów zalesień gruntów prywatnych przyległych do Lasów Państwowych. W przypadku zinwentaryzowania wyjątkowo cennych przyrodniczo zespołów roślinnych, czy stanowisk roślin należy postulować objęcie ich stosowną formą ochrony.

32.4 Kształtowanie strefy ekotonowej

Ekoton to pas przejściowy na styku dwóch biocenoz, odznaczający się często większym bogactwem flory i fauny niż sąsiadujące ze sobą ekosystemy. Szczególnie bogate są szerokie ekotony będące miejscem bytowania gatunków charakterystycznych dla obu sąsiadujących biocenoz oraz tzw. gatunków stykowych.

Ekoton spełnia wiele funkcji, głównie biologicznych i ochronnych. Biologiczna funkcja ekotonu związana jest z występowaniem większej grupy zwierząt kręgowych i bezkręgowców, większym bogactwem zespołów roślinnych. Ochronna funkcja ekotonu polega na ograniczaniu ujemnego wpływu środowisk terenów otwartych na środowisko leśne, min. chroni przed hałasem, stanowi barierę dla huraganowych wiatrów, pożarów, łagodzi ekstremalne zmiany temperatur, spełnia rolę filtra dla różnego rodzaju emisji przemysłowych aerozoli i gazów wnikaających do wnętrza lasu. Strefy ekotonowe działają korzystnie na estetykę monotonnych kompleksów leśnych.

Zgodnie z ekologicznymi zasadami gospodarki leśnej zaleca się tworzenie na obrzeżach lasu pasa ochronnego o szerokości 20 - 30 m, złożonego z roślinności zielnej, krzewów, niskich drzew i luźnego piętra górnego, jako strefy ekotonowej. Należy planować i zakładać strefy ekotonowe (zewnątrzne i wewnętrzne) szczególnie ważne są wewnętrzne strefy ekotonowe dla dużych jednogatunkowych drzewostanów iglastych narażonych na szkodliwe działanie wiatru oraz strefy ekotonowe wzdłuż arterii komunikacyjnych, a także w lasach przeznaczonych do masowej rekreacji.

Przy zakładaniu tych stref należy stosować gatunki drzew i krzewów liściastych zgodnych z siedliskowym i gospodarczym typem drzewostanu, stosować rozluźnioną więźbę sadzenia

i bardziej intensywne zabiegi pielęgnacyjne prowadzące do powstania pełnej warstwowej struktury drzewostanu. Należy dążyć, aby zewnętrzne obrzeża lasu oraz lasy wzdłuż gruntów nieleśnych wewnątrz kompleksu leśnego były maksymalnie wypełnione przez roślinność zielną, krzewy i drzewa w układzie pionowym i poziomym.

W tym celu należy: wykorzystywać istniejące odnowienia naturalne różnych gatunków drzew i krzewów, sadzić możliwie wiele gatunków drzew i krzewów rodzimego pochodzenia właściwych dla danego siedliska, stosować przede wszystkim drzewa i krzewy światłoządne odporne na podkrzesywanie i zgryzanie oraz działanie wiatru i mrozu. Gatunki te powinny wyróżniać się dużymi walorami estetycznymi i pokarmowymi (rośliny miododajne) oraz dawać dobre schronienie dla zwierząt, stosować dla krzewów zmieszanie grupowe (5-10 sadzonek jednego gatunku w jednej grupie), stosować luźniejszą więźbę sadzenia, wykonywać częstsze i silniejsze cięcia pielęgnacyjne w celu wykształcenia drzew z silnym ugałęzionym pnem i silnym systemem korzeniowym.

Przy sposobie zagospodarowania lasu opartym na rębniach częściowych strefa ekotonowa kształtowana jest automatycznie. Należy jedynie w trakcie zabiegów pielęgnacyjnych i hodowlanych na obrzeżach lasu stosować silniejsze cięcia umożliwiające wnikanie światła do wnętrza lasu i tworzenie wyżej opisanego pasa. W trakcie cięć należy popierać zwłaszcza drzewa silnie ukorzenione i ugałęzione, mimo ich złej jakości technicznej. Konieczność sztucznego zakładania tej strefy występuje na zrębach zupełnych. Elementem ochrony różnorodności biologicznej oraz ochrony cennych elementów przyrodniczych (siedliska przyrodnicze, stanowiska chronionych gatunków itp.) jest pozostawianie wzdłuż cieków wodnych oraz bagien i torfowisk pasów drzewostanu. Pasy takie należy zaplanować

w miejscach gdzie wydzielenie planowane jest do rębni zupełnej (ze względu na typ siedliskowy lasu) sąsiaduje z cennymi elementami przyrodniczymi, jakimi są niektóre siedliska przyrodnicze np.: torfowiska, jeziora dystroficzne, jeziora, rzeki itp. Strefy te należy pozostawić również w bezpośrednim sąsiedztwie dróg publicznych, jako ochrona walorów krajobrazowych.

Strefy ekotonowe pozostawiane są w miejscach planowanych rębni zupełnych powinny podlegać odnowieniu poprzez zagospodarowanie rębniami złożonymi.

Należy zaznaczyć, że zapisy Zasad hodowli lasu obligują do pozostawiania, co najmniej 5% powierzchni drzewostanu w trakcie prowadzenia użytkowania rębego, niezależnie od rodzaju rębni. Zaleca się, więc, aby tego rodzaju biogrupy i fragmenty drzewostanu pozostawiać m.in. w otoczeniu cennych siedlisk przyrodniczych (torfowisk, bagien, jeziorek dystroficznych, rzek itp.). Biogrupy takie powinny być pozostawiane bez użytkowania aż do biologicznej śmierci drzew, a wydzielające się w ramach biogrup drzewa nie powinny być usuwane. W razie braku odnowienia naturalnego, w okresie rozpadu drzewostanu w biogrupie należy wprowadzać podsadzenia.

32.5 Ochrona bioróżnorodności.

Różnorodność na wszelkich poziomach, bogactwo genetyczne, zgodność z warunkami siedliskowymi, czy rodzime pochodzenie są czynnikami wzmacniającymi trwałość lasu. Ochrona tej bioróżnorodności, gdzie ona występuje i przywracanie jej w miejscach gdzie została zachwiana, należy do podstawowych działań współczesnego leśnictwa.

Od lat siedemdziesiątych gospodarka leśna Nadleśnictwa Jeleśnia podporządkowana jest głównie utrzymaniu drzewostanów i wzmocnieniu ich odporności, przez ich przebudowę z wprowadzaniem gatunków liściastych bardziej odpornych na szkody przemysłowe.

Ochrona różnorodności biologicznej jest realizowana w oparciu o obowiązujące w Lasach Państwowych zarządzenia i instrukcje. Do najważniejszych z nich należą trzy zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych: nr 30 z 1994 i nr 5 z 2001, oraz nr 11A z 1999 roku.

Ochrona różnorodności biologicznej powinna przebiegać na wszystkich poziomach.

Na poziomie krajobrazu należy dążyć do zachowania naturalnych form krajobrazu, jakimi są różne typy lasu, śródleśne łąki, bagna, torfowiska, wrzosowiska, twory przyrody nieożywionej itp. Poprzez kształtowanie strefy ekotonowej należy dążyć do harmonizowania przejść pomiędzy różnymi biotopami (formami krajobrazu).

Na poziomie ekosystemu należy jak najszerszej chronić i wykorzystywać w hodowli lasu zmienność mikrosiedlisk. Mikrosiedliska zajmujące nieraz bardzo małe powierzchnie, należy wykorzystywać do wprowadzenia cennych gatunków domieszkowych. Chronić należy małe ekosystemy wilgotne jak młaki, źródliska, bagienka, torfowiska, mszary będące środowiskiem występowania rzadkiej flory i fauny.

Różnicowanie drzewostanów zgodne z warunkami naturalnymi polega na utrzymaniu odpowiedniej struktury gatunkowej, wiekowej, warstwowej i przestrzennej. Zapewnieniu takiej różnorodności drzewostanów ma służyć odpowiednio prowadzona gospodarka leśna a szczególnie rębnie złożone dostosowane do siedliska i drzewostanu w taki sposób by stworzyć najlepsze warunki dla odnowienia i rozwoju lasu. Wykonywane cięcia należy dostosować do konkretnych warunków lokalnych. Wzbogaceniu różnorodności drzewostanów ma również służyć pozostawienie niektórych starych drzew do ich fizjologicznej starości, a nawet biologicznej śmierci oraz pozostawienie wybranych drzew martwych (szczególnie dziuplastych), jako siedziby licznych organizmów decydujących o bogactwie i procesach samoregulacji w przyrodzie.

Na poziomie gatunkowym ochrona różnorodności może dotyczyć warstwy drzew, krzewów czy runa. W przypadku drzew chodzi głównie o wzbogacenie składu gatunkowego drzewostanów. Cenne domieszki (np. fitomelioracyjne) korzystnie wpływają na trwałość lasów, ale przy ich wprowadzaniu należy się kierować wymaganiami siedliskowymi i klimatycznymi poszczególnych gatunków (wykorzystanie mikrosiedlisk). W przypadku rzadkich czy chronionych gatunków krzewów i roślin runa, należy zabiegi hodowlane w drzewostanie podporządkować ochronie tych stanowisk.

W zróżnicowanym środowisku leśnym występuje również większa różnorodność gatunków zwierząt. Między innymi bardzo wiele gatunków jest związanych z martwą i butwiejącą tkanką drzew, stąd korzystne jest pozostawianie pewnej ilości martwych drzew w lesie do ich mineralizacji.

Na poziomie genetycznym należy dążyć do zachowania możliwie jak najszerszej puli genowej, co sprzyja zwiększeniu odporności na zmieniające się warunki stresogenne, poprzez rozszerzenie bazy genowej biorącej udział w selekcji naturalnej. Wskazane jest, zatem na możliwie jak największych obszarach zachowywanie różnorodności genowej. Można to osiągnąć przez maksymalne wykorzystanie odnowienia naturalnego pochodzącego od jak największej liczby osobników.

Prowadzona w lasach gospodarka selekcyjna dążąca do wyodrębnienia najcenniejszych ekotypów gatunków drzew leśnych również poważnie wpływa na zachowanie zasobów genowych. W związku z tym, że selekcję prowadzi się w kierunku populacyjnym, a nie osobniczym nie zachodzi obawa zawężenia puli genowej.

Oceniając Nadleśnictwo Jeleśnia pod kątem bioróżnorodności należy zauważyć, że w wyniku prowadzonej gospodarki taka wielopoziomowa bioróżnorodność została wykształcona, zachodzi jednak konieczność jej poszerzenia i utrzymania.

32.6 Rozwój rekreacji i turystyki

W zbliżającym się okresie gospodarczym prace w zakresie zagospodarowania turystycznego należy skoncentrować na:

ograniczeniu uciążliwości dla środowiska leśnego już istniejących obiektów i urządzeń turystycznych. Do działań tych zaliczyć można: sprawne gromadzenie i wywóz śmieci, likwidacja dzikich wysypisk śmieci. Należałoby w tym zakresie współpracować z gminami, które podobne postulaty przedstawiają w “Studiach zagospodarowania przestrzennego”.

W miarę możliwości i tworzących się potrzeb podnoszenie standardu obsługi ruchu turystycznego poprzez:

- budowę wiat i schronów przeciwdeszczowych na długich odcinkach szlaków, wyznaczanie miejsc do palenia ognia wyznaczenie nowych ścieżek przyrodniczych,
- ustawienie tablic informacyjnych, oraz poprowadzenie ścieżek do ciekawych tworów przyrody, kapliczek, źródeł wody itp.,
- wydawanie informatorów o atrakcjach czekających na turystów w lasach nadleśnictwa.

Rozwój niektórych nowych form turystyki przebiega w sposób niekontrolowany stwarzając liczne zagrożenia dla ekosystemów leśnych, unikatowych nieraz wartości przyrodniczych i prowadzonych zabiegów gospodarczych. W związku z tym korzystne byłoby, aby rozwój turystyki przebiegał przy współpracy nadleśnictwa z lokalnymi władzami samorządowymi.

W przypadku wyznaczania nowych miejsc postoju pojazdów, szlaków turystycznych lub innych urządzeń turystycznych przebiegających przez teren nadleśnictwa lub w jego pobliżu konieczne jest uzgodnienie tych przedsięwzięć z Nadleśniczym, który może nie wyrazić zgody na ich tworzenie

32.7 Edukacja ekologiczna

Wyniki badań naukowych świadczą o dużej zależności między stanem świadomości ekologicznej społeczeństwa a stanem środowiska, wynika z nich także to, że różne działania przyjazne środowisku, są podejmowane przez ludzi tym chętniej, im wyższe jest wykształcenie. Sposobem na osiągnięcie pożądanego stanu świadomości społecznej jest realizacja planowych programów edukacji ekologicznej, obejmująca wszystkie grupy społeczne, wykorzystująca wszystkie struktury edukacyjne, formalne i nieformalne.

Trzeba zdawać sobie jednak sprawę, że na efekty edukacji ekologicznej trzeba czekać latami. Np. szacuje się, że zmiana stosunku do zwierząt wymaga 2-3 pokoleń. Oddziaływaniem edukacyjnym należy objąć całe społeczeństwo z priorytetem dla szkolnictwa formalnego.

Edukacyjna działalność nadleśnictwa może przybierać różne formy np.:

publikacje naukowe i popularnonaukowe w czasopismach leśnych i przyrodniczych, publikacje w prasie lokalnej,

udział w audycjach radiowych i telewizyjnych (zwłaszcza w programach lokalnych), wydawanie folderów, informatorów itp. o tematyce ekologicznej,

organizowanie spotkań w klubach, szkołach itp.,

wykorzystanie (w miarę możliwości) nowoczesnych technik przekazu informacji - umieszczanie na stronach internetowych, artykułów, czy prezentacji propagujących edukację ekologiczną.

Należy również postulować rozszerzenie działań proekologicznych poza nadleśnictwem. Dotyczy to szczególnie szkolnictwa, które może nawiązać współpracę z leśnictwem. Może to przebiegać np. przez:

wspieranie inicjatywy organizowania klas ekologicznych oraz tworzenie programów autorskich zarówno w szkołach podstawowych jak i średnich

zinwentaryzowanie zawartości bibliotek szkolnych i pedagogicznych, oraz dofinansowanie tych bibliotek, które mogłyby stać się małymi centrami edukacji ekologicznej w swoim najbliższym rejonie.

Od szeregu lat Nadleśnictwo Jeleśnia aktywnie prowadzi edukację leśną w oparciu o opracowany program edukacji leśnej społeczeństwa, przy wykorzystaniu Izby Leśnej przy siedzibie Nadleśnictwa. Sprzyja temu duże zapotrzebowanie społeczne, dobra współpraca

z jednostkami samorządu terytorialnego, oraz lokalnymi mediami. Celem tego programu jest upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym, gospodarce leśnej i wizerunku leśnika.

Ważnym elementem edukacji ekologicznej docierającym do wszystkich turystów są tablice informacyjne. Powinny one jednak zawierać podane w atrakcyjnej formie informacje o osobliwościach przyrodniczych i kulturowych. Unikać należy tablic z samymi zakazami.

Dotyczy to również tablic informujących o pracach z zakresu gospodarki leśnej. W obecnym czasie, gdy wycięcie pojedynczego drzewa budzi nieraz szereg kontrowersji i protestów, wynikających często z braku dostatecznej wiedzy z zakresu biologii lasu, celowe jest uzupełnienie tablic zakazujących wstępu z powodu prac leśnych o takie informacje jak: rodzaj wykonywanego zabiegu, jego cel oraz uzasadnienie konieczności jego wykonania. Ważne jest umieszczanie takich informacji zwłaszcza w miejscach o dużym natężeniu ruchu turystycznego. Pozwoli to rozwiązać szereg wątpliwości u osób stykających się z takimi pracami, jak również podnieść poziom ich wiedzy na ten temat.

33 Wykaz map.

Mapa sytuacyjno - przeglądowa walorów przyrodniczo kulturowych – skala 1:50000

34 Załączniki

- Załączniki mapowe do Planów zadań Ochronnych dla obszarów naturalnych „Beskid Żywiecki”

Literatura.

Ekspertyzy, które posłużyły do sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 OSO Beskid Żywiecki:

Ciach Michał, Ekspertyza ornitologiczna na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 OSO Beskid Żywiecki Kraków-Katowice, 2012

Cichocki Jan, Niedbach Joanna, Ważna Agnieszka, Ekspertyza zoologiczna (w zakresie myszowatych) dla SOO Beskid Żywiecki

Nejfeld Paweł, Rozpoznanie obszaru występowania i identyfikacja zagrożeń oraz określenie warunków ochrony i zakresu monitoringu, przedmiotów ochrony związanych ze środowiskiem wodnym, na terenie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Beskid Żywiecki.

Mysłajek Robert W. Pierużek-Nowak Sabina, Ekspertyza w zakresie dużych drapieżników – niedźwiedzia brunatnego, rysia euroazjatyckiego i wilka, na potrzeby planu zadań ochronnych dla SOO Beskid Żywiecki PLH240006, Wildlife Consulting PLB240002 (IBA PL127) Beskid Żywiecki; Kraków, 2008 W: Inwentaryzacja gatunków dziko żyjącego ptactwa w wybranych wyznaczonych Obszarach Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 oraz obszarach proponowanych do wyznaczenia. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Warszawa. Listopad 2008 r.

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Beskid Żywiecki PLB240002 (Załączniki mapowe nr 1-14 PLB240002)

Zenon Rzońca. Ocena jakości biotopu głuszca w oparciu o indeks HSI wraz z planem zarządzania dla ostoi „Romanka” w Nadleśnictwie Jeleśnia; Węgierska Górka, 2011

Zenon Rzońca. Ocena jakości biotopu głuszca w oparciu o indeks HSI wraz z planem zarządzania dla ostoi „Racza” w Nadleśnictwie Ujsoły; Węgierska Górka, 2011

Alexandrowicz B., W. Brauns A. 1975. Owady leśne. PWRiL, Warszawa.

Amann G. 1997. Rośliny runa – Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa.

Anderwald D. (red.). 2006. Ochrona drapieżnych zwierząt. Poszukiwanie kompromisów – Studia i materiały – Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej, Rogów.

Andrzejewski R., Weigle A. 2003. Różnorodność biologiczna Polski – Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa.

Antczak A., Buszko-Briggs M., Wronka M. 2003. NATURA 2000 w lasach Polski – Ministerstwo Środowiska, Warszawa.

Bac S., Rojek M. 1981. Meteorologia i klimatologia – Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

Brożek S., Zwydak M. 2003. Atlas gleb leśnych Polski – Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa.

Buszko Jarosław, Atlas rozmieszczenia motyli dziennych w Polsce, 1986-1995, Turpress, Toruń 1997.

Ciach Michał, Ekspertyza ornitologiczna na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 OSO Beskid Żywiecki Kraków-Katowice, 2012

- Cichocki Jan, Niedbach Joanna, Ważna Agnieszka, Ekspertyza zoologiczna (w zakresie myszowatych)
dla SOO Beskid Żywiecki
- Czarnecki Z., Dobrowolski Z. 1982. Ptaki Europy. PWN, Warszawa.
- Czepińska-Kamińska D. i in. 2000. Klasyfikacja gleb leśnych Polski – Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa.
- Dyduch-Falniowska A. i in. 1999. Ostoje przyrody w Polsce – Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków.
- Dyrcz A. Grabiński W., Stawowczyk T., Witkowski J. 1991. Ptaki Śląska, monografia faunistyczna. Wyd. Uniw. Wrocławskiego.
- Faliński J. B. 1990. Kartografia geobotaniczna, Państwowe Przedsiębiorstwo Wydawnictw Kartograficznych, Warszawa-Wrocław.
- Głowaciński Z. 2002. Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce, PAN – Instytut Ochrony Przyrody, Kraków.
- Głowaciński Z. 2004. Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce – Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa.
- Głowaciński Z. i in. 1980. Stan fauny kręgowców i wybranych bezkręgowców Polski – wykaz gatunków, ich występowanie, zagrożenie i status ochronny – Państwowe Wydawnictwo Naukowe Warszawa – Kraków.
- Gwiazdowicz D. (red.). 2005. Ochrona przyrody w lasach, część II – ochrona szaty roślinnej – Wydawnictwo PTL, Poznań.
- Grzywacz A. 1988. Grzyby leśne – Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa.
- Heinze J. 1978. Motyle Polski. Wydawnictwo szkolne i pedagogiczne, Warszawa.
- Herbich J. (red.). 2004. Poradnik ochrony siedlisk i gatunków NATURA 2000 - poradnik metodyczny – Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie – Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Departament Leśnictwa, Fundacja Rozwój SGGW, Warszawa 1996.
- Juszczak W. 1974. Płazy i gady krajowe. PWN, Warszawa.
- Kapuściński R. 2006. Ochrona przyrody w lasach – Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa.
- Kielczyński B., Szmidt A., Kadłubowski W. 1967. Entomologia leśna z zarysem akarologii. PWRiL, Warszawa.
- Koehler W., Schnaider Z. 1995. Atlas owadów leśnych. PWRiL, Warszawa.
- Kondracki J. 2002. Geografia regionalna Polski – Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Konieczny K. 1986. Historia Ziemi – Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Krzywicki M. 1962. Klucze do oznaczania owadów Polski, cz. XXVII.
- Lasy w Polsce 2007 – Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2008
- Leśne obszary funkcjonalne – Instytut Badawczy Leśnictwa, Warszawa 1991.
- Leśny przewodnik turystyczny – Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych, Bedoń 2004.
- Liro A. (red.) Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA – Fundacja IUCN Poland, Warszawa 1995.

- Maciantowicz M. NATURA 2000 w leśnictwie – Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2008.
- Makomaska-Juchiewicz M., Tworek S. Ekologiczna sieć NATURA 2000 - problem czy szansa – Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków 2003.
- Matuszkiewicz W. Przegląd systematyczny zbiorowisk roślinnych Polski – Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 1967.
- Matuszkiewicz W. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski – Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1982.
- Młynarski M. Płazy i gady Polski - atlas – Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa 1966.
- Mysłajek Robert W. Pierużek-Nowak Sabina, Ekspertyza w zakresie dużych drapieżników – niedźwiedzia brunatnego, rysia euroazjatyckiego i wilka, na potrzeby planu zadań ochronnych dla SOO Beskid Żywiecki PLH240006, Wildlife Consulting
- Nejfeld Paweł, Rozpoznanie obszaru występowania i identyfikacja zagrożeń oraz określenie warunków ochrony i zakresu monitoringu, przedmiotów ochrony związanych ze środowiskiem wodnym, na terenie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Beskid Żywiecki.
- Passini J. (red.) NATURA 2000 - europejska sieć ekologiczna – Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa 2002.
- Pawlaczyk P., Jermaczek A. NATURA 2000 - narzędzie ochrony przyrody – WWF Polska, Warszawa 2004.
- Pawłowski B. 1997. Skład i budowa zbiorowisk roślinnych oraz metody ich badania. PWN, Warszawa.
- Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Jeleśnia na lata 2004 - 2013, BUL i GL Kraków
- Podział hydrograficzny Polski – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 1980.
- Problematyka sieci obszarów chronionych NATURA 2000 – Postępy Techniki w Leśnictwie Nr 91, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa, Warszawa 2005.
- Program Ochrony Środowiska dla powiatu opolskiego na lata 2008-2011 z *perspektywą do roku 2015*
- Program ochrony przyrody Nadleśnictwa Jeleśnia zaktualizowany na okres gospodarczy 2004 – 2013
- Pucek Z., Raczyński J. Atlas rozmieszczenia ssaków w Polsce – Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1983.
- Raport z inwentaryzacji przyrodniczej siedlisk Natura 2000 Nadleśnictwa Jeleśnia, Jeleśnia 2009.
- Seneta W. 1973. Dendrologia. PWN, Warszawa.
- Sokołowski J. Ptaki Polski – Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1979.
- Standardowe formularze danych obszarów sieci NATURA 2000.
- Szafer W., Zarzycki K. Szata roślinna Polski – Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1977.
- Szafer W., Kulczyński S., Pawłowski B. Rośliny polskie - opisy i klucze do oznaczania gatunków roślin naczyniowych rosnących w Polsce – Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1986.

- Trampler T., Kliczkowska A. Regionalizacja przyrodniczo-leśna na podstawach ekologiczno-fizjograficznych – Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 1990.
- Wojewoda W., Ławrynowicz M. Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych zagrożonych w Polsce – Instytut Botaniki PAN, Kraków 1992.
- Woś A., Klimat Polski, PWN, 1999.
- Wytyczne dotyczące optymalizacji i składu gatunkowego pasów ochronnych – Katedra Ochrony Lasu i Ekologii SGGW, Warszawa 1997.
- Zarzycki K., Kaźmierczakowa R. Polska Czerwona Księga Roślin – paprotniki i rośliny kwiatowe – Instytut Botaniki PAN i Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków 2001.
- Zarzycki K., Wojewoda W., Heinrich Z. Lista roślin zagrożonych w Polsce – Instytut Botaniki im. W. Szafera, Kraków 1998.
- Zasady hodowli lasu, 2012, Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, Warszawa 2012.
- Zawadzka D. Ochrona przyrody w Lasach Państwowych – Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2002.
- Zielony R. Ochrona przyrody w nadleśnictwie – Sylwan Nr 7, Warszawa 1998.